

วารสารวิจัยธรรมศึกษา

JOURNAL OF DHAMMASUKSA RESEARCH

ISSN 2730-1753 ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวรุวิกสิตาราม

วารสารวิจัยธรรมศึกษา

JOURNAL OF DHAMMASUKSA RESEARCH

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2565)

Vol. 5 No. 1 (January – June 2022)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นวารสารตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความหนังสือ และบทความวิชาการประเภทอื่นๆ
2. เพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและนักวิชาการทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นวารสารเสนอองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามหลักการศึกษาด้านพระพุทธศาสนาและศาสตร์ต่างๆ
4. เพื่อพัฒนาวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลงานการวิจัยและบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนาและศาสนาต่างๆ รวมทั้งปรัชญาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI

เจ้าของ

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม (RESEARCH CENTER FOR DHAMMASUKSA PHRAPARIYATTIDHAMMA OF WATAWUTWIKASITARAM SCHOOL) ฤๅ๓ิ๓ุณแม่๓าลั๓๓ ห้๓อง 305 เลขที่ 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถนนจรัล๓นิต๓ว๓งค์ 71 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร 0860864258

ที่ปรึกษา

พระเทพปัญญามุนี	เจ้าอาวาส/เจ้าสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระราชดิลก, ดร.	ประธานกรรมการบริหารการศึกษา
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.	เจ้าคณะแขวงบางพลัด
พระมหาสมาน ธมฺมวชิโร	อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม
พระมหาฉัตรชัย สุตตตชโย, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ผศ.ดร.	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพรชัย สิริวิโร, ผศ.ดร.	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.วิลาสินี วัฒนมงคล	ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสงคราม

บรรณาธิการวารสาร

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

กองบรรณาธิการวารสาร

พระบุญฤทธิ์ อภิปัญโญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.มนัสวี ศรีนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร.ธเนศ เกษศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
นายครรชิต มีซ่อง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

พระสุขุม สุขวฑฺฒโก, ผศ.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศรชัย ท้าวมิตร	พนักงานเกษียณอายุ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.วิรัตน์ กางทอง	พนักงานเกษียณอายุ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.คงสุภรณ์ แพรททรัพย์	คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ณัฐพงษ์ มะลิซ้อน	วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นาวาเอก ดร.นพดล บงกชกาญจน์	กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
ดร.เมธา หริมเทพาธิป	สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ดร.พูนศักดิ์ กมล	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.กฤตสุขชิน พลแสน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.กำธร เพี้ยเอี้ย

นักวิชาการอิสระ ด้านศาสนาและปรัชญา

ฝ่ายจัดรูปเล่ม/สมาชิกวารสาร

ดร.สมเจต หลวงกัน

นายอริย์รัช เลิศอมรไชยกิจ

นายสุขชาน มั่งสัน

นางสาวพรทิพย์ พุทธิกิตติวงศ์

พิมพ์ที่

จี คลาส (G CLASS) เลขที่ 26/19 ศาลายา พุทธมณฑล นครปฐม 73170

โทร 028892223 โทรสาร 028893204 อีเมลล์ g_class@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

พ.ศ. 2565 เป็นปีที่ 5 ในการจัดพิมพ์วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างผลงานทางวิชาการออกสู่สังคม และที่ผ่านมวารสารวิจัยธรรมศึกษา โดยทางกองบรรณาธิการได้บริหารจัดการวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน TCI มีการตรวจประเมินผลงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณให้เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลจากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงาน

วารสารวิจัยธรรมศึกษานี้ได้นำเสนอผลงานของนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กรุงเทพมหานคร (Factors Related to Health Literacy on Smoking Prevention among Nursing Students in the University, Bangkok Metropolis) โดย บุรีศรี ยอดนางรอง พิรยา จันทรศรีทอง กุลภรณ์ เสวตจิตร ไกรสร วนิดา สิงหาเทพ และ อารยา ทิพย์วงศ์ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรอบรู้ทางสุขภาพอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.0 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับพอใช้ ร้อยละ 13.0 และมีค่าเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 168.30$, S.D. = 17.03) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ ($\eta = .122$, $p < .05$) และ ระดับชั้นปี ($\eta = .102$, $p < .05$) ส่วนปัจจัยในด้านเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำสุด ($r = .020$, $p > .05$) การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว/ผู้ที่อาศัยด้วย ($\eta = .002$, $p > .05$) การได้รับ หรือสัมผัสควันบุหรี่ ($\eta = .060$, $p < .05$) และ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ($\eta = .017$, $p > .05$) พบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรอบรู้ทางสุขภาพและส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ให้กับนักศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

2. วิถีคหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย (Home Economics Method: The Identity Context of Thai Food Values) โดย จุตพล กิจทวี คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ สาขาอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ บทความวิชาการนี้เป็นการอธิบายถึงวิถีคหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย ซึ่งประกอบด้วย รสชาติ ราคา คุณค่าต่อสุขภาพ (Health foods) อีกทั้งจะต้องมีความสะดวกในการบริโภค เป็นอาหารสำเร็จรูป กึ่งสำเร็จรูป และปรุงสด รสชาติให้ถูกรสนิยมของผู้บริโภคในแต่ละประเทศ เน้นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มุ่งเจาะตลาดเฉพาะและการสร้างตราสินค้า การใช้บรรจุภัณฑ์ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจและสอดคล้องกับความนิยมของผู้บริโภค เน้นจุดขายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยด้านคุณภาพของอาหารไทย ในเรื่องอาหารไทยมีรสชาติที่อร่อยถูกปาก ที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย ซึ่งอาหารไทยนั้น ประกอบด้วยรสชาติเข้มข้น

มีเครื่องปรุงหลายอย่างรสชาติอาหารแต่ละอย่างมีรสเฉพาะตัว ดังนั้น การทำ อาหารไทยให้อร่อยต้องใช้ความชำนาญ และประสบการณ์ตลอดจนกรรมวิธีในการประกอบอาหารไทย ผู้ทำจะต้องพิถีพิถัน ประณีต เพื่อให้อาหารน่ารับประทาน ทำให้นึกถึงเรื่องอาหารไทยเป็น มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์คุณค่าของอาหารไทยนอกจากรสชาติอาหารอร่อย ที่มาพร้อมความสมบูรณ์แบบในการจัดเสิร์ฟแล้ว อีกหนึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การตกแต่งอาหารให้ออกมาดูดี น่ารับประทาน ซึ่งการจัดจานถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยสร้างความประทับใจให้กับแขกได้ดียิ่งด้วย บ่งบอกถึงความสวยงาม ความน่ารับประทาน ความน่าสนใจของรูปแบบการจัดอาหาร เป็นการสร้างมูลค่าให้กับอาหารอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง

3. A Study of English Teaching Method of Teacher in Khmer Buddhist High School at Tra Vinh Province in Vietnam by Kim Rach Ta Na Veerakarn Kanokkmalade and Nilratana Klinchan Department of Foreign Language, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, The results of this research found that 1. According to interviews with teachers who had in English teaching method in 4 skills in a general test of teachers who are teaching in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh in Vietnam. While the English speaking had 7 participants, 5 participants are in English writing and reading, and 3 participants are in English listening, and consisting of 5 participants are liked on English conversation, while 7 participants are liked on English grammar, and 4 participants are liked on English vocabulary and pronunciation, which general test in English teaching method that most teachers are liked on English speaking and English conversation method. 2. The discovering interview questions with teachers at Khmer Buddhist high school, all of the teachers still get the problems while they were teaching English in the class. When they explained to students, they used the Khmer language 50% and English language 50% while they are teaching, they tried to translate from English into their mother tongue that was the big problem. The solution English teaching needed the students to read understand all the passages but did not force them to translate them. English teacher had created the group to give an idea when they finished class. They had found out the problems how to make students interested and pay attention while they were teaching.

4. รูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธธรรมปรัวรัตนศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกฎแห่งกรรมเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค (The Application Model of Buddhist Hermeneutics on The Laws of Karma for The Youth Problem-Solving in The Postmodern Society) โดย พระมหาอุบล จรธมโม (ดวงเนตร) สมบูรณ์ บุญโท และ สวัสดิ์ อโณทัย สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนและวัยรุ่น คือ คนหนุ่มสาวที่

มีอายุไม่เกิน 25 ปี ลักษณะปัญหาของมนุษย์ตามกระบวนทรรศน์ปรัชญา ทุกคนมีปัญหาทั้งนั้น จากเล็กจนโต การวิเคราะห์สังคม 3 ยุค ตามกระบวนทรรศน์ปรัชญา ยุคดึกดำบรรพ์มองทุกอย่างว่า มาจากน้ำพระทัยของ อำนาจลึกลับ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวอยู่ร่วมกันเป็นสังคมใหญ่ กระบวนทรรศน์ยุคโบราณ เริ่ม (450-300 ก่อน คริสตกาล) แบ่งเป็นสามยุคย่อย คือ “ยุคโบราณเริ่มต้น ยุคโบราณยุครุ่งเรือง ยุคโบราณยุคเสื่อม” กระบวนทรรศน์ปรัชญา 5 ยุค กระบวนทรรศน์ยุคดึกดำบรรพ์ เชื่อว่า มนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์อุบัติขึ้นมาจนถึง 2-3 ล้านปีมาแล้วชีวิตอยู่ตามธรรมชาติ กระบวนทัศน์โบราณ แนวคิดที่เชื่อว่า โลกมีกฎเกณฑ์การแก้ปัญหาหรือ จัดทุกขที่มีกฎมีเกณฑ์ กระบวนทรรศน์ยุคกลาง เชื่อว่าโลกมีกฎเกณฑ์ แต่ยึดเอาความสุขในโลกหน้า โลกนี้จะ อยู่อย่างไรไม่ค่อยเน้นความสำคัญนัก ปัญหาและรากเหง้าของปัญหาเยาวชนรุ่นใหม่ คือ ขาดการอบรมบ่มนิสัย หรือจริยธรรม และมีปัญหาทางจิตใจ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ตามกระบวนทรรศน์ ปรัชญาหลังนวยุค เป็นเรื่องของการปฏิบัติแห่งการตีความมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของปรัชญา วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการประยุกต์ใช้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลักๆ คือ การสำรวจตรวจค้น การทดลอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 วิธีประยุกต์ใช้ การยึดมั่นใน หลักกรรม การชี้ให้เห็นความสำคัญของกฎแห่งกรรม และองค์ความรู้ใหม่ คือ การบูรณาการหลักไตรสิกขา หลักชั้น 5 และหลักไตรลักษณ์ เข้ากับพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์เข้ากับหลัก กรรมและกฎแห่งกรรม เพื่อการอธิบาย การเกิดขึ้นของกรรม ความใกล้ชิดของกรรมกับชีวิตคนมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย

5. รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิภาพผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่ จังหวัดภาคกลางตอนบน (A Model for Enhancing The Effectiveness of Monks' Holistic Health Care in The Upper Central Province) โดย พระกิตติญาณเมธี (สมเกียรติ งามมัญวงศ์) วิจิตรา ศรีสอน และ สันฐาน ชยนนท์ สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุนันทา ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการต้องแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ บริหารการสงฆ์พระคิลานุปัฏฐาก และบริหารวัด โดยการบริหารวัดคือการบริหารตน บริหารคนและบริหารวัด โดยการบริหารตนใช้การบริหารโดยใช้วัตร 10 ประการ การบริหารคนแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ บริหารคนในวัดใช้หลักทศพิธราชธรรม บริหารคน นอกวัดใช้หลักการบริหารอุปาสกอุปาสิกา 5 ประการ การบริหารวัดให้ใช้หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามที่ มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ 6 ด้าน

6. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรี ชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ (Providing Infrastructure Services to the People of the Si Chomphu Subdistrict Administrative Organization So Phisai District Bueng Kan Province) โดย มณฑรี ปทุมวัฒน์ชัย และ โกศล สอดส่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุพนธ์ ผลการวิจัย พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D.= 0.63) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านถนน ($\bar{x} = 3.55$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประปา ($\bar{x} = 3.25$,

S.D.= 0.76) ผลการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ได้แก่ ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น มีการการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เป็นต้น

7. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย (Factors Affecting Consumers' Decision to Purchase OTOP Products in the Center for Displaying and Selling OTOP Products Nong Khai Province) โดย อติศักดิ์ ลักษณะสี และ บุญเหลือ บุปผามาลา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุพนธ์ิต ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.35, S.D.= 0.24) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x}$ = 3.41, S.D.= 0.27) รองลงมา คือ ด้านสถานที่จำหน่าย ($\bar{x}$ = 3.37, S.D.= 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านราคา ($\bar{x}$ = 3.30, S.D.= 0.32) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อป ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุง ได้แก่ ผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้คำปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตภัณ์ในทุกด้าน

8. คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น (THE QUALITY OF WORK LIFE OF PERSONNEL IN KHON KAEN CORRECTIONAL INSTITUTION FOR DRUG-ADDICTS) โดย สำราญ วิชาโคตร และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุพนธ์ิต ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 3.89, σ = 0.40) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (μ = 4.04, σ = 0.54) รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (μ = 3.97, σ = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาส ในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง (μ = 3.76, σ = 0.68) ผลการ

เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน แตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

9. คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (QUALITY OF LIFE OF PERSONNEL IN PHU KHIEO DISTRICT PRISON CHAIYAPHUM) โดย รุณนัท ทิน้อย และ โกศล สอดส่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) รองลงมาคือด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรเรือนจำอำเภอภูเขียว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติเป็นประจำ

10. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (PROBLEMS RELATING TO BEHAVIOR DEVELOPMENT OF INMATES OF PHU KHIEO DISTRICT PRISON OFFICER CHAIYAPHUM PROVINCE) โดย ประภา ทิน้อย และ โกศล สอดส่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสถานที่ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน

มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว ได้แก่ ควรมีนโยบายด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและควรมอบหมายให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในเรือนจำดำเนินการ

11. คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (SERVICE QUALITY OF PHU KHIEO DISTRICT AGRICULTURE OFFICE CHAIYAPHUM) โดย อานนท์ วงษาเทียม และ โกศล สอดส่อง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.38) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว ไม่แตกต่างกัน

12. ปาณาติบาตในเบญจศีล: วิเคราะห์การใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ (Pàṇātipāta in Five Precepts: Analyzing the Use of Machine and Program to Kill Animals) โดย อำนาจ ยอดทอง คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล บทความวิชาการฉบับนี้ มุ่งวิเคราะห์ประเด็นการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ตามหลักเบญจศีลข้อปาณาติบาต โดยมี 2 กรณี คือ กรณีแรก การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร และกรณีที่สอง การใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการนี้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่า 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ โดยพบว่า บุคคลกลุ่มที่ 1 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตได้ ถ้ามีการโฆษณาคุณสมบัติของเครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่าด้วยหวังใจให้เจ้าของโรงงานซื้อ ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 2 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตได้ใน 3 สถานะ คือ ผู้สั่งบังคับ (อาณัติติกระโยค) ผู้แสวงหาเครื่องมือฆ่าให้แก่คนงาน และผู้กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อนให้ตั้งใจทำงาน และบุคคลกลุ่มที่ 3 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตใน 2 สถานะ คือ ผู้ใช้เครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่า (ถาวรกระโยค) และผู้กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อนให้ตั้งใจทำงาน ส่วนพระพุทธศาสนามีมุมมองและท่าทีต่ออาชีพหรือการงานนี้ 5 ประการ คือ 1) การงดเว้นหรือไม่ประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมแบบนี้ 2) ถ้าไม่มีทางเลือก ผู้กระทำจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า มันเป็นอาชีพที่ผิดศีลธรรม 3) ไม่ปฏิบัติด้วยมิจฉาจิต

คือ หลงเข้าใจผิดว่า เป็นอาชีพหรือการงานที่เป็นกุศล 4) ไม่เพียงมีความรู้สึกยินดีในขณะปฏิบัติหน้าที่ของตน และ 5) หากมีทางเลือกอื่น ก็ควรเดินออกจากการประกอบอาชีพนี้ และหันไปประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม

13. พระอินทร์เทวราชกับการตีความแบบหลังนวยุค (God Indra DevaRaja and Postmodern Hermeneutics) โดย สิริกร อมฤตวาริน และ เอนก สุวรรณบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า การตีความพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการทศนหลังนวยุคสายกลางได้ 1) การตีความบนฐานปรัชญาอารยัน พระอินทร์ มาจากคำบาลี “อินท” แปลว่า “ผู้กระทำความเป็นใหญ่ยิ่ง” ตีความได้ 2 นัย คือ (1) ความเป็นใหญ่ คือ กระทำความเป็นใหญ่ สิ่งทีกระทำให้เป็นยิ่งใหญ เทพเจ้าแห่งลมฟ้าอากาศ บันดาลให้เกิดฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นผู้ยังชีวิตให้ดำรงอยู่ ช่วยเหลือสรรพสัตว์ ควบคุม อารัง รักษา และบำรุงสรวรรคโลกและมนุษย์โลก (2) ผู้เป็นใหญ่เป็นประมุขแห่งทวยเทพ มีอำนาจหน้าที่ปกครองเหล่าคณะเทพ ครอบครองเทพนครอันยิ่งใหญ่และพร้อมด้วยทิพยทรัพย์อันแสดงความทรงยศและเกียรติของผู้เป็นใหญ่ 2) การตีความบนฐานปรัชญาไทย เข้าใจพระอินทร์อย่างถนอมหลวง โดยมี 2 นัย คือ (1) ผู้ดูแล เป็นเทวราชที่มีหน้าที่ช่วยคนดีในยามตกทุกข์ ได้ยาก (2) ผู้ให้ การเป็นพระอินทร์ได้เกิดจากการสร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก พระอินทร์จึงเป็นผู้ให้ การให้นั้นให้ด้วยความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิต สิ่งทีให้เป็นสิ่งดี เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ รวมถึงการบันดาลให้ฝนฟ้าอุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษอีกด้วย การขยายความหมายของพระอินทร์ เมื่อพิจารณาจากปรัชญากระบวนการทศนหลังนวยุคแล้ว จะพบว่ารากฐานความคิด ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปก็ยังคงมองกษัตริย์บนแนวคิดพระอินทร์ในฐานะเทวราชา คือ เป็นเทวราช โดยตนเอง เป็นผู้ทรงอำนาจบารมี และเป็นธรรมราชาผู้ประเสริฐ ทั้งนี้มองผ่านความเป็นพระอินทร์ 4 ประการที่ตีความใหม่ออกมาได้ย่อมมีทรรศนะร่วมกันว่า กษัตริย์เป็นผู้เป็นใหญ่ดุจพระอินทร์มีพระจริยวัตรอันงดงามตามวัตรบท 7 และบำเพ็ญบารมี ใส่ใจดูแลทุกข์สุขของราษฎร สร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก โดยพระปรีชาสามารถของกษัตริย์ที่ลดบันดาลให้ทุกข์ภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นหมดสิ้นไป เถกเช่นพระอินทร์ที่ลงมาช่วยเหลือมนุษย์โลก

14. สนทรีสนทนา: เครื่องมือของกระบวนการทศนหลังนวยุคสายกลาง (Dialogue: Instrument of Moderate Postmodern Paradigm) โดย สิริกร อมฤตวาริน และ เอนก สุวรรณบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า 1) สนทรีสนทนามีปรัชญาเป็นพื้นฐาน 2) มีจุดเน้นต่างกันในกระบวนการทศนปรัชญาที่แตกต่างกัน 3) มีฐานะเป็นเครื่องมือ 4) ใช้ปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทาง 5) เป็นเครื่องมือลดความขัดแย้ง และ 6) เป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำในเชิงหลักการและเทคนิคว่าต้องให้เข้าใจในระดับปรัชญาเพื่อการประยุกต์ใช้ในตรงกับบริบทและวัฒนธรรมไทย การใส่วงเล็บ การถอดสัญลักษณ์เพื่อลดอคติ เน้นการฟังอย่างตั้งใจ และให้ทำตนเป็นผู้สังเกตการณ์ มีความเคารพระหว่างกัน ไม่มีผู้นำ และฝึกฝน

เพื่อให้รู้จักตนเองยิ่งขึ้น การวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการวงสุนทรียสนทนาที่ดี กระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

15. พระวินัย: หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ (VINAYA: PRINCIPLES OF PROBLEM PREVENTION AND SOLUTION FOR BUDDHIST MONKS) โดย พระมหาวิเชียร ธรรมวชิโร, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง สรุปว่า พระพุทธศาสนาดำรงอยู่มาได้จนถึงปัจจุบันนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระสงฆ์ยึดถือ และปฏิบัติตามพระวินัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้เป็นกฎระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับ พระภิกษุสงฆ์ จึงถือได้ว่าพระวินัยเป็นหลักการที่สามารถสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยาวต่อไป บทความ วิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นวิธีการทางพระวินัยในการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในกลุ่ม พระสงฆ์ โดยมีประเด็นครอบคลุมตั้งแต่ความหมายของพระวินัย คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย เกณฑ์การ ตัดสินพระธรรมวินัย หลักการตัดสินปัญหาทางพระวินัย วิธีการทางพระวินัยกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ของพระภิกษุ ได้แก่ การระงับอธิกรณ์ การลงนิคคหกรรม การทำสังฆกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ใน การศึกษาพระวินัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อไป

16. การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร (Social media exposure and media literacy affecting the decision to buy cosmetic products among teenagers in Bangkok) โดย ศิริพัชร บุญพิมพ์ และ วีรพงษ์ พวงเล็ก, หลักสูตรนิเทศศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อโฆษณา ของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.99$) การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ในด้านพฤติกรรม ของการรู้เท่าทันการโฆษณา การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่น อยู่ในระดับมาก โดยด้านพฤติกรรม หลังการซื้อมากที่สุด รองลงมาด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการค้นหาและด้านการ ตระหนักถึงความต้องการ ตามลำดับ และการเปิดรับสื่อโฆษณาและการรู้เท่าทันสื่อมากสามารถทำนายสมการ ได้มากเพราะการเปิดรับสื่อโฆษณา และการรู้เท่าทันสื่อสามารถกระตุ้นให้วัยรุ่นตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอาง

17. พฤติกรรมการเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อที่มีต่อรายการข่าวข้นคนข่าวทาง ช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร (Viewing Behavior and Satisfaction for Kao-kon-khon-kao News Program via Nation TV among Viewers in Bangkok) โดย พัชรพร โกษยพงศ์ และ พงศณัฏช์ กนกงามวิโรจน์, หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ สื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการรับชม คือ รับชมบ่อยๆ (20 ครั้งต่อเดือน) คิดเป็นร้อยละ 74.8 และได้มีการเปลี่ยนสลับช่องอื่นเมื่อมีโฆษณามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.2 ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการการเปิดรับชม รายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดย

ด้านความถี่ในการรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการรับชมแต่ละครั้ง และลักษณะในการรับชมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจหลังการเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

18. Smart home for YOLD in Thailand by Burutsakorn Winitpittayakul and Yanhong Hou School of International Pharmaceutical Business, China Pharmaceutical University, Nanjing Jiangsu, China, From the statistics of the number of elderly people in 2021, it was found that Thailand has a total population of 66,666,666 people, 12,462,010 people aged 60 years and over, 1,396,343 people aged 80 years and over. From a situation, the Thai government has continued the action plan for the elderly (2002-2022) and prepare Thai society to become an aging society completely in the year 2021. There are still some operations that need to be improved. For Thailand Smart home market trends, social middle-class people with income and having purchasing power will be the purchaser of the product. In Thailand, the Siam Cement Company Limited focuses on the convenience of living energy saving and health-enhancing devices for residents that can be controlled by using a smartphone. The advantages of smart homes are that they can be controlled through an application and operate the home devices via smartphone or tablet is a decentralized system, if one of the devices is broken but other devices will still be able to operate normally, highly flexible in use and can add additional devices to the system There is no need to modify the whole system. Operate only by installing additional equipment to the control point to enable interoperability. This makes the system maintenance costs relatively low because if there is damage, it can fix only the point, no need to modify the whole system.

19. The motivation of the elderly to use the Bangkok Metropolitan Medical Service Application in Bangkok Metropolitan Region by Burutsakorn Winitpittayakul and Yanhong Hou School of International Pharmaceutical Business, China Pharmaceutical University, Nanjing Jiangsu, China, The results of the study found that most of the samples were Male, 60-65 years old, Bachelor's degree or equivalent, Retired, Civil servant/state enterprise have marital status have low average monthly income 30,000-140,000 baht. Behavior of the elderly regarding the use of medical applications, it was found that the respondents had a level of opinion on the marketing mix factor ($\bar{X}$ = 3.26) when considering each aspect. Sorted from dog to dog as follows: Person ($\bar{X}$ = 3.32) followed by marketing promotion and the last place is price ($\bar{X}$ = 3.16) respectively. Comments on Elderly Motivation to Use Medical Services Applications, it was found that the respondents had the

elderly's motivation level in using the medical service application ($\bar{x} = 3.32$) when considering each item. The top 3 rankings are as follows: Medical service providers providing necessary information continuously ($\bar{x} = 3.43$), followed by family Always giving advice on how to use the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.40$) and finally, you are satisfied with the results of using the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.07$) accordingly. Compare the motivation of the elderly to use the medical service application. Classified by demographic factors of the elderly found that age, occupation, marital status and average monthly income were different. There are different incentives for using the medical service application. Service channels, marketing promotion, process and physically, it was found that these four aspects influenced the motivation of the elderly to use the medical service application in Bangkok and the Bangkok metropolitan area. Statistically significant.

20. EFFECTIVENESS FOR NETWORK EDUCATION MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE by Hongbao Li Chuanchom Chinatangkul and Kamolmal Chaisirithanya Educational Administration, Faculty of Education, Bankokthonburi University, The objectives of this research were: (1) To examine the components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province; and (2) To develop the implementation guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province. The research was mixed methodology design which were comprised of quantitative and qualitative research. The population included professional instructors, educational administrators in Art Design Program from 22 colleges and universities, totaling 2193. Sample was 325 professional instructors, educational administrators with stratified sampling technique. The instruments for data collection included semi-structured interview, questionnaire, and note taking by Focus Group Discussion. Data analysis included descriptive statistics and Exploratory Factor Analysis. Major Findings: (1) The components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province included 5 components: Network teaching quality management; Network education platform management; Network education organization management; Network education features management; and Network education resource management; and (2) The guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province was found that there were total 15 guidelines: Strengthening the management of network teaching evaluation system; Establishing network teaching quality assurance system;

Strengthening the management of network teaching process supervision; Developing professional network teaching platform; Strengthen platform resource management; Strengthening intelligent education platform management; Emphasizing network leadership management; Standardizing network education system management; Paying attention to people-oriented management; Paying attention to the management of students' interest in autonomous learning; Paying attention to individualized learning management of students; Paying attention to the information management of network education; Strengthening management of network education facilities; Strengthening the management of network education personnel; and Strengthening the construction of campus network.

21. THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE By Zhibao Liu Kamolmal Chawasirithanya and Chuanchom Chinatangkul Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, The research findings revealed that: (1) The components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province were education quality system, administrative management, full participation, performance evaluation, and service quality; and (2) The verification of the components of effectiveness of the education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province were found in the conformity with standard of utility, feasibility, propriety, and accuracy.

22. EFFECTIVENESS OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION MANAGEMENT IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE by Jian Wang Kamolmal Chaisirithanya and Chuanchom Chinatangkul Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, The objectives of this research were: (1) To examine the components of effectiveness for entrepreneurship education management in colleges and universities under Liaoning Province; (2) To develop the managerial guidelines of effectiveness for entrepreneurship education in colleges and universities under Liaoning Province. The research methodology was a mixed methodology research, including qualitative and quantitative research. The population of the research consisted of 478 who were administrators, professors, instructors of entrepreneurship education in universities under Liaoning Province. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's Table (1970), obtained by a stratified sampling technique sampling method, totaling 302 samples. The key informants consisted of the dean of 5 key informants who were instructors, the director of the

entrepreneurship education project, and dean of Entrepreneurship College with more than 5 years of experience from three outstanding entrepreneurship education colleges and universities under Liaoning Province, obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection were semi-structured interviews, five-level rating scale questionnaires, and Focus Group Discussions Form. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.), and Exploratory Factor Analysis. As well as the content analysis was employed. The research findings revealed that: (1) There were five components of effectiveness for entrepreneurship education management which consisted of Entrepreneurship Educational Management Process, Entrepreneurship Education Ecosystem, Creation of Pedagogical Entrepreneurship Education, Cultivation of Students' Educational Innovation and Talent and Enhancement of Students' Entrepreneurial Competency; and (2) There were total of 18 managerial guidelines of effectiveness for entrepreneurship education in colleges and universities under Liaoning Province.

23. KNOWLEDGE MANAGEMENT ON ART DESIGN IN UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE by Ziming Wang Kamolmal Chaisirithanya and Chuanchom Chinatangkul Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University, The research findings revealed that; (1) there are five components of knowledge management on art design in universities under Liaoning Province which were effective leadership, cultural management, organization structure, information technologys management and talent management. (2) there were 75 managerial guidelines of knowledge management on art design in universities under Liaoning Province.

24. Academic Cooperative Model of Preschool Teachers' Education Program between Baise and Bangkokthonburi University by Li Yulong Pornthep Muangman and Peerapong Tipanark Faculty of Education, Bangkokthonburi University, The purpose of this study is to find the index of the model and construct an academic cooperative model between BSU and BTU on the preschool teachers' education program. This is a study of quantitative of questionnaire. After the calculation, the reliability and validity of the questionnaire met the requirements of criteria. The survey collected a total of 219 samples of teachers and students of the preschool teacher education project in BSU (Baise University) and BTU (Bangkokthonburi University). The survey is about the cooperation attitude of the two schools to carry out the preschool teacher education project, the conditions and content of cooperation needs. Through exploratory factor analysis, based on the obtained factors, the academic cooperative model is preliminarily constructed. Regarding

the construction of the academic cooperation model of BTU and BSU on preschool teacher education projects, a total of 4 common factors and 15 index items were obtained through the analysis of exploratory factors based on the data of questionnaire survey. Factor model analysis results show all criteria are met minimum requirement. The data analysis show that the model fits well with the empirical data. Hence, the model is right.

25. Effects of the Way of Life and Behavior of Monks of Wat Pa on People Life Quality by Somporn Laochalad and Natthapong Malison Phranakhon Rajabhat University, The results of the research revealed that the monks of Wat Pa strictly adhered to the discipline of the Sangha with their practice inherited from the teachers. The practice of any of Thirteenfold Austere Practice (*Dhutaṅga*) was at individual monk's choice to seriously refine his own mind from defilements. The practice of monastic observances in accordance with the inherited patterns based on the intrinsic nature of a person (*Carita*) of the individual monk led him to find out the absolute truth. The effects of the monks' behavior on the quality of life of the people were divided into three aspects, namely physical aspects in terms of good, strong, refreshed physical health because of performing a routine; mental aspects in terms of mental health with a bright, pure, delighted mind because of the joy of having a role model for peace and happiness and also staying in control of one own emotion when in more developed practice; intellectual aspect in terms of clear intelligence, clear vision of problems, and immediate solution to problems. With the depth of wisdom, one can see the conventional truth and eventually the ultimate truth.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	จ
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกัน การสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กรุงเทพมหานคร (Factors Related to Health Literacy on Smoking Prevention among Nursing Students in the University, Bangkok Metropolis)	1
บุริศร์ ยอดนางรอง พิรยา จันทร์ศรีทอง กุลภรณ์ เศวตจิตกรไกรสร วนิดา สิงหาเทพ และ อารยา ทิพย์วงศ์	
วิถิศหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย (Home Economics Method: The Identity Context of Thai Food Values)	10
จุตพล กิจทวี	
A Study of English Teaching Method of Teacher in Khmer Buddhist High School at Tra Vinh Province in Vietnam	17
Kim Rach Ta Na Veerakarn Kanokkmalade and Nilratana Klinchan	
รูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องกฎแห่งกรรมเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนยุค (The Application Model of Buddhist Hermeneutics on The Laws of Karma for The Youth Problem-Solving in The Postmodern Society)	25
พระมหาอุบล จรธมโม (ดวงเนตร) สมบูรณ์ บุญโท และ สวัสดิ์ อโณทัย	
รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน (A Model for Enhancing The Effectiveness of Monks' Holistic Health Care in The Upper Central Province)	36
พระกิตติญาณเมธี (สมเกียรติ ราษฎร์วงศ์) วิจิตรา ศรีสอน และ สันฐาน ชยนนท์	

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ (Providing Infrastructure Services to the People of the Si Chomphu Subdistrict Administrative Organization So Phisai District Bueng Kan Province)	47
มนตรี ปทุมวัฒน์ชัย และ โกศล สอดส่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อป ของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย (Factors Affecting Consumers' Decision to Purchase OTOP Products in the Center for Displaying and Selling OTOP Products Nong Khai Province)	59
อดิศักดิ์ ลักษณะสี และ บุญเหลือ บุบผามาลา คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น (THE QUALITY OF WORK LIFE OF PERSONNEL IN KHON KAEN CORRECTIONAL INSTITUTION FOR DRUG-ADDICTS)	73
สำราญ วิชาโคตร และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (QUALITY OF LIFE OF PERSONNEL IN PHU KHIEO DISTRICT PRISON CHAIYAPHUM)	87
รฐนนท์ ที่น้อย และ โกศล สอดส่อง ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (PROBLEMS RELATING TO BEHAVIOR DEVELOPMENT OF INMATES OF PHU KHIEO DISTRICT PRISON OFFICER CHAIYAPHUM PROVINCE)	101
ปริมประภา ที่น้อย และ โกศล สอดส่อง คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (SERVICE QUALITY OF PHU KHIEO DISTRICT AGRICULTURE OFFICE CHAIYAPHUM)	113
อานนท์ วงษาเทียม และ โกศล สอดส่อง	

ปาณาติบาตในเบญจศีล: วิเคราะห์การใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ (Pàṇātipāta in Five Precepts: Analyzing the Use of Machine and Program to Kill Animals) อำนาจ ยอดทอง	126
พระอินทร์เทวราชกับการตีความแบบหลังนวยุค (God Indra DevaRaja and Postmodern Hermeneutics) สิริกร อมฤตวาริน และ เอนก สุวรรณบัณฑิต	141
สุนทรียสนทนา: เครื่องมือของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลาง (Dialogue: Instrument of Moderate Postmodern Paradigm) สิริกร อมฤตวาริน และ เอนก สุวรรณบัณฑิต	152
พระวินัย: หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์ (VINAYA: PRINCIPLES OF PROBLEM PREVENTION AND SOLUTION FOR BUDDHIST MONKS) พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร	162
การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณา ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร (Social media exposure and media literacy affecting the decision to buy cosmetic products among teenagers in Bangkok) ศิริพัทธ์ บุญพิมพ์ และ วีรพงษ์ พวงเล็ก	176
พฤติกรรมการเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อที่มีต่อรายการ ข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร (Viewing Behavior and Satisfaction for Kao-kon-khon-kao News Program via Nation TV among Viewers in Bangkok) พัชรพร โกษยพงศ์ และ พงศ์ณัฏช์ กนกงามวิโรจน์	188
Smart home for YOLD in Thailand Burutsakorn Winitpittayakul and Yanhong Hou	199
The motivation of the elderly to use the Bangkok Metropolitan Medical Service Application in Bangkok Metropolitan Region Burutsakorn Winitpittayakul and Yanhong Hou	211

EFFECTIVENESS FOR NETWORK EDUCATION MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE Hongbao Li Chuanchom Chinatangkul and Kamolmal Chaisirithanya	225
THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE Zhibao Liu Kamolmal Chawasirithanya and Chuanchom Chinatangkul	237
EFFECTIVENESS OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION MANAGEMENT IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE Jian Wang Kamolmal Chaisirithanya and Chuanchom Chinatangkul	249
KNOWLEDGE MANAGEMENT ON ART DESIGN IN UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE Ziming Wang Kamolmal Chaisirithanya and Chuanchom Chinatangkul	262
Academic Cooperative Model of Preschool Teachers' Education Program between Baise and Bangkokthonburi University Li Yulong Pornthep Muangman and Peerapong Tipanark	279
Effects of the Way of Life and Behavior of Monks of Wat Pa on People Life Quality Somporn Laochalad and Natthapong Malison	292
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	308
การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม	310

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่
ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กรุงเทพมหานคร

Factors Related to Health Literacy on Smoking Prevention among
Nursing Students in the University, Bangkok Metropolis.

บุริศร์ ยอดนางรอง

Burit Yodnangrong

พีรยา จันทรศรีทอง

Peeraya Chansrithong

กุลภรณ์ เสวตจิตกรไกรสร,

Kulporn Sawetchitkraisorn

วนิดา สิงหาเทพ,

Wanida Singhathep

อารยา ทิพย์วงศ์

Araya Tipwong

วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Nursing and Health, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: 5araya.ti@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 11 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 11 พฤศจิกายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 11 พฤศจิกายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 361 คน เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยส่วนบุคคล และความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.95 และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 1.00 และ 0.93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อันดับ

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรอบรู้ทางสุขภาพอยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.0 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพระดับพอใช้ ร้อยละ 13.0 และมีค่าเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี

($\bar{x} = 168.30$, S.D. = 17.03) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ ($\eta = .122$, $p < .05$) และ ระดับชั้นปี ($\eta = .102$, $p < .05$) ส่วนปัจจัยในด้านเกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด ($r = .020$, $p > .05$) การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว/ผู้ที่อาศัยด้วย ($\eta = .002$, $p > .05$) การได้รับ หรือ สัมผัสควันบุหรี่ ($\eta = .060$, $p < .05$) และ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ($\eta = .017$, $p > .05$) พบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางสุขภาพและส่งเสริมการป้องกันการสูบบุหรี่ให้กับนักศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, การป้องกันการสูบบุหรี่, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The purpose of this research were to study health literacy and factors related to health literacy on smoking prevention among 361 nursing students in the university. The sample was selected from purposive sampling technique. The research tool was a questionnaire consisting of general information, personal factors and health literacy on smoking prevention. The quality of the tools was examined by three experts. The confidence values were calculated by Cronbach's alpha coefficient of 0.95 and the content validity index of 1.00, 1.00 and 0.93, respectively. Data were analyzed by using percentage frequency statistics, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and Eta correlation coefficient.

The results showed that nursing students had a good level of health literacy 87.0%, had a moderate level of health literacy 13.0%, and an average of overall health literacy was at a good level ($\bar{X} = 168.30$, SD = 17.03). The factors were positively correlated with health literacy were statistically significant: gender ($\eta = .122$, $p < .05$) and grade level ($\eta = .102$, $p < .05$). In the most recent cumulative GPA ($r = .020$, $p > .05$), family/dependent smoking ($\eta = .002$, $p > .05$), exposure to or exposure to cigarette smoke ($\eta = .060$, $p < .05$) and smoking behavior ($\eta = .017$, $p > .05$) were found to be insignificantly positively correlated with health literacy. These findings are important information for planning actions to increase health literacy and further promote smoking prevention among students in the university.

Keywords: Health Literacy, Smoking Prevention, Nursing Students

1. บทนำ

ปัจจุบันการสูบบุหรี่ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขในแต่ละประเทศทั่วโลก องค์การอนามัยโลกรายงานว่าการแพร่ระบาดของบุหรี่เป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดและเป็นภัยคุกคาม ต่อสุขภาพของประชากรโลก และพบว่าประชากรเสียชีวิตประมาณ 6 ล้านคนต่อปี และมากกว่า 5 ล้านคนของการเสียชีวิตเหล่านั้นเป็นผลมาจากการสูบบุหรี่ (World Health Organization, 2015) จากการสำรวจใน ปี พ.ศ. 2558 พบว่า ในประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป บริโภคยาสูบ 10.9 ล้านคน อัตราการสูบบุหรี่เป็น 19.9 และโรคที่คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ อันดับหนึ่ง คือ โรคปอด รองลงมา คือ โรคมะเร็งอื่นๆ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

บุหรี่เป็นยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อทั้งผู้สูบและบุคคลใกล้ชิด ทางกรมแพทยยอมรับว่าวันบุหรี่ยังมีสารเคมีจำนวนมากกว่า 250 ชนิด เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มากกว่า 25 ชนิดเป็นสารก่อมะเร็ง (Center for Disease Control and Prevention, 2017) นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคทางเดินหายใจ โรคมะเร็งของอวัยวะต่างๆ เป็นต้น (Prakit Vathesatogkit & Naowarut Charoenca, 2011) และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เป็นภาระรายจ่ายทางด้านสุขภาพ ของประเทศถึงร้อยละ 0.78 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Bundhamcharoen, Aungkulanon, Makka, & Shibuya, 2016)

จากผลการสำรวจปี พ.ศ. 2560 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป สูบบุหรี่ ร้อยละ 19.1 หรือ 10.7 ล้านคน โดยเป็นผู้สูบประจำ ร้อยละ 16.8 หรือ 9.4 ล้านคน และอายุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเพิ่มขึ้นเป็น 18 ปี จากเดิม 17.8 ปี (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, 2562) ทั้งนี้เป็นเพราะวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดบุหรี่ได้ง่าย เนื่องจากมีความอยากรู้ อยากลอง มีความท้าทายในการปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองไม่เคยปฏิบัติ (ศศิธร ชิดนายิ และคณะ, 2561) และพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา การอาศัยในพื้นที่ผลิตยาสูบ การสูบบุหรี่ ของเพื่อนสนิท การสูบบุหรี่ของคนในครอบครัว และการรับรู้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ (ลักษณะ ลักษณะวิมล และคณะ, 2563)

ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องความรู้ทางสุขภาพ (Health literacy) โดยองค์การอนามัยโลกได้กำหนดนิยามไว้ว่าความรู้ทางสุขภาพว่าเป็นทักษะการรับรู้และทักษะทางสังคม ซึ่งกำหนดแรงจูงใจและความสามารถของบุคคลในการดำเนินการ การทำความเข้าใจและใช้ข้อมูลข่าวสารในการดูแลสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ (World Health Organization, 2009) และถือเป็นทักษะทางสังคมที่กำหนดแรงจูงใจและความสามารถเฉพาะบุคคลในการเข้าถึง ทำความเข้าใจและใช้ข้อมูลเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี รวมถึงการพัฒนาความรู้และทำความเข้าใจในบริบททางด้านสุขภาพการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมด้วยตนเอง (Nutbeam, 2009) ดังนั้น ความรู้ทางสุขภาพจึงเป็นดัชนีตัวหนึ่งที่จะสะท้อนผลลัพธ์ทางสุขภาพที่เกิดจากการดำเนินการผ่านการให้สุศึกษาหรือผ่านกิจกรรมทางด้านการสื่อสาร (Nutbeam, 2000) และยังมีผลในการเข้ารับบริการทางสุขภาพและการดูแลสุขภาพของตนเอง และสามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้เพื่อการมีสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืน (Nutbeam, 2009)

การศึกษาเกี่ยวกับความรอบรู้ทางสุขภาพที่ผ่านมามักพบว่ามุ่งเน้นไปที่ความสามารถของผู้ป่วยมากกว่าบทบาทบุคลากรด้านสุขภาพ ในขณะที่เดียวกันผู้ให้บริการด้านสุขภาพสามารถมีความรอบรู้ทางสุขภาพได้โดยการนำเสนอข้อมูลและสื่อสารในแนวทางที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามตามข้อมูลที่ได้รับดีขึ้น (Coleman et al., 2012) ดังนั้น หากผู้ให้บริการด้านสุขภาพหรือผู้ประกอบการวิชาชีพทางสุขภาพมีความรอบรู้ทางสุขภาพก็จะสามารถสื่อสารข้อมูลในแนวทางที่ประชาชนสามารถนำไปใช้และปฏิบัติได้จริงด้วยตนเองเพื่อป้องกันความเจ็บป่วยและได้รับการรักษาที่จำเป็น รวมทั้งสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจให้ผู้ป่วยมีโอกาสซักถามข้อข้องใจจนเกิดความกระจำในการดูแลสุขภาพของตนเองได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ซึ่งนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่นั้นถือว่าเป็นเยาวชนที่จะมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยตามนโยบายมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการลด ละ เลิก บุหรี่ของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย นักศึกษาพยาบาลถือเป็นเยาวชนที่จะต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางสุขภาพในการดูแลสุขภาพประชาชนในอนาคต และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี ป้องกันการเจ็บป่วยที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมสุขภาพ และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและป้องกันการสูบบุหรี่แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 478 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 มีนาคม 2564) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling technique) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 1) เป็นนักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียนเรียนภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และ 2) ยินดีสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 361 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) เพื่อศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ความเข้าใจข้อมูลและบริการสุขภาพที่เพียงพอ การโต้ตอบซักถาม

แลกเปลี่ยน เรียนรู้ การตัดสินใจด้านสุขภาพ การเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง และการบอกต่อในการป้องกันดูแลสุขภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่พัฒนาขึ้นจาก ธนวัฒน์ รวมสุข และคณะ (2561) และของวิลล โรมาและคณะ (2561) ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด การพักอาศัยรายได้ที่ได้รับต่อเดือน การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว และความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่จำนวน 30 ข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านและนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) ได้เท่ากับ 1.00 1.00 และ 0.93 ตามลำดับ จากนั้นปรับแก้ข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักศึกษาที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 30 คน วิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.95

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ความรอบรู้ทางสุขภาพ และใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อีตา (Eta coefficient) หาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรอบรู้ทางสุขภาพโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (เลขที่ COA. 1-003/2021) ภายใต้โครงการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ทางสุขภาพและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร หลังจากได้รับการอนุญาต ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีดำเนินการวิจัย วัตถุประสงค์ และรายละเอียดการวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักศึกษา การนำเสนอข้อมูลจะเป็นการนำเสนอในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 92.2 อายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.2 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 97.8 รองลงมาคริสต์และอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 1.1 ประกอบด้วยนักศึกษา 4 ชั้นปี โดยส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมา คือ ระดับชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 28.3 และส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.00-4.00 คิดเป็นร้อยละ 57.6 รองลงมา คือ 2.00-2.99 คิดเป็นร้อยละ 42.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 72.0

รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 11.4 สถานภาพสมรสของบิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 67.6 การพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 60.1 ในส่วนของการสูบบุหรี่ของคนในครอบครัว พบว่า ไม่มีผู้สูบบุหรี่มากกว่าผู้สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 66.8 และการได้รับหรือสัมผัสควันบุหรี่เคยได้รับ คิดเป็นร้อยละ 93.9 โดยได้รับจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น สถานที่สาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 86.7 โดยพฤติกรรม การสูบบุหรี่ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 95.0 รองลงมา คือ เคยคิดลองแต่ไม่ได้สูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 2.8

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ทางสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความรู้ทางสุขภาพส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความรู้ทางสุขภาพอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 87.0 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.0 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 168.30$, S.D. = 17.03) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละระดับความรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (n=361)

ความรู้ทางสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ	0	0.0
ระดับปานกลาง	47	13.0
ระดับดี	314	87.0

($\bar{x} = 168.30$, S.D. = 17.03)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ ($\eta = .122$, $p < .05$) และ ระดับชั้นปี ($\eta = .102$, $p < .05$) ส่วนปัจจัยในด้านเกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด ($r = .020$, $p > .05$) การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว/ผู้ที่อาศัยด้วย ($\eta = .002$, $p > .05$) การได้รับหรือสัมผัสควันบุหรี่ ($\eta = .060$, $p > .05$) และ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ($\eta = .017$, $p > .05$) พบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางสุขภาพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกัน การสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าสัมประสิทธิ์		p-value
	η	r	
1. เพศ	.122**		.006
2. ระดับชั้นปี	.102**		.003
3. เกรดเฉลี่ยสะสมล่าสุด		.020	.711
4. การสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัว/ ผู้ที่อาศัยด้วย	.002		.970
5. การได้รับ หรือ สัมผัสควันบุหรี่	.060		.170
6. พฤติกรรมการสูบบุหรี่	.017		.706

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผล

สำหรับการศึกษารังนี้ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความรอบรู้ทางสุขภาพอยู่ในระดับดี และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ ($\eta = .122, p < .05$) และ ระดับชั้นปี ($\eta = .102, p < .05$) สามารถอภิปรายผลได้ว่าอาจเนื่องจาก นักศึกษาพยาบาลก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาประกอบอาชีพเป็นพยาบาลวิชาชีพซึ่งจะเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการด้านการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน ต้องผ่านกระบวนการของการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้มีประสบการณ์ที่เพียงพอในการที่จะออกไปเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความรอบรู้และสามารถให้บริการสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนในอนาคต โดยพบว่าระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ทางสุขภาพเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไปและวิชาพื้นฐานวิชาชีพเบื้องต้น ชั้นปีที่ 2 จะเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานวิชาชีพที่ ซับซ้อนขึ้นและเริ่มเรียนรายวิชาทางการพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เรียนรู้เนื้อหาของวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยการพยาบาลในสาขาต่างๆ รวมถึงการฝึกปฏิบัติที่ซับซ้อนขึ้น มีประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยที่หลากหลายจึงส่งผลให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพมากขึ้น (Choeisuwan V, Tansantawee A., 2018)

นอกจากนี้จากการที่นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความรอบรู้ทางสุขภาพอยู่ในระดับดี เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลถือเป็นผู้ที่อยู่ในวิชาชีพที่จำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและสามารถบอกต่อแก่ผู้อื่นหรือผู้รับบริการให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพจนสามารถปฏิบัติตามหลักพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับการศึกษาของอภิญญา อินทรรัตน์ (2557) ที่ศึกษาความรอบรู้ทาง

สุขภาพของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพบว่า ผู้ที่มีความรอบรู้ทางสุขภาพสามารถใช้ทักษะที่จำเป็นในการแสวงหาทำความเข้าใจ ประเมิน สื่อสารและใช้สารสนเทศทางด้านสุขภาพ สามารถนำเสนอข้อมูลและสื่อสารในแนวทางที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้รับดีขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของดอน นัทปิม (2009) เกี่ยวกับความรอบรู้ทางสุขภาพว่าเป็นความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางสังคมที่กำหนดแรงจูงใจและความสามารถเฉพาะบุคคลในการเข้าถึง ทำความเข้าใจและใช้ข้อมูลเพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดี รวมถึงการพัฒนาความรู้และทำความเข้าใจในบริบททางด้านสุขภาพการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมด้วยตนเอง

7. องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ เมื่อทราบระดับความรอบรู้ทางสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาสามารถนำไปวางแผนในการส่งเสริมความรอบรู้ทางสุขภาพโดยจัดทำแผนการดำเนินงานการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับนักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปี และมีการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และนำผลการศึกษาไปใช้ในการบูรณาการการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนานักศึกษานอกหลักสูตร หรือทำการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับบุหรี่ รวมถึงมอบหมายให้นักศึกษาใช้แนวคิด ความรอบรู้ด้านสุขภาพร่วมกับทฤษฎีต่างๆ นำมาประยุกต์ใช้ ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมดูแลสุขภาพสุขภาพของตนเองขยายผลสู่การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนได้

บรรณานุกรม

- ธนวัฒน์ รวมสุก, สุรินทร์ กลัมพากร, และทัศนีย์ รวีวรกุล. (2561). ผลของโปรแกรมเลิกบุหรี่โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง. วารสารพยาบาล, ปีที่ 67(1), 1-10.
- ลักขมล ลักษณะวิมล, เรวดี เพชรศิราสัณห์, สายฝน เอกวรารกุล และนัยนา หนูนิล. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน อำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช. วารสารพยาบาล, 69(1) : 1-9.
- วิมล โรมา, สายชล คล้อยเอี่ยม, วรัญญา สุขวงศ์, จิตติวัฒน์ แก้วอำดี, อัจฉรา ตันหนึ่ง, รุ่งนภา คำผาง และรักมณี บุตรชน. (2562). การสำรวจความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2562. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ศศิธร ชิดนายิ, และวราภรณ์ ยศทวี. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดอุดรดิตถ์, 10(1), 83-93.
- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). รายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. [เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.trc.or.th/th/media/attachments/2020/07/19/-2562.pdf>.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). **คนไทยหนึ่งล้านคนป่วยจากการสูบบุหรี่**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/36862-คนไทยหนึ่งล้านคนป่วยจากการสูบบุหรี่.html>.
- อภิญา อินทรรัตน์. (2557). **ความฉลาดทางสุขภาพของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ**. วารสารพยาบาลทหารบก, Vol. 15 No. 3 (2014): กันยายน-ธันวาคม 2557. 174-178.
- Bundhamcharoen, K., Aungkulanon, S., Makka, N., & Shibuya, K. (2016). **Economic burden from smoking-related diseases in Thailand**. Tobacco Control, 25(5), 532–537.
- Center for Disease Control and Prevention. (2017). **Health effects of cigarette smoking**. Retrieved January 18, 2021, from http://cdc.gov.tobacco/data_Statistics/factsheet/health_effects/effects_cig_smoking/index.htm.
- Coleman, C., et al. (2012). **The Calgary Charter on Health Literacy: Rational and core principles for development of health literacy**. Retrieved January 18, 2021, from http://www.centreforliteracy.qc.ca/health_literacy/clgary_charter [November 3, 2014].
- Choeisuan V, Tansantawee A. (2018). **Selected factors related to health literacy of nursing students in royal Thai Navy College of nursing**. Royal Thai Navy Medical Journal, 45(2):250-66.
- Nutbeam, D. (2000). **Health Literacy as public health goal: a challenge for contemporary health education and communication strategies into health 21st century**. Health Promotion International, 15 (3), 259-267.
- Nutbeam, D. (2009). **Defining and Measuring Health Literacy: what can we learn from literacy studies?**. Journal of Public Health, 54: 303-305.
- Prakit Vathesatogkit and Naowarut Charoenca. (2011). **Tobacco control: Lessons learnt in Thailand**. Indian Journal of Public Health, 55(3), 228-33.
- World Health Organization. (2009). **Health Literacy and Health Promotion Definitions, Concepts and Examples in the Eastern Mediterranean Region**. Individual Empowerment Conference Working Document. Paper presented at the 7th global conference for health promotion: Promoting health and development, closing the implementation gap; 2009, Oct26–30, Kenya.
- World Health Organization. (2015). **Report on the global tobacco epidemic**. Retrieved January 18, 2021, from http://www.who.int/tobacco/global_report/2015/report/en/.

วิถีคหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย

Home Economics Method: The Identity Context of Thai Food Values

จุตพล กิจทวี

Jatuphon Kitthavee

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ สาขาอาหารและโภชนาการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Faculty of Home Economics Technology Food and Nutrition

Rajamangala University of Technology Krungthep

Email: elledriver_91@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 11 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการอธิบายถึงวิถีคหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย ซึ่งประกอบด้วย รสชาติ ราคา คุณค่าต่อสุขภาพ (Health foods) อีกทั้งจะต้องมีความสะดวกในการบริโภค เป็นอาหารสำเร็จรูป กึ่งสำเร็จรูป และปรุงสด รสชาติให้ถูกรสนิยมของผู้บริโภคในแต่ละประเทศ เน้นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มุ่งเจาะตลาดเฉพาะ และการสร้างตราสินค้า การใช้บรรจุภัณฑ์ ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับความนิยมของผู้บริโภค เน้นจุดขายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยด้านคุณภาพของอาหารไทย ในเรื่องอาหารไทยมีรสชาติที่อร่อยถูกปาก ที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย ซึ่งอาหารไทยนั้น ประกอบด้วยรสชาติเข้มข้น มีเครื่องปรุงหลายอย่างรสชาติอาหารแต่ละอย่างมีรสเฉพาะตัว ดังนั้น การทำอาหารไทยให้อร่อยต้องใช้ความชำนาญ และประสบการณ์ตลอดจนกรรมวิธีในการประกอบอาหารไทย ผู้ทำจะต้องพิถีพิถัน ประณีต เพื่อให้อาหารน่ารับประทาน ทำให้นึกถึงเรื่องอาหารไทยเป็น มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์คุณค่าของอาหารไทยนอกจากรสชาติอาหารอร่อย ที่มาพร้อมความสมบูรณ์แบบในการจัดเสิร์ฟแล้ว อีกหนึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การตกแต่งอาหารให้ออกมาดูดี น่ารับประทาน ซึ่งการจัดจานถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยสร้างความประทับใจให้กับแขกได้อีกด้วย บ่งบอกถึงความสวยงาม ความน่ารับประทาน ความน่าสนใจของรูปแบบการจัดอาหาร เป็นการสร้างมูลค่าให้กับอาหาร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง

คำสำคัญ: วิถีคหกรรมศาสตร์, อัตลักษณ์, คุณค่า, อาหารไทย

Abstract

The purposes of this study were the home economics approach: the context of the identity of Thai food values. which consists of taste, price, value for health (Health foods) and must be convenient for consumption as a ready meal semi-finished and freshly prepared, taste to suit the tastes of consumers in each country Focus on quality products Focus on specific markets and branding use of packaging to make the products attractive and in line with the popularity of consumers Focus on unique selling points especially Thai culture in terms of quality of Thai food. In terms of Thai food, it has a delicious taste. Affecting the consumption of Thai food The Thai food consists of intense flavors. There are many seasonings, each with its own unique flavor. Therefore, cooking delicious Thai food requires expertise. And experience as well as the process of cooking Thai food the maker must be meticulous and meticulous in order to make the food appetizing. Reminds me of Thai food. National cultural heritage indicates the value identity of Thai food in addition to the delicious taste. That comes with perfection in serving another thing that is indispensable is decorating the food to look good and appetizing. The plate arrangement is one of the arts in creating a work that looks more appetizing. It also helps to make a good impression on the guests as well. Indicative of beauty palatable the attractiveness of food arrangements It is another way to add value to food and to add value to cultural exports.

Keywords: Home economics, Identity, Value, Thai food

1. บทนำ

บริบทพื้นฐานของวิชาวิถีคหกรรมศาสตร์ในประเทศไทยนั้น คหกรรมศาสตร์เป็นวิชาชีพ (Home Economics as a Profession) และเป็นศาสตร์เชิงปฏิบัติ (Home Economics as a Practical Science) โดยเฉพาะ บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ลักษณะในการเรียนและการสอนที่ผสมผสานกันในรูปแบบการเรียนแนวคิดทฤษฎีตลอดจนไปถึงการเรียนในรูปแบบเชิงปฏิบัติด้วยการลงมือทำ หากกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของศาสตร์คหกรรมในยุคสมัยก่อนนั้น ซึ่งจะมองว่าเป็นเพียงการปรุงแต่งรสชาติอาหารเพียงเท่านั้น เพราะในสมัยก่อนศาสตร์คหกรรมได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมเครื่องเสวยให้กับบุคคลชั้นสูง โดยการตกแต่งประดับให้สวยงามและปรุงรสชาติให้มีความกลมกล่อม ต่อมานักวิชาการด้านคหกรรมศาสตร์อย่างบราวน์และปาอูลุซซี่ ได้กล่าวถึงศาสตร์วิชาคหกรรมเปรียบเสมือนความงาม ขนบประเพณี และสืบทอดวัฒนธรรม เพราะโดยส่วนใหญ่การคิดค้นการปรุงแต่งอาหารขึ้นมาสักอย่างหนึ่งนั้น จะต้องอาศัยความคิดที่สร้างสรรค์และออกแบบรสชาติที่แตกต่างเพิ่มต่อยอดจากอาหารที่มีรสชาติดั้งเดิมเพิ่มความอร่อยให้น่าประทับใจเพิ่มขึ้นและต้องสอดแทรกความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นลงไปให้อาหารด้วย (Brown & Paolucci .1978: 12-13)

การพัฒนาคุณค่าทางโภชนาการก็เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในกระบวนการเชิงปฏิบัติการนั้น ส่วนผสมของวัตถุดิบของอาหารจะต้องอุดมไปด้วยคุณค่าทางสารอาหารและคุณค่าอัตลักษณ์รสชาติของอาหารควบคู่กันไปด้วย จะเห็นได้จากขบวนการขั้นตอนของนักคหกรรมศาสตร์จะต้องพิจารณาวัตถุดิบและออกแบบการปรุงรสรสชาติให้ลงตัวและคัดสรรคุณค่าทางอาหาร ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ศาสตร์คหกรรมเป็นการบอกเล่าเรื่องราวผ่านทางการออกแบบคุณค่าทางอาหารและคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยหาที่สิ้นสุดมิได้

2. วิถีคหกรรมศาสตร์ไทย

ปัจจุบันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ การค้นคว้าวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ได้บรรจุวิชาคหกรรมเป็นศาสตร์วิชาที่สำคัญสาขาหนึ่ง โดยมีเป้าหมายในการผลิต “ผู้เชี่ยวชาญ” ทางด้านคหกรรม เพื่อนำความรู้ความสามารถมาพัฒนาคุณค่าอาหารและยกระดับอาชีพ “เชฟ” ให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลก เพราะที่ผ่านมาอาชีพเชฟจะถูกมองว่าเป็นเพียงผู้ปรุงแต่งอาหารให้มีรสชาติอร่อยเพียงอย่างเดียว แต่ในขณะทางด้านซีกโลกฝั่งตะวันตกได้พัฒนาหลักสูตรที่เรียกว่า “คหกรรมศาสตร์” ขึ้นมาโดยจัดทำหลักสูตรภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรูปแบบดังนี้

คหกรรมศาสตร์สามารถแบ่งได้เป็น 4 มิติ หรือพื้นที่ของการปฏิบัติงาน ดังนี้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2545: 10-13)

1. มิติวิชาการ เป็นการให้แนวคิด ทฤษฎีทางด้านศาสตร์คหกรรมในรูปแบบ การเรียนการสอนโดยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ มาบูรณาการให้เข้ากับยุคสมัยของคุณค่าทางอาหารและออกแบบอาหารที่ถูกสุขอนามัย เพื่อประโยชน์แก่ผู้บริโภค

2. มิติของการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นการดำรงอยู่คู่ขนานธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชนชาติ และท้องถิ่นนั้น โดยการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาคัดสรรออกแบบรสชาติให้เข้ากับยุคสมัยและสืบทอดวิถีคหกรรมแบบดั้งเดิม โดยการปรุงแต่งรูปลักษณ์ให้มีมิติของการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นมากขึ้น

3. มิติหลักสูตร เป็นการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องการวางโครงสร้างหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนที่จัดทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง อาทิเช่น ลงภาคสนามกับเชฟมืออาชีพในโรงแรม โดยการให้ผู้เรียนไปเป็น “อาสาสมัคร” ในการปรุงอาหาร และจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนด้านคหกรรมระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อเชิญนักคหกรรมชาวต่างชาติมาให้ความรู้และบอกเล่าประสบการณ์ให้ผู้เรียนคนไทยได้รับฟังข้อมูลเหล่านี้

4. มิติสังคม เป็นการสะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางสังคมในเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือการเพิ่มคุณค่าทางอาหารให้เข้ากับบริบทสังคม โดยการจัดทำโครงการจิตอาสา โดยนำผู้เรียนไปปรุงอาหารเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด หรือแม้แต่การพัฒนาเนื้อหาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

โดยมีเนื้อหาและรายวิชาที่ศึกษาเป็นการเน้นที่ความจำเป็นพื้นฐานและสิ่งเกี่ยวข้องที่จำเป็นต้องใช้ใน ชีวิตประจำวันของบุคคลและครอบครัว และเป็นความจำเป็นทั้งระดับบุคคล ระดับชุมชน และระดับโลก

ซึ่งสภาพความเป็นอยู่จะถูกระงับ และการบูรณาการความรู้ กระบวนการ และทักษะจากหลากหลายศาสตร์ที่สังเคราะห์ผ่านศาสตร์แขนงต่างๆ และข้ามศาสตร์ และแสดงความสามารถที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ที่ดี และสนับสนุนบุคคล ครอบครัวและชุมชน ทุกระดับและทุกภาคส่วนของสังคม พร้อมกับการรับรองว่ามีมติของคหกรรมศาสตร์อยู่บนพื้นฐานวิชาชีพที่สามารถทำให้อยู่ยืนได้ เพราะลักษณะเหล่านี้ทำให้ คหกรรมศาสตร์อยู่ในตำแหน่งสำคัญที่ทำงานร่วมกับวิชาชีพอื่นๆ ซึ่งต่อมาประเทศไทยได้ริเริ่มพัฒนาหลักสูตรคหกรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดแรงงาน มีทักษะในวิชาชีพสามารถสร้างสรรค์พัฒนาองค์ความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีและบริหารจัดการองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะสถาบันอุดมศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ที่บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 และกำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เทียบเคียงได้กับต่างประเทศและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายอุดมศึกษาระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาให้ใกล้เคียงกัน (ปณิศา สอนแก้ว, 2557: 47-58) ดังนั้น รูปแบบของสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ในประเทศไทย จึงประกอบไปด้วยการบูรณาการองค์ความรู้ 5 สาขาหลัก ได้แก่ 1) อาหารและโภชนาการ 2) สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย 3) บ้านและการจัดการ 4) พัฒนาการมนุษย์และครอบครัว และรวมทั้ง 5) ศิลปะประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ เพื่อเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขของคนในสังคม โดยผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมในการดำเนินงานวิชาชีพคหกรรมศาสตร์ในด้านต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ การประกอบธุรกิจและการประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

3. บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย

อาหารไทยเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการกินการดำรงชีวิตของผู้คน จึงไม่แปลกที่อาหารต่างๆ จะมีการดัดแปลง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามเครื่องปรุงที่หลากหลายตามวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เข้ามา แต่อย่างไรก็ตาม อาหารไทยยังคงเอกลักษณ์ของรสชาติ แต่ถูกปรับปรุงให้อร่อยแปลกใหม่กว่าเดิมทันสมัยกว่าเดิม ดังคำกล่าวที่ว่า “อาหารไทยมีเสน่ห์ในตัวเอง โดยเฉพาะในเรื่องของรสชาติที่จัดจ้าน เข้มข้น หอมเครื่องเทศสมุนไพร ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนประเทศอื่นๆ จึงทำให้อาหารไทยมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และคนไทยเองก็ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นนักกินอยู่ในสายเลือด อาหารไทยในปัจจุบันจึงถูกต่อยอดด้วยความคิดที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบและรสชาติที่แปลกไม่เหมือนใคร จนเกิดจานอาหารใหม่ๆ ให้ได้ลิ้มลองกัน” ซึ่งคุณค่าของอาหารเป็นหนึ่งในผลผลิตที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ การรู้จักผสมผสานปรับเปลี่ยน ดัดแปลง จนกลายเป็นเมนูอาหารไทยรสถูกปาก ซึ่งมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ซึ่งในการวางตำแหน่งของอาหารไทยนั้น จะเป็นอาหารไทยเป็นอาหารชั้นนำของประเทศ มีรสชาติแบบดั้งเดิม คุณค่าทางโภชนาการสูง สีสันชวนน่ารับประทาน และมีรสชาติจัดจ้าน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความนิยมอาหารไทยพร้อมในการใช้ในเกือบทุกเมืองใหญ่ทั่วโลก ความแตกต่างในรสชาติ กลิ่น รส และคุณค่าทางโภชนาการและความเป็นเอกลักษณ์ที่อาจแตกต่างกันเนื่องจาก

วัตถุดิบ ทั้งนี้ร้านอาหารไทยส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยคนไทยที่มีความรู้ที่ดีในด้านอาหารไทยและวัฒนธรรมไทย เหตุนี้จึงทำให้ลูกค้าได้รับการบริการและอาหารที่ดี รสชาติถูกปาก พอเหมาะกับการรับประทาน” (ศรดา นิตวิธการ, 2557: 171-179)

ผู้เขียน เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “อาหาร คือ ความต้องการทางกายของมนุษย์ทางด้านจิตใจ สังคม และวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลที่ว่า คุณค่าอาหารไทยนั้น เป็นสิ่งที่สรรสร้างปรุงแต่งด้วยรูป รส กลิ่น อย่างลงตัว เพราะการที่เราจะปรุงอาหารสักหนึ่งจานจะต้องอาศัยความรู้ทางด้านการคัดสรรวัตถุดิบ เพื่อให้ตรงตามแนวคิด อัตลักษณ์ของอาหาร ซึ่งขั้นตอนในการคัดสรรวัตถุดิบเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะต้องอาศัยบริบททางวัฒนธรรม ท้องถิ่นนำมาเป็นตัวกำหนดวัตถุดิบ อาทิเช่น มะละกอวัตถุดิบทางภาคอีสานที่หาได้ง่าย ดังนั้น ผู้ปรุงแต่งอาหารจะต้องนำวัตถุดิบท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบหลักในการออกแบบอาหาร ซึ่งผู้เขียนขอกล่าวถึงมะละกอที่เป็นวัตถุดิบหลัก เพื่อนำมาสรรสร้างอัตลักษณ์คุณค่าของอาหารไทย ผู้ปรุงแต่งอาหารอาจจะออกแบบอาหารให้เข้ากับบริบทวัฒนธรรมทางภาคอีสาน เพราะโดยส่วนใหญ่ลักษณะของคนอีสานจะมีการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่เรียบง่ายและไม่มีพิธีหรือขั้นตอนอะไรมากมายในการรับประทานอาหาร ดังนั้น ผู้ปรุงแต่งอาหารมีวัตถุดิบหลัก คือ มะละกอ ก็สามารถคิดค้นได้ว่า อาจจะนำมามะละกอนี้มาเป็นอาหารได้ อาทิเช่น ส้มตำมะละกอกุ้งสด เพิ่มมูลค่าจากส้มตำมะละกอปูปลาร้าก็สามารถเพิ่มกุ้งสดเพื่อเป็นการสร้างอรรถรสและสอดแทรกความแปลกใหม่ไปด้วย (ณัทกิจพัฒน์ หอมวิจิตรกุล และคณะ, 2560: 70-80) จะเห็นได้ว่าการปรุงแต่งอาหารให้เกิดคุณค่าอาหารไทยก็สามารถกระทำได้อย่างลงตัว ซึ่งส้มตำจานนี้ก็จะทำให้คนอีสานได้รับกลิ่นอายความแปลกใหม่และรสชาติที่อร่อยมากขึ้น สิ่งสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทยนั้น จะต้องอาศัยการประดิษฐ์คิดค้นในการคัดสรรวัตถุดิบที่สามารถนำมาปรุงแต่งอาหารให้เกิดมูลค่าทางด้านรสชาติ คุณค่าทางโภชนาการ และคุณค่าทางด้านจิตใจของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการจัดแบ่งประเภทของอัตลักษณ์เป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (personal identity) และ 2) อัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) ที่จะใช้แสดงตน โดยการใช้สัญลักษณ์และการสร้างภาพแทนความจริง (representation) ซึ่งในบทความนี้ กำลังกล่าวถึง “การสรรสร้างการปรุงแต่งอาหารไทย โดยการนำความรู้ทางด้านคหกรรมมาประยุกต์ใช้ คล้ายกับคำกล่าวของนักวิชาการอย่าง Sutton-Smith, Brian. (1988: 117-118) เสนอว่า อัตลักษณ์ยังรวมถึงเรื่องว่า “ฉันมองตัวฉันเองอย่างไร และคนอื่นมองฉันอย่างไร” มันเข้าไปเกี่ยวกับตัวตน (self) และสิ่งที่อยู่ภายใน มันเป็นการกำหนดตำแหน่งที่ระลึกจากสังคม ซึ่งความเป็นตัวตนนั้นเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่แสดงการกระทำออกมาโดยแนวคิดหลักของอัตลักษณ์ก็คือ แนวคิดหลังสมัยใหม่ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดอัตลักษณ์ที่มีลักษณะเลื่อมไหลได้ตามกระแสวัฒนธรรมนิยม และอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องอาหารที่มีสีจัดจ้าน ควรทำให้สีไปในทิศทางเดียวกัน ได้อย่างเหมาะสม ที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย เพราะการรับรู้ภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของอาหารไทย ด้านรูปแบบการจัดวางโต๊ะของอาหารไทย ในเรื่องอาหารที่มีสีจัดจ้าน ควรทำให้สีไปในทิศทางเดียวกัน ได้อย่างเหมาะสมที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย นอกจากนี้ในเรื่องการจัดวางขนาดและสัดส่วนที่มีความพอดีระหว่างอาหารและภาชนะที่ใส่ต้องมีทิศทางในการจัดเรียงหรือภาชนะที่ใส่อาหารต้องไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ดูขัดแย้งกัน ความแตกต่างในการเลือกภาชนะให้ตัดกับอาหารได้อย่างลงตัวโดยต้องคำนึงถึงโต๊ะ อุปกรณ์การจัดตกแต่ง และสีของอาหาร และความเป็นหนึ่งเดียวกันบนโต๊ะอาหารต้องมีความสะดวกสบายใน

การใช้สอย โดยค่านึงผู้รับประทานอาหารเป็นหลักไม่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย เพราะอาหารเป็นเครื่องจรรโลงใจในขณะเดียวกันศิลปะเกี่ยวกับการอาหาร มีองค์ประกอบศิลปะที่นำมาเกี่ยวข้องในการจัดอาหาร ซึ่งสะท้อนถึงความคุ้มค่าและความแปลกใหม่ของคุณค่าทางอาหารไทย เพราะเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการกิน การดำรงชีวิตของผู้คน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องไม่แปลกที่งานอาหารต่างๆ จะมีการดัดแปลงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เข้ามา ถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนวิถีในการบริโภคไปตามกระแสสังคม โดยมีการบริโภคที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น อีกทั้งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการกินในรูปแบบการผสมผสานกับอาหารท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการปรับกระบวนการทัศนียภาพใหม่ของการเปลี่ยนแปลงการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับภาวะความทันสมัยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เพราะอาหารไทยเป็นหนึ่งในผลผลิตจากความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถผสมผสาน ปรับเปลี่ยน ดัดแปลง จนกลายเป็นเมนูอาหารไทยที่มีสีสันจัดจ้าน จนทำให้มีจุดเด่นทั้งรสชาติและรูปลักษณ์ที่มีความหลากหลายแตกต่างกันไป และการสร้างจุดยืนให้กับอาหารไทย ทั้งด้านรสชาติและคุณภาพถือเป็นสิ่งจำเป็นต่อผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม คุณค่าทางอาหารไทยก็ถือว่าเป็นอัตลักษณ์ในการสร้างสรรค์รสชาติ รูปแบบวัตถุดิบของอาหารให้เป็นความงามทางด้านจิตใจในเชิงสุนทรีย์อีกด้วย

4. บทสรุป

วิถึคหกรรมศาสตร์ : บริบทอัตลักษณ์ของคุณค่าอาหารไทย ผู้เขียนขออธิบายถึงด้านคุณภาพของอาหารไทยในเรื่องอาหารไทยมีรสชาติที่อร่อยถูกปาก ที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย ซึ่ง “อาหาร คือ ความต้องการทางกายของมนุษย์ทางด้านจิตใจ สังคมและวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลที่ว่า คุณค่าอาหารไทยนั้น เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ปรุงแต่งด้วยรูป รส กลิ่น อย่างลงตัว เพราะการที่เราจะปรุงอาหารสักหนึ่งจานจะต้องอาศัยความรู้ทางด้านการคัดสรรวัตถุดิบ เพื่อให้ตรงตามแนวคิดอัตลักษณ์ของอาหาร ซึ่งขั้นตอนในการคัดสรรวัตถุดิบเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะต้องอาศัยบริบททางวัฒนธรรมท้องถิ่นนำมาเป็นตัวกำหนดวัตถุดิบ และคุณค่าอาหารไทยนั้นประกอบด้วยรสชาติเข้มข้นมีเครื่องปรุงหลายอย่างรสชาติอาหารแต่ละอย่างมีรสเฉพาะตัว ซึ่งประกอบด้วยรสชาติ ราคา คุณค่าต่อสุขภาพ (Health foods) อีกทั้งจะต้องมีความสะดวกในการบริโภคเป็นอาหารสำเร็จรูป กึ่งสำเร็จรูป และปรุงสด รสชาติให้ถูกรสนิยมของผู้บริโภคในแต่ละ การสร้างตราสินค้า การใช้บรรจุภัณฑ์ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจและสอดคล้องกับความนิยมของผู้บริโภค เน้นจุดขายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยด้านคุณภาพของอาหารไทย ในเรื่องอาหารไทยมีรสชาติที่อร่อยถูกปากที่มีผลต่อการบริโภคอาหารไทย ซึ่งอาหารไทยนั้นประกอบด้วยรสชาติเข้มข้น มีเครื่องปรุงหลายอย่างรสชาติอาหารแต่ละอย่างมีรสเฉพาะตัว ดังนั้นการทำอาหารไทยให้อร่อยต้องใช้ความชำนาญและประสบการณ์ตลอดจนกรรมวิธีในการประกอบอาหารไทย ผู้ทำจะต้องพิถีพิถัน ประณีต เพื่อให้อาหารน่ารับประทาน ทำให้นึกถึงเรื่องอาหารไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์คุณค่าของอาหารไทยนอกจากรสชาติอาหารอร่อยที่มาพร้อมความสมบูรณ์แบบในการจัดเสิร์ฟแล้ว อีกหนึ่งสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การตกแต่งอาหารให้ออกมาดูดีน่ารับประทาน ซึ่งการจัดจานถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยสร้างความประทับใจให้กับแขกได้ดียิ่งขึ้นด้วยบ่งบอกถึงความสวยงาม ความน่ารับประทาน ความน่าสนใจของ

รูปแบบการจัดอาหาร เป็นการสร้างมูลค่าให้กับอาหารอีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

- ณัทกิจพัฒน์ หอมวิจิตรกุล และคณะ. (2560). **ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์อินทรีย์จากการรับรู้ค่าและความคุ้นเคยที่ส่งผ่านความเชื่อมั่นและยึดติดกับผลิตภัณฑ์เดิม**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 11(26): 70-80.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2545). **วิถีคหกรรมศาสตร์ในประเทศไทย: บทสะท้อนวิสัยทัศน์และกระบวนทัศน์จากปัจจุบันสู่อนาคต**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ดุขภักดิ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปณิดาภา สวนแก้ว. (2557). **ความสำเร็จของนโยบาย “ครัวไทยสู่ครัวโลก” ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน**. วารสารวิจัย มสธ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(1): 47-58.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**. จาก <http://www.environnet.in.th/archives/1742>.
- ศรุตฯ นิติวรการ. (2557). **อาหารไทย: มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 5(1): 171-179.
- Brown, M. and B. Paolucci. (1978). **Home Economics: A Definition**. University of Minnesota and Michigan State University. (Mimeographed).
- Sutton-Smith, Brian. (1988). **In Search of the Imagination**. In K. Egan and D. Nadaner (Eds.), **Imagination and Education**. New York, Teachers College Press.

A Study of English Teaching Method of Teacher in Khmer Buddhist High School at Tra Vinh Province in Vietnam

Kim Rach Ta Na

Veerakarn Kanokkmalade

Nilratana Klinchan

Department of Foreign Language, Faculty of Humanities,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: KimRach@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

Abstract

This study focuses on A Study of English Teaching Method of Teacher in Khmer Buddhist High School at Tra Vinh Province in Vietnam. This research aims to study the English teaching method of teachers in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh province in Vietnam and to analyze the English teaching method of teachers in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh province in Vietnam. And to propose the ways of English teaching method of teachers toward a solution in English teaching for Buddhist high school. The population in this research consisted of 20 teachers and 5 students who are teaching and learning in Buddhist high schools. The researcher used the qualitative method. The tools are focused on an interview with teachers and students for collecting Frequency and Percentage analysis data.

The results of this research found that 1. According to interviews with teachers who had in English teaching method in 4 skills in a general test of teachers who are teaching in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh in Vietnam. While the English speaking had 7 participants, 5 participants are in English writing and reading, and 3 participants are in English listening, and consisting of 5 participants are liked on English conversation, while 7 participants are liked on English grammar, and 4 participants are liked on English vocabulary and pronunciation, which general test in English teaching method that most teachers are liked on English speaking and English conversation method. 2. The discovering interview questions with

teachers at Khmer Buddhist high school, all of the teachers still get the problems while they were teaching English in the class. When they explained to students, they used the Khmer language 50% and English language 50% while they are teaching, they tried to translate from English into their mother tongue that was the big problem. The solution English teaching needed the students to read understand all the passages but did not force them to translate them. English teacher had created the group to give an idea when they finished class. They had found out the problems how to make students interested and pay attention while they were teaching.

Keywords: English Teaching Method, Khmer Buddhist High School, English teacher

1. INTRODUCTION

English Teaching Method is applied to the badminton English teaching process, can make class teaching livelier, and for students to create a relaxed and harmonious atmosphere in the classroom. And also, it is the problems concerning the teaching as its suitability and compliance with the teacher's needs and expectation; problem in the speaking (versus grammar) institutional problem (Buddhist and high education institutions); teaching material and teachers understanding and motivation to English method. English Teaching Skills at Higher Education Level. From a very elaborate discussion on the roles of a prospective teacher, now we pass on to one of the most specific aspects of teaching, the essential teaching skills, required for every teacher for success in teaching. The term, teaching itself is much controversial, even though we still use it for the matter of convenience.

In Vietnam, schools belong to both government and private sectors. English is taught in the beginning classes at the Buddhist institution but they have English teaching method problems and needs of English teachers. Therefore, it is no surprise that many graduates do not speak English at all. So, the teacher of high school will face difficulty with getting a better job and stand better chances of getting foreign schools for higher studies. For this reason, the majority of the teachers cannot be ensured the policy of giving equal opportunity to everyone in Vietnam society.

Buddhist High school: Buddhist-funded schools conducting Vietnam. These studies mostly being from standard or Grade 4 to 6, one final exam. All the Buddhist high schools follow the National Board Curriculum Vietnam and Buddhist officially the Republic of the social of Vietnam, is a sovereign state located in the Southeast Asian region. And then, this country is trying to better than early time. Such as education, economic and political issues.

Here, the researcher will mention the English teaching method of Khmer teachers in the Buddhist high school of education at Tra Vinh in Vietnam.

2. OBJECTIVES OF RESEARCH

1. To study the English teaching method of teachers in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh province in Vietnam.
2. To analyze the English teaching method of teachers in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh province in Vietnam.

3. LITERATURE REVIEW

Gai Sheridan (2010) The higher education system in Vietnam is in a phase of rapid and sustained change. Since 1993, when the Fourth Plenum of the Communist Party Central Committee declared education as a priority area for national investment, the proportion of the relevant age group participating in higher education has increased from 2 percent to over 13 percent, and a higher education system that was comprised of small, specialized institutions has been transformed into one in which a small number of leading universities are large, multidisciplinary and progressively developing a research capability. But there are many challenges involved in trying to develop an internationally competitive system against a background of low per capita national income and a continuing legacy of centralized planning.

Crystal, D. (2003) English speaking is the dominant language spoken by many people around the world in both oral and written because it is the lingua franca used for international communication to all aspects of human life such as economic, cultures, business, politics, administration, science and academia.

Yuhong Jiang (2017) Society has had a high expectation for teachers, is more aware of their profound influence on students' growth, and had a better understanding of the value of this profession. And modern education has put forward higher and higher requirements for educational practitioners; the increasingly frequent education reforms keep re-interpreting the standard of "good teacher", forcing teachers to seek self-improvement and professional growth. As a result, scholars and governments of every country, as well as the whole international community are advocating promoting teachers' professional development and improving teachers' professional status. How to build a large team of professional and highly-qualified teachers has become the focus of education in all countries.

Yildizlar, M. (2013) The method used has an important function in teaching. However, before using a method, its rules and limitations must be known, and the users must also know in which classes they are going to use it and for what purposes, and they must understand its positives and negatives. It is impossible to talk about a method or technique that is influential in all fields or every situation. The methods must be selected to reach the predefined purpose and must be organized in this direction. The selected methods must be in a structure that will ensure the consistency and integrity of the learning experiences.

4. RESEARCH METHOD

This study was qualitative research methodology. The researcher took qualitative research using interview questions with teachers and students to keep information and questions relating to English teaching. Every data collection stage was performed step by step to simplify things to be valuable to the study in nature to identify, analyze, and describe the English teaching of teachers at Khmer Buddhist high school in Tra Vinh Province, Vietnam.

1. Population and Focus Group

The populations were randomly chosen from 20 Khmer teachers and 5 students in a Buddhist high school. The schools were chosen from different parts of Tra Vinh province and Tra Vinh city. The participants did vary in their experiences and attitudes. On the other hand, all the Buddhist high school participants were from their educations, the researcher had observed all classes from Khmer Buddhist high schools to collect the research data.

2. The research tools

The methods used to collect data were the documentations and interview questions with teachers and focus group discussions. The main methods used in this study include; (1) General information of teachers, (2) interview questions with 20 teachers and 5 students.

3. Data collection

The number of teachers' interviews that the researcher had taken were 20 teachers and 5 students from the Khmer Buddhist high school. The researcher asked the teachers questions about the English teaching method of the teachers. Except for the high school teacher, to take the English teaching method in their classroom. The total number of the focused questions for the interview, the researcher confined the scope of area in Buddhist high schools in Tra Vinh division in Vietnam, the researcher tried to observe and negotiations with teachers in the interview sections.

4. Data analysis

This survey data analysis has been obtained from the documentations and qualitative research. Regarding the data analysis, the researcher presents the English teaching problems and solutions from the interviewers. Moreover, the researcher has to draw a table of the frequency, percentage.

5. RESULTS

A study of the English teaching method of teachers in Khmer Buddhist school at Tra Vinh Province in Vietnam and the purpose of the English teaching method of Khmer teacher Buddhist high schools at Tra Vinh province in Vietnam. The study aims to analyze data collected from interviews with teachers and students as the following:

1. General information of populations

Table 1: Status of teachers

Status of teacher	Frequency	Valid Percent
Monk	12	60%
Novice	0	0%
Laity	8	40%
Total	20	100%

Table 1. mainly presents the information on statute, referring to the population who are teaching at Khmer Buddhist high school at Tra Vinh Province in Vietnam, concerning with the status, consisting of 12 participants that are monks, accounting for 60%, and laity 8 participants, accounting for 40%. This indicates that most participants are monks.

Table 2: Table of education qualification

Education Qualification	Frequency	Valid Percent
Bachelor's Degree	8	40%
Master's Degree	12	60%
Doctoral Degree	0	0%
Total	20	100%

Table 2. the table shows the education qualification of teachers who are teaching at Khmer Buddhist high school at Tra Vinh Province in Vietnam, consisting of 8 participants that are Bachelor's Degree, accounting for 40%, While 12 participants Master's Degree, accounting for 60%. This indicates that are of most participants are a Master's Degree.

Table 3: Table of experience in English teaching

Experience in English teaching	Frequency	Valid Percent
1-5 years	10	50%
6-10 years	6	30%
11-15 years	3	15%
More than 15	1	5%
Total	20	100%

Table 3. the tale shows of experience in English teaching of teachers who are teaching in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh in Vietnam. While 10 participants are in 1-5 years, accounting for 50%, and 6 participants are in 6-10 years, accounting for 30%, 3 participants are in 11-15 years, accounting for 15%, and 1 participant more than 15 years, accounting for 5%. This table had participants that are most of 1-5 years of experience in English teaching.

2. Analyze interview with teacher

Table: 4: General Test in English teaching.

English 4 Skills	Frequency	Valid Percent
Speaking	7	35%
Writing	5	25%
Reading	5	25%
Listening	3	15%
Total	20	100%

Table 4. The tale shows English teaching 4 skills of teachers who are teaching in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh in Vietnam. While the English speaking had 7 participants, accounting for 35%, 5 participants are in English writing and reading, accounting for 25%, and 3 participants are in English listening, accounting for 15%. it indicated that most teachers are likely in English speaking.

Table: 5: English teaching method.

English teaching method	Frequency	Valid Percent
Conversation	5	25%
Grammar	7	35%
Vocabulary	4	20%
Pronunciation	4	20%
Total	20	100%

Table 5. The table shows the English teaching method of teachers who are teaching in Khmer Buddhist high school at Tra Vinh in Vietnam, consisting of 5 participants are liked on English conversation, accounting for 25%, while 7 participants are liked English grammar, accounting for 35%, and 4 participants are liked on English vocabulary and pronunciation, accounting for 20%. Which this table in English teaching method that most teachers are like on English conversation method.

3. Results from the interview

According to the researcher had found that the importance of the most important English teaching method used in Buddhist high schools is to write the whole words on the blackboard and ask students to copy on their notebooks. It is a traditional teaching method to teach the monks, it is very convenient and comfortable for them to study. In addition, some monasteries in Tra Vinh are lacking network equipment to study, so it is the only way to use in Buddhist high schools in Viet Nam. Otherwise, Khmer Buddhist high school in Tra Vinh is usually open in early May and close last February. School opens learning properly in a Buddhist monastery and each monastery need to guarantee that have enough instrument and place suitable for them. The abbot has a duty as the head of the school to look after all the students.

6. CONCLUSION

The most important method in English teaching is testing them every week what the teacher had taught from the previous class. Allow them to have more conversations with their friends and always ask them in English. Every day we try to use new vocabulary words and help them have more confidence while speaking English. In the interview with teachers on solutions in the English teaching method, most of them had many ways to improve the academic qualification for English teachers such as knowledge, skills, experience, analysis, and understanding in the English teaching method. In addition, they needed a variety of skills, education, and

training to become proficient in their careers, as well as they needed excellent English communication skills and can explain the material in the curriculum in diverse ways to students who had different learning styles.

Now they had observed too many years back. There were more developed the instrument has enough for teachers and students to learn and found it. They can contact each other easily, computer network also connected easier than before. Electricity had been everywhere to service them.

REFERENCES

- Gai Sheridan, (2010). **Vietnam Higher Education Sector Analysis, Preparing the Higher Education Sector Development Project Developing New Model Universities.** NMUs in Vietnam.
- Crystal, D. (2003). **English as a Global Language.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Yuhong Jiang, (2017). **A Study on Professional Development of Teachers of English as a Foreign Language in Institutions of Higher Education in Western China.** Foreign Languages College Shanghai Normal University.
- Tran Le Huu Nghia, (2015). **Vietnamese Students' Perception of English Teacher Qualities: Implications for Teacher Professional Development.** Melbourne Centre for the Study of Higher Education (CSHE), 715 Swanston Street, The University.
- Luh Sri Dani, (2014). **Improving Writing Skills Through Guided Writing of the Eighth Grade Students of SMPN 2 Selat Academic, the Year 2013/2014.** Mahasaraswati Denpasar University.
- Ly Hung, (2020). **Role of Angzong Buddhist monk in the Social Life of Khmer People in the Southwest Today.** Doctoral the Thesis Summary Major, Hanoi.
- Thanatchaporn Triwittayayon, (2013). **Factors Enhancing English Speaking Ability: Perspectives from Thai High School Students and Their Teachers.** Thammasat University, Thailand Thaitesol Journal, Vol. 31 No.1.

รูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกฎแห่งกรรม
เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค

The Application Model of Buddhist Hermeneutics on The Laws of Karma for
The Youth Problem-Solving in The Postmodern Society

พระมหาอุบล จรธมโม (ดวงเนตร)

Phamahaubol Charathammo (Duangnet)

สมบุญ บุญโท

Somboon Boondo

สวัสดี อโนทัย

Sawat Anothai

สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Program in Philosophy and Buddhism,

Saint John's University

Email: Charathammo@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกฎแห่งกรรมเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมหลังนวยุค 2) เพื่อศึกษาพุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม 3) เพื่อประยุกต์ใช้พุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค 4) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และรูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธธรรมปริวรรตศาสตร์ ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุคเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ภายใต้กระบวนการศึกษาเชิงวิเคราะห์ วิจัย และวิธาน เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางปรัชญาและศาสนา ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนและวัยรุ่น คือ คนหนุ่มสาวที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี ลักษณะปัญหาของมนุษย์ตามกระบวนการตรรกศาสตร์ปรัชญา ทุกคนมีปัญหาทั้งนั้น จากเล็กจนโต การวิเคราะห์สังคม 3 ยุค ตามกระบวนการตรรกศาสตร์ปรัชญา ยุคดึกดำบรรพ์มองทุกอย่างว่า มาจากน้ำพระทัยของอำนาจลึกลับ ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวอยู่ร่วมกันเป็นสังคมใหญ่ กระบวนการตรรกศาสตร์ยุคโบราณ เริ่ม (450-300

ก่อนคริสตกาล) แบ่งเป็นสามยุคย่อย คือ “ยุคโบราณเริ่มต้น ยุคโบราณยุครุ่งเรือง ยุคโบราณยุคเสื่อม” กระบวนทรรศน์ปรัชญา 5 ยุค กระบวนทรรศน์ยุคดึกดำบรรพ์ เชื่อว่า มนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์อุบัติขึ้นมาจนถึง 2-3 ล้านปีมาแล้วชีวิตอยู่ตามธรรมชาติ กระบวนทัศน์โบราณ แนวคิดที่เชื่อว่า โลกมีกฎเกณฑ์การแก้ปัญหา หรือจัดทุกขามีกฎมีเกณฑ์ กระบวนทรรศน์ยุคกลาง เชื่อว่าโลกมีกฎเกณฑ์ แต่ยึดเอาความสุขในโลกหน้า โลกนี้ จะอยู่อย่างไรไม่ค่อยเน้นความสำคัญนัก ปัญหาและรากเหง้าของปัญหาเยาวชนรุ่นใหม่ คือ ขาดการอบรมบ่มนิสัย หรือจริยธรรม และมีปัญหาทางจิตใจ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ตามกระบวนทรรศน์ ปรัชญาหลังนวยุค เป็นเรื่องของการปฏิบัติแห่งการตีความมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของปรัชญา วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการประยุกต์ใช้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลักๆ คือ การสำรวจตรวจค้น การทดลอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 วิธีประยุกต์ใช้ การยึดมั่นใน หลักกรรม การชี้ให้เห็นความสำคัญของกฎแห่งกรรม และองค์ความรู้ใหม่ คือ การบูรณาการหลักไตรสิกขา หลักชั้น 5 และหลักไตรลักษณ์ เข้ากับพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์เข้ากับหลัก กรรมและกฎแห่งกรรม เพื่อการอธิบาย การเกิดขึ้นของกรรม ความใกล้ชิดของกรรมกับชีวิตคนมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย

คำสำคัญ: รูปแบบการประยุกต์ใช้, พุทธอรรถปริวรรตศาสตร์, กฎแห่งกรรม

Abstract

The purpose of research on “The applied model of the Buddhist Hermeneutics on the law of karma to solving youth problems in the new society”, 1) to study the youth problems in the new society, to study the Buddhist Hermeneutics on the law of karma, 3) to apply the model of the Buddhist Hermeneutics on the law of karma to solving youth problems in the new society, and 4) to create the new knowledge and the applied model of the Buddhist Hermeneutics on the law of karma to solving youth problems in the new society. This is qualitative research with documented research methods and field studies under the process of analytical, critical and scientific studies to create of new philosophical and religious knowledge. The results showed that: Youth and teenager are people under the age of 25 years. The nature of human problems according to the philosophical paradigm, everyone has problems, from small to growing up. According to the philosophical paradigm, to analyze in the 3 eras of society. On the primeval era, everything is born from the will of the mystical power without the fixed rules for living in a large society. The ancient paradigm era (450–300 BC), was divided into three sub-eras; “era of Beginning ancient, era of prosperous ancient, and era of decadence ancient” There are five eras of Philosophical Paradigm: Philosophical Paradigm of the primeval era believes that Human Beings in the primeval era happened in the world until 2 - 3 million years ago and lived in nature. Philosophical Paradigm of the ancient era believes the world

has rules for solving problems or eliminating suffering. The philosophical Paradigm of the medieval era believes that the world has rules but abided happiness in the next world, dis not focus this world. Problems and causes of the youth problems in the new society are the lack of training, inculcating habits or ethics and mental problems. On objective 2, concept of the Buddhist Hermeneutics of Postmodern Philosophical Paradigms is subject of practicing of interpretation rather than subject of philosophy. On objective 3, there are four main stages of creating the new knowledge and the applied model: exploration, experimentation, learning from practice. Practice for learning. On objective 4, method of using application, adherence to the law of karma, pointing out the importance of the law of karma and body of the new knowledge is the integration of the principle of Threefold Training, the Five Aggregates and the Three Characteristics appended to the Buddhist Hermeneutics on the laws of karma to explain the occurrence of karma and the closeness of karma to human's life from birth to death.

Keywords: The Application Model, Buddhist Hermeneutics, The Laws of Karma

1. บทนำ

กรรมและกฎแห่งกรรม ในกระบวนทรรศน์และมุมมองพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับความจริงที่มุ่งเน้น “สัจธรรมและหลักปฏิบัติ หรือ จริยธรรม” ด้วยการนำมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลตามกระบวนทรรศน์ ของปรัชญาขอบเขตของพุทธปรัชญาจำกัดอยู่ในส่วนที่เป็นศาสนธรรมของพุทธศาสนาเท่านั้นจะไม่รวมไปถึงองค์ประกอบอื่นๆ เว้นแต่ว่า องค์ประกอบเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับศาสนธรรม “เพราะเป็นความคิดที่สะท้อนมาจากการนำหลักพุทธธรรม อันเป็นระบบความรู้เรื่องธรรมชาติทั้งหมดทั้งสิ้นที่สะท้อนถึงหลักความรู้เรื่องชีวิต และโลกอันเป็นรากฐานของหลักประพฤติปฏิบัติ หรือจริยธรรมในพระพุทธศาสนาที่ชี้ทางแก้ปัญหาของมนุษย์ด้วยความรู้ที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์ตามเป็นจริงของชีวิตและโลก “แนวคิดการแก้ไขปัญหาล้วนมีจุดเริ่มต้นที่การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าอันเป็นความรู้ในสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง มิใช่การคาดเดาแต่เป็นเรื่องกฎเกณฑ์ที่มีอยู่จริงตามธรรมดาหรือธรรมชาตินั่นเอง” กระบวนการพัฒนาจึงต้องเริ่มมาจากการพัฒนาดคน และต้องพัฒนาแบบองค์รวม เป็นการพัฒนาทางพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาให้ประสานเกื้อหนุนสอดคล้องกัน จึงเป็นหนทางที่ทำให้การพัฒนาถูกต้องและยั่งยืนนำไปสู่อารยธรรมที่ยั่งยืนถ้าจะแก้ปัญหาของโลกให้สำเร็จ นำมนุษย์ไปสู่ชีวิตที่ดีงามมีความสุขอย่างอารยชนผู้มีอารยธรรมที่แท้จริงได้ มนุษย์ต้องดำเนินชีวิตเป็นระบบและต้องพัฒนาให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลโยงประสานกันครบทั้งสามด้าน คือ ตัวมนุษย์เอง สังคม สิ่งแวดล้อม และการพิจารณาให้ตลอดรวม เรียกว่า ระบบองค์รวมสมบูรณ์การศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลเชิงปรัชญาเท่านั้น” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539: 62; อ้างใน ชัชฎาภรณ์ อยู่เย็นเป็นสุข, 2561: 3) ปัญหาของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมหลังนวยุคในสังคมไทยในแต่ละปี ในรอบสองทศวรรษที่ผ่านมา มีจำนวนปัญหาในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนับเป็นหมื่นๆ ราย อย่างเช่น “ในแต่ละปี มีเยาวชนจำนวนถึง 160,372 ราย กระทำความผิดร้ายแรง” (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กสำนักพัฒนา

ระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ, 2554: 22) การขาดประสบการณ์ของวัยรุ่นและเยาวชนอาจสับสนไม่สามารถรู้ได้ว่า อะไรผิด อะไรถูก ไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่เกรงกลัวกฎหมายแห่งกรมจนกล้าทำความชั่วทั้งทางตรงและทางอ้อม จากคดีต่างๆ ที่มีทั้ง ฆ่า ช่มชู้ เป็นนักเลง ลักขโมย เล่นการพนัน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด ทำแท้ง ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อกระแสหลักแต่ละวัน เช่น “โจมัยมปลาย ลวงเด็กวัย 13 ช่มชู้จนตั้งท้อง” (มติชน, 2552: 1)

เยาวชนและวัยรุ่นหลังนวยุค มีพฤติกรรมที่ขาดวิจารณญาณในการคัดสรรสิ่งที่ดีและประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต สร้างความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ “การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การเจริญเติบโตมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ทำให้เยาวชนประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความรุนแรง และปัญหาอาชญากรรม แสดงให้เห็นว่า เยาวชนคนรุ่นใหม่ เริ่มห่างหายจากคำสอนตามหลักศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ และสอนเน้นให้เชื่อในเรื่องของกรรมและกฎแห่งกรรมหรือการกระทำโดยมีความเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนไทยในยุคอดีตได้ปลูกฝังเรื่องเหล่านี้ ผ่านความเชื่อเรื่องนรกและสวรรค์” (เบญจวรรณ ชยางกูร ณ อยุธยา, 2559: 44-53)

แนวคิดเกี่ยวกับพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม มุมมองจากพุทธปรัชญาเถรวาทมีพุทธศาสนสุภาษิตเกี่ยวกับอำนาจของกรรมรองรับไว้ว่า “วโส อิสสรีย์ โลก อำนาจของกรรมเป็นใหญ่ในโลก และไม่มีอำนาจใดเสมออำนาจของกรรม (ส.ส. (บาลี) 15/21260; ส.ส. (ไทย) 15/21260) และพุทธปรัชญาเถรวาทกับวิทยาศาสตร์มีจุดเน้นทางญาณวิทยาที่แตกต่างกันไม่น้อย เช่น “ธรรมชาติของความรู้ แหล่งที่มาของความรู้ ขอบเขตของความรู้ แนวทางในการตรวจสอบความรู้ และบทสรุปเชิงเปรียบเทียบ” (นพดล บงกชกาญจน์, 2561: 374-391) กระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุค เป็นปรัชญาพื้นฐานหรือความเชื่อพื้นฐานของมนุษย์หนึ่งในห้ากระบวนทรรศน์ คือ 1) กระบวนทรรศน์ยุคดึกดำบรรพ์ 2) กระบวนทรรศน์ยุคโบราณ 3) กระบวนทรรศน์ยุคกลาง 4) กระบวนทรรศน์นวยุค และ 5) กระบวนทรรศน์หลังนวยุค (ณัฐสุตา เขียวเวช และคณะ, 2563: 257-267)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมหลังนวยุค
2. เพื่อศึกษาพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม
3. เพื่อประยุกต์ใช้พุทธปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค
4. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และรูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ วิจัยเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมข้อมูลจาก เอกสารชั้นปฐมภูมิ และทุติยภูมิ และนำเสนอข้อมูลด้วยลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Characteristics Analysis) และการวิจัยภาคสนาม (Field study) ภายใต้กระบวนการวิจัยทาง

ปรัชญาปฏิบัตินิยม (The Philosophical Pragmatism) และการใช้เหตุผลแบบมีวิจารณ์ญาณ (Discursive Method) ด้วยกระบวนการของการศึกษาเชิงบูรณาการ (Integration) ลักษณะอรรถปริวรรตและปรัชญาหลังนวยุค ประกอบด้วยการวิเคราะห์ (Analysis) การวิจิักษ์ (Appreciation) และการวิธาน (Application) เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ในทางปรัชญาและศาสนา โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสำคัญต่างๆ ดังนี้ “ค้นคว้าจากคัมภีร์พระไตรปิฎก คือ แหล่งที่หนึ่ง พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง 45 เล่ม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2525 แหล่งที่สอง พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และแหล่งที่สาม พระไตรปิฎกอรรถกถาภาษาไทย 91 เล่ม มุลินธิมหา มกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช 2548 คัมภีร์ชั้นฎีกาและอนุฎีกาที่เกี่ยวข้อง เช่น “ปกรณ์วิเสส วิสุทธิมรรค อภิธัมมตถสังคหะ และมิลินทปัญหา” ข้อมูลจาก “เอกสารวิชาการประเภทตำรา รายงานการวิจัย ฉบับสมบูรณ์ วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการจากวารสารสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ”

4. ผลการวิจัย

1. ปัญหาของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมหลังนวยุค “ต้องเป็นคนหนุ่มสาวที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และจบมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามาแล้วไม่เกิน 3 มีลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมตะวันตก ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีผลนำไปสู่รูปแบบวิถี การดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเห็นคุณค่าของตัวเองในทางที่ผิด หรือมองตนเองว่าด้อยคุณค่า ลักษณะปัญหา ของมนุษย์ตามกระบวนการทรรศน์ปรัชญา ที่มีกระบวนการทรรศน์ว่า “ชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดมาทุกคน มีปัญหาทั้งนั้น จากเล็กจนโต และตาย เพราะโลกคือทุกข์ ปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องปกติธรรมดาของโลกและของทุกๆ คน โลก ปัญหา ทุกข์ไม่ได้มีไว้ให้แบก ไม่ได้มีไว้ให้กลุ้ม แต่มีไว้ให้ศึกษากำหนดรู้เท่าทัน และแก้ไขมันอย่างรู้เท่าทัน ทุกปัญหาเป็นบทเรียน บททดสอบ”

2. พุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยการตีความเรื่องกฎแห่งกรรม “แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ตาม กระบวนการทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุค เป็นเรื่องของการปฏิบัติแห่งการตีความมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของปรัชญา แม้การพิจารณาระดับทฤษฎีเพื่อแสวงหาหลักการทั่วไปสำหรับการตีความ จะทำให้ต้องเกี่ยวข้องกับความคิด ระดับปรัชญาแต่จุดเน้นสำคัญก็คือการนำวิธีวิทยาที่ได้ไปประยุกต์ใช้จริง” แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ใน กระบวนการทรรศน์ศาสนาหลังนวยุค คือ “มนุษย์ในยุคต่างๆ จากยุคดึกดำบรรพ์จนถึงยุคโลกาภิวัตน์ ได้พยายาม ตีความทุกสิ่งการเข้าใจคัมภีร์ขึ้นอยู่กับการศึกษาคัมภีร์ของศาสนา มีการเสนอวิธีตีความที่นิยมกันอยู่ 5 วิธี คือ “วิธีที่หนึ่ง ตีความโดยพยัญชนะ วิธีที่สอง ตีความโดยสัญลักษณ์ วิธีที่สาม ตีความโดยอรรถ หรือเนื้อหา วิธีที่สี่ ตีความตามเหตุผล วิธีที่ห้า ตีความตามประเพณีวรรณกรรม”

3. การสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค พุทธปรัชญามุ่งแสวงหากฎ ควรศึกษาจากนิรุกติศาสตร์และ ภาษาศาสตร์ด้วยและกระบวนการทรรศน์การสร้างองค์ความรู้แบ่งเป็นสี่ ขั้นตอนหลักๆ คือ “ขั้นการสำรวจตรวจค้น ขั้นการทดลอง ขั้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้”

4. กระบวนทรรศน์ในประยุตต์และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ วิธีประยุตต์ใช้ หลักกรรมและกฎแห่งกรรม คือ การสร้างจิตสำนึกในการเป็นชาวพุทธที่ไม่ทำชั่วปวง ทำดี ทำใจให้ผ่องใส สร้างจริยธรรม คุณธรรมทำหน้าที่ของชาวพุทธในฐานะอุบาสกอุบาสิกาที่มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสละสลวย หลีกเลี้ยงการละเมิดกฎหมาย หลีกเลี้ยงการทุจริตหมั่นทำทาน เสียสละ ไม่ส่งเสริมอบายมุข มองบุคคลตัวอย่างที่ประสบกรรม เช่น พระโมคคัลลานะ ที่มีบุพพกรรมฆ่ามารดาบิดาที่ตบอดกรรมตามทันถึงการเป็นพระอรหันต์ พระจักขุปาลท่านเป็นพระอรหันต์ที่ตบอดเกิดบุพพกรรมที่ให้อาหารยอตาพิษแก่หญิงชราที่คิดว่าเขาจะโกงค่าแรงจากการเป็นทาส และพระจูฬปันถกท่านเป็นคนปัญญาที่บ เพราะบุพพกรรมกล่าวเหยียดหยัน ดูแคลน การศึกษาพุทธพจน์ ให้เขาสังเวชใจ ท้อแท้ เพื่อบรรเทาไปกับคำเหยียดหยันนั้น รูปแบบการประยุตต์สำหรับเยาวชนและวัยรุ่น กระบวนทรรศน์การสร้างองค์ความรู้เพื่อการยอมรับและการประยุตต์ใช้ ศึกษาสาระสำคัญของกรรมและกฎแห่งกรรมที่มีมุมมองกว้าง และหลากหลายมุมมองสรุปได้สี่ประเด็น คือ “ประเด็นเรื่องของหลักกรรมเป็นหัวใจของกฎแห่งกรรม ประเด็นการชี้ให้เห็นความสำคัญสำคัญของกฎแห่งกรรมว่า เป็นตัวจำแนกความแตกต่างของสัตว์ทั้งหลาย ประเด็น ต้องชี้ให้เห็นความซับซ้อนของการให้ผลของกรรม และประเด็นความคิดเห็นว่า การไม่เชื่อในกฎแห่งกรรมจะได้รับผลเสียมากกว่าผลดี”

1. ปัญหาของเยาวชนรุ่นใหม่ในสังคมหลังนวยุค “ต้องเป็นคนหนุ่มสาวที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และจบมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามาแล้วไม่เกิน 3 มีลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมตะวันตก ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีผลนำไปสู่รูปแบบวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเห็นคุณค่าของตัวเองในทางที่ผิด หรือมองตนเองว่าด้อยคุณค่า ลักษณะปัญหาของมนุษย์ตามกระบวนทรรศน์ปรัชญา ที่มีกระบวนทรรศน์ว่า “ชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดมาทุกคนมีปัญหาทั้งนั้น จากเล็กจนโต และตาย เพราะโลกคือทุกข์ ปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องปกติธรรมดาของโลกและของทุกๆ คน โลก ปัญหา ทุกข์ไม่ได้มีไว้ให้แบก ไม่ได้มีไว้ให้กลุ้ม แต่มีไว้ให้ศึกษากำหนดรู้เท่าทัน และแก้ไขมันอย่างรู้เท่าทัน ทุกปัญหาเป็นบทเรียน บททดสอบ” สอดคล้องกับ จักรพันธ์ สุทธิธรรม, (2561: 19-25) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการรับผลกระทบในพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า “วิเคราะห์การรับผลกระทบในพุทธปรัชญาเถรวาทเถรวาทที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต” สรุปได้ว่า 1) ผู้ทำชั่วแล้วไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะบุคคลพวกนี้ได้ทำกรรมชั่วต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตชาติจนถึงปัจจุบัน 2) ผู้ทำชั่วแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เพราะบุคคลพวกนี้ทำกุศลกรรมไว้มากในชาติก่อนๆ กุศลกรรมนั้นยังมีแรงให้ผลอยู่ ส่วนกรรมชั่วที่เขาทำใหม่นั้นยังไม่ทันให้ผล 3) ผู้ที่ทำดีแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เพราะบุคคลพวกนี้ทำความดีติดต่อกันตั้งแต่อดีตชาติจนถึงปัจจุบันกุศลกรรมนั้นส่งผล 4) ผู้ที่ทำดีแล้วไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะคนพวกนี้ได้ทำความชั่วไว้มากในชาติก่อนๆ อกุศลกรรมนั้นยังมีแรงให้ผลอยู่”

2. พุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยการตีความเรื่องกฎแห่งกรรม “แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ตามกระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุค เป็นเรื่องของปฏิบัติแห่งการตีความมากกว่าที่จะเป็นเรื่องของปรัชญา แม้การพิจารณาระดับทฤษฎีเพื่อแสวงหาหลักการทั่วไปสำหรับการตีความ จะทำให้ต้องเกี่ยวข้องกับความคิดระดับปรัชญาแต่จุดเน้นสำคัญก็คือการนำวิธีวิทยาที่ได้ไปประยุตต์ใช้จริง” แนวคิดอรรถปริวรรตศาสตร์ในกระบวนทรรศน์ศาสนาหลังนวยุค คือ “มนุษย์ในยุคต่างๆ จากยุคดึกดำบรรพ์จนถึงยุคโลกาภิวัตน์ ได้พยายามตีความทุกสิ่งการเข้าใจคัมภีร์ขึ้นอยู่กับการตีความคัมภีร์ของศาสนา มีการเสนอวิธีตีความที่นิยมกันอยู่ 5 วิธี คือ “วิธีที่หนึ่ง

ตีความโดยพยัญชนะ วิธีที่สอง ตีความโดยสัญลักษณ์ วิธีที่สาม ตีความโดยอรรถ หรือเนื้อหา วิธีที่สี่ ตีความตามเหตุผล วิธีที่ห้า ตีความตามประเภทวรรณกรรม” สอดคล้องกับ อุทัย สติมัน, (2561: 30-66) ได้วิจัยเรื่อง “จกัณฐะติสูตร: ศึกษาวิเคราะห์บนฐานทฤษฎีอรรถปริวรรตศาสตร์” สรุปผลการวิจัยได้ว่า “คัมภีร์เนติปกรณ์เป็นคัมภีร์สำคัญที่ใช้เป็นหลักในการร้อยกรองคัมภีร์ทางพุทธปรัชญาเถรวาท และเป็นคัมภีร์ที่ใช้วิเคราะห์เพื่อให้เข้าถึงเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของผู้ร้อยกรองได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจคัมภีร์ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น การตีความจกัณฐะติสูตรตามแนวคิดทฤษฎีการตีความตามคัมภีร์เนติปกรณ์และทฤษฎีการตีความตามวิธีการตีความคัมภีร์ทางศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ไบเบิล 9 อย่าง เพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาสาระในจกัณฐะติสูตรในมุมมองที่แตกต่างจากเดิม อันเป็นการประยุกต์เนื้อหาสาระในจกัณฐะติสูตรเพื่อใช้เป็นหลักในการบริหารองค์การในปัจจุบัน ในพระสูตรได้กล่าวถึงสังคมยุคพระศรีอารีย์ น่าจะเป็นการส่งเสริมและจูงใจผู้ฟังให้มีกำลังใจและอดสาหะในการพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่โลกแห่งแบบในสังคมอุดมคติดังกล่าว หากพิจารณาให้ลึกซึ้ง อาจตีความได้ว่าเป็นกุศโลบายเพื่อให้คนสนใจปฏิบัติธรรมเพื่อไปสู่นิพพานในรูปแบบของสังคมยุคพระศรีอารีย์ สอดคล้องกับแนวคิดแบบพุทธเกษตรของมหายาน สอดคล้องกับแนวคิดของหลวงพ่อกุศลที่ตีความแบบกุศโลบายว่า โลกของพระศรีอารีย์อยู่แค่ปลายจมูกไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัว แต่เกิดจากการเข้าถึงในปัจจุบันโดยการปฏิบัติธรรม แต่หากพิจารณาด้วยหลักยุดติหาระตามคัมภีร์เนติปกรณ์แล้วถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานธรรมดาที่จะมีพระพุทธเจ้าพระนามว่าศรีอารีย์ เพราะเมื่อมีเหตุแห่งการสร้างบารมีและปรารถนาพุทธภูมิตรารบใดมีพระพุทธเจ้าพระองค์ใหม่ตรารบนั้น”

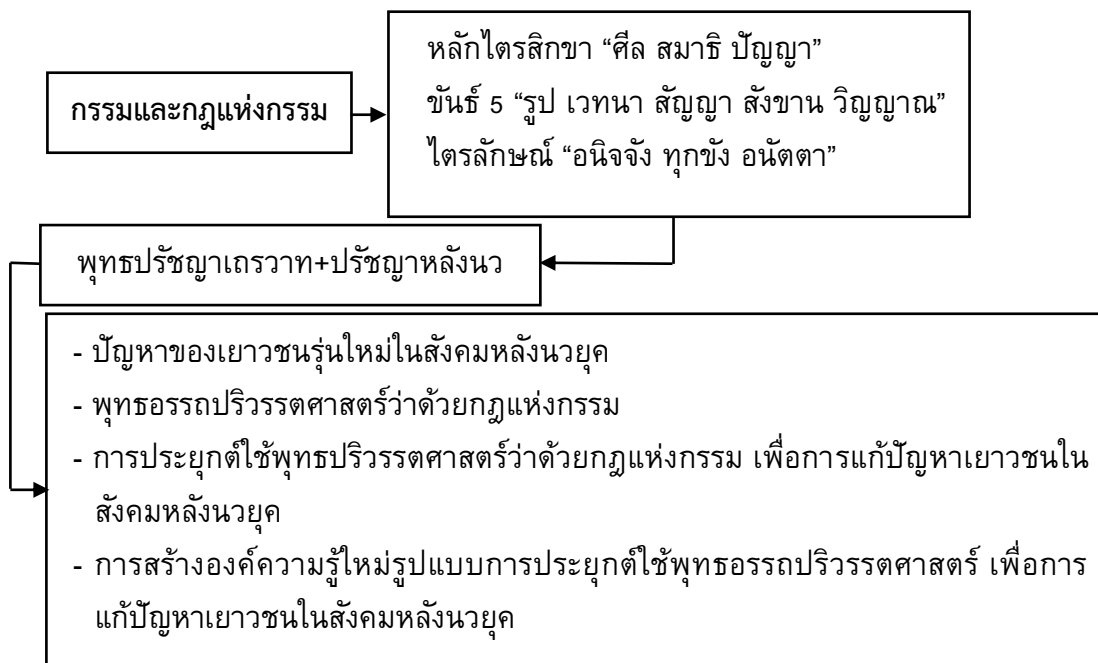
3. การสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยกฎแห่งกรรม เพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค พุทธปรัชญามุ่งแสวงหากฎ ควรศึกษาจากนิรุกตศาสตร์และภาษาศาสตร์ด้วยและกระบวนการตรรกศาสตร์การสร้างองค์ความรู้แบ่งเป็นสี่ ขั้นตอนหลักๆ คือ “ขั้นการสำรวจตรวจค้น ขั้นการทดลอง ขั้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และขั้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้” สอดคล้องกับ วิวัฒน์โรจนประภา และคณะ (2562: 1-15) ได้วิจัยเรื่อง “การนำกระบวนการตรรกศาสตร์ปรัชญาหลังนวยุค และพุทธปรัชญามาสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย 4.0” ผลการวิจัยพบว่า ปรัชญากระบวนการตรรกศาสตร์หลังนวยุคและพุทธปรัชญานั้นสามารถนำมาแก้ปัญหาทั้ง 4 ข้อได้โดยมีผลการวิจัย “การแก้ปัญหาการขาดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารประเทศ อันเกิดจากการที่ผู้กำหนดวิสัยทัศน์มองอดีตย้อนหลังเกินไป ทำให้ได้ภาพในอนาคตที่ไม่กระจ่างเพียงพอ ทำให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไปตามกระแสของสังคมโลกในยุคนั้น ในส่วนของพุทธอภิปรัชญานั้นพบว่า สามารถนำทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของชีวิต คือ ขันธ์ 5 มาใช้ในการแก้ปัญหานี้ได้เป็นอย่างดี เพราะปัญหาวิสัยทัศน์ที่ไม่เหมาะสมเกิดจากการไม่เข้าใจเป้าหมายอย่างแท้จริง”

4. กระบวนการตรรกศาสตร์ในยุคและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ วิธีประยุกต์ใช้ หลักกรรมและกฎแห่งกรรม คือ การสร้างจิตสำนึกในการเป็นชาวพุทธที่ไม่ทำชั่วบัง ทำดี ทำใจให้ผ่องใส สร้างจริยธรรม คุณธรรม ทำหน้าที่ของชาวพุทธในฐานะอุบาสกอุบาสิกาที่มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสละสลวย หลีกเลียงการละเมิดกฎหมาย หลีกเลียงการทุจริต หมั่นทำทาน เสียสละ ไม่ส่งเสริมอบายมุข มองบุคคลตัวอย่างที่ประเสริฐ เช่น พระโมคคัลลานะ ที่มีบุพพกรรมฆ่ามารดาบิดาที่ตบอดกรรมตามทันถึงการเป็นพระอรหันต์ พระจกัณฐะปาลท่านเป็นพระอรหันต์ที่ตบอดเกิดบุพพกรรมที่ให้ยาหยอดตาพิษแก่หญิงชราที่คิดว่าเขาจะโกงค่าแรงจากการเป็นทาส และพระจูลป็นภิกษุท่านเป็นคนปัญญาทิบเพราะบุพพกรรมกล่าวร้ายหยัน ดูแคลน การศึกษาพุทธพจน์ ให้เขาสังเวชใจ ท้อแท้

เพื่อนำไปกับคำเย้ยหยันนั้น รูปแบบการประยุกต์สำหรับเยาวชนและวัยรุ่น กระบวนการตรรกะการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อการยอมรับและการประยุกต์ใช้ ศึกษาสาระสำคัญของกรรมและกฎแห่งกรรมที่มีมุมมองกว้าง และหลากหลายมุมมอง สรุปได้สี่ประเด็น คือ “ประเด็นเรื่องของหลักกรรมเป็นหัวใจของกฎแห่งกรรม ประเด็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของกฎแห่งกรรมว่า เป็นตัวจำแนกความแตกต่างของสัตว์ทั้งหลาย ประเด็น ต้องชี้ให้เห็นความซับซ้อนของการให้ผลของกรรม และประเด็นความคิดเห็นว่า การไม่เชื่อในกฎแห่งกรรมจะได้รับผลเสียมากกว่าผลดี” สอดคล้องกับ สุรวุฒน์ หิรัญย์สิริกุล (2563: 138-15) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการนำเสนอเรื่องกรรมที่สอดคล้องกับสังคมไทยปัจจุบัน” สรุปผลการวิจัยและได้นำเสนอแนวทางการนำเสนอเรื่องกรรมที่มีหลักสำคัญสองประการ คือ “ประการที่หนึ่ง การเรียนรู้เรื่องกรรมและการพิจารณาเรื่องกรรม โดยการเรียนรู้เรื่องกรรมเป็นการอธิบายให้เห็นกรรมและผลกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันซึ่งเหมาะกับผู้ที่ยังไม่เชื่อมั่นเรื่องกรรม และประการที่สอง การอธิบายเรื่องกรรมแบบข้ามภพข้ามชาติ อธิบายหลักของการให้ผลกรรมที่เหมือนกันในทุกภพภูมิซึ่งเหมาะกับผู้ที่มีเลื่อมใสศรัทธาในพุทธปรัชญาเถรวาท หลังจากเรียนรู้เรื่องกรรมแล้วผู้ศึกษาเรื่องกรรมต้องพิจารณาเรื่องกรรมโดยนำประสบการณ์ของตนเองมาพิจารณาว่า สอดคล้องกับเรื่องกรรมที่เรียนรู้มากน้อยเพียงใด โดยเครื่องมือที่ใช้ในการพิจารณา คือ การสังเกต การตั้งคำถาม และการคิดหาคำตอบตามหลักโยนิโสมนสิการซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนักรู้เรื่องกรรมก่อนที่จะพัฒนาเป็นความเชื่อมั่นในเรื่องกรรมต่อไป”

5. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ คือ การบูรณาการหลักไตรสิกขา หลักชั้น 5 และหลักไตรลักษณ์ เข้ากับพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์เข้ากับหลักกรรมและกฎแห่งกรรม เรียกว่า “กรรมบูรณาการเชิงพุทธปรัชญาหลังนวยุค” เพื่อการอธิบายการเกิดขึ้นของกรรม ความใกล้ชิดของกรรมกับชีวิตคนมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย คือ “องค์ความรู้ที่หนึ่ง การอธิบายเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรมเชิงบูรณาการ กับหลักไตรสิกขา ชั้น 5 และไตรลักษณ์ เป็นการอธิบายเรื่องกรรมอีกมุมมองหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าถึงเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรมได้ง่ายขึ้น และถือว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ องค์ความรู้ที่สอง การอธิบายกระบวนการให้ผลของกรรมในคัมภีร์พุทธศาสนา มีรายละเอียดกลับซับซ้อนนั้น ไม่อาจอธิบายให้กับเยาวชนและวัยรุ่นเข้าใจได้ง่าย การบูรณาการ หลักกรรมและกฎแห่งกรรม กับพุทธอรรถปริวรรตศาสตร์เชื่อมโยงกับปรัชญาหลังนวยุค จะพบว่า กรรมบางอย่างให้ผลต่อรูปร่างลักษณะบางอย่างให้ผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ “กรรมและกฎแห่งกรรมเป็นกฎทางธรรมชาติที่อยู่เหนือคนและกาลเวลา” การสั่งสมดีชั่วในจิตใจมีผลให้ทำกรรมนั้นเพิ่มพูนมากขึ้น คุณโทษจากการทำกรรม เป็นผลดีผลร้ายที่ผู้อื่นกระทำต่อผู้ทำกรรมหลังจากที่ได้ทำกรรมนั้นแล้ว เช่น การด่าว่า การลงโทษผู้ทำกรรมชั่วหรือการชื่นชม องค์ความรู้ที่สาม การศึกษาวิเคราะห์เชิงบูรณาการ หลักกรรมและกฎแห่งกรรมด้วยหลักไตรสิกขา ชั้น 5 และหลักไตรลักษณ์ พุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาหลังนวยุคเข้าด้วยกัน ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ “กรรมบูรณาการเชิงพุทธปรัชญาหลังนวยุค” ที่สามารถแยกเป็นได้ ทั้งรูปนามหรือแยกเป็น “รูป จิต เจตสิก” ที่สอดคล้องกับแนวคิดทางปรัชญาหลังนวยุค คือ “ทฤษฎีสสารนิยม ทฤษฎีจิตนิยม และทฤษฎีธรรมชาตินิยม” ดังภาพภูมิประกอบ

ภาพภูมิประกอบ: กรรมบูรณาการเชิงพุทธปรัชญาหลังนวยุค

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยนี้ สรุปได้ว่า สังคมไทย ณ ขณะปัจจุบันเป็นสังคมหลังนวยุค นั่นคือประชาชนไทยเริ่มไม่ยอมรับการตีกรอบจากระบบศีลธรรมและจริยธรรมแบบเดิมๆ ที่ยึดถือหลักการว่า หลักศีลธรรมและจริยธรรม เป็นของศาสนา ประชาชนต้องอยู่ภายใต้กรอบของศาสนา และถือสิทธิ์ขาดเพียงฝ่ายเดียวตามหลักเกณฑ์รัฐธรรมนูญบางมาตรา ที่ตราไว้โดยมอบอำนาจให้รัฐเข้ามามีบทบาท แต่สังคมไทยเริ่มตระหนักแล้วว่าศาสนบริษั ไม่ควรมอบอำนาจให้รัฐเพียงฝ่ายเดียว ในการรณรงค์ให้ผู้คนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจและควบคุมการประกาศหลักธรรมคำสอนในศาสนาที่แวกแนวก้าวล้ำกาลเวลา กรรมและกฎแห่งกรรมที่ศึกษาผ่านหลักพุทธอรรถปริวรรตและปรัชญาหลังนวยุค ไม่มีรายละเอียดและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับปัญหาเยาวชนรุ่นใหม่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องหลักกรรมและกฎแห่งกรรมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างและปลูกฝังแนวทางการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ให้มีจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมกันสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ แม้จะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยหลักปรัชญาหลังนวยุค หลักพุทธปรัชญาเถรวาท ปิวรรตประเด็นต่างๆ ให้มีเชื่อมโยง และสอดคล้องเพื่อนำสิ่งที่ดี มาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน ต่อยอดสังคมฐานความรู้คู่คุณธรรม เป็นกรอบในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นั้นไม่มี เป็นเหตุให้เกิดสำนึกและกระบวนการแก้กรรม ตัดกรรม และค้นหาต้นตอของกรรม ไม่ใช่แนวทางของพุทธปรัชญาที่แท้จริง

รูปแบบการประยุกต์ใช้พุทธอรรถปริวรรตศาสตร์ว่าด้วยเรื่องกฎแห่งกรรมเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนในสังคมหลังนวยุค เป็นเพียงหน่วยย่อยที่จะช่วยเสริมสร้างกระบวนการขับเคลื่อนสังคม องค์การที่เกี่ยวข้อง เช่น

กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษา สถานศึกษา ควรนำไปปรับประยุกต์และสร้างรูปแบบการสอนเสริมสร้างทักษะ ด้านศรัทธา การดำรงชีวิตและการดำเนินชีวิต สำหรับเยาวชนและวัยรุ่น ในพื้นที่ เช่น “ชุมชนเพื่อสร้างชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยปรับใช้คู่ขนานกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบ ด้านการรักษา ศีลธรรมจริยธรรม ที่มีฐานคุณธรรมหลักจริยธรรม เป็นแกน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้เยาวชนวัยรุ่นได้ ประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประชากรต้นแบบในอนาคต”

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2525). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2554). **ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตร การฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2554**. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน.
- จักรพันธ์ สุทธิธรรม. (2561). **ศึกษาการรับผลกระทบในพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต**. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม- มิถุนายน, 2561: 19-25.
- ชัชฎาภรณ์ อยู่เย็นเป็นสุข. (2561). **การศึกษาพุทธปรัชญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรม หาบัณฑิต (การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เบญจวรรณ ชยางกูร ณ อยุธยา. (2559). **แนวทางการอธิบายเรื่องนรกและสวรรค์ในพุทธศาสนาสำหรับคนรุ่น ใหม่**. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม- มิถุนายน, 2559: 44-53.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2559). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ 46. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย. (2539). **อภิธัมมัตถสังคหบาลีและอภิธัมมัตถวินิฎฎิกา ฉบับแปลเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย.
- _____. (2548). **พระไตรปิฎกอรรถกถาภาษาไทย**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- วีรณัฐ โรจนประภา, สมบูรณ์ บุญโท และสวัสดิ์ อโณทัย. (2562). การนำกระบวนการตรรกศาสตร์ปรัชญาหลังนวยุค และพุทธปรัชญามาสร้างสังคมแห่งสัมมาปัญญาในประเทศไทย 4.0. วารสารเซนส์จอห์น. ปีที่ 22 ฉบับที่ 30 มกราคม- มิถุนายน, 2562: 1-37.
- วีรชาติ นิมนงค์. (2552). การศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีอรรถปริวรรตศาสตร์ในคัมภีร์พุทธปรัชญาเถรวาทเถรวาท. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- _____. (2558). เฮอร์เมนุติกส์: ศาสตร์แห่งความเข้าใจ (ตีความ) ของพระพุทธปรัชญา (ศาสนา) เถรวาทและมหายานเชิงเปรียบเทียบ. วารสารสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต, 2558. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2560). เฮอร์เมนุติกส์: ศาสตร์แห่งความเข้าใจ (ตีความ) ของพระพุทธปรัชญา (ศาสนา) เถรวาทและมหายานเชิงเปรียบเทียบ. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1, 2560: 79-92.
- สุรวัฒน์ หิรัญย์สิริกุล. (2563). แนวทางการนำเสนอเรื่องกรรมที่สอดคล้องกับสังคมไทยปัจจุบัน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, 2563: 138-154.
- อุทัย สติมั่น. (2561). จักกวัตติสูตร: ศึกษาวิเคราะห์บนฐานทฤษฎีอรรถปริวรรตศาสตร์. ธรรมธारा วารสารวิชาการทางพุทธปรัชญาเถรวาท. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ฉบับรวมเล่มที่ 6), 2561: 30-66.

**รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม
ของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน**
**A Model for Enhancing The Effectiveness
of Monks' Holistic Health Care in The Upper Central Province**

พระกิตติญาณเมธี (สมเกียรติ รามัญวงศ์)

Phrakittiyanamedhi (Somkiat Ramanwong)

วิจิตรา ศรีสอน

Wichitra Srison

สันฐาน ชยนนท์

Santhan Chayanon

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Department of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University

Email: somkaitramanwong@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและปัญหาในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนเป็นอย่างไร 2) ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนควรเป็นอย่างไร 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้รู้ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 ฝ่ายบรรพชิต ฝ่ายคฤหัสถ์ สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวม 5 ท่าน กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน จำนวน 35 รูป กลุ่มผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ โรงพยาบาล สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด สำนักวัฒนธรรมจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียน เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล อุบาสก อุบาสิกา และ

อื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้การวิเคราะห์สาระ

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการต้องแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ บริหารการสร้างพระคิลาณุปัฏฐาก และบริหารวัด โดยการบริหารวัดคือการบริหารตน บริหารคนและบริหารวัด โดยการบริหารตนใช้การบริหารโดยใช้วัตร 10 ประการ การบริหารคนแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ บริหารคนในวัดใช้หลักทศพิธราชธรรม บริหารคนนอกวัดใช้หลักการบริหารอุบาสกอุบาสิกา 5 ประการ การบริหารวัดให้ใช้หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ 6 ด้าน

ข้อเสนอแนะ 1) แก้ไขระเบียบบางประการที่ก่อให้เกิดปัญหาขัดขัดในการปฏิบัติงานก็ให้ทำการแก้ไขให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว 2) ควรให้มีการตั้งหน่วยงานการบริหารจัดการปัญหาสุขภาพพระสงฆ์โดยเฉพาะเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพของพระสงฆ์, การบริหารจัดการ, ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ

Abstract

The research objectives of the Model to Enhance the Effectiveness of Monks' Holistic Health Care in the Upper Central Provinces were 1) to study the context and problems of holistic health care among monks in the upper central province 2) to find an effective model of monks' holistic health care in this upper central region and 3) to propose guidelines for improving the effectiveness of holistic health care for monks in the upper central region. The key informants of this study were 5 persons from the knowledgeable groups, namely Chairperson of the Committee on the National Sangha Health Constitution Act 2017, Ordination Division, Layman Division, Public Health Office Food and Drug Administration, The National Buddhism Office and others, the practitioners' group including 35 monks in the upper central region, and 5 participants from Hospitals, the Provincial Buddhism Office, Provincial Cultural Office, Sub-District Health Promoting Hospitals, Schools, Municipalities, Sub-district Administrative Organizations, Upasaka, Upasikas, and other stakeholders. In-depth interviews and focus groups were undertaken for data collection and substance analysis was carried out.

The results of the study showed that management of monks' holistic health care should be divided into two parts : administration of the construction of the Buddha image and administration of the temple involving self-management, people management, and temple management. Ten-rules Vatta should be used for self-management. For people management, firstly, people should be divided into two groups: inside and outside temples. Then, Dosaphitharathamma principle should be applied to manage people inside the temple, while five principles of laymen

administration as prescribed by the Sangha Sangha, 6 aspects should be adopted for managing outside temple people.

The research findings conveyed several suggestions. First, some regulations that cause problems in the operation should be changed in order to be carried out more agilely and quickly. Second, setting up a work unit directly responsible for managing monks' health problem, leading to effective and continuous management.

Keywords: monk's health care, management, National Sangha Health Constitution

1. บทนำ

ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพภายใต้แนวคิด “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ” อย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการเผยแพร่เอกสารกรอบแผนปฏิบัติงานตามแนวคิด “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ” ระดับประเทศ พร้อมทั้งที่ประชุมสมัชชาอนามัยโลกครั้งที่ 67 ได้มีฉันทมติในระเบียบวาระ “Contributing to social and economic development : sustainable action across sectors to improve health and equity” โดยให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแนวคิด “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ” ให้เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมกับบริบทของประเทศสมาชิก ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2560 มีการก่อตั้งเครือข่าย The Global Network for Health in All Policies (GNHiAP) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ของประเทศต่างๆ ที่มีความสนใจร่วมกัน มีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนแนวคิด ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพและการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

ประเทศไทยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา ถือเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านภายในประเทศอย่างมาก ซึ่งเป็นไปตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร รวมถึงวิทยาการด้านต่างๆ ผลักดันให้เกิดการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยการจัดตั้งกลไกใหม่ๆ ในระบบสุขภาพแห่งชาติ ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งในส่วนองกระทรวงสาธารณสุข และองค์กรต่างๆ ที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเฉพาะ เช่น สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) ตลอดจนกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ภาควิชาเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแต่ละภาคส่วนมีการดำเนินงานด้านสุขภาพที่แตกต่างกัน ทั้งงานด้านการสร้างสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค และการรักษาฟื้นฟู

กรมอนามัยเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีการกิกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี โดยการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีด้านการส่งเสริมสุขภาพ การจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ และการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี รวมทั้งการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการดูแลตนเอง ครอบครัวและ

ชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้หน่วยงานส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพและจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาพ ดีถ้วนหน้า ภายในวิสัยทัศน์ “องค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมและระบบอนามัย สิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี” (กรมอนามัย, 2562: 1) ทั้งนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้มีการ ดำเนินการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ รวมถึงเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการพัฒนาตลอดช่วงชีวิต พร้อมทั้งพัฒนาสุขภาพ โดยบูรณาการการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมร่วมกับศิลปวัฒนธรรมใน ความเป็นวัด ใช้หลัก 5 ร. คือ สะอาดร่มรื่น สงบร่มเย็น สุขภาพร่วมสร้าง ศิลปะร่วมจิต (วิญญูณ) และชาวประชา ร่วมพัฒนาให้สามารถบริหารจัดการสุขภาพได้ด้วยตนเอง เพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพ สร้างชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรรอบรู้สุขภาพสู่วัดรอบรู้สุขภาพ (Health Literate Temple) ที่ผ่านมากระทรวงสาธารณสุขได้ ดำเนินการในระดับพื้นที่ ดังนี้ 1) การจัดทำแผนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ “พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพ” ตาม ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2560 2) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน วัดส่งเสริมสุขภาพสู่วัดรอบ รู้ด้านสุขภาพ (Health Literate Temple) 3) จัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมพระคิลานุปัฏฐาก (พระอาสาสมัคร ส่งเสริมสุขภาพประจำวัด - อสว.) หลักสูตร 70 ชั่วโมงและหลักสูตร 35 ชั่วโมง และ 4) การดูแลตรวจ คัดกรอง สุขภาพพระสงฆ์ ตามโครงการ 1 วัด 1 โรงพยาบาล เพื่อให้พระสงฆ์ดูแลสุขภาพตนเองให้ถูกต้องตามหลัก พระธรรมวินัย พระสงฆ์ที่ป่วยได้รับการดูแลต่อเนื่องและส่งต่อไปรักษายังโรงพยาบาล ส่วนกลุ่มเสี่ยงได้รับ ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ดูแลด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย ลดน้ำหนัก ควบคุมความดันโลหิต และระดับน้ำตาลในเลือด พร้อมให้ความรู้ประชาชนเรื่องการถวายอาหารพระสงฆ์ ลดหวาน มัน เค็ม” (กรมอนามัย, 2563; ศูนย์สื่อสารธารณะ, 2562) สอดคล้องกับ แพทย์หญิงพรรณพิมล วิปุลากร อธิบดีกรมอนามัย ได้กล่าวว่า ประชาชนที่ทำบุญตักบาตรหรือถวายภัตตาหารพระสงฆ์ควรหลีกเลี่ยงอาหารที่รสหวานจัด มันจัด เค็มจัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง

การดูแลสุขภาพพยาบาลพระสงฆ์อาพาธนั้น ถือกันว่าเป็นบุญใหญ่เป็นความดีอย่างสำคัญเหมือนกับว่า ได้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ตามพุทธพจน์ว่า “โย ภิกขเว มํ อุฏฺฐาเญย โส คิลานํ อุฏฺฐาเญย” ภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดจะอุปัฏฐากเรา ผู้นั้นพึงอุปัฏฐาก ภิกษุอาพาธเถิด ดังนั้นการปฏิบัติดูแลพระภิกษุอาพาธ เป็นสิ่งที่ชาวพุทธ ควรให้ความสำคัญและร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม เพื่อเป็นการเอื้ออำนวยให้ พระสงฆ์ได้รับการรักษาพยาบาลตามสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยทุกคน การปฏิบัติพระภิกษุ อาพาธควรกระทำด้วยความเคารพในฐานะเป็นผู้ทรงศีล และคำนึงถึงการรักษาพระวินัยและข้อวัตรปฏิบัติ เพื่อเกื้อกูลพระศาสนา และเป็นบุญกุศลที่ชาวพุทธพึงกระทำ (คู่มือปฏิบัติพระอาพาธ และรักษาสุขภาพ: 7)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง ตอนบนเป็นอย่างไร

2. เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่ จังหวัดภาคกลางตอนบน ควรเป็นอย่างไร

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเสริมสร้างประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ควรเป็นอย่างไร

3. การทบทวนวรรณกรรม

สุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health) คือ ความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ถ้าขาดความสมดุลในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นและมีผลต่อการไม่สุขสบายทางกายและจิตใจ และมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการดูแลตนเองของคน นั่นคือเป็นการมองคนทั้งคนไม่ได้แยกส่วน (Landrum et.al, 1993)

WHO (1996) สุขภาพองค์รวมเป็นแนวคิดและวิธีการมองมนุษย์เป็น “คนทั้งคน” ซึ่งประกอบด้วย ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ มีแบบแผนการดำเนินชีวิตเฉพาะตัว มีความสัมพันธ์กับผู้คนและธรรมชาติแวดล้อมที่แตกต่างกันไป ซึ่งทั้งหมดนี้จะมีผลต่อสุขภาพของบุคคล ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับความหมายของสุขภาพ ตามที่องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สุขภาพ” หมายถึง ภาวะอันสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ ปราศจากโรคและความพิการใดๆ และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ดี หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่จะดูแลสุขภาพให้ครอบคลุมแบบองค์รวมได้นั้น การควบคุมร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การดำเนินชีวิตที่มีองค์รวม 3 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ด้านภาวะจิต และด้านปัญญา องค์รวม 3 ด้าน ดังกล่าวจึงมีชื่อว่า ไตรสิกขา กล่าวคือ 1) การพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เรียกรวมกันว่า ศีล 2) การพัฒนาภาวะจิตและสุขภาพให้เป็นจิตใจที่ดีงาม เข้มแข็ง มีความสุข โดยมีเจตจำนงที่เป็นกุศลและมีสภาพเอื้อพร้อมต่อการใช้งานทางปัญญา เรียกสั้นๆ ว่า สมาธิ 3) การพัฒนาปัญญาให้รู้เข้าใจมองเห็นตามเป็นจริงที่จะทำปรับปรุงทุกอย่างได้อย่างถูกต้องได้ผล จนหลุดพ้นจากปัญญา ดับทุกข์ได้ ทำให้เป็นอิสระ สดใสเบิกบาน สุขสงบอย่างแท้จริง เรียกง่ายๆ ว่าปัญญา

โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมาการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพได้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับองค์กรภาคียุทธศาสตร์ เน้นการประสานเชื่อมโยงการทำงาน เห็นคุณค่าการทำงานร่วมและใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยกำหนดกรอบกติกา แผนและวิธีการทำงานร่วม รวมไปถึงการรับผลประโยชน์ร่วมกันเช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เขตพื้นที่ ซึ่งนำธรรมนูญสุขภาพฯ ไปสนับสนุนการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของกองทุนสุขภาพตำบล มหาเถรสมาคมและสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ร่วมกันจัดทำธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์ฉบับแรกของประเทศไทย เป็นต้น

ธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2560 จัดทำขึ้นภายใต้มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 7/2560 เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2560 มติที่ 191/2560 เรื่อง การดำเนินงานพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพที่กำหนดให้ดำเนินการวัดส่งเสริมสุขภาพและธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ทั่วประเทศ ตามหลักของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ และเป้าหมายการขับเคลื่อนมิติสุขภาพแห่งชาติ 3 ประเด็น คือ พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตาม

หลักพระธรรมวินัย ชุมชนและสังคมกับการดูแลอุปถัมภ์พระสงฆ์ที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยและบทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม โดยยึดหลักการคือ การใช้ทางธรรมนำโลกและมาตรการสำคัญในการดำเนินการ 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ข้อมูล การพัฒนา การบริการสุขภาพ และการวิจัยที่จะนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลสุขภาวะพระสงฆ์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพโดยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระแข็งแรง วัดมั่นคง ชุมชนเป็นสุข ภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2560-2569)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) 2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) 3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบข้อมูลเชิงสามเส้า (Triangulation) และจัดกลุ่มการนำเสนอข้อมูล (Data Categorization) เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สำหรับการนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและขอบเขตของระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในการกำหนดกระบวนการวิธีการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างของคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำ (Guided Interview) กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิธีการวิจัย (Methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการขึ้นคำถามสัมภาษณ์ กล่าวคือมีการร่างคำถามที่มีลักษณะปลายเปิดที่มีคำสำคัญพร้อมกับลักษณะของคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของคำถามให้มีความสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ หรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้กลุ่มผู้รู้กลุ่มผู้ปฏิบัติกลุ่มผู้มีส่วนร่วม ตลอดจนบุคคลที่มีความสำคัญ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ในทุกภาคส่วน รวมทั้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ตอบคำถามจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) อันทำให้ได้ซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีทั้งมิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน

ในส่วนของการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติกลุ่มผู้มีส่วนร่วม ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ

แบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้รู้ ได้แก่ ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พ.ศ. 2560 ฝ่ายบรรพชิต และฝ่ายคฤหัสถ์ และผู้รู้ท่านอื่นๆ อีก 3 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 15 รูป 3) กลุ่มผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้ควบคุมนโยบายในระดับจังหวัด หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ประชาสังคมด้านสาธารณสุข จำนวน 5 คน

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการวิจัยอันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน 2) การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน 3) การดำเนินการเพื่อกำหนดกระบวนการขั้นตอนและแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์อันประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน จากนั้นจะมีการการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นระบบและแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาที่ต้องการจากประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน จำนวน 2 กลุ่ม 2 ครั้งจำนวน 12 องค์/คน และ 20 องค์/คน

สำหรับกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ลักษณะ อันได้แก่ กระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม โดยกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางของกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก (Major Themes) หรือแบบแผนหลัก (Major Pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major Themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-Themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ในระหว่างดำเนินการกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการสะท้อน (Reflecting) ควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการกระบวนการสะท้อน (Reflecting) ในแต่ละช่วงหรือในแต่ละขั้นตอนควบคู่ไปกับการดำเนินการกระบวนการวิจัยเพื่อเสริมสร้างให้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความแกร่งและแม่นยำ (Rigor) เพื่อให้กระบวนการวิจัย

ครั้งนี้มีความเข้มข้น (Intensive Process) มากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาในการส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน

5. ผลการวิจัย

บริบทและปัญหาในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนจัดการโดยการจัดการคณะบริหารได้มีนโยบายให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ คณะทำงานสงฆ์ฝ่ายสาธารณะสงเคราะห์ และสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมกันจัดทำฐานข้อมูลพระสงฆ์ทั่วประเทศ โดยให้ฝ่ายสาธารณะสงเคราะห์ประสานงานฝ่ายปกครองเพื่อทำการสร้างฐานข้อมูล แล้วให้สำนักงานพุทธศาสนาชาติกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกรมอนามัย เข้ามาจับคู่โรงพยาบาลกับวัด โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลอำเภอและโรงพยาบาลจังหวัดต่อไปเพื่อดูแลพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในเครือข่ายต่อไป ซึ่งวัดที่มีฐานข้อมูล ซึ่งเป็นวัดที่พระเถระมีบัตรประชาชน วัดที่มีหมายเลขวัด ก็จะสามารถที่จะทำเรื่องหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเหมือนคนทั่วไปได้ปกติ

แนวทางการพัฒนาเสริมสร้างประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนการจัดการเพื่อให้โครงการนี้ประสบผลสำเร็จซึ่งพอมิแนวทางเป็นไปได้ แต่เนื่องมาจากโครงการนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทำให้คณะสงฆ์ไม่มีงบประมาณในการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ ณ เวลานี้การทำงานต้องอาศัยพลังศรัทธาเป็นหลัก ด้วยการขอให้ญาติโยมปวารณาช่วยเหลือโครงการนี้ และพระเถระต้องเข้าใจและสนับสนุนโครงการ โดยการประสานงานหน่วยงานต่างๆ ให้ถูกต้อง และต้องปฏิบัติตัวเอง ดูแลกันและกันตามหลักพระธรรมวินัย ดูแลภายในพระอารามให้ถูกต้อง เช่นมีพระผู้ป่วยติดเตียงพระอาพาธติดเตียงมีพระที่มีอาการสับสนเสี่ยงต่อโรคติดต่อดังนี้ไม่เรื้อรังก็จะให้พระเถระดูแลกันได้ภายในวัด พระอาวโสที่มีอาการหนักก็พาไปโรงพยาบาล ถ้าไม่หนักหรือไม่เกินที่เราจะพอดูแลได้ก็อาศัยอยู่ในวัด จัดให้พระไปเรียนเทคนิคเรื่องการปฐมพยาบาลการดูแลพยาบาลจากหลักสูตรพยาบาลของกรมอนามัย ถ้ามีพระอยู่หลายรูปในวัดก็ควรที่อย่างน้อยสัก 2-3 รูปที่ทราบเรื่องนี้ ซึ่งโครงการพระคิลาณุปัฏฐาก จัดให้พระดูแลพระตามหลักพระธรรมวินัยแล้วก็จะให้พระสงฆ์ได้ดูแลชุมชนด้วย ซึ่งเป็นหลักการเกื้อกูลกันตามหลักพระธรรมวินัย ซึ่งการอบรมหลักสูตรพระคิลาณุปัฏฐากใช้เวลาทั้งหมด 72 ชั่วโมง ตอนนี้อยู่ขับเคลื่อนในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นบางพื้นที่ซึ่งจะต้องทำให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ

รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบนการจัดการโดยการสร้างรูปแบบของบริหารจัดการตามรูปแบบที่ได้วิจัยมาแล้วคือ ต้องแบ่งการบริหารจัดการออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกการบริหารการสร้างพระคิลาณุปัฏฐากซึ่งเชื่อมโยงมาจากธรรมนูญว่าด้วยสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2560 โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ และที่สำคัญต้องได้รับ

การสนับสนุนปัจจัยจากกองทุนที่ตั้งขึ้น ส่วนการบริหารส่วนที่สองคือ การบริหารวัดซึ่งการบริหารนี้เป็นสิ่งที่จะสามารถทำให้พระมีสุขภาพดี อายุยืนยาว สะดวกในการปฏิบัติธรรม และสามารถมรณภาพในสมณเพศได้ ซึ่งต้องมีการบริหารแบบสามเส้า คือบริหารตน บริหารคน และบริหารวัด ซึ่งการบริหารตน หมายถึง การบริหารตนเองของพระสงฆ์ จากการค้นพบวิธีการบริหารตนที่เหมาะสมที่สุด คือ การบริหารโดยใช้วัตร 10 ประการ ซึ่งกิจวัตรเหล่านี้เป็นกิจใหญ่ควรที่ภิกษุจะต้องศึกษาให้ทราบความชัดและจำไว้เพื่อปฏิบัติสมควรแก่สมณสาธูปแห่งตนฯ ส่วนการบริหารคนเป็นการบริหารของเจ้าอาวาส โดยแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่มคือบริหารพระในวัดกับบริหารอุบาสกอุบาสิกา การบริหารพระในวัดใช้หลักทศพิธราชธรรมจึงเป็นหลักธรรมของผู้ปกครอง ส่วนการบริหารอุบาสกอุบาสิกาอุบาสก อุบาสิกา มี 5 ประการ คือ 1) มีศรัทธามั่นในคุณพระรัตนตรัย เชื่อมีเหตุผลไม่มกมาย 2) มีศีล คือมีความประพฤติดีงามสุจริต ตั้งอยู่ในศีล 5 เป็นอย่างน้อย 3) ไม่ตื่นขวามงคล หวังผลจากกรรม ไม่หวังผลจากมกคล 4) ไม่แสวงหาทักษิณียภายนอกหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า 5) เอาใจใส่ส่งเสริมสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนา การบริหารวัดให้ใช้หลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามที่มหาเถรสมาคมกำหนด 6 ด้าน คือ การปกครองคณะสงฆ์ การศาสน การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์

6. อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้ 1) สามารถนำข้อมูลบริบทและปัญหาในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ไปใช้ในการพัฒนาแนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน ซึ่ง ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายได้ตรงตามความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) นำแนวทางการพัฒนาที่ได้ไปใช้บูรณาการและส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน 3) ได้รูปแบบการเสริมสร้างประสิทธิผลการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่ จังหวัดภาคกลางตอนบน นำเสนอต่อองค์กรเพื่อเป็นแนวทางหรือต้นแบบสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ แบบองค์รวมของพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดภาคกลางตอนบน

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางปฏิบัติให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ ศึกษาแนวทางในการสื่อสารว่าทำอะไรและกับหน่วยงานใดที่จะทำให้การปฏิบัติมีความคล่องตัวตรงประเด็นของนโยบายและรวดเร็ว

เปลี่ยนกฎระเบียบที่มีปัญหา ในทางปฏิบัติยังมีระเบียบบางประการที่ก่อให้เกิดปัญหาติดขัดในการปฏิบัติงานก็ให้ทำการแก้ไขให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว

ตั้งหน่วยงานใหม่ในการบริหารจัดการ การบริหารจัดการในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ โดยจะทำให้การบริหารจัดการในภาพรวมขององค์การเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ เห็นควรให้มีการตั้ง

หน่วยงานการบริหารจัดการเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง เพราะถ้าการจัดการยังไม่เป็นหนึ่งเดียวเป็นสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายล่าช้าต่อโครงการได้ โดยหน่วยงานที่จัดตั้งควรอยู่ในระดับที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ ให้ชื่อฝ่ายบริหารจัดการสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนหลักๆ คือ ส่วนวิเคราะห์ปัญหา ส่วนใกล้เคียงปัญหา ส่วนประสานงานแก้ไขปัญหา ส่วนรับเรื่องราวและประมวลปัญหา โดยแต่ละส่วนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ส่วนรับเรื่องราวและประมวลปัญหา เป็นส่วนที่รับเรื่องราวต่างๆ ทั้งภายในพระสงฆ์หรือเป็นหน่วยที่ไปเก็บข้อมูลโดยรอบ เพื่อส่งให้ส่วนวิเคราะห์ทำการวิเคราะห์ ส่วนวิเคราะห์ปัญหา รับข้อมูลจากส่วนรับเรื่องราวและประมวลปัญหามาทำการวิเคราะห์เพื่อหาทางบริหารจัดการด้วยวิธีต่างๆ ตามต้นเหตุของปัญหา ส่วนใกล้เคียงปัญหาที่เกิดขึ้น ทำหน้าที่เฝ้าระวังใกล้เคียงเมื่อเกิด เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นยุติ หรือเป็นคุณต่อองค์การ ส่วนประสานงานแก้ไขปัญหา เป็นส่วนที่ต้องดำเนินการประสานงานหน่วยงานต่างๆ เพื่อทำการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ทั้งหมดที่มาทำงานที่ฝ่ายนี้ต้องมีความตั้งใจจริงที่จะบริหารจัดการแก้ปัญหา และต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย ในองค์กรต่างๆ ที่มีขนาดใหญ่ จะมีการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ มากมาย หลายกิจกรรม ซึ่งย่อมมีเรื่องราวมากมายทั้งที่มีประโยชน์ และไม่มีประโยชน์ บางชนิดก็มีโทษ ซึ่งในมุมมองของนักบริหารและสมาชิกขององค์กรนั้นๆ ก็มีความประสงค์ที่จะบำรุงรักษาไว้ซึ่งกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ ส่วนกิจกรรมที่ให้โทษต่อองค์การก็คงต้องการให้ยกเลิกหรือปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งวิธีหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงว่ามีประโยชน์ หรือไร้ประโยชน์ หรือเป็นโทษก็คือการเข้าไปศึกษา ซึ่งการเข้าไปศึกษาอย่างเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์เชื่อถือได้ และมีความนิยมทำกันอย่างกว้างขวางก็คือการวิจัย ซึ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยต่อไปนี้

ควรมีการทำวิจัยในเรื่องการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ เนื่องจากต้นเหตุการจัดการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์มาจากปัจจัยที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทำให้เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบหรือความเข้มข้นของความการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ก็จะเปลี่ยนไป ซึ่งทำให้วิธีการบริหารจัดการจะเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยในเรื่องการบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อที่จะได้ใช้เป็นเครื่องมือในการเฝ้าระวังติดตามปัญหาที่เกิดขึ้น หรือกำลังจะเกิด เพื่อที่จะได้ทำการบริหารจัดการได้

ควรมีการทำวิจัยในแง่มุมอื่นด้วยนอกเหนือจากการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์แล้วยังมีหัวข้องานวิจัยอื่นๆ ที่น่าสนใจ และสามารถนำมาใช้งานใน องค์กรได้ และจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ เช่น ในแง่มุมของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรมองค์กร ความมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ปัญหาโครงสร้างองค์กร ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้เราเข้าใจถึง สภาพแวดล้อมขององค์กรชีวิตความเป็นอยู่ของพระเถร ซึ่งการศึกษาและนำมาปรับใช้ในเรื่องต่างๆ เหล่านี้จะทำให้การบริหารจัดการองค์กรสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ควรมีการทำวิจัยในเชิงทดลอง ในการวิจัยที่ทำกันอย่างจริงจังโดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลา และเป็นขององค์การดำเนินการวิจัยเอง ควรทำการวิจัยในเชิงทดลองซึ่งจะได้ผลดีกว่าซึ่งมีประโยชน์จะทำให้ทำให้ทราบสาเหตุของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเด่นชัด ทำให้ทราบจุดอ่อน และสามารถแก้ไขได้ตรงจุด

บรรณานุกรม

- ธรณ์ ธารงนาวาสวัสดิ์. (2548). **ใต้ทะเลมีความรัก ภาคสาม: หลังคลื่นอันดามัน**. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- กุลธิดา ท้วมสุข. (2538). **แหล่งสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต**. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(2), 1-13.
- ส้มโอมือ. (มีนาคม 2545). **อาหารบำรุงสมอง**. Update, 20(210), 37-40.
- ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). **อนาคตจีน-อเมริกา**. เดลินิวส์, น. 6.
- ช่อเพ็ญ นวลขาว. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศกับแบบแผนการผลิตและวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร ศึกษากรณีชุมชนชนบทบ้านนา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- Roger L. C. & Richard, L. H. (2010). **Calcium-Permeable AMPA receptor dynamics mediate fear, memory erasure**. Science, 330(6007), 1108-1112. doi:10.1126/science.1195298
- ชาญณรงค์ ราชบัวน้อย. (2562, มกราคม 3). **ศัพท์บัญญัติการศึกษา**. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.sornor.org/>.

**การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ**
**Providing Infrastructure Services to the People of the Si Chomphu Subdistrict
Administrative Organization So Phisai District Bueng Kan Province**

มนตรี ปทุมวัฒน์ชัย

Montree Pathumwatthanachai

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: starfish2499@Gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู โดยใช้สูตรของ Taro Yamane คำนวณ ได้จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D.= 0.63) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านถนน ($\bar{x} = 3.55$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประปา ($\bar{x} = 3.25$, S.D.= 0.76) ผลการเปรียบเทียบ

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่าประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ได้แก่ ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น มีการการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เป็นต้น

คำสำคัญ : การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน, องค์การบริหารส่วนตำบล, ประชาชน

Abstract

The main objective of this research was to study the infrastructure services to the people of the Srichamphu Subdistrict Administrative Organization. So Phisai District Bueng Kan Province the samples used in this research were people in the Srichom Phu Sub-district Administrative Organization area. Using Taro Yamane's formula, 392 people were calculated. It is a questionnaire consisting of 3 parts: statistics used in data analysis. Are descriptive statistics such as number, percentage, mean and standard deviation. For general information of the sample inferential statistics, including T-test and F-test for comparing the infrastructure services to the people of the Sri Chom Phu Subdistrict Administrative Organization. So Phisai District Bueng Kan Province classified by gender, age, educational level and occupation

The results showed that the infrastructure services to the people of the Si Chom Phu Subdistrict Administrative Organization So Phisai District Bueng Kan Province Overall, it was at a high level ($\bar{x}$ = 3.42, S. D. = 0.63) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest average was road ($\bar{x}$ = 3.55, S. D. = 0.79), followed by lighting ($\bar{x}$ = 3.48, S. D. = 0.64) and the aspect with the least mean was water supply ($\bar{x}$ = 3.25, S. D. = 0.76). So Phisai District Bueng Kan Province classified by sex, age, educational level and occupation. education level and different occupations There are opinions on the infrastructure services of the Si Chomphu Subdistrict Administrative Organization. The difference was statistically significant at the 0.05 level. There are opinions on the infrastructure services of the Si Chomphu Subdistrict Administrative Organization. No different. Recommendations Guidelines for the development of infrastructure services to the people of the Si Chomphu Subdistrict Administrative Organization include: there should be development of water sources for consumption and water sources for sustainable agriculture, such as dredging Natural water for agriculture, etc.

Keywords : Infrastructure services, Subdistrict Administrative Organization, people

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารเป็นกระบวนการจัดการองค์การ และการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยการบริหารเมืองประกอบด้วย 3 ประการ คือ เป้าหมาย ปัจจัยการบริหาร และลักษณะของการบริหาร สำหรับการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติซึ่งในเรื่องการบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นการประเมินผลเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงาน และกระบวนการประเมินผลเป็นกระบวนการที่วัดความสำเร็จของแผนโครงการของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งเมื่อวัดผลได้แล้วก็นำเปรียบเทียบกับความต้องการ กรณีที่ไม่ได้ผลตามต้องการ ก็ต้องพิจารณาปรับปรุงแผนงาน โครงการ ให้สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประชาชนได้อย่างแท้จริงสามารถเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้กระบวนการแบบประชาธิปไตย และเป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนในลักษณะการมีส่วนร่วมและร่วมรับผลประโยชน์อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนจะต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงอำนาจและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะให้และรับ กล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ริเริ่มโครงการและดำเนินการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่ชุมชน ขณะที่ชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาตรวจสอบติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

บทบาทหน้าที่การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นจากนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐโดยนโยบายดังกล่าวได้ถูกพัฒนาจากหลักการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันเป็นหนทางนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ มีรายได้ สิ้นทรัพย์ มีรูปแบบการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้าราชการฝ่ายการเมือง และข้าราชการฝ่ายประจำ รูปแบบองค์กรประกอบด้วย สภา องค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหาร มีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการจัดให้มีบริการสาธารณะ เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็นหน่วยงานย่อยภายใน 3 ส่วน 1. สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานนโยบายและแผน และงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น 2. ส่วนการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารสินทรัพย์คงคลัง เป็นต้น และ 3. ส่วนโยธา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบ งานควบคุม งานซ่อมบำรุง งานโยธาและผังเมือง และงานการไฟฟ้า เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในประเด็นต่างๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก อบต. อำนาจหน้าที่ของ อบต. เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอให้เป็น ทั้งโครงสร้าง อบต. ตามกฎหมายเดิม และในส่วนที่เป็น อบต.ที่ได้รับการแก้ไขใหม่พร้อมๆ กันไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีบทบัญญัติว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ใน หมวด 9 และ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยมีบทบัญญัติว่าด้วยการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวด 14 ซึ่งการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการบริหารประเทศ เพราะการกระจายอำนาจบริหารสู่ท้องถิ่นเป็นเสมือน การกระจายอำนาจสู่ประชาชน และเน้นการบริหารด้วยคนในชุมชน ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารและการแก้ปัญหาสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นได้ดีอีกด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภูในเขตการปกครอง อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในชุมชนในชนบท ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชนและการบริหารงานได้ด้วยตนเอง ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หากเริ่มนับจากการจัดระเบียบบริหารงานในตำบลที่เกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2475 เป็นต้นมา แต่ถ้ายึดตามพระราชบัญญัติฉบับล่าสุดคือปี พ.ศ.2537 ด้วยจัดว่าเป็นระยะเวลาการก่อตั้งไม่นานนักจากข้อความดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษา ต้องการศึกษการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะที่ผู้วิจัยมีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ ในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ศรีชมภูในเขตการปกครอง อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน

เหตุผลในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ในเขตการปกครองอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย 16 หมู่บ้าน เฉพาะ 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง 3. ด้านประปา เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ในเขตการปกครองอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ มีทุนทรัพย์การบริหารจัดการ มีทุนบริหารจัดการน้อย องค์การบริหารส่วนตำบล จึงให้บริการเพียงสามด้าน คือ 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง 3. ด้านประปา จึงเป็นที่มาของการวิจัยการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภูเพียงสามด้านดังกล่าว ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนในการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะทางในการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน (นโยบายที่ 1 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 1) ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมถนนที่เชื่อมโยงระหว่างตำบล ระหว่างอำเภอ ให้ได้มาตรฐานตามหลัก วิศวกรรมโยธา การติดตั้งเครื่องหมายจราจรสัญญาณไฟตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการสัญจร และการขนส่งสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ (2) การติดตั้งระบบไฟฟ้าสาธารณะและแสงสว่างถนนในเขตชุมชนหนาแน่น และจุดอันตราย เพื่อ การลดอุบัติเหตุ และเพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (3) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตามอำนาจหน้าที่และภารกิจที่เป็นของ อบต. การขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เป็นต้น) ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 มาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านถนน
2. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง
3. ด้านประปา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป คือ ประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มประชากรทั้งหมด 12,955 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 392 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในการคำนวณ

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ระดับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง และ 3. ด้านประปา

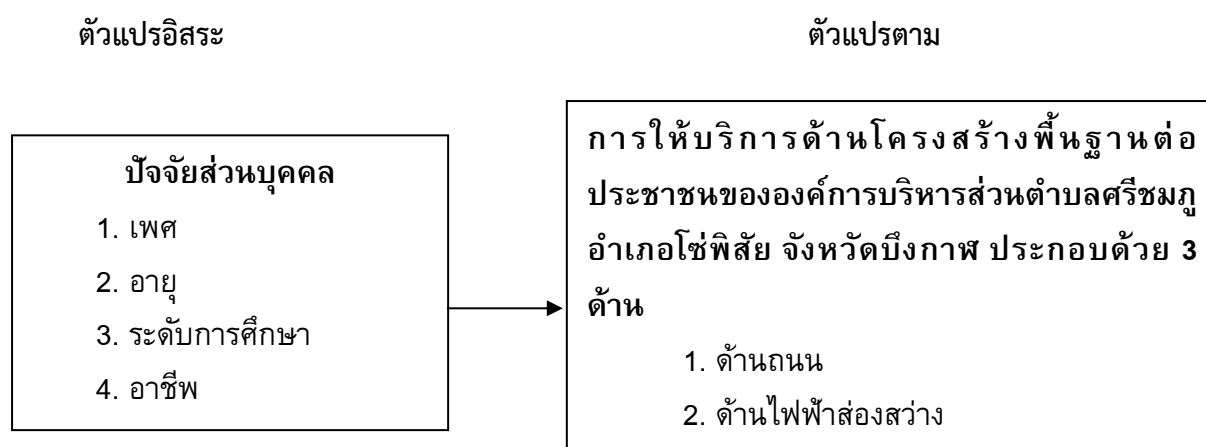
ด้านพื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งหมด 16 หมู่บ้าน

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงปัญหาและความต้องการในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกำหนดนโยบายวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. การให้บริการหรือการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ผู้รับผิดชอบสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่เป็นหน่วยในการศึกษา (Unit of Analysis) คือ ประชาชนที่มาใช้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ทั้ง 16 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 12,955 คน

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) จากจำนวนประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยวิธีการคำนวณตามสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (ยุทธ ไกรวรรณ, 2546: 98)

7. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1. ด้านถนน 2. ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง และ 3. ด้านประปา ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

8. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนเพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไปเป็นข้อที่นำไปใช้ได้

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน

7. วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ทองใบ สุดซารี, 2549: 131) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยเท่ากับ 0.827

8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตอบแบบสอบถาม ตามวันและเวลาที่นัดหมาย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

10. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและระดับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) แทน $\bar{x}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แทน S.D.
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบแบบที (t-test) กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มและการทดสอบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มขึ้นไปด้วยสถิติ F-test

11. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 และเป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 อายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.04 และช่วงอายุน้อยที่สุด คือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 34.18 รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.55 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.58 รองลงมาพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 และน้อยที่สุด คือ ไม่ประกอบอาชีพ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30

2. การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.63) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านถนน ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านประปา ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.76) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านถนน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$, S.D.= 0.79) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5. ท่านมีความพึงพอใจหลังการซ่อมแซมถนนเพียงใด ($\bar{x} = 3.68$, S.D.= 0.95) รองลงมาคือ ข้อ 4. ท่านมีความพึงพอใจในการซ่อมแซมถนนหลังได้รับความเสียหาย ($\bar{x} = 3.63$, S.D.= 1.00) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2. ท่านมีความพึงพอใจในการช่วยเหลือเมื่อได้รับความเดือดร้อนในการใช้เส้นทาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D.= 0.96)

2.2 ด้านไฟฟ้าส่องสว่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 0.64) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9. เจ้าหน้าที่มีการดูแลซ่อมแซมไฟฟ้าที่ชำรุดในหมู่บ้านของท่านเพียงใด ($\bar{x} = 3.72$, S.D.= 0.81) รองลงมา คือ ข้อ 10. การซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้านของท่านมีบริการที่ดีเพียงใด ($\bar{x} = 3.66$, S.D.= 0.92) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8. เมื่อไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้านของท่านเกิดความชำรุดเสียหาย จะได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมอย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.04$, S.D.= 1.08)

2.3 ด้านประปา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D.= 0.76) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15. น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความสะอาดได้มาตรฐานเพียงใด ($\bar{x} = 3.43$, S.D.= 1.08) รองลงมา คือ ข้อ 11. ความเพียงพอของการบริการจ่ายน้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านดีเพียงใด ($\bar{x} = 3.35$, S.D.= 1.00) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 14. เจ้าหน้าที่จดหน่วยมิเตอร์น้ำประปาภายในหมู่บ้านของท่านมีความเที่ยงตรงเพียงใด ($\bar{x} = 3.01$, S.D.= 1.13)

3. ผลการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่

1. ควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น มีการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เป็นต้น

2. ควรมีการติดตั้งระบบไฟฟ้าสาธารณะ และแสงสว่างถนนในเขตชุมชนหนาแน่น และจุดอันตราย เพื่อการลดอุบัติเหตุ และเพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3. ควรมีการติดตั้งเครื่องหมายจราจรสัญญาณไฟตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการสัญจรและการขนส่งสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

12. อภิปรายผลการวิจัย

การให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.63) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านถนน ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.79) รองลงมา คือด้านไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประปา ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.76) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติ์วี เลชะกุล และคณะ (2563) วิจัยเรื่องการประเมินผลงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ การพัฒนา การประเมินผลงาน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การก่อสร้างถนน) ด้านความต้องการในการดำเนินงานด้านความคาดหวังในการดำเนินงานด้านความสะอาดเมื่อมีการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความพึงพอใจในการดำเนินงานด้านการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานการพัฒนาถนน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอมรรัตน์ บุตรเจริญ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน และแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลหนองแขง อำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี ระดับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลหนองแขง ที่พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความสะอาดเมื่อมีการดำเนินงานโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวาทีตต์ เรียมริมมะดัน (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าประชาชนมีความ พึงพอใจต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนและความเพียงพอของถนนมีความจำเป็นในการสัญจรไปมาของประชาชนในพื้นที่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมศักดิ์ สนิทผล และคณะ (2561) วิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเตื่อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเตื่อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนสาธารณะ ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ด้านระบบประปา ด้านไฟฟ้าสาธารณะ และด้านอาคารสาธารณะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแห่งเป็นรายข้อดังนี้ด้านถนนสาธารณะความคาดหวังของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเตื่อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมากที่สุดไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพร เกษมสุขโชติ (2552: บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อแผนพัฒนาโครงสร้างระบบบริการพื้นฐานเทศบาลเมืองตำลึง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านคมนาคมมีระดับความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐานโดยรวมระดับปานกลาง สำหรับความคิดเห็นด้านคมนาคมมีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ถนนหนทางในเขตเทศบาลมีความสะอาดและประชาชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและซ่อมแซมถนน ด้านระบบประปาความคาดหวังของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเตื่อ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพร เกษมสุขโชติ (2552: บทคัดย่อ)

งานวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อแผนพัฒนาโครงสร้างและระบบบริการพื้นฐานเทศบาลเมืองตำลึง จังหวัดนครสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า ด้านประปามีระดับความคิดเห็นต่อแผนพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบบริการพื้นฐาน โดยรวมระดับปานกลาง สำหรับความคิดเห็นด้านประปา ระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ มีการขยายกำลังการจ่ายน้ำประปาเพิ่มขึ้น ด้านไฟฟ้าสาธารณะ ความคาดหวังของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคี้ยว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุดไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ศรีโมรา (2553: บทคัดย่อ) งานวิจัยเรื่องการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของเทศบาลตำบลปลายนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาระบบ ไฟฟ้าแสงสว่างพบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย คุณภาพในการปรับปรุง ซ่อมแซมโคไฟสาธารณะหมู่บ้านมากที่สุด และความเพียงพอของการติดตั้งโคไฟ สาธารณะหมู่บ้านน้อยที่สุด

ผลการเปรียบเทียบการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การ บริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมศักดิ์ สนิทผล และคณะ (2561) วิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลโคกเคี้ยว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของ ประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคี้ยว อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามสถานภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ เพศอายุระดับการศึกษาและอาชีพพบว่าประชาชนที่มีเพศและ อาชีพต่างกันมีความคาดหวังด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคี้ยวแตกต่างกันอย่างมี นัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพด้านอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความ คาดหวังด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเคี้ยว ในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกันไม่ สอดคล้องกับเอกชัย การวัฒน์ (2543: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานและประสิทธิผลของนโยบายและ แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบบริการพื้นฐานเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานและประสิทธิผลของนโยบายและแผนพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

13. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของการออกแบบให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพราะเนื่องจากใน บางพื้นที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว ใช้งานได้ไม่นานก็จะเกิดการชำรุดเสียหายเร็ว เกิดความไม่ปลอดภัย

1.2 ควรเปิดโอกาสให้กับประชาชนเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ เพื่อการแก้ไขการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.3 ควรมีป้ายสัญญาณไฟจราจรตามแยกต่างๆ ทั้งที่เป็นสามแยก และสี่แยกมีการตีเส้น ให้มีเส้นแบ่งเส้นทางการจราจรที่ชัดเจน และหลักกิโลเมตรป้ายบอกเส้นทาง และป้ายกำหนดความเร็วของรถในแต่ละช่วงของการขับขี่เพื่อความปลอดภัยในการสัญจรไปมาของประชาชนในพื้นที่

1.4 ควรจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างตามถนนและซอยต่างๆ ตลอดสายควรจัดให้มีการปรับปรุงทัศนียภาพเส้นทางก่อสร้างสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในบริเวณรอบๆ คลองระบายน้ำ

1.5 ควรมีการจัดทำประชาคมให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และทุกชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปรับปรุงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่อประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

บรรณานุกรม

- วาทีตต์ เรียมรมิระตัน. (2556). **ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตพื้นที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา**. โครงการงานวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิศวกรรมโยธาสำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วรุณี เขาวนสุขุม และดวงตา สราญรมย์ (2558). **ความพึงพอใจของผู้รับบริการของเทศบาลนครนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนทบุรี**. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2559.
- อมรรัตน์ เชิงหอม. (2557). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Kaplan, R. S. and Norton, D. P. (1996). **The Balanced Scorecard: translating strategy in action**. Boston: Harvard Business School Publishing Corporation.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York: Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค

ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย

Factors Affecting Consumers' Decision to Purchase OTOP Products

in the Center for Displaying and Selling OTOP Products Nong Khai Province

อดิศักดิ์ ลักษณะสี

Adisak Luksanasee

บุญเหลือ บุปผามาลา

Boonluae Bubphamala

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: society.ud@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จำนวน 333 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วย เนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนาได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน

ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$, S.D.= 0.24) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.27) รองลงมา คือ ด้านสถานที่จำหน่าย ($\bar{x} = 3.37$, S.D.= 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านราคา ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.32) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดง

และจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริโภคที่มีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อป ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุง ได้แก่ ผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้คำปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์ในทุกด้าน

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผลกระทบ, สินค้าโอท็อป, ผู้บริโภค

Abstract

The main objective of this research was to study the factors affecting the purchasing decision of consumer top in the center for displaying and selling OTOP products Nong Khai Province The sample group used in this research was 333 people who came to use the service to buy OTOP products in the OTOP product display and distribution center using the formula of Taro Yamane collect information It is a questionnaire consisting of 3 parts: statistics used in data analysis. Are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for the general data of the sample. Inferential statistics include T-test and F-test for comparing factors affecting consumers' decision to purchase OTOP products. in the center for displaying and selling OTOP products classified by gender, age, education level, primary occupation and average personal income per month.

The results of the research revealed that the factors affecting consumers' decision to purchase OTOP products in the center for displaying and selling OTOP products Nong Khai Province Overall, it was at a moderate level ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 0.24) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean The aspect was marketing promotion ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.27), followed by the place of sale ($\bar{x} = 3.37$, S.D.= 0.30), and the aspect with the least mean was the price ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.32). Comparison of factors affecting consumers' decision to purchase OTOP products in the center for displaying and selling OTOP products classified by gender, age, education level, primary occupation and average personal income per month. Overall, it was found that consumers with gender, age, education level, primary occupation and average monthly personal income. different There will be factors in deciding to buy OTOP products. in the center for displaying and selling OTOP products Nong Khai Province no different as for various suggestions that require the center for displaying and distributing OTOP products in Nong Khai Province Develop/improvement, including operators

of OTOP products Should be supported by relevant government agencies, should provide advice and knowledge about the product in all aspects.

Keywords : Factors affecting, OTOP products, consumers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่กลางปี 2540 เป็นต้นมา เป็นห้วงเวลาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชนทุกระดับประสบปัญหาต่างๆ ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนระดับรากหญ้าซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูกรุมเร้า คือ ปัญหาความยากจน รัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับความยากจน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้ประชาชนของประเทศมีงานทำ สร้างรายได้เพิ่ม สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ส่งเสริมภูมิปัญญา ของท้องถิ่นและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงได้มีการจัดให้มีโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยมีหลักการ พื้นฐาน 3 ประการ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity) และการสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) โดยให้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมทั่วทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยรัฐบาลสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงาน เชิงยุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงจากท้องถิ่นสู่สากลในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP ไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดให้ “การส่งเสริมอาชีพผลิตสินค้า OTOP” เป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยมอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนเป็นรากฐานเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเริ่มจากการรวมกลุ่มของประชาชนระดับฐานรากในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างพลังการพึ่งตนเองและ ช่วยเหลือกันของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน ระดับ กลุ่ม ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล ตลอดจนเครือข่ายกลุ่มอาชีพต่างๆ ให้มีความสามารถในการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาต่อยอดไปถึงระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ประกอบการภายในประเทศมีอยู่หลายระดับ ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ขนาดกลาง และขนาดย่อม รวมถึงผู้ผลิตในชุมชน ผู้ประกอบการ บางรายสามารถผลิตสินค้าเพื่อส่งออกได้ แต่ยังมีผู้ประกอบการจำนวนมากที่เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและผู้ผลิตในชุมชน ที่ต้องการการพัฒนาและการส่งเสริมเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

เมื่อมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาด้านสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าและการบริการ รัฐบาลจึงได้มีมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 ได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการจัดตั้งศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (Outlet) ในส่วนภูมิภาคขึ้นจำนวน 19 จังหวัด 61 ศูนย์ ดังนี้ ภาคใต้ 3 จังหวัด 11 ศูนย์ ภาคเหนือ 7 จังหวัด 11 ศูนย์ ภาคกลาง 5 จังหวัด 20 ศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด 13 ศูนย์ รวมถึงศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป

จังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมในการจัดจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดหนองคาย ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันทางสังคม และกรอบการพัฒนา Thailand 4.0 มุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันให้ยั่งยืน ด้วยการเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

และในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 จังหวัดหนองคาย ได้จัดทำโครงการปรับปรุงศูนย์ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดหนองคาย โดยได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการของกลุ่มจังหวัดงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี พ.ศ.2560 วงเงิน 35,100,000 บาท (สามสิบล้านหนึ่งแสนบาทถ้วน) ภายใต้ชื่อโครงการ “ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและการตลาดให้กับสินค้า OTOP และวิสาหกิจชุมชนบนเส้นทาง ROUTES กิจกรรม : พัฒนาศูนย์นวัตกรรมและการกระจายสินค้า OTOP เพื่อพัฒนาและยกระดับศูนย์ OTOP ให้เป็นศูนย์พัฒนานวัตกรรมและกระจายสินค้า OTOP สู่อเมริกา และเสริมสร้างความสามารถด้านการแข่งขันให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ของกลุ่มจังหวัด (หนองคาย อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ) ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดและสร้างรายได้ให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันทางสังคม และกรอบการพัฒนา Thailand 4.0 มุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันให้ยั่งยืน ด้วยการเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

แม้ว่าภาครัฐจะเข้าให้การสนับสนุนส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในทุกปี แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ไม่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ จึงทำให้เกิดภาวะขาดทุนจากการดำเนินกิจการ เกิดความสูญเสียงบประมาณที่ใช้ใน การส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักการของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เน้นการผลิตมากกว่าการตลาด การขายสินค้าบนตลาดออนไลน์ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ประกอบการสินค้าโอท็อปจำเป็นต้องขายสินค้าบนตลาดออนไลน์ให้เป็น เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งอยู่ในโลกอินเทอร์เน็ต หมายความว่า พื้นที่การตลาดไม่ได้อยู่บนห้างสรรพสินค้า ตลาดนัด ที่สามารถมองเห็นได้อีกต่อไป ซึ่งยังมีพื้นที่การตลาดออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน ที่คนส่วนหนึ่งชอบซื้อเนื่องจากสะดวกสบายจัดส่งถึงหน้าบ้าน ซึ่งการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์บนโลกอินเทอร์เน็ตนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย จะเห็นได้จากการร้องเรียนของลูกค้าและข้อความคิดเห็นหรือการแสดงความคิดเห็นของลูกค้า ในหลากหลายช่องทาง ดังนั้น ผู้ประกอบการโอท็อป ควรนำหลักจริยธรรมเข้ามาใช้ในการดำเนินกิจกรรมบนตลาดออนไลน์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า ลดความหวาดระแวงใจของลูกค้าที่ว่าสั่งซื้อสินค้าออนไลน์แล้วโดนหลอกไม่ได้รับสินค้า (กมลชนก พิณชัย, 2556)

ปัจจุบัน ในการบริหารจัดการศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดหนองคายกรมการพัฒนาชุมชนได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในการยินยอมให้ใช้พื้นที่อาคารโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย เป็นหน่วยงานในการบริหารจัดการ โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการ ดังนี้ 1. คณะกรรมการอำนวยการศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดหนองคายประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย

เป็นรองประธาน ส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายแต่งตั้งเป็นกรรมการ พัฒนาการจังหวัดหนองคาย เป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเป็น กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 2. คณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัด หนองคาย ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองคาย เป็นประธาน ส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายแต่งตั้งเป็น กรรมการ พัฒนาการจังหวัดหนองคายเป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และนักวิชาการพัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงาน สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดหนองคายเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดหนองคาย โดยบริหารจัดการ ภายใต้งานคิด “ผลิตภัณฑ์หลากหลาย หาได้ในทีเดียว” “ศูนย์ OTOP Center” เป็นการบริหารจัดการแบบ บูรณาการ ทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และความร่วมมือจากผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ในจังหวัดหนองคาย และกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และที่สำคัญภาครัฐและหน่วยงานราชการ ใน จังหวัดหลายหน่วยให้การสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากด้านงบประมาณและวิชาการแล้วที่สำคัญ คือ เป็นฝ่ายหาลูกค้าและประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ ได้เป็นอย่างดี ทั้งในรูปแบบของการเชิญชวนหน่วยงานราชการ ต่างๆ ร้านค้าเอกชน ให้เข้ามาแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ เพื่อเป็นการ สร้างช่องทางการตลาดให้มากขึ้นและเพิ่มรายได้แก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ทำให้เกิดการกระจายรายได้ และส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในระดับฐานราก ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญ ของรัฐบาลที่ต้องการลด ความเหลื่อมล้ำ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชน

ปัญหาหลักที่พบในการบริหารจัดการศูนย์ OTOP ที่ผ่านมา มีดังนี้ 1. การบริหารจัดการโดยภาคราชการ ทำให้มีข้อจำกัดเรื่องระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งในการบริหารจัดการจะบริหารโดยคณะกรรมการศูนย์ จำนวน 2 คณะ ทำให้การบริหารงานไม่คล่องตัวและล่าช้า 2. ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์ เช่น ค่าใช้จ่ายส่วนกลาง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการทำความสะดวก ทำให้ภาระทั้งหมดตกอยู่ภายใต้หน่วยงาน หลักที่รับผิดชอบ 3. สินค้าที่จำหน่ายในศูนย์ฯ เกือบทั้งหมดเป็นสินค้าของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย ทำให้สินค้าไม่เกิดความหลากหลายแก่ผู้บริโภค 4. ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้มีผู้มาเลือกซื้อสินค้า และใช้บริการหน่วยงานภายในศูนย์ฯ น้อยลง รวมถึงการ ปิดสะพานมิตรภาพ ไทย-ลาว แห่งที่ 1 ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างประเทศเดินทางมาในพื้นที่จังหวัดหนองคายลด น้อยลง 5. สถานที่ที่เป็นพื้นที่เอกชนเปิดประมูล ไม่มีผู้ประมูลเนื่องจากติดเรื่องสัญญาเช่าพื้นที่กับ ธนารักษ์ พื้นที่หนองคาย เพราะมีสัญญาเช่าเพียง 3 ปี ต่รอบสัญญา ทำให้เอกชนไม่กล้าลงทุนในพื้นที่

ดังนั้น ผู้ศึกษาเสนอว่าในการบริหารจัดการศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัด หนองคาย จำเป็นต้องศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อป ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดหนองคาย เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่นๆ ในปัจจุบันต่างก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และค่านิยมของ

ผู้บริโภค ดังนั้นภาคธุรกิจเอกชน รวมทั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ต้องมีการพัฒนาปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ รูปแบบช่องทางการจำหน่าย โปรโมชันต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น ผ่านมาตรฐานรับรองคุณภาพต่างๆ ที่สูงขึ้น และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักและรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค โดยประยุกต์ใช้กับทฤษฎีส่วนประสมการตลาดของ บูนี และ ครูทซ์ (Boone and Kurtz, 1989: 9) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ความเกี่ยวข้องกันของ 4 ส่วน คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย ระบบการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ถือว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจสามารถควบคุมได้ต้องใช้ร่วมกันทั้ง 4 อย่าง วัตถุประสงค์ที่ใช้เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า (ตลาดเป้าหมาย) ให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านผลิตภัณฑ์
- 1.2 ด้านราคา
- 1.3 ด้านสถานที่จำหน่าย
- 1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย จากการเก็บข้อมูลลูกค้าที่มาใช้บริการเฉลี่ยเดือนละ 2,000 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 2,000 คน จากสูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973: 125) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์

1.2 ด้านราคา

1.3 ด้านสถานที่จำหน่าย

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด

4. **ด้านพื้นที่ในการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเขตพื้นที่ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย

5. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ระยะเวลาในการศึกษาคือ ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

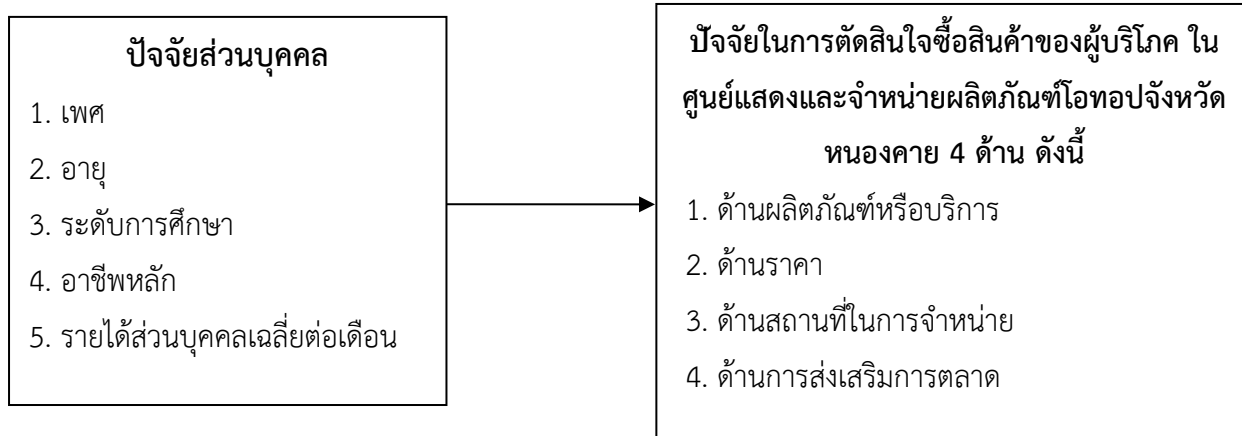
4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค

3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย และนำไปใช้ในการพัฒนาในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปพื้นที่อื่นๆ ต่อไป เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย จากการเก็บข้อมูลลูกค้าที่มาใช้บริการเฉลี่ยเดือนละ 2,000 คน

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 2,000 คน จากสูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 125) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 333 คน จากสูตรทาโร ยามาเน่

7. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมายระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการเพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์ และข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุงซึ่งมีเครื่องมือดังนี้

แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่จำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุง ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

8. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา

3. ผู้ศึกษาทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ทองใบ สุตขารี, 2549: 131) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.776
8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาวิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพัฒนาการจังหวัดหนองคาย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดหนองคาย กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
2. ผู้ศึกษาวิจัย แจกแบบสอบถามให้ผู้มาซื้อสินค้าโอท็อป ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย และรับแบบสอบถามคืนมาด้วยตนเอง โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

10. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่
 - 1.1 จำนวน (n)
 - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
 - 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนที่มาใช้บริการเลือกซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน และแสดงสรุปจำนวน เป็นประเด็นสำคัญสำหรับข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับ สิ่งที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุง ซึ่งเป็น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร สำหรับการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ

2.2 สถิติ F-test (One Way ANOVA) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไป ว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ย ต่อเดือน

11. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 65.47 และเป็นเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 34.53 อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 24.02 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.01 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.34 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาโท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 28.53 รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 และน้อยที่สุด คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.31 และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาทจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 49.85 รองลงมา คือ ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และน้อยที่สุด คือ มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$, S.D.= 0.24) และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.27) รองลงมา คือ ด้านสถานที่จำหน่าย ($\bar{x} = 3.37$, S.D.= 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านราคา ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.32) และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5. ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.49$, S.D.= 0.67) รองลงมา คือ ข้อ 8. มีรับประกันรับคืนสินค้าที่ชำรุดจากการผลิต ($\bar{x} = 3.39$, S.D.= 0.69) และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3. ประเภทและรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ($\bar{x} = 3.10$, S.D.= 0.81)

2.2 ด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.32) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 20. ราคาสินค้าเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.61$, S.D.= 0.56) รองลงมา คือ ข้อ 19. ราคาบอกผ่านไม่สูงเกินไป ($\bar{x} = 3.44$, S.D.= 0.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 13. มีวิธีการชำระเงินหลากหลายช่องทาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D.= 0.76)

2.3 ด้านสถานที่จำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$, S.D.= 0.30) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 24. มีความสะดวกในการเดินทาง และมีที่จอดรถอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.48$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ ข้อ 27. มีการจัดตกแต่งร้านได้เป็นระเบียบ ($\bar{x} = 3.42$, S.D.= 0.60) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 22. สถานที่จำหน่ายสะอาด สวยงาม ($\bar{x} = 3.20$, S.D.= 0.64)

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.27) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 32. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{x} = 3.62$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ ข้อ 40. มีการจัดรายการแนะนำสินค้า ($\bar{x} = 3.53$, S.D.= 0.60) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 37. มีบริการรับคืน/แลกเปลี่ยนสินค้าที่ซื้อไปแล้ว ($\bar{x} = 3.16$, S.D.= 0.74)

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักและรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริโภคที่มีที่มิเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลักและรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน จะมีปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ต้องการให้ศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดหนองคาย พัฒนา/ปรับปรุง ได้แก่

1. ผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้คำปรึกษาและให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตภัณท์ในทุกด้าน
2. กลุ่มผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป ควรตั้งราคาให้เหมาะสม เพราะผู้บริโภคคำนึงถึงความเหมาะสมของราคา
3. ควรมีการกระจายสินค้าให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกช่องทางการจัดจำหน่าย เพิ่มช่องทางให้มากยิ่งขึ้น
4. ควรทำการประชาสัมพันธ์ในสื่อให้มากขึ้นเป็นการช่วยให้สินค้าโอท็อป เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

12. อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภค ในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$, S.D.= 0.24) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x} = 3.41$, S.D.= 0.27) รองลงมาคือด้านสถานที่จำหน่าย ($\bar{x} = 3.37$, S.D.= 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านราคา ($\bar{x} = 3.30$, S.D.= 0.32) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของยุพดี ทองโคตร และคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทเกลือสปาบุญญภัทรของผู้บริโภคในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่าปัจจัย

ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทเกลือสปาคุณภาพของผู้บริโภคในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาด โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผลิตภัณฑ์เป็นองค์ประกอบที่มีความแข็งแกร่งของผลกระทบสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14) องค์ประกอบที่มีผลกระทบรองลงมา คือ ส่วนประสมทางการตลาด ด้านสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67) ผลกระทบส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมทางการตลาดโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) และส่วนประสมทางด้านราคา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93) ตามลำดับ ด้านราคา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านราคาในภาพรวมระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญระดับมาก คือ ราคามีความเหมาะสมกับ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 มีการแสดงราคาของผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 มีการกำหนดราคาที่สามารถซื้อได้ง่าย เช่น เป็นตัวเลขกลมๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 และมีผลิตภัณฑ์หลายราคาให้เลือกซื้ออยู่ที่ระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.49 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล สัมพัทธ์พงศ์ (2553) วิจัยเรื่องพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว ของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณค่าสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านที่มากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านราคา ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดตามลำดับ ด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ รองลงมา คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ส่วนตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด ด้านราคา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ราคาที่เหมาะสม รองลงมา คือ มีการติดป้ายบอกราคาอย่างชัดเจน และสามารถต่อรองราคาได้ ด้านสถานที่การจัดจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดคือ ความสะอาดของสถานที่จัดจำหน่าย รองลงมา คือ สถานที่จัดจำหน่าย และความสะดวกในการเดินทาง ส่วนมีสถานที่จอดรถเพียงพอ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยฤทธิ์ ทองรอดและวราภรณ์ สารอินมูล (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัด กลางคืนของผู้บริโภค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัดกลางคืน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าใน ตลาดนัดตอนกลางคืน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าในตลาดนัด กลางคืนภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญเรื่องของการจัดทำป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ตั้งตลาดนัดตาม แหล่งชุมชนต่างๆ และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้บริโภครู้จักตลาดนัด ส่วนผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์ แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้

ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าผู้บริโภคที่มีพื้นที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของยุพดี ทองโคตร และคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทเกลือสปาคุณภาพสูงของผู้บริโภคในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเกลือสปาแตกต่างกันผลวิจัยพบว่า เพศไม่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจซื้อเกลือสปาคุณภาพสูงของประชาชนในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product) เป็นโครงการระดับประเทศที่รัฐบาลมุ่งมั่นให้ประชาชนชาวไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนทุกคนรับรู้เหมือนกัน ทำให้กลุ่มผู้บริโภคมีความคิดคำนึง ทศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับ สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับเสรี วงษ์มณฑา (2542: 168) ที่กล่าวในเรื่องทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคในเรื่องขั้นทางสังคมและอำนาจซื้อว่าบุคคลในสังคมเดียวกันจะมีความคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes) กิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interests) และรูปแบบพฤติกรรมอื่น (Other behavior patterns) ซึ่งกลุ่มบุคคลใช้ผลิตภัณฑ์และบริการที่คล้ายคลึงกันตอบรับต่อสื่อและเลือกซื้อจากร้านค้าที่คล้ายคลึงกัน (เสรี วงษ์มณฑา, 2542: 168) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าเพศหญิงและเพศชายมีระดับความตั้งใจซื้อสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างกัน สถานภาพ อาชีพ ผลการวิจัยพบว่าไม่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งตำบล ผลิตภัณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะสินค้าเกลือสปาคุณภาพสูงเป็น หนึ่งปัจจัยที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้โดยทั่วไป

13. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 รัฐบาลควรจัดการอบรมความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตและเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้ประกอบการโอท็อป และสามารถชักกลุ่มเกิดความรู้ ทักษะในการใช้งานได้จริง เพื่อนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาสร้างสรรค์ออกแบบ Website ของกลุ่มโอท็อป และการใช้เป็นช่องทางการค้าขายผ่านทางออนไลน์แบบ E-commerce ซึ่งจะช่วยยกระดับการค้าและธุรกิจได้กว้างและรวดเร็วขึ้นในการติดต่อค้าขายหรือทำธุรกิจกับต่างประเทศ

1.2 ผู้ประกอบการโอท็อป ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีหลังการขาย และควรเก็บข้อมูลลูกค้าของตนทั้งรายเก่าและรายใหม่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลลูกค้าในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีตลอดไปโดยกลยุทธ์ CRM (Customer Relationship Management) รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร โปรแกรมสำเร็จรูปในการเก็บฐานข้อมูล

1.3 รัฐบาลควรกำหนดแผนการสร้างแบรนด์โอท็อปไทยให้ประสบความสำเร็จอย่างจริงจัง รวมถึงการสร้างภาพภูมิใจ เชื้อมนให้กับคนไทยในการเลือกซื้อเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์โอท็อป

1.4 ควรส่งเสริมพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการ ผู้ผลิต และสมาชิกกลุ่มโอท็อป ในเรื่องของการตลาด กลยุทธ์ทางการตลาด การส่งเสริมการตลาด การสร้างแบรนด์และสื่อสารแบรนด์ โอท็อปให้ประสบความสำเร็จเพื่อความยั่งยืนและสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ทุกภูมิภาค ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหาในแต่ละด้านเพิ่มเติมของการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปของผู้บริโภคในศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดหนองคาย

2.2 ควรสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการโอท็อป ในแต่ละระดับหรือแต่ละกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ ถึงความต้องการที่จะให้รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุน เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการในการเพิ่มศักยภาพอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- จงจิตร จิตร์แจ้ง. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบผู้บริโภคกับผู้บริโภคบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพดูแลความงาม. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุพดี ทองโคตร และคณะ. (2559). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทเกลือสปาภูฏานภักดิ์ ของผู้บริโภคในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7. 23 มิถุนายน 2559 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นพพร ราชูโส. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภค กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ปลาร้า ท่าตูม. ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- บานเย็น มณียศ และชัยฤทธิ์ ทองรอด. (2560). Lean Logistics Management for out-patient ward of Yanhee Hospital. วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ยุทธกิจ หินมะลิ. (2551). การเพิ่มผลผลิตในกระบวนการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคนิคการผลิตแบบลีนซิกซ์ซิกมา กรณีศึกษาบริษัทเดลต้าอิเล็กทรอนิกส์ไทยแลนด์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการอุตสาหกรรม, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Kaplan, R. S. and Norton, D. P. (1996). *The Balanced Scorecard: translating strategy in action*. Boston: Harvard Business School Publishing Corporation.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications.

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

THE QUALITY OF WORK LIFE OF PERSONNEL

IN KHON KAEN CORRECTIONAL INSTITUTION FOR DRUG-ADDICTS

สำราญ วิชาโคตร

Samran Wichakot

พิชัยรัฐ หมั่นดวง

Pichairat Muenduang

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพินิจบัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: copudonsw@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรและข้าราชการของทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น จำนวน 74 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไป สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test สำหรับการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.40$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.54$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาส ในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.68$)

ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน แตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตการทำงาน, บุคลากร, ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ

Abstract

The main objectives of this research were to study the quality of working life of personnel in the Khon Kaen Correctional Institution. The population used in the research were 74 personnel and civil servants of the Khon Kaen Correctional Institution. The instrument used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts. Are descriptive statistics, i.e. number, percentage, mean, and standard deviation for general data. Inferential statistics, including T - test and F - test for comparing quality of working life of personnel in Khon Kaen Correctional Institution. classified by sex, age, marital status the highest level of education monthly income Length of work and current working status.

The results showed that Quality of working life of personnel in Khon Kaen Correctional Institution Overall, it was at a high level ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.40$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the safe and health-promoting working environment ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.54$). Followed by collaboration and relationships with other people ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.64$) and the aspect with the least mean was the opportunity to develop one's own competency ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.68$)

Comparison of the quality of working life of personnel in the Khon Kaen Correctional Institution classified by sex, age, marital status the highest level of education monthly income Length of work and current working status Overall, it was found that Personnel in Khon Kaen Correctional Institution with gender, age, marital status the highest level of education monthly income Length of work And the current working status is different. There will be quality of working life of personnel in the Khon Kaen Correctional Institution. No different.

Keywords : Quality of working life, personnel, in special correctional institutions

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดและไม่ว่าจะอยู่บนส่วนใดของโลก เมื่อก้าวเข้าสู่วัยทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพในการดำรงชีวิตของตน ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนพึงพอใจ ทำงานตรงตาม

ความสามารถ ทำงานอย่างมีความสุข มีความปลอดภัยในการทำงาน และได้ค่าตอบแทนเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ดังที่มีนักวิชาการ ผจญ เฉลิมสาร ([ออนไลน์]) กล่าวว่า การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ เพราะการทำงาน คือ การทำให้มีรายได้และเมื่อมีรายได้ก็สามารถนำไปซื้ออาหาร เครื่องใช้ตลอดจนปัจจัย 4 ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การทำงาน ยังเป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคม ทำให้เกิดคุณค่าในชีวิตของคน ซึ่งในอดีตนายจ้างมองมนุษย์เป็นเพียงวัตถุดิบในการผลิตเท่านั้น ต่อมาผู้บริหารและคณะบุคลากรภาครัฐหันมาใส่ใจต่อชีวิตการทำงานของพนักงานมากขึ้น จึงเป็นที่มาของคำว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Working Life)

ในปัจจุบันการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่งถือได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตมนุษย์ที่ปฏิบัติมากกว่า กิจกรรมใดๆ หากเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตมนุษย์ได้อยู่กับสิ่งที่ตนเองพอใจ ชีวิตนั้นก็จะมีคุณค่าและมีความสุข ในทางกลับกันหากชีวิตของมนุษย์เราส่วนใหญ่ยังต้องผจญกับงานที่มีปัญหามาเปื้อน ไม่มีความเจริญก้าวหน้า ไม่มีความปลอดภัย ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ก็จะทำให้เกิดความเครียด ความกังวล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง โดยคุณภาพชีวิตการทำงานนั้นถือเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับพนักงานในองค์กร โดยมองว่างานจะมีคุณภาพได้จะต้องเกิดจากการสร้างสรรค์ของคนทำงานที่มีคุณภาพรวมถึงการมีบริการที่ดีจะต้องดำเนินไปควบคู่กับคุณภาพชีวิตการทำงานด้วย ดังนั้น คุณภาพชีวิตการทำงานจึงมุ่งหวังให้ข้าราชการและบุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความพึงพอใจ อันนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและประสิทธิผลขององค์กร (Piccinini & Tolfo, 1998) เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานสามารถปรับปรุงการทำงานของบุคลากรทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงาน อีกทั้งเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความสามารถในการผลิตระดับบุคคล และลดอุบัติเหตุจากการทำงานลง ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“...งานราชทัณฑ์ นับตั้งแต่อดีตกรมราชทัณฑ์ลงไปจนถึงเจ้าหน้าที่ทั้งหมดต้องรับภาระหน้าที่อันหนักและเหน็ดเหนื่อยมาก ทั้งในสายตาของคนทั่วไปก็มองงานราชทัณฑ์ไปในทางที่ไม่เป็นมงคลว่าเป็นงาน ด้อยต่ำเป็นงานคูกานตระวาง น่าเห็นใจผู้ที่ทำงานในกรมราชทัณฑ์...”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2516 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ที่อัญเชิญมานี้ เนื่องจากการอธิบายให้เห็นถึงความ เป็นงานที่มีเอกลักษณ์พิเศษที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ได้อย่างชัดเจน

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 กำหนดบทบาทภารกิจกรมราชทัณฑ์ ให้กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไข พื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ (กรมราชทัณฑ์, 2563) โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ 1) ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญา

วิทยา และหลักทฤษฎีวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง 4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้าราชการราชทัณฑ์ จึงมีลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างจาก ข้าราชการหน่วยงานอื่น เนื่องจากเป็นงานที่มีความเป็นเอกลักษณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลทั่วไปคงไม่มีโอกาสเข้าไปสัมผัสโดยตรงหากมิใช่ผู้ต้องขัง หรือผู้ที่ต้องไปติดต่อกับ หรือญาติที่เข้าไปเยี่ยมผู้ต้องขัง ภาระในการดูแลผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นงานควบคุมดูแลผู้ต้องขังหรือนักโทษตลอดระยะเวลาที่ต้องรับโทษในเรือนจำ ดังนั้นข้าราชการจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ควบคุมผู้ต้องขังทั้งวันทั้งคืนตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่อง และต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สามารถปฏิเสธหรือผ่อนผันการปฏิบัติได้ รวมถึงต้องมีความรู้ในเรื่องกฎหมายเป็นอย่างดีเนื่องจากเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วน ถูกต้องแม่นยำ จะเกิดความผิดพลาดไม่ได้ เพราะเป็นงานที่ต้องควบคุมดูแล ผู้ต้องขังมิให้หลบหนี หากเกิดความผิดพลาดย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และความปลอดภัยของสังคม อีกทั้งเป็นงานที่มีความยาก โดยเฉพาะงานด้านการแก้ไขผู้ต้องขังโดยการคืนคนดีสู่สังคม มิให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หลังจากพ้นโทษแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551) เป็นงานที่ต้องปฏิบัติในลักษณะใช้งานคนต่อคน เป็นงานที่ตรากตรำ เสี่ยงภัยในสถานที่ไม่น่าอภิรมย์ ซึ่งจากการปฏิบัติงานลักษณะดังกล่าวนี้ ทำให้ข้าราชการในส่วนของเรือนจำต้องปฏิบัติงานคลุกคลีกับผู้ต้องขังในหลายประเภทหลายคดีตลอดเวลา มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการซึ่งก่อให้เกิดกดดันและความเครียดต่อข้าราชการราชทัณฑ์ และอาจนำไปสู่ปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพได้ในท้ายที่สุด (ยศวรธรณ์ การะเกตุ, ประโยชน์ สังกสิน และนงลักษณ์ แสงมหาชัย, 2558)

ดังนั้น เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานของมนุษย์ จัดได้ว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยจุดรั้ง หรือดึงผลการปฏิบัติงานขององค์กร ให้เพิ่มพูนหรือถดถอยลงได้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานของบุคลากรทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ที่มีภารกิจหน้าที่แตกต่างจากข้าราชการพลเรือนทั่วไป เพื่อศึกษาว่าข้าราชการทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับใด เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน และการจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงาน รวมถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน เพื่อจะได้ทราบสภาพที่แท้จริง และนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ได้พิจารณาประกอบการแก้ไขและพัฒนา สร้างเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานข้าราชการเรือนจำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ถ้าบุคลากรมีคุณภาพในการทำงานย่อมเอื้อให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกื้อหนุนให้ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรของทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คุณภาพชีวิตการทำงาน ใช้แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของวอลตัน (Walton, 1973) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและ ยุติธรรม ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการบูรณาการทางด้านสังคม หรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ บุคลากรและข้าราชการของทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ที่ปฏิบัติงานในปี 2564 สถานภาพการทำงานในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฯ ระดับสูง ผู้อำนวยการส่วนปกครองฯ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาฯ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัศนวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เจ้าพนักงานอบรมฯชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ พนักงานช่วยการพยาบาล ผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 74 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรและข้าราชการของทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ที่ปฏิบัติงานในปี 2564 สถานภาพการทำงานในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฯ ระดับสูง ผู้อำนวยการส่วนปกครองฯ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาฯ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัศนวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เจ้าพนักงานอบรมฯชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ พนักงานช่วยการพยาบาล ผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 74 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน

ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน คือ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล 4) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 5) ด้านการบูรณาการทางด้านสังคมหรือการทำงาน

ร่วมกัน 6) ด้านประชาธิปไตยในองค์กร 7) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และ 8) ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น
2. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงจุดด้อยและเพิ่มจุดเด่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลกับองค์กร

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรและข้าราชการของทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่ปฏิบัติงานในปี 2564 สถานภาพการทำงานในตำแหน่ง ผู้อำนวยการฯ ระดับสูง ผู้อำนวยการส่วนปกครองฯ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาฯ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ นักทัศนวิทยาชำนาญการ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ เจ้าพนักงานอบรมฯชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน อนุศาสนาจารย์ชำนาญงาน เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ พนักงานช่วยการพยาบาล ผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 74 คน
2. กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 74 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย บุคลากรและข้าราชการของทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ที่ปฏิบัติงานในปี 2564 ได้แก่ ผู้อำนวยการฯ ระดับสูง, ผู้อำนวยการส่วนปกครองฯ, ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาฯ, พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ, นักทัศนวิทยาชำนาญการ, นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ, เจ้าพนักงานอบรมฯชำนาญงาน, เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน, อนุศาสนาจารย์ชำนาญงาน, เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน, นักทัศนวิทยาปฏิบัติการ, พนักงานช่วยการพยาบาลและผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 74 คน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ปรับจากแบบสอบถามของ ศศิกานต์ โกมินทร์ (2555) แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพ การทำงานในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามเลือกตอบจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้

เลือกตอบว่า เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ตามกรอบแนวคิดใน 8 ด้าน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอการพัฒนาศูนย์บริการในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Questions) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอการพัฒนาศูนย์บริการตามกรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้าน

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรอบแนวคิดในการวิจัย 8 ด้าน คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่นๆ และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

1.2 กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องการวัด นำร่าง ไปปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชัยรัฐ หมั่นดวง อาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษาและมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

1.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ อธิการบดีวิทยาลัยพิษณุบัณฑิต 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกศล สอดส่อง รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต 3) ดร. สุปิ่น สมสาร อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุบัณฑิต เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence: IOC) เกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.60 ขึ้นไป

1.4 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบและแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นบุคลากรปฏิบัติงานในเรือนจำอำเภอภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) เกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.20 ขึ้นไป

1.6 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 72-103) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยเท่ากับ 0.866

1.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรและข้าราชการของทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ปฏิบัติงานในปี 2564 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหน่วยงาน จำนวน 74 คน

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

- สถิติหาค่าความสอดคล้อง
- สถิติหาค่าความเชื่อมั่น

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- ความถี่ (Frequency)
- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Mean)
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน และตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- โดยการทดสอบที (t- test)
- การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

10. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 94.59 และเป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.41 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 40.54 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.43 และช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.81 มีสถานภาพสมรส จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.81 รองลงมาคือสถานภาพโสด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.27 และน้อยที่สุดคือแยกกันอยู่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.76 มีระดับการศึกษาขั้นสูงสุดคือปริญญาตรี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 52.70 รองลงมาอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.97 และน้อยที่สุดคือประถมศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.35 รายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 54.05 รองลงมา 30,001 - 45,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 27.03 และน้อยที่สุดคือมากกว่า 45,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.11 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 16-20 ปี จำนวน

22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.73 รองลงมา 11-15 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.27 และน้อยที่สุดคือต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 10.81 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงานในปัจจุบันคือ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 39.19 รองลงมา นักทัศนวิทยาชำนาญกา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.92 และน้อยที่สุดคือ ผู้อำนวยการฯ ระดับสูง ผู้อำนวยการส่วนปกครองฯ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาฯ นักวิชาการอบรมฯชำนาญการ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ และพนักงานช่วยการพยาบาล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.35

2. คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89, \sigma = 0.40$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 4.04, \sigma = 0.54$) รองลงมาคือ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\mu = 3.97, \sigma = 0.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ($\mu = 3.76, \sigma = 0.68$)

2.1 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82, \sigma = 1.18$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. ค่าตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมและเป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกัน ($\mu = 4.10, \sigma = 0.85$) รองลงมาคือ ข้อ 4. พอใจกับค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่นๆ ที่ได้รับ เช่น ค่าครองชีพ โบนัสประจำปี ($\mu = 3.95, \sigma = 1.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ได้รับความยุติธรรมในการประเมินผลงานเพื่อปรับขึ้นเงินเดือนประจำปี ($\mu = 3.33, \sigma = 1.18$)

2.2 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04, \sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7. หน่วยงานมีเครื่องใช้สำนักงานอุปกรณ์และวัสดุใช้ในงานต่างๆ ที่เพียงพอ อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน เหมาะสมกับการทำงาน และมีความทันสมัย ($\mu = 4.40, \sigma = 0.79$) รองลงมาคือ ข้อ 6. สถานที่ทำงาน มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีกลิ่น ไม่มีเสียงรบกวน ในขณะที่ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.13, \sigma = 0.88$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 10. หน่วยงานมีระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรเป็นอย่างดี ($\mu = 3.79, \sigma = 0.82$)

2.3 ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88, \sigma = 0.78$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 12. ท่านได้รับมอบหมายงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ($\mu = 4.21, \sigma = 0.83$) รองลงมา คือ ข้อ 15. หน่วยงานมีหลักเกณฑ์การพิจารณาปรับเลื่อนตำแหน่งอย่างเป็นธรรมและมีความเสมอภาค ($\mu = 4.04, \sigma = 1.01$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. ท่านได้ปฏิบัติงานที่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น ($\mu = 3.66, \sigma = 1.19$)

2.4 ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.68$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 20. ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.96$) รองลงมาคือ ข้อ 19. เมื่อท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน สามารถขอคำแนะนำปรึกษาได้จากเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 18. หน่วยงานมีแหล่งความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ท่านสามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก ($\mu = 3.17$, $\sigma = 1.15$)

2.5 ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.64$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.97$) รองลงมาคือ ข้อ 25. ท่านได้รับการช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานในการทำงานเป็นอย่างดี ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.74$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 24. หน่วยงานมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรได้พบปะสังสรรค์และทำงานร่วมกันในโอกาสต่างๆ ($\mu = 3.77$, $\sigma = 1.01$)

2.6 ด้านสิทธิส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 28. ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในการทำงานต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่มีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบ ($\mu = 4.21$, $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ ข้อ 29. ท่านได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ร่วมงานทุกคน ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 27. ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน ($\mu = 3.64$, $\sigma = 0.97$)

2.7 ด้านจังหวะชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.58$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 35. ท่านมีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานได้ ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.93$) รองลงมาคือ ข้อ 34. ท่านมีเวลาพักผ่อนและทำกิจกรรมกับครอบครัว ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.69$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 31. ท่านพอใจกับระยะเวลาในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ($\mu = 3.63$, $\sigma = 0.93$)

2.8 ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 37. หน่วยงานมีการรณรงค์ให้บุคลากรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การประหยัดพลังงาน ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.85$) รองลงมาคือ ข้อ 38. ท่านได้ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานในด้านการประหยัดพลังงานหรือด้านอื่นๆ ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 39. หน่วยงานให้ความเสมอภาคแก่ผู้มารับบริการทุกคน ($\mu = 3.72$, $\sigma = 0.99$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน แตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ได้แก่

1. ควรจัดสวัสดิการเบี้ยเลี้ยง และเงินเดือนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่
2. ควรมีระบบความเป็นธรรมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เพื่อสนองต่อปัจจัยความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ควรเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรม มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน
3. ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยอาจให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสเป็นผู้เสนอความคิดใหม่ๆ ในการทำงานบ้างเพื่อทำให้เกิดความรู้สึผูกพันกับงานตั้งแต่เริ่มต้น

11. อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.40$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.54$) รองลงมาคือด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.68$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสาธิต ปานอ่อน (2566) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 ที่พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่นอายุ รายได้ ตำแหน่งงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานพบว่า ข้าราชการแต่ละคนมีผลตอบแทนที่สูงอีกทั้ง ยังได้รับค่าตอบแทนเพิ่มเมื่อทำงานนอกเวลาราชการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีฐานะในระดับเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน และเมื่อนำมาพิจารณาควบคู่กับปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคมและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านเวลาทำงานกับชีวิตส่วนตัว จากผลการศึกษาของปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะจากภารกิจของกรมราชทัณฑ์ที่ทำให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเรือนจำและทัศนสถานต่างๆ ต้องอุทิศและเสียสละเวลาให้กับทางราชการ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้ง ในเวลาราชการและนอกเวลาราชการทำให้มีเวลาใช้ชีวิตกับครอบครัวและเวลาพักผ่อนน้อยกว่าข้าราชการพลเรือนในสังกัดหน่วยงานอื่น เมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา สะอาด (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา เหลืองสังข์กุล (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูงและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย ปิ่นเย็น (2548) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง

การเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นที่มีเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสถานภาพการทำงานในปัจจุบัน แตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของยศวรธน์ การะเกตุ และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัด “ร้อยแก่นสารสินธุ์” พบว่าข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มี เพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ก็มีลักษณะการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของข้าราชการราชทัณฑ์ทุกวุฒิการศึกษา จะปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นวุฒิการศึกษาในระดับใดก็ต้องปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากอัตราค่าจ้างหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกงานตามวุฒิการศึกษาได้ ทำให้ข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของงามใจทวิชนม (2550: 90) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พบว่า ข้าราชการที่มีเพศระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของสุริยาหนูช่วย (2549: 79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี ผลการศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิตวิงษ์รวดี (2551: 69-70) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพื้นที่จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่าพนักงานส่วนตำบล ที่มีเพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีอายุ สถานภาพ การสมรส อายุราชการ อัตราเงินเดือน ระดับตำแหน่ง และสังกัดหน่วยงานราชทัณฑ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อาจเกิดจากข้าราชการที่มีครอบครัว มีภาระที่ต้องรับผิดชอบทางครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความแตกต่างของข้าราชการที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรสมีความแตกต่างกัน อายุราชการและอัตราเงินเดือน มีผลทำให้เกิดความแตกต่าง อาจเป็นเพราะความต้องการของข้าราชการราชทัณฑ์ที่ต้องการสร้างฐานะทางครอบครัว เนื่องจากรับราชการมาเป็นเวลานานทำให้เกิดการกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินจนทำให้ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ นอกจากนี้ หน่วยงานราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ในแต่ละหน่วยงาน มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงอาจทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกันได้เช่นกัน

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.40$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.54$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.68$) ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ ดังนี้

1.1 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นควรจัดระบบการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ดังนั้นผู้บังคับบัญชาควรจัดระบบการประเมินผลอย่างยุติธรรม พร้อมทั้งแจ้งผลการปฏิบัติงานทุกครั้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ และควรแนะนำหากมีข้อผิดพลาด เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นควร ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติเป็นประจำ รวมทั้งส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างมีอิสระในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ โดยอาจให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในปัญหาในระดับต้น ด้วยตนเองได้ตามความเหมาะสม

1.3 เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานควรประสานร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งภาคประชาชน และสังคมส่วนรวม มีการทำงานเป็นทีม มีระบบขั้นตอน มีความสามัคคีในหมู่คณะ ดังนั้น ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นควร ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยอาจให้เจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสเป็นผู้เสนอความคิดใหม่ๆ ในการทำงานบ้างเพื่อทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันกับงานตั้งแต่เริ่มต้น

1.4 เพื่อให้เกิดความรู้หลากหลายและเพื่อมิให้เกิดความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติหน้าที่ที่ซ้ำซากจำเจ ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่บ้างเพื่อมิให้เกิด ความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติหน้าที่ที่จำเจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นกับทัณฑสถานบำบัดอื่นๆ เพื่อหาความแตกต่าง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

บรรณานุกรม

กนกวรรณ ทองคำ และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2561). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ : ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและทัณฑสถานหญิงกลาง. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 5(1), 26 – 46.

จิระ หงส์ดามมย์. (2533). **ผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจไทย**. วารสารคน. 1 (4): 27 – 28.

ทิพวรรณ ศิริคุณ. (2542). **คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การศึกษานิเทศน์: บริษัท บริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มัลลิกา เมฆรา. (2544). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทย สังกัดสำนักงาน เขต 21 จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรวรรณ บุญล้อม. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของข้าราชการครู วิทยาลัยเทคนิคในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สิทธิชัย อุตระกุล. (2539). **คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในจังหวัดปราจีนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York: Harper & Row.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York. Harper and Row Publications.

คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

QUALITY OF LIFE OF PERSONNEL IN PHU KHIEO DISTRICT PRISON CHAIYAPHUM

รฐนนท์ ทีน้อย

Rathanont Teenoi

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: pongteenoi1@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชากร สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) รองลงมาคือด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรเรือนจำอำเภอภูเขียว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติเป็นประจำ

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตของบุคลากร, เรือนจำ, สิทธิส่วนบุคคล

Abstract

The main objective of this research was to study the quality of life of personnel in Phu Khieo District Prison. Chaiyaphum The research population was 80 personnel in Phu Khiao District Prison. The research instrument was a questionnaire consisting of 3 parts content and statistics used for data analysis. Are descriptive statistics such as number, percentage, mean and standard deviation for studying general population data. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing the quality of life of personnel in Phu Khieo District Prison. Chaiyaphum classified by sex, age, educational level, work group, work experience and average monthly income.

The results showed that :- Quality of life of personnel in Phu Khieo District Prison Chaiyaphum Overall, it was at a high level ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was overall work-life balance ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$), secondary. Down is the nature of the job that promotes growth. The aspect with the lowest mean was the law-based nature of work. or the judicial process and respect for individual rights ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$). The results of comparing the quality of life of personnel in Phu Khieo District Prison Chaiyaphum classified by sex, age, educational level, work group, work experience and average monthly income Overall, it was found that Phu Khieo District Prison personnel, gender, age, education level, work group, work experience and different average monthly income Opinions on the quality of work life No different. Recommendations guidelines for improving the quality of life of personnel in Phu Khieo District Prisons should be given opportunities for all officers to express their opinions. or suggestions about the work that they do on a regular basis.

Keywords : Quality of Life of Personnel, Prisons, Privacy

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศเกือบทุกประเทศรัฐบาลมักจะให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในประเทศไทยจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา มีการวางแผนพัฒนาประเทศจะมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” (วิศุทธิ์ นิธิศิรสุวรรณพงศ์, 2559: 89) การพัฒนาคนทุกช่วงวัยเป็นการสร้างเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และบุคคลที่มีคุณภาพย่อมจะ

นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มีคุณภาพต่อไปโดยในแต่ละช่วงชีวิตของคน วัยทำงานเป็นช่วงที่ยาวนานที่สุดกว่าช่วงใด ๆ ของชีวิต โดยส่วนใหญ่แล้วใช้เวลามากกว่าครึ่งชีวิตอยู่ในที่ทำงานเช่นกัน จะเห็นได้ว่าบุคคลจะใช้เวลาไปกับการทำงานมากกว่าการประกอบกิจกรรมอื่นๆ ดังนั้น การทำงานจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีพของบุคคล เพราะการทำงานจะทำให้บุคคลมีคุณค่า และมีรายได้เพื่อใช้จ่ายตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพและยังสามารถตอบสนองความต้องการอื่นๆ อีกด้วย นอกจากนี้การทำงานยังเป็นตัวกำหนดฐานะและหน้าที่ทางสังคม ทำให้บุคคลเกิดคุณค่าในตนเอง เกิดความสุขและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การทำงานยังเป็นการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเช่นกัน ดังนั้นองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบุคลากรทำงานจะต้องดำรงบุคลากรของตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขไปพร้อม ๆ กับการมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีด้วย

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องสร้างให้เกิดขึ้นในองค์กร เพราะถ้าบุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะทำให้มีความพึงพอใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน เกิดการพัฒนาคุณภาพงานในองค์กร เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานและอุทิศตนในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรลดอัตราการโอดย่ายและลาออกจากงาน คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นลักษณะแนวทางความเป็นบุคคล สภาพตัวบุคคลหรือสังคม เรื่องสังคมขององค์กรที่ทำงาน ประสบผลสำเร็จ ผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนมุมมองและความคาดหวังของประชาชนในการให้ความหมายขององค์กรที่ดี คุณภาพชีวิตในการทำงานและความพึงพอใจในงานกำลังถูกระบุว่าเป็นดัชนีความก้าวหน้าสัมพัทธ์กับหน้าที่และความยั่งยืน ซึ่งการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับองค์กร เป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้บุคลากรดึงศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างเต็มกำลัง ความสามารถส่งผลต่อความสำเร็จตามภารกิจงานขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม

คุณภาพชีวิตการทำงานจะมีผลกระทบต่อบุคคลและองค์กรทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค โดยเฉพาะในปัจจุบันที่คุณภาพชีวิตการทำงานกลายเป็นประเด็นสำคัญทางสังคมและเทคโนโลยี (Sociotechnical) ที่ทั้งบุคคลและองค์กรต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องอยู่ร่วมและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปัจจุบันกระแสการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานได้รับการยอมรับ และได้รับความสนใจในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย โดยองค์กรต่างๆ ในประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและเริ่ม ให้ความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงานให้กับพนักงานเนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ธุรกิจไม่สามารถสร้างกำไรได้จากการเร่งเร้าให้แรงงานปฏิบัติงานเพียงด้านเดียว แรงงานสมควรจะต้องมีชีวิตที่นอกเหนือจากงาน (ณัฐพันธ์ เชรนนันท์, 2551: 109)

เรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เป็นสถานที่ควบคุมกักขังผู้ต้องขังที่กระทำผิด การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเรือนจำนั้นจึงต้องเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่องแต่ในระเบียบราชการกรมราชทัณฑ์ได้รับอนุมัติกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานเฉพาะเวลาราชการเพียงวันละ 8 ชั่วโมง ซึ่งเป็นกรอบอัตรากำลังขั้นต่ำที่สุดที่สามารถปฏิบัติงานได้ ส่วนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการอีกวันละ 16 ชั่วโมง และในวันหยุดราชการต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการปกติทุกตำแหน่งมาเข้าเวรยาม รักษาการณ์ ทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างตรากตรำ ทั้งยังมีความเสี่ยงกับชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังตลอดเวลา ก่อให้เกิดความเครียด นำ

เป้าหมายเสียขวัญไม่มีเวลาให้กับครอบครัวอย่างพอเพียงภารกิจหลักที่สำคัญประการแรกของกรมราชทัณฑ์ คือการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี กรมราชทัณฑ์ไม่อาจปฏิเสธการรับตัวผู้ต้องขังไว้ในความควบคุมได้แม้เรือนจำจะมีอัตรากำลังหรือสถานที่ควบคุมไม่เพียงพอก็ตาม ประกอบกับการควบคุมหรือการปล่อยตัวผู้ต้องขังจะต้องทำในทันทีที่ได้รับหมายศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย จะผ่อนผันไปดำเนินการในวันอื่นไม่ได้ ข้าราชการเรือนจำ จึงต้องปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นโดยพลัน แม้ว่าจะเลยเวลาราชการหรือขาดแคลนอัตรากำลังก็ตาม ทำให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันต้องรับภาระหนักและเกิดความกดดันสูงเป็นงานที่ต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วนและถูกต้องแม่นยำตรงจะเกิดความผิดพลาดไม่ได้โดยเด็ดขาด (รัศมี เทียนปฐ, 2557: 2) กรอบของกฎหมายเรือนจำจะต้องอาศัยการปฏิบัติงานของข้าราชการเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่มีความรู้หลากหลายสาขาเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้กระทำผิดมีหลายประเภท หลายคดี ในการปฏิบัติงานโดยส่วนมากไม่สามารถจะใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีใดๆ ทดแทนได้ จำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรบุคคลเท่านั้น ข้าราชการ เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของกรมราชทัณฑ์นั้นนับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุดขององค์กร การหาคนดีคนเก่งมาร่วมทำงาน การรักษาคนเหล่านี้ไว้ ทั้งการพัฒนาและส่งเสริมให้ก้าวหน้าด้วยระบบตอบแทนที่ดี มีความเป็นธรรมในการประเมินจึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญขององค์กรเป็นเรื่องที่จะต้องลงทุน และที่สำคัญคือการดูแลใส่ใจในคุณภาพชีวิตควบคู่ไปกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานการที่จะให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของกรมราชทัณฑ์ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

บุคลากรของเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ บางส่วนเป็นคนในพื้นที่ มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองที่ระยะทางการเดินทางไม่ไกลจากเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ สามารถเดินทางไป-กลับ ในแต่ละวันเพื่อปฏิบัติงานได้กับทั้งมีครอบครัวที่พัวพันอยู่ด้วยกัน มีความอบอุ่นทั้งร่างกายและจิตใจ ประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในแต่ละวัน ซึ่งเงินเดือนและค่าตอบแทนต่างๆ ที่ทางราชการจ่ายให้ สามารถบริหารจัดการให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนได้ แต่ยังมีบุคลากรบางส่วนที่เป็นคนต่างถิ่นที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งมาปฏิบัติหน้าที่เป็นครั้งแรกที่เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ ได้รับเงินเดือนที่ยังน้อย และทางราชการไม่มีบ้านพักของทางราชการที่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องเช่าบ้านพักของทางเอกชนอยู่อาศัย ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่ง ทำให้รายได้ไม่เพียงกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น เกิดการกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ

ในช่วงที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เป็นช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดการแพร่ระบาดไปทั่วประเทศ ไม่เว้นแม้แต่ในกลุ่มของข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งในหลายเรือนจำและทัณฑสถาน พบบุคลากรและผู้ต้องขัง ของเรือนจำและทัณฑสถานติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากทุกเรือนจำและทัณฑสถาน ได้ดำเนินการทั้งในด้านการป้องกันและการรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ตามมาตรการของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ จึงทำให้บุคลากรและผู้ต้องขังของเรือนจำและทัณฑสถาน หายจากการติดเชื้อและมีปริมาณผู้ติดเชื้อลดน้อยลงจนแทบไม่พบผู้ติดเชื้อเลย ซึ่งที่พบบ้างเป็นรายรายวันก็พบในกลุ่มของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ได้รับเชื้อมาจากภายนอกที่แสดงอาการในวันรับตัวไว้ใหม่ หรือแสดงอาการภายหลังที่เข้าไปอยู่ในห้องกักกันโรคของเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการระบาดภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ในส่วนของเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

ก้อยู่ในพื้นที่ที่มีการระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่นกัน แต่เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ ได้ปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และจังหวัดชัยภูมิ อย่างเข้มงวดทั้งกับ บุคลากรและผู้ต้องขัง ทั้งภายนอกและภายในเรือนจำ จึงทำให้เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ ยังไม่เกิดการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อดังกล่าว และยังคงรักษาการเป็น “เรือนจำสีขาว” อยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการราชทัณฑ์ สังกัดเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จึงต้องการ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ และ เสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร ทั้งนี้จากผลการวิจัย จะใช้เป็น แนวทางในการวางแผนแก้ไขปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร และนำไปสู่การพัฒนาการ ดำเนินงานของบุคลากร ในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ มีขอบเขต การวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สำหรับตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของ Walton (1974, อ้างถึงใน วรวรรณ ตอวิวัฒน์, 2555: 10) มี 8 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
- 2.2 ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัย และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม
- 2.3 ด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ ผู้ปฏิบัติงาน
- 2.4 ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาขีดความรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี

2.5 ด้านการทำงานร่วมกันและสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2.6 ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล

2.7 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยรวม

2.8 ด้านลักษณะงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 80 คน (ข้อมูลทั่วไปของเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ, 2564) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
2. ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
3. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวิธีการต่างๆ ในการปรับปรุงและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจลดความตึงเครียดในการทำงานได้อย่างมีความสุข และเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

5. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ รวมจำนวนทั้งสิ้น 80 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากประชากรทั้งหมดจำนวนบุคลากรเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ 80 คน แยกเป็นกลุ่มตาม

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่ม ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ แบบสอบถามนี้ สร้างโดยการพัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิดของ Walton (1974, อ้างถึงใน วรวรรณ ตอวิวัฒน์, 2555: 10) จำนวน 24 ข้อ มี 8 ด้าน คือ 1. ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2. ด้านภาพการ

ทำงานที่มีความปลอดภัย และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ 3. ด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน 4. ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาขีดความรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี 5. ด้านการทำงานร่วมกันและสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 6. ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล 7. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม 8. และด้านลักษณะงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง และการศึกษาครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการประเมินค่าระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริง 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบปลายเปิด

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยว คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามตลอดจนแนวทางการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และตัวแปรที่กำหนด

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสอดคล้องกับหลักการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ สอดคล้องผู้เชี่ยวชาญ

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง รูปแบบและข้อความ เพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

4. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างภาพรวมทั้งหมดของแบบสอบถามโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ โรวินเนลลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมนึก ภัททิยธนี, 2544: 219-233)

5. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอต่อประธานอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปทดลองใช้และหาคุณภาพของแบบสอบถาม

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยพณิชยการ ถึงอำนวยการเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 80 คน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วเก็บรวบรวมกลับคืนมาทั้งหมด

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนใช้ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี IOC (Index of Item – Objective Congruence)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย (μ)

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4. สถิติเปรียบเทียบ

4.1 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิโดยใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-Test

4.2 ใช้ค่าสถิติ One – Way ANOVA หรือ F-test สำหรับคุณลักษณะหากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

10.ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 และเป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 อายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 29คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 และน้อยที่สุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ปฏิบัติงานในกลุ่มงานประเภททั่วไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และน้อยที่สุดคือประเภทบริหาร และประเภทอำนวยการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมา 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

2. คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการ

ทำงานโดยส่วนรวม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) รองลงมาคือด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้าน ลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.80$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณของงานที่ท่านได้รับผิดชอบ ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.85$) รองลงมา คือ ข้อ 2. ท่านได้รับค่าตอบแทนที่มีความเหมาะสมและยุติธรรมเมื่อเทียบกับข้าราชการเรือนจำหน่วยอื่นที่มีลักษณะงานที่คล้ายกัน ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1. รายได้ของท่านเพียงพอต่อการใช้จ่าย ($\mu = 3.77$, $\sigma = 1.11$)

2.2 ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัย และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6. เรือนจำที่ท่านสังกัดมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดี (เช่น จัดให้มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย การตรวจสุขภาพร่างกายประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง) ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.87$) รองลงมาคือ ข้อ 4. สถานที่ทำงานของท่านอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่แออัด เป็นระเบียบเรียบร้อยเอื้อต่อการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.92$, $\sigma = 1.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. เรือนจำที่ท่านสังกัดมีการกวดขันในเรื่องของการป้องกันความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานอย่างเข้มงวดอยู่เสมอ ($\mu = 3.36$, $\sigma = 1.16$)

2.3 ด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7. ท่านมีโอกาที่จะก้าวหน้าในอาชีพ ตำแหน่ง และมีความมั่นคงในอาชีพ ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.79$) รองลงมาคือ ข้อ 9. ท่านมีโอกาสในการศึกษาและใช้ความรู้ความสามารถใหม่ ๆ เพื่อการเลื่อนตำแหน่ง การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ และให้หลักประกันความมั่นคงในงาน ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.79$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. มีการมอบหมายงานใหม่ๆ หรืองานที่ต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.86$, $\sigma = 0.85$)

2.4 ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาขีดความรู้ ความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.60$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 12. มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาความรู้ เช่นการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อในด้านต่าง ๆ ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.81$) รองลงมา คือ ข้อ 10. มีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนจากลักษณะงานที่ได้ใช้ทักษะและความสามารถหลากหลาย ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 11. งานที่ปฏิบัติมีลักษณะเฉพาะตัว และมีความชัดเจนของงาน ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.84$)

2.5 ด้านการทำงานร่วมกันและสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.99$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15. ที่ทำงานของท่านมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดีปราศจากอคติในการทำงานร่วมกัน ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.99$) รองลงมา คือ ข้อ 14. ที่ทำงานของท่านมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ($\mu = 3.68$, $\sigma = 1.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 13. ท่านสามารถทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมงานได้ดี ($\mu = 3.62$, $\sigma = 1.18$)

2.6 ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 16. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในองค์กรส่งเสริมให้เกิดการเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.86$, $\sigma = 1.25$) รองลงมา คือ ข้อ 17. มีความเป็นธรรมในการพิจารณา การให้ผลตอบแทนและรางวัล ($\mu = 3.32$, $\sigma = 1.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 18. ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ($\mu = 3.18$, $\sigma = 1.11$)

2.7 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21. มีช่วงเวลาที่ได้คลายเครียดจากภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.94$) รองลงมา คือ ข้อ 20. ท่านมีความสมดุลของการทำงานกับการใช้เวลาว่างและเวลาให้กับครอบครัว ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.93$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 19. ท่านมีความสมดุลของช่วงเวลาการทำงานกับช่วงเวลาการดำเนินชีวิตโดยรวม ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.93$)

2.8 ด้านลักษณะงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.81$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 22. ท่านมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในองค์กร ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.92$) รองลงมา คือ ข้อ 23. องค์กรของท่านอำนวยความสะดวกและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.96$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 24. องค์กรของท่านมีการให้ความร่วมมือกับชุมชนตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ในการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.98$)

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉิเยว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1) ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติเป็นประจำ

2) ผู้บังคับบัญชาควรจัดระบบการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคกับทุกฝ่าย

3) ควรขยายกรอบอัตราค่าจ้างข้าราชการราชทัณฑ์ให้เหมาะสมกับปริมาณงานและจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น เพื่อลดภาระงานที่ตรากตรำ รวมถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อันส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและสภาพจิตใจของข้าราชการ

4) ควรจัดสวัสดิการเบี้ยเลี้ยง และเงินเดือนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่

5) ควรจัดสวัสดิการในเรื่องของชุดทำงานอย่างน้อยปีละ 2 ชุด เพื่อให้เพียงพอ

11. อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.82$) รองลงมา คือ ด้านลักษณะของงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความก้าวหน้าและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย หรือกระบวนการยุติธรรม และเคารพสิทธิส่วนบุคคล ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.85$) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสาธิต ปานอ่อน (2556) วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ รายได้ ตำแหน่งงาน และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานพบว่า ข้าราชการแต่ละคนมีผลตอบแทนที่สูงอีกทั้งยังได้รับค่าตอบแทนเพิ่มเมื่อทำงานนอกเวลาราชการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีฐานะในระดับเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน และเมื่อนำมาพิจารณาควบคู่กับปัจจัยที่เกี่ยวกับงานพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านเวลาทำงานกับชีวิตส่วนตัว จากผลการศึกษาของปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากภารกิจของกรมราชทัณฑ์ที่ทำให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเรือนจำและทัณฑสถานต่างๆ ต้องอุทิศและเสียสละเวลาให้กับทางราชการ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ทำให้มีเวลาใช้ชีวิตกับครอบครัวและเวลาพักผ่อนน้อยกว่าข้าราชการพลเรือนในสังกัดหน่วยงานอื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา สะอาด (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา เหลืองสัจจุกุล (2552) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงหทัย ปิ่นเย็น (2548) ซึ่งศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และพบว่าระดับคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า เป็นไปตามที่ Maslow (1954, อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา, 2543: 81-83) ได้เสนอ “ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ” (Hierarchy of Needs) กล่าวไว้ว่า

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการหลายอย่างซึ่งจัดเป็นลำดับความสำคัญมาก่อนมาหลังได้ดังต่อไปนี้คือ 1. ความต้องการทางกายภาพ 2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย 3. ความต้องการที่จะผูกพันในสังคม 4. ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นและได้รับการยกย่องในสังคม 5. ความต้องการที่จะประจักษ์ตนหรือตระหนักถึงความจริงในตนเอง จากผลการวิจัยจะเห็นว่าข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต 7 มีความภาคภูมิใจในงานราชทัณฑ์และงานเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจัดอยู่ในระดับขั้น ความต้องการระดับที่ 4. ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นและได้รับการยกย่องในสังคมตามที่ Maslow ได้กล่าวไว้ แสดงว่างานราชทัณฑ์เป็นงานที่มีเกียรติและเป็นที่ยกย่องและยอมรับของสังคมทำให้ข้าราชการในกลุ่มเรือนจำเขต

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่า บุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อคุณภาพชีวิต ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยศวรธน์ การะเกตุ และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัด“ร้อยแก่นสารสินธุ์” พบว่า ข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ที่มี เพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ก็มีลักษณะการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของข้าราชการราชทัณฑ์ทุกวุฒิการศึกษา จะปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นวุฒิการศึกษาในระดับใดก็ต้องปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกงานตามวุฒิการศึกษาได้ ทำให้ข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของงามใจทวีชนม์ (2550: 90) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พบว่า ข้าราชการที่มีเพศระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของสุรียา หนูช่วย (2549: 79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี ผลการศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสาลินีวงศ์รวดี (2551: 69-70) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบลสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลพื้นที่จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า พนักงานส่วนตำบล ที่มีเพศ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่มีอายุ สถานภาพ การสมรส อายุราชการ อัตราเงินเดือน ระดับตำแหน่ง และสังกัดหน่วยงานราชทัณฑ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สาเหตุที่มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อาจเกิดจากข้าราชการที่มีครอบครัว มีภาระที่ต้องรับผิดชอบทางครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความแตกต่างของข้าราชการที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพสมรสมีความแตกต่างกัน อายุราชการและอัตราเงินเดือน มีผลทำให้เกิดความแตกต่าง อาจเป็นเพราะความต้องการของข้าราชการราชทัณฑ์ที่ต้องการ

สร้างฐานะทางครอบครัว เนื่องจากรับราชการมาเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดการกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงิน จนทำให้ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ นอกจากนี้ หน่วยงานราชทัณฑ์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ในแต่ละ หน่วยงาน มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน จึงอาจทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่าง กันได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งามใจ ทวีชนม์ (2550: 90) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องศึกษาคุณภาพ ชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ พบว่า ข้าราชการที่มีหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิต การทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลินี วงษ์รวยดี (2551: 70) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การ บริหารส่วนตำบลพื้นที่ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ตำแหน่งที่ต่างกันมีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรขยายกรอบอัตรากำลังบุคลากรในเรือนจำอำเภอภูเขียว ให้เหมาะสมกับปริมาณงานและ จำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น เพื่อลดภาระงานที่ตรากตรำ รวมถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อันส่งผลต่อสุขภาพ ร่างกาย และสภาพจิตใจของข้าราชการ

1.2 ควรมีระบบความเป็นธรรมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เพื่อสนองต่อปัจจัย ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ควรเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม ยุติธรรม มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน

1.3 ส่งเสริมให้บุคลากรที่ทำงานอย่างมีอิสระในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ โดยอาจให้ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในปัญหาในระดับต้น

1.4 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ตนเอง ปฏิบัติเป็นประจำ

1.5 ผู้บังคับบัญชาควรดำเนินการอย่างจริงจังในเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงาน สร้างเป้าหมายของ การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ให้คนทำงาน มีชีวิตที่มีคุณภาพ คือ การมีความสุขกับงานและการใช้ ชีวิต การพัฒนาคนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับหลัก “คนคือศูนย์กลางของการพัฒนา” ซึ่งไม่เน้นเพียงเรื่องของ งานเท่านั้น แต่เน้นเรื่องสมดุลของชีวิตด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เช่น ภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อองค์กรและความเครียด เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน ของข้าราชการกรมราชทัณฑ์เรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เนื่องจากลักษณะงานของบุคลากรมีความเป็นเอกลักษณ์ จึงควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกผ่าน การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผสมผสานกับวิธีการเก็บข้อมูลแบบอื่นๆ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำ มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2555). **มาตรฐานเรือนจำด้านการดูแลคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2554). **ตำนานคุกไทย**. ภารกิจการราชทัณฑ์ 2554. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์.
- กนกวรรณ ทองคำ และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2561). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมราชทัณฑ์ : ศึกษากรณีเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและทัณฑสถานหญิงกลาง**. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 5(1), 26-46.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรีน (1991) จำกัด.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2543). **รัฐประศาสนศาสตร์ทฤษฎีและแนวการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ ปัญสุวรรณ์. (2551). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการราชทัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุริยา หนูช่วย. (2549). **คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการเรือนจำกลางชลบุรี**. ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York: Harper & Row.

**ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง
ของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ**
**PROBLEMS RELATING TO BEHAVIOR DEVELOPMENT
OF INMATES OF PHU KHIEO DISTRICT PRISON OFFICER CHAIYAPHUM PROVINCE**

ปริมประภา ทีน้อย

Primprapha Teenoi

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: primprra5658@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียวจำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของประชากร สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสถานที่ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง

ของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว ได้แก่ ควรมีนโยบายด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและควรมอบหมายให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในเรือนจำดำเนินการ

คำสำคัญ : ปัญหาการปฏิบัติงาน, เรือนจำ, ด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง

Abstract

The main objective of this research was to study the problem of behavior development of inmates of the Phu Khieo District Prison Officer. Chaiyaphum Province the population used in the research was 80 prison officers in Phu Khieo District. The instrument used for data collection was a questionnaire consisting of 3 parts content. Statistics used in data analysis. Are descriptive statistics such as number, percentage, mean and standard deviation. For general population information Inferential statistics, including T - test and F - test for comparing the problems of behavior development of inmates of the Phu Khieo District Prison Officer Chaiyaphum Province classified by gender, age, educational level, work group, work experience and average monthly income.

The results showed that Problems relating to behavior development of inmates of Phu Khieo District Prison Officer Chaiyaphum Province Overall, it was at a moderate level ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.56$) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the staff working on behavior development of prisoners ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$). followed by management ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) and the least mean aspect was location ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$). Inmates of Phu Khieo District Prison Officer Chaiyaphum Province classified by gender, age, educational level, work group, work experience and average monthly income Overall, it was found that the Prison Officers of Phu Khiao District Chaiyaphum Province with gender, age, education level, work group, work experience and average monthly income different There was a problem in the practice of behavior development of inmates. No different. Recommendations and guidelines for the development of behavioral development of inmates of the Phu Khieo District Prison Officers include: there should be a clear and concrete policy

on rehabilitation of inmates and should be assigned to any agency in the prison to implement action.

Keywords : Work problems, prisons, behavior development of inmates

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมราชทัณฑ์ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งตามกฎหมายตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักาอาญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง ภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง พ้นผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ (กรมราชทัณฑ์, 2555)

จากสภาพปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้มุ่งปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวดและลงโทษเพื่อให้คนเกรงกลัวเหมือนในอดีตเพียงอย่างเดียว แต่มีนโยบายในการมุ่งเน้นปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหรือผู้ถูกลงโทษด้วยการแก้ไขเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นกลับออกสู่สังคมไปเป็นพลเมืองดีสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ภารกิจของเรือนจำมิใช่เพียงควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หากแต่ยังมีภารกิจที่ต้องการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถกลับเข้าสู่สังคมทั่วไปเมื่อพ้นโทษแล้ว จากปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อภารกิจปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำเนื่องจาก เป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำไปจนถึงปล่อยตัวผู้ต้องขังอีกทั้งยังครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดบริการ อบรมแก้ไขและการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัย และไม่หลบหนีภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2559) การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำอาจไม่เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลได้ โดยเฉพาะมาตรฐานในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตามหลักราชทัณฑ์สากลนั้น กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับจำนวนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังคือ เจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อจำนวนผู้ต้องขัง 5 คน แต่สำหรับประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้กำหนดให้มาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังขั้นต่ำอยู่ที่ 1 ต่อ 10 หากแต่จำนวนเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 13,678 คน เมื่อเทียบกับผู้ต้องขัง ทำให้ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบกับปัญหาความไม่ไต่สวนส่วนของจำนวนเจ้าหน้าที่กับจำนวนผู้ต้องขังที่คิดเป็นอัตราส่วน 1 ต่อ 28 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2562, กองการเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์) (กรมราชทัณฑ์ กองการเจ้าหน้าที่, 2562) ซึ่งเกินกว่าอัตราส่วนตามมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ คือ 1 ต่อ 5 เนื่องจาก กรมราชทัณฑ์มีจำนวนสถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศมากถึงจำนวน 312,431 คน (ข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการและติดตามสถานการณ์กรมราชทัณฑ์

กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 15 กรกฎาคม 2563) ในขณะที่เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 143 แห่ง มีความจุมาตรฐานเพื่อรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 110,250 คน (ข้อมูลจากส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ สํารวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2563) (กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน, โดยการย้ายระบายผู้ต้องขังไปยังเรือนจำอื่นๆ ที่พอจะรองรับผู้ต้องขังได้ แต่เมื่อผู้ต้องขังจากต่างเรือนจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงหรือเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญย้ายมาอยู่รวมกันอาจทำให้เกิดปัญหาในด้านการควบคุม 2563) ทำให้เรือนจำ และทัณฑสถานเกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้แก้ปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้น

เรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตั้งอยู่ในใจกลางชุมชน ติดกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ วัด โรงเรียน และบ้านเรือนประชาชน เนื้อที่ 39 ไร่ ภายในเรือนจำ ขนาด 12 ไร่ ภายนอกประกอบด้วย บ้านพักข้าราชการโดยรอบแนวกำแพงเรือนจำ เป็นสถานที่ควบคุมกักขังผู้ต้องขังที่กระทำผิด การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเรือนจำนั้นจึงต้องเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตลอด 24 ชั่วโมง อย่างต่อเนื่องแต่ในระเบียบราชการกรมราชทัณฑ์ได้รับอนุมัติกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานเฉพาะเวลาราชการเพียงวันละ 8 ชั่วโมง มีอำนาจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลและคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมายรับตัวผู้ต้องขังจากสถานี่ตำรวจภูธรในท้องที่ ซึ่งมีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ และมีแนวโน้มผู้ถูกจับกุมและส่งเข้าคุมขังในเรือนจำเพิ่มมากขึ้นทุกปี เกินความจุปกติซึ่งรับได้เพียงซึ่งต้องส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าพนักงานเรือนจำ สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำยังทำให้กรมราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำซึ่งเกิดจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากผู้ต้องขังที่กระทำผิดเพราะความต้องการทางเศรษฐกิจ ความยากจน การขาดการศึกษาเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ ผู้ต้องขังเหล่านี้มีศักยภาพทางด้านการเงินสูงมากสามารถที่จะลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำได้ เช่น การนำโทรศัพท์เข้าในเรือนจำ แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะมีมาตรการตรวจค้นและป้องกันอยู่ตลอดแต่ไม่สามารถจะจับผู้กระทำผิดได้ เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจเงิน จากปัญหาการลักลอบนำโทรศัพท์เข้าเรือนจำ ทำให้เกิดการปัญหาส่งยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำหรือแม้แต่การส่งยาเสพติดภายนอกเข้าเรือนจำที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรอาชญากรรมทำให้กระทบต่อภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ผู้วิจัยเป็นในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ เคยปฏิบัติหน้าที่งานเยี่ยมญาติ ครั้งหนึ่งได้รับคำถามจากญาติผู้ต้องขังที่เป็นคำถามว่าลูกชายเคยติดคุกที่นี่ พันโทขอออกไปแล้วทำไมยังทำตัวเหมือนเดิม คุณไม่ได้ช่วยอะไรหรือ ทำไมยังต้องทวนกลับไปทำผิดซ้ำ จนต้องกลับมาติดคุกอีกครั้ง จากคำถามนี้ และปัจจุบันพบว่าสถิติผู้ต้องขังที่เคยพ้นโทษแล้ว ยังกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกมีจำนวนและแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนกลายมาเป็นปัญหาที่ใหญ่ขึ้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัญหาในกระบวนการด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังในเรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาด้านใดบ้างเพื่อที่จะใช้ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อเสนอแนวทางและพัฒนาการ

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ มีขอบเขต การวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. กลุ่มงาน 5. ประสบการณ์ทำงาน และ 6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เอาแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ (เพชรรัตน์ อิงศารมณี, 2551, หน้า 67) และแนวคิดด้านการบริหารของ Fayol นักทฤษฎีการจัดการเชิงบริหาร (Administration management) (Fayol, 1949, อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 47) และ Drucker (2006) อ้างถึงใน สาครสุขศรีวงศ์, 2550: 25) พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการบริหารจัดการ
- 2.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง
- 2.3 ด้านผู้ต้องขัง
- 2.4 ด้านสถานที่
- 2.5 ด้านหลักสูตรโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ทั้งหมด 80 คน (ข้อมูลทั่วไปของเรือนจำอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ, 2564) โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้วิจัย และเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 และสิ้นสุดโครงการ ในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2564

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
3. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวิธีการต่างๆ ในการปรับปรุง และเสริมสร้างการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

5. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ รวมจำนวนทั้งสิ้น 80 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากประชากรทั้งหมดจำนวนบุคลากรเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ 80 คน แยกเป็นกลุ่มตาม

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล จำนวนบุคลากรเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ 80 คน จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สร้างโดยการพัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิด ของ (เพชรรัตน์ อิงศารมณี, 2551: 67) และแนวคิดด้านการบริหารของ Fayol นักทฤษฎีการจัดการเชิงบริหาร (Administration management) (Fayol, 1949, อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 47) และ Drucker (2006, อ้างถึงใน สาครสุขศรีวงศ์, 2550: 25) พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

เพื่อให้เครื่องมือในการวิจัยมีคุณภาพและประสิทธิภาพมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามตลอดจนแนวทางการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์และตัวแปรที่กำหนด

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง รูปแบบและข้อคำถาม เพื่อขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

4. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างภาพรวมทั้งหมดของแบบสอบถามโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามวิธีของ โรวินेलลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมนึก ภัททิยธนี, 2544: 219-233)

5. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนอต่อประธานอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปทดลองใช้และหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 โดยนำไปทดลองใช้ (try-out) กับปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำในเขตพื้นที่ที่มีความคล้ายคลึงกับพื้นที่ศึกษา คือ กับเจ้าพนักงานเรือนจำกลางอุดรธานี จำนวน 30 คน

5.2 นำค่าที่ได้มาทำการทดสอบความเชื่อมั่นในเนื้อหาของคำตอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

5.3 นำแบบสอบถามดังกล่าว ทำการปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยพินิจบัณฑิต ถึงอำนวยการเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 80 คน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วเก็บรวบรวมกลับคืนมาทั้งหมด

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนใช้ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี IOC (Index of Item Objective Congruence)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย (μ)

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4. สถิติเปรียบเทียบ

4.1 เปรียบเทียบปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-Test

4.2 ใช้ค่าสถิติ One-Way ANOVA หรือ F-test สำหรับคุณลักษณะหากมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

10. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 76.25 และเป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 อายุอยู่ระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 และน้อยที่สุดคือประถมศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ปฏิบัติงานในกลุ่มงานประเภททั่วไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และน้อยที่สุด คือ ประเภทบริหาร และประเภทอำนวยการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมา ระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 และน้อยที่สุดคือระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมา 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และน้อยที่สุดคือต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

2. ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสถานที่ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. องค์กรภายนอกมาให้การสนับสนุนการจัดโปรแกรมฯ ในเรือนจำ ($\mu = 3.58$, $\sigma = 0.97$) รองลงมา คือ ข้อ 1. มีปฏิทินการปฏิบัติงาน/ แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายเรือนจำที่ชัดเจน ($\mu = 3.47$, $\sigma = 1.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3. ผู้บริหารเรือนจำเข้าเยี่ยมชมและให้การสนับสนุน ($\mu = 3.43$, $\sigma = 0.93$)

2.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุตินิสัยผู้ต้องขัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6. มีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ ($\mu = 3.67$, $\sigma = 1.01$)

รองลงมา คือ ข้อ 7. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ มีความเชี่ยวชาญ ($\mu = 3.65$, $\sigma = 0.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 10. ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมฯ ต้องคอยดูแลความปลอดภัยของวิทยาการที่เข้าอบรม ($\mu = 3.37$, $\sigma = 1.02$)

2.3 ด้านผู้ต้องขัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.72$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15. ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ จำนวนมากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่ควบคุมได้ยากและดูแลไม่ทั่วถึง ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.85$) รองลงมา คือ ข้อ 16. ผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ บางคนได้รับการปล่อยตัวหรือออกทำงานสาธารณะก่อนจบหลักสูตร ($\mu = 3.43$, $\sigma = 0.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. ผู้ต้องขังที่เข้าเรือนจำ ครั้งแรกสนใจและให้ความสำคัญขณะเข้าร่วมโปรแกรมฯ ($\mu = 3.27$, $\sigma = 1.06$)

2.4 ด้านสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. วัสดุอุปกรณ์ และสื่อประเภทต่างๆ ทันสมัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรม เช่น หนังสือ วีดิทัศน์ ($\mu = 3.42$, $\sigma = 1.06$) รองลงมา คือ ข้อ 18. สภาพแวดล้อมภายในเรือนจำเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม ($\mu = 3.37$, $\sigma = 1.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 19. เรือนนอนสำหรับผู้ต้องขังแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะผู้ต้องขังที่เข้าโปรแกรมฯ ($\mu = 3.27$, $\sigma = 1.04$)

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

1) ควรมีนโยบายด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและควรมอบหมายให้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในเรือนจำ ดำเนินการ

2) ควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การอบรมฝึกวิชาชีพต่างๆ ให้กับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

3) ควรเพิ่มความมีระเบียบวินัย ข้อบังคับ ข้อกฎหมายให้มากขึ้น

4) ควรจัดให้มีการอบรมผู้บริหารเรือนจำ ทั้งในระดับผู้บัญชาการและระดับหัวหน้าฝ่ายให้มีความรู้และความเข้าใจในงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

5) ควรพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการควบคุมมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดอัตรากำลัง เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดเพิ่มขึ้น

11. อภิปรายผลการวิจัย

ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพุดินสยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอกัญชี จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพุดินสยผู้ต้องขัง ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\mu = 3.48$, $\sigma = 0.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสถานที่ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.89$) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมุขรินทร์ เพลิงน้อย (2560) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีต่อการดำเนินการพัฒนาพุดินสยของผู้ต้องขังในเรือนจำ การศึกษาพบว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการศึกษาของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ (เรือนจำการศึกษา หลักสูตรการจัดการศึกษาสายสามัญ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านการศึกษาของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ (เรือนจำการศึกษา หลักสูตรการจัดการศึกษาสายสามัญ) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ 1-3 ดังนี้ อันดับ 1 ในเรื่องเรือนจำการศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาสายสามัญตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 อันดับ 2 ในเรื่องผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยมของเรือนจำการศึกษาไว้อย่างชัดเจน) และอันดับ 3 เรื่องเรือนจำการศึกษามีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ระบุขั้นตอนการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจภา มุ่งวิชา และกรรณวิษณ์ ช่วยอุปการ (2559) วิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาพุดินสยผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) พุดินสยของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($m=2.88$) เรียงลำดับดังนี้ ด้านจิตใจ ($m= 2.93$) ด้านเศรษฐกิจ ($m= 2.91$) ด้านสังคม ($m=2.88$) และด้านครอบครัว ($m= 2.81$) 2) แนวทางการพัฒนาพุดินสยของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด เรือนจำจังหวัดชัยภูมิควรดำเนินการ ดังนี้ (1) ด้านจิตใจ ควรยกย่องเชิดชูตัวแบบคนดี ให้คำปรึกษาฝึกทักษะการใช้ชีวิต อบรมธรรมะ ฝึกสมาธิ สวดมนต์ไหว้พระ กตัญญูรู้คุณพ่อแม่ สร้างความเข้มแข็งจิตใจ ตั้งเป้าหมายชีวิต พัฒนาสติปัญญาและจิตใจ (2) ด้านเศรษฐกิจ ควรฝึกทักษะวิชาชีพ เพิ่มเวลาการฝึกปฏิบัติ สละสมชั่วโมงฝึกอบรม รับรองฝีมือแรงงาน ค้ำประกันเข้าทำงาน จัดหางาน สร้างระบบที่เล็งเห็นการตลาดรองรับสินค้า (3) ด้านสังคม ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบให้เป็นนิสัย สร้างภาพลักษณ์ที่ดี ร่วมกิจกรรมภายนอก จัดทำสื่อออนไลน์ (4) ด้านครอบครัว ควรจัดเยี่ยมใกล้ชิด พัฒนาบุคลิกภาพ จิตอาสา รู้คุณค่าตนเอง ติดตามเยี่ยมบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ จันทน์นิม (2559) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อ การจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี พบว่าความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมา คือ ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ชัย คำโทน (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจิตตภาวนา พบว่าผู้ต้องขังก่อนเข้ารับการอบรมจะมีความก้าวร้าว ใจร้อน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีความอดทนน้อยมาก

ทำที่ไม่เป็นมิตร แต่ภายหลังอบรมจิตตภาวนาแล้ว ผู้ต้องขังมีความสุข ใจเย็น อดทนอดกลั้นได้ดี นิสสัยใจคออ่อนน้อมถ่อมตน ปกครองง่าย ตลอดจนสามารถให้ความร่วมมือและทำกิจกรรมต่างๆ ของเรือนจำ ไม่กระทำผิดวินัยเรือนจำ ส่วนผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยภาพรวมพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มงาน ประสบการณ์ทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ มุขรินทร์ เพลิงน้อย (2560) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีต่อการดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าเจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อายุ อายุราชการ ประสบการณ์การทำงานพัฒนาพฤตินิสัยทางด้านการศึกษา และส่วนงานที่สังกัดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำการศึกษาไม่แตกต่างกัน ผลต่อความรู้การจัดการด้านการศึกษาสายสามัญในเรือนจำการศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังในเรือนจำการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรมีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้มีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรเสนอของบประมาณประจำปีจากรัฐบาลในการดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีในการควบคุมผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม และป้องกันในด้านต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการบูรณาการเพื่อจัดหางบประมาณในการฝึกอบรม โดยการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ในกรณีที่ เรือนจำมีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

1.4 ควรมีการจัดให้มีการอบรมผู้บริหารเรือนจำ ทั้งในระดับผู้บัญชาการและระดับหัวหน้าฝ่ายให้มีความรู้และความเข้าใจในงานด้านการจัดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

1.5 ควรพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน และเน้นหลักสูตรการฟื้นฟูจิตใจทางด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพื่อกลับตนเป็นพลเมืองดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติณีสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

2.2 การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤติณีสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ กับเรือนจำอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2555). **มาตรฐานเรือนจำด้านการดูแลคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่**. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2554). **ตำนานคุกไทย**. ภารกิจราชทัณฑ์ 2554. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์.
- ดารณี พิบุลย์ทิพย์. (2554). **ตัวแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขังเขตควบคุมพิเศษเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาอาชญาวิทยาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นพรัตน์ หมอกมิต. (2555). **กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษพัทยาจังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพชรรัตน์ อิงศารมณ. (2551). **ปัญหาในการปฏิบัติงานตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พินนภา หมวกยอด. (2558). **การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในการสร้างเสริมสุขภาวะทางปัญญา**. ดุษฎีนิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2545). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). **รายงานสรุปผลการพิจารณาหรือการดำเนินการตามข้อสังเกตของกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th ed.). New York: Harper & Row.

คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
SERVICE QUALITY OF PHU KHIEO DISTRICT AGRICULTURE OFFICE CHAIYAPHUM

อานนท์ วงษาเทียม

Arnon Wongzathiam

โกศล สอดส่อง

Koson Sodsong

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Master of Public Administration Program

Pitchayabundit College

Email: hack.arnonn@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอภูเขียว โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.38)

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ 6 เดือน
คำสำคัญ : คุณภาพในการให้บริการ, สำนักงานเกษตร, เกษตรกร

Abstract

The main objective of this research was to study the service quality of the Phu Khieo District Agriculture Office. Chaiphum The samples used in this research were farmers living in Phu Khieo District. Using the formula of 392 Taro Yamane, the data collection tool was a questionnaire consisting of 3 parts, statistics used in data analysis. Are descriptive statistics such as number, percentage, mean and standard deviation. For general information of the sample Inferential statistics include T-test and F-test for comparing the quality of service provided by Phu Khieo District Agriculture Office. Chaiphum classified by gender, age, educational level and occupation.

The results showed that Service quality of Phu Khiao District Agriculture Office Chaiphum Overall, it was at a high level ($\bar{x} = 4.14$, S.D = 0.21) and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the concreteness of the service. ($\bar{x} = 4.22$, S.D = 0.30), followed by the response. per service recipient ($\bar{x} = 4.16$, S.D = 0.40) and the aspect with the least mean was knowing and understanding the client ($\bar{x} = 4.05$, S.D = 0.38).

The results of the comparison of service quality of the Phu Khieo District Agriculture Office Classified by sex, age, educational level and occupation. Overall, it was found that farmers of different ages There are opinions on the quality of service of the Phu Khiao District Agriculture Office. Chaiphum The difference was statistically significant at the 0.05 level. Education levels and occupations are different. Opinions on the quality of service of the Phu Khiao District Agriculture Office. no different.

Recommendations Guidelines for improving service quality of the Phu Khieo District Agriculture Office Chaiphum Province, namely, there should be a systematic and continuous monitoring of performance at least every 6 months.

Keywords: Quality of Service, Agriculture Office, Farmers

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้บริการของภาครัฐที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งที่สะท้อนสมรรถนะของการปฏิบัติงานการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นลูกค้าผู้รับบริการของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้รากฐานของการบริหารราชการหรือการบริหารงานภาครัฐ ตามแนวความคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public

management-NPM) ที่ระบบราชการของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยรับมาเป็นกระบวนการทัศน์ในการขับเคลื่อนการจัดการระบบงานภาครัฐในช่วงหลายปี ที่ผ่านมามีแนวโน้มว่า นอกจากแนวทางการปรับปรุงสมรรถภาพ และการยกระดับกำลังการผลิตของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีติดอยู่ที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human resource development) และมีการใช้ประโยชน์จากภาคเอกชนให้มากขึ้น โดยการจัดการภาครัฐแนวใหม่นั้น มีมิติสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มีความสำคัญต่อการให้บริการประชาชน (Public service orientation) ที่มุ่งเน้นคุณภาพการให้บริการประชาชนที่เป็นลูกค้า ผู้มารับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นทั้งปัจเจกชน และผู้ประกอบการที่ต้องติดต่อสัมพันธ์ กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะนับจากช่วงกลางทศวรรษ พ.ศ. 2540-2550 ที่รัฐบาลหลายสมัยของประเทศไทย ต่างได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ บริบทของการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ในฐานะที่เป็นเรื่องอันคาบเกี่ยวกับบทบาทภารกิจในการให้บริการสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ (ชัชวาลย์ ทัดศิวัช, 2552)

ทั้งนี้เนื่องจากสังคมประชาธิปไตยมีพันธกิจ ที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นอันดับแรกของรัฐพึงกระทำ และ สังคมปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยที่มุ่งเป้าหมายไปสู่จุดหมายเดียวกัน คือ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางหน่วยงานภาครัฐต้องพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยองค์การปกครองส่วน-ท้องถิ่น ทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตน รัฐบาลเป็นเพียงผู้กำกับดูแลตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งแยกออกมาจากกรมการปกครองเพื่อรองรับภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหนึ่งในหลายหน่วยงานที่นำนโยบาย ของรัฐบาลและภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมาดำเนินการให้บังเกิดผล อย่างเป็นรูปธรรมในเขตพื้นที่ของตนเองปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีสิทธิ เรียกร้องการบริการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ระดับการศึกษาและค่านิยม ประชาธิปไตยที่ทำให้ประชาชนเปิดเผยความต้องการของตนให้สังคมรับรู้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนโยบายการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่ากับภาษีประชาชน หน่วยงานภาครัฐต่างๆ

พาราซุรามาน ซีแฮมล์ และเบอร์รี่ (Parasuraman, Ziethaml and Berry, 1988) ได้ชี้ให้เห็นด้วยว่า คุณภาพการให้บริการ เป็นการให้บริการที่มากกว่าหรือตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นเรื่องของ การประเมินหรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นเลิศของการบริการในลักษณะของภาพรวม ในมิติของการรับรู้ ผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการกลุ่มนี้ช่วยให้เห็นว่า การประเมินคุณภาพการให้บริการตามการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นไปในรูปแบบของการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อบริการที่คาดหวังและการบริการตามที่ได้รับรู้ว่ามีสอดคล้องกันเพียงใด นับได้ว่าเป็นหนึ่งในคณะนักวิชาการที่สนใจทำการศึกษา เรื่อง คุณภาพในการให้บริการ และการจัดการคุณภาพในการให้บริการขององค์การอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 สิ่งที่ ซีแฮมล์ พาราซุรามาน และเบอร์รี่ ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการนั้นเป็นการมุ่งตอบคำถามสำคัญ 3 ข้อ ประกอบด้วย (1) คุณภาพในการให้บริการคืออะไร (What is service quality?) (2) อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคุณภาพในการให้บริการ (What causes service-quality Problems?)

และ (3) องค์การสามารถแก้ปัญหาคุณภาพในการให้บริการที่เกิดขึ้นได้อย่างไร (What can organizations do to solve these problems)

ลูอิส และบลูม (Lewis, and Bloom, 1983) ให้คำนิยามของคุณภาพการให้บริการว่าเป็นสิ่งที่ชี้วัดถึงระดับของการบริการที่ส่งมอบโดยผู้ให้บริการต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการว่า สอดคล้องกับความต้องการของเขาได้ดีเพียงใด การส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ (Delivering Service Quality) จึงหมายถึงการตอบสนองต่อผู้รับบริการบนพื้นฐานความคาดหวังของผู้รับบริการ

สำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง จังหวัดชัยภูมิ เป็นส่วนราชการส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอจัดเป็นศูนย์กลางในการบริหารและส่งเสริม การเกษตรของอำเภอ โดยรับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานมาจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ได้แบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานออกเป็นงานต่างๆ จำนวน 3 งาน คือ 1. พัฒนา ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืชและธุรกิจเกษตรแก่เกษตรกร 2. ส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อเป็นแหล่งรับและเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตร และ 3. ปฏิบัติการอื่นๆ ในด้านที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรหรือตามที่กระทรวงฯ หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การให้บริการสาธารณะประสบความสำเร็จก็คือการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีจิตสำนึกจิตวิญญาณในการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการไปยังผู้รับบริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ชัดเจนแต่จะออกมาในรูปแบบของเวลา สถานที่รูปแบบการให้บริการ และที่สำคัญเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยทางจิตวิทยาให้เกิดความพึงพอใจ ดังนั้น จิตสำนึกในการให้บริการสาธารณะจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การให้บริการสาธารณะประสบความสำเร็จ (ช่อลดา หวังน้ำ, 2545) ประเด็นนี้จึงเป็นอีกหนึ่งปัญหาในการให้บริการสาธารณะด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรมในประเทศไทย จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปปัญหาในการให้บริการสาธารณะด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตว่า เป็นการให้บริการที่ไม่เป็นระบบ แม้มีมาตรฐานในการให้บริการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มารับบริการ การให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบันยังพบว่า กระบวนการให้บริการเกิดความล่าช้าในบางส่วนงาน มีขั้นตอนหลายขั้นตอนทำให้เสียเวลานานและประชาชนบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการใช้บริการ ทำให้ไม่สามารถใช้บริการได้ นอกจากนี้ จากการศึกษาในเบื้องต้นยังพบว่า มีปัญหาด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการที่ล่าช้า ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่ให้บริการยังมีจำนวนที่จำกัด ด้านช่องทางการให้บริการพบว่ายังมีน้อยเกินไป ยังไม่ตอบสนองกับความต้องการกับประชาชนที่มารับบริการเท่าที่ควร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง จังหวัดชัยภูมิ ได้เห็นถึงปัญหา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งที่จะประเมินคุณภาพการให้บริการสาธารณะของสำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง เพื่อตรวจสอบว่าการให้บริการที่ดำเนินการในปัจจุบันประชาชนได้รับการบริการที่มีคุณภาพอยู่ในระดับใด มีปัจจัยหรือปัญหาอุปสรรคใดที่ทำให้คุณภาพการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุ้มผาง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และประชาชนผู้มารับบริการต้องการให้พัฒนาด้านใดเพิ่มเติมบ้าง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาปรับปรุงแก้ไข และเพื่อสร้าง

พัฒนารูปแบบคุณภาพการให้บริการ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย และการวางแผนปรับปรุงในคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการ ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Parasuraman et al. (1990) ประกอบไปด้วยคุณภาพการให้บริการ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility)
- 2) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability)
- 3) ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (Responsiveness)
- 4) ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance)
- 5) ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy)

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 18,937 คน อำเภออุทัยแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 11 ตำบล 155 หมู่บ้าน (ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดชัยภูมิ, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ ที่อำเภออุทัยประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลตำบลอุทัย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลผักปัง
- 2) เทศบาลตำบลบ้านเพชรอุทัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเพชร (เฉพาะหมู่ที่ 2, 7-9 และบางส่วนของหมู่ที่ 1)
- 3) เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านแก่งทั้งตำบล
- 4) เทศบาลตำบลธาตุทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลธาตุทองทั้งตำบล

- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านดอนทั้งตำบล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลฝักปิง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลภูเขียว)
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลกวางโจน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกวางโจนทั้งตำบล
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคอนไทย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองคอนไทยทั้งตำบล
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดยม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกุดยมทั้งตำบล
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเพชร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเพชร (เฉพาะหมู่ที่ 3-6 และบางส่วนของหมู่ที่ 1)

- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกสะอาดทั้งตำบล
- 12) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตูม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองตูมทั้งตำบล
- 13) องค์การบริหารส่วนตำบลโอล์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโอล์ทั้งตำบล

ซึ่งทราบจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 392 ตัวอย่าง และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental random sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการในเขตพื้นที่สำนักงานเกษตรอำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ ตามแนวคิดทฤษฎีของ Parasuraman, et al (1990) ได้แก่ 1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) 2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) 3. การตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (Responsiveness) 4. การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance) 5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy)

4. ด่านพื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับเกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ เท่านั้น

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงระดับคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ
2. ทราบถึงปัญหาด้านต่าง ๆ ในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ
3. ผลที่ได้จากการศึกษา สามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในวางแผนการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุ๊เขียว จังหวัดชัยภูมิ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 18,937 คน อำเภอภูเขียวแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 11 ตำบล 155 หมู่บ้าน (ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดชัยภูมิ, 2564)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง (Actual population) โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบดีค่าประชากรจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 392 ตัวอย่าง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ตามการรับรู้ของประชาชน ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้านได้แก่ 1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ 2) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ 3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ 4) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ และ 5) การรู้จัก และเข้าใจผู้รับบริการ รวมทั้งหมด 30 ข้อ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีลักษณะคำถามเชิงบวกเป็นคำถามที่มีระดับคะแนนตามลำดับ

ตอนที่ 3 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสามารถตอบได้อย่างอิสระ เป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

7. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการ ตำรางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

3. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.บุญเหลือ บุปผามาลา ผศ.ดร.พิชัยรัฐ หมื่นด้วง และ ผศ.ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขในด้าน

ความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้านรูปแบบ (Format) และภาษา (Wording) ที่ใช้

4. นำแบบสอบถามกลับไปปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับเกษตรกรที่มาใช้บริการ สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) ซึ่งต้องได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.72 ขึ้นไป
6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากเกษตรกรที่มาใช้บริการในส่วนงานต่างๆ ของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
2. ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ในสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความร่วมมือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ ช่วยทำหน้าที่ ในการที่แจกแบบสอบถามพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการ
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่
 - 1.1 จำนวน (n)
 - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
 - 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามเพศ

2.2 สถิติ F-test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) สำหรับการเปรียบเทียบ

คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

10. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 70.41 และเป็นเพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.59 อายุอยู่ระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.59 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.18 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.78 รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 28.32 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.53 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 61.99 รองลงมาค้าขาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.15 และน้อยที่สุดคือข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02

2. คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$ S.D.= 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.30) รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.05$, S.D.= 0.38) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.30) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียวจัดพนักงานไว้บริการประชาชนในปริมาณที่เพียงพอ ($\bar{x} = 4.47$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือ ข้อ 3. มีป้ายประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการบริการหรือป้ายบอกจุดบริการต่าง ๆ ชัดเจน ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7. มีหน่วยบริการฉุกเฉิน เช่น รถรับส่งผู้ป่วยฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.05$, S.D.= 0.63)

2.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.32) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. พนักงานของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียวมีความชำนาญในการให้บริการ สามารถชี้แจง/ตอบคำถามได้ชัดเจนหรือให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาได้ ($\bar{x} = 4.23$, S.D.= 0.66) รองลงมาคือ ข้อ 10. พนักงานของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียวบริการประชาชนโดยยึดถือกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.21$, S.D.= 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียวมีเอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ ไว้บริการประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหายุ่งยากในขั้นตอนการรับบริการ ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 0.68)

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.40) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15. ผู้มารับบริการ ได้รับการบริการตามวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการ ($\bar{x} = 4.32$, S.D.= 0.64) รองลงมา คือ ข้อ 17. สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียวมีรูปภาพแสดงตัวอย่างขั้นตอนการติดต่อรับบริการที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.76) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย

ที่สุดคือ ข้อ 19. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยมีการแจ้งให้ผู้รับบริการทราบอย่างชัดเจนว่าจะได้รับการบริการนั้นเมื่อใด เช่น จะต้องใช้เวลาทำบัตรประชาชนกี่นาที ($\bar{x} = 4.08$, S.D.= 0.69)

2.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D.= 0.44) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยแจ้งข้อมูลจำเป็นที่ประชาชนต้องรับรู้อย่างทั่วถึง เช่น กำหนดการเสียภาษี อัตราค่าธรรมเนียม บทลงโทษ ฯลฯ ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.76) รองลงมาคือ ข้อ 24. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยมีความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการในแต่ละรายอย่างเท่าเทียมกัน ($\bar{x} = 4.12$, S.D.= 0.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 22. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยมีสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ หลายช่องทาง ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= 0.85)

2.5 ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D.= 0.38) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 28. พนักงานของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัยให้บริการด้วยถ้อยคำกริยาท่าทางที่สุภาพ ใจเย็นเป็นกันเอง ($\bar{x} = 4.15$, S.D.= 0.68) รองลงมา คือ ข้อ 29. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยให้ความสำคัญต่อคำร้องขอของผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 25. สำนักงานเกษตรอำเภออุทัยมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= 0.77)

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนเกษตรกรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภออุทัย จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่

- 1) ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ 6 เดือน
- 2) ควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบ ให้คำอธิบายแนะนำชี้แจง แก้ไขปัญหา มีความชัดเจนแน่นอนแก่ประชาชน
- 3) ควรพิจารณาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชน เพื่อริเริ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน
- 4) ควรจะมีนโยบายเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและตรวจสอบได้ พร้อมทั้งชี้แจงอธิบายต่อสาธารณชนได้ถึงเหตุผลในการตัดสินใจดำเนินงานของหน่วยงาน
- 5) เจ้าหน้าที่ควรมีอัธยาศัยดีในการให้บริการ และคอยตอบปัญหาข้อสงสัยจากประชาชนที่มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน

11. อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$ S.D. = 0.21) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.30) รองลงมาคือด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.38) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะที่ว่าสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ให้ความสำคัญในทุกๆ ด้านของการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฉพลพัทธ์ จิระเจริญสมบัติ (2553) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการส่งมอบบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระแก้ว พบว่ามีค่าเฉลี่ยคุณภาพบริการอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาการรับบริการสาธารณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณภาพบริการอยู่ในระดับค่อนข้างดีทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความต่อเนื่อง ด้านความเพียงพอ ด้านความเสมอภาค และด้านการตรงต่อเวลา ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอาศัยองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมอนุรักษ์ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าแก่นุชนรุ่นหลัง ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จตรงกับความต้องการ และความพึงพอใจของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรรัตน์ โกสินทรานนท์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนและบัตร : กรณีศึกษาอำเภอน้ำป่าด จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนผู้ใช้บริการมีความรู้สึกพึงพอใจมากต่อการให้บริการประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ประชาชนผู้ใช้บริการให้ความคิดเห็นว่า ในการให้บริการของฝ่ายทะเบียนและบัตรของที่ว่าการอำเภอน้ำป่าดนั้น ควรที่จะปรับปรุงพัฒนาการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยให้มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาในเรื่องของความสะดวกและรวดเร็วของการให้บริการ ความเสมอภาค เป็นธรรม และการตรงต่อเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าคุณภาพการให้บริการสาธารณะของที่ว่าการอำเภอบุสราคณ์ ให้ความสำคัญด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยนำความคิดเห็นของประชาชนมาปรับปรุงการทำงานขององค์การต่อไป และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะนุช ตันเจริญ และสุรศักดิ์ โตประสี (2560) ได้วิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่าปัจจัยทางด้านคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และคุณภาพการให้บริการสาธารณะด้านงานสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองชุมพลเหนือ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา อินต๊ะนนท์ (2551) วิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ใน

ประเด็นที่ว่าระดับคุณภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเจ้าหมื่นในภาพรวมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการประสานงานในการบริการ การส่งพนักงานเข้ารับการอบรมทั้งภายนอกและภายใน การจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาองค์ความรู้และร่วมกันแก้ไขข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญญธร สมพงษ์ (2553) เรื่อง คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ในประเด็นที่ว่า ระดับคุณภาพการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับการให้บริการ

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเกษตรกรที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนารี แสนพยุห์ (2557) วิจัยเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัมมาภรณ์ ศรีเคลือบ และพัฒนสิน สาเรงรัมย์ (2559) วิจัยเรื่องการบริการสาธารณะของเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบลเมืองบัวอำเภอกเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลเมืองบัว อำเภอกเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุและอาชีพของประชาชน ไม่ส่งผลใดๆ ต่อความคิดเห็นของประชาชนแต่อย่างใด

12. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอย่างน้อยทุกๆ 6 เดือน

1.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ควรกำหนดระบบและกลไกการบริหารจัดการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่บริการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการให้บริการ และยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการ

1.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการ (Responsiveness) สำนักงานเกษตรอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ควรพิจารณาความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชน เพื่อริเริ่มกิจกรรมอื่นๆ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน

1.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (Assurance) สำนักงานเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ควรจะมีนโยบายเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและตรวจสอบได้ พร้อมทั้งชี้แจงอธิบายต่อสาธารณชนได้ถึงเหตุผลในการตัดสินใจดำเนินงานของหน่วยงาน

1.5 ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy) สำนักงานเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ควรจะมีนโยบายการปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน พิจารณาความดีความชอบของผู้ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสามารถและผลงาน ให้โอกาสประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของสำนักงานเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

บรรณานุกรม

กัลยารัตน์ คงพิบูลย์กิจ. (2549). ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์และความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสถานบริการ

บ้านพักเยาวชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (2552). คู่มือการศึกษาระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา

2552. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัชวาลย์ ทัดศิริ. (2552). คุณภาพการให้บริการภาครัฐ : ความหมายการวัดและการประยุกต์ในระบบ

บริหารภาครัฐไทย. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 7(1), 105-146.

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2558). การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า

ไพฑูรย์ คุ่มคง. (2557). ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลนายายอาม

อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิชาการจัดการ

ภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมชาย คิดประดับ. (2557). คุณภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการให้บริการของงานทะเบียนและสถิติ

มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(2), 114-123.

อมรรัตน์ บุญมา. (2557). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลพวา

อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิชาการจัดการ

ภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.

ปาณาติบาตในเบญจศีล: วิเคราะห์การใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์

Pàṇātipāta in Five Precepts: Analyzing the Use of Machine and Program to Kill Animals

อำนาจ ยอดทอง

Amnat Yodthong

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Faculty of Social Sciences and Humanities,

Mahidol University

Email: amchinjang@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 7 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ มุ่งวิเคราะห์ประเด็นการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ตามหลักเบญจศีลข้อปาณาติบาต โดยมี 2 กรณี คือ กรณีแรก การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร และกรณีที่สอง การใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการนี้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่า 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ โดยพบว่า บุคคลกลุ่มที่ 1 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตได้ ถ้ามีการโฆษณาคุณสมบัติของเครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่าด้วยหวังใจให้เจ้าของโรงงานซื้อ ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 2 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตได้ใน 3 สถานะ คือ ผู้สั่งบังคับ (อาณัติติกระโยค) ผู้แสวงหาเครื่องมือฆ่าให้แก่คนงาน และผู้กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อนให้ตั้งใจทำงาน และบุคคลกลุ่มที่ 3 ของทั้ง 2 กรณี อาจเข้าข่ายเป็นปาณาติบาตใน 2 สถานะ คือ ผู้ใช้เครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่า (ถาวรกระโยค) และผู้กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อนให้ตั้งใจทำงาน ส่วนพระพุทธศาสนามีมุมมองและท่าทีต่ออาชีพหรือการงานนี้ 5 ประการ คือ 1) การงดเว้นหรือไม่ประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมแบบนี้ 2) ถ้าไม่มีทางเลือก ผู้กระทำจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า มันเป็นอาชีพที่ผิดศีลธรรม 3) ไม่ปฏิบัติด้วยมิจฉาทิฐิ คือ หลงเข้าใจผิดว่า เป็นอาชีพหรือการงานที่เป็นกุศล 4) ไม่พึงมี

ความรู้สึกยินดีในขณะปฏิบัติหน้าที่ของตน และ 5) หากมีทางเลือกอื่น ก็ควรเดินออกจากการประกอบอาชีพนี้ และหันไปประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม

คำสำคัญ: ปาณาติบาต, เบญจศีล, เครื่องมือฆ่า, เครื่องจักรฆ่า

Abstract

This article aims to analyze the issue of using slaughtering machines and programs in abattoirs according to the Pàṇātipāṭa (killing of animals) in the Five Precepts. There are 2 cases included in the analysis. Firstly, the use of slaughtering machines in the abattoir involves 3 groups of people: 1) the machine designer and manufacturer, 2) the machine purchaser or the abattoir owner, and 3) the workers using the machine. Secondly, the slaughtering program or control of the slaughtering machine in the abattoir involves 3 groups of people: 1) the designer or manufacturer of the slaughtering program, 2) the program purchaser or the abattoir owner, and 3) the workers who control or use the slaughtering program. It was found out that the first group of both cases could be considered the Pàṇātipāṭa if they advertise or motivate the abattoir owner to buy the slaughtering machines or program. The second group of both cases is considered to be partaking in the killing by one of the three statuses, namely: the person who commands the others to kill, the person who provides slaughtering tools to the workers, and the person who describes the good side of death or persuades others to partake in the act of killing. The third group of both cases could be considered as partaking in killing by one of the two statuses: the person who uses the machine or program to kill animals and a person who describes the good side of death or persuades others to partake in the act. Based on the Buddhist perspective, there are norms pertaining to the paid work that involves killing as follows: 1) One must abstain from this immoral work, 2) if there is no other choice, the one who partake in the act of killing must be aware that it is immoral to undertake it as work, 3) One who partakes in the act must not do it with the wrong view that it is a moral work, 4) there should be no feelings of joy while practicing one's duty, and 5) if there is an alternative, one should walk away from this work and choose a moral work instead.

Keywords: Pàṇātipāṭa, Five Precepts, Killing machine, Killing program.

1. บทนำ

พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนต่างๆ มากมาย แต่คำสอนที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยปกติสุข ได้แก่ เบญจศีล (ศีล 5) เป็นพื้นฐานของการทำความดี ซึ่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เรียกว่า ข้อกำหนดอย่างต่ำในการอยู่ร่วมกันในสังคม เนื่องจากทุก

คนอย่างน้อยควรมีเบญจศีล จึงจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมได้ นอกจากนี้เบญจศีลถือว่ามีเพียงองค์มรรคด้านศีลเพียงอย่างเดียว แต่ขาดด้านจิตและปัญญา จึงยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาให้เจริญงอกงามสูงขึ้นไปในพระพุทธศาสนาได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557: 720) เบญจศีลนี้มีข้อกำหนดอยู่ 5 ประการ ได้แก่ 1) จดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (ปาณาติปาตา เวรมณี) 2) จดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ (อทินนาทานา เวรมณี) 3) จดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม (กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี) 4) จดเว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาหา เวรมณี) และ 5) จดเว้นจากการเสพของมีนเมาอันเป็นเหตุแห่งความประมาท (สุราเมรัยมัชฌมาพันธุฐานา เวรมณี) (ที.ปา. (ไทย) 11/315/302-303) โดยเฉพาะเบญจศีลข้อ 1 ปาณาติบาต จัดเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์ ซึ่งสิกขาบทข้อนี้สามารถประมวลพฤติกรรมการฆ่าออกเป็นอยู่ 3 แบบใหญ่ๆ คือ 1) การฆ่าด้วยตัวเองหรือการใช้อาวุธและเครื่องมือฆ่าด้วยตนเอง 2) การใช้ สิ่ง หรือบังคับให้คนอื่นฆ่าแทนตน และ 3) การกล่าว ยกย่อง หรือสรรเสริญการฆ่า (ส.ม. (ไทย) 19/1003/502; ขุ.อติ.อ. (ไทย) 45/445-446) ในส่วนการฆ่าด้วยอาวุธแบ่งเป็นอาวุธที่ใช้ในการขว้าง ฟุ่ง ปล่อย หรือยิง (เพื่อทำร้ายให้ตาย) เช่น ยิงปืน ฟุ่งหอก รวมทั้งการใช้ของที่เนื่องด้วยกายเป็นอาวุธในการฆ่า เช่น ท่อนไม้ ก้อนหิน เรียกการฆ่าแบบนี้ว่า “นิสสัคคิยประโยค” และการใช้เครื่องมือฆ่าที่มีระบุไว้ในคัมภีร์ เช่น เครื่องมือฆ่าที่ติดตั้งอยู่ประจำที่ ทั้งที่สามารถเคลื่อนที่ได้ และที่มีขนาดใหญ่ ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น เครื่องประหาร หลุมพราง และการใช้ยาพิษ เรียกการฆ่าแบบนี้ว่า “ถาวรประโยค” (ขุ.อติ.อ. (ไทย) 45/446) แต่ในสังคมสมัยใหม่รูปแบบการฆ่าเปลี่ยนไปกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องผลิตเนื้อโค กระบือ และสุกร เพื่อให้เพียงพอับประชาชนเมืองและชนบทที่มีจำนวนมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปเรียกว่า “โรงฆ่าสัตว์” หรือในทางอุตสาหกรรมเรียกว่า “โรงผลิตโค” “โรงผลิตกระบือ” หรือ “โรงผลิตสุกร” (มติชนออนไลน์, [ออนไลน์]) ซึ่งแต่เดิมนั้นขั้นตอนต่างๆ ในโรงฆ่าสัตว์จะมีคนงานเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก แต่เมื่อเทคโนโลยีเกี่ยวกับโรงฆ่าสัตว์ได้พัฒนาขึ้น มีการใช้เครื่องจักรฆ่าที่ทันสมัย มีวิธีการฆ่าที่แม่นยำ ลดความทุกข์ทรมาน และทำให้ตายเร็วตามมาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ที่ระบุไว้ตามกฎหมาย ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบควบคุมด้วยการปิดเปิดด้วยปุ่มๆ เดียวไม่ว่าเจ้าของเป็นผู้ควบคุมเอง หรือมีเจ้าหน้าที่คนงานเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุม รวมถึงการควบคุมเครื่องจักรการฆ่าด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (โปรแกรมคอมพิวเตอร์) ทำให้เกิดประเด็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ใครบ้างที่ถือว่าผิดศีล ในกรณีใดถือว่าผิด กรณีใดถือว่าไม่ผิด อีกทั้งผิดศีลตั้งแต่เมื่อไหร่ และประเด็นสำคัญคือถ้าต้องประกอบอาชีพนี้ หรือต้องทำงานในสถานที่แบบนี้เพื่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัว พระพุทธศาสนามีแนวทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง

2. เจตนารมณ์ของเบญจศีลข้อปาณาติบาต

การที่จะทำความเข้าใจเจตนารมณ์ของศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาตในเบญจศีลนั้น จำเป็นต้องย้อนไปดูเหตุผลในการให้จดเว้นจากการฆ่าสัตว์เสียก่อน ซึ่งปรากฏในเวฬุทวารายสูตร อันเป็นเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่ชาวเวฬุทวารคามไว้ว่า “...เราอยากเป็นอยู่ ไม่อยากตาย รักสุขเกลียดทุกข์ ข้อที่บุคคลพึงปลงชีวิตเรา ผู้อยากเป็นอยู่ ไม่อยากตาย รักสุขเกลียดทุกข์นั้น ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่พอใจของเรา อนึ่ง ข้อที่เราพึงปลงชีวิตผู้อื่น ผู้อยากเป็นอยู่ ไม่อยากตาย รักสุขเกลียดทุกข์นั้น ก็ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่พอใจแม้ของผู้อื่น สิ่งใดไม่เป็นที่

รักไม่เป็นที่พอใจของเรา สิ่งนั้นก็ไม่ใช่ที่รัก ไม่ใช่ที่พอใจแม้ของผู้อื่น สิ่งใดไม่ใช่ที่รัก ไม่ใช่ที่พอใจของเรา เราจะนำสิ่งนั้นไปผูกมัดกับผู้อื่นได้อย่างไร...” (ส.ม. (ไทย) 19/1003/502) แสดงให้เห็นว่า หลักการนี้บัญญัติตามหลักธรรมชาติพื้นฐานทั่วไปของมนุษย์และสัตว์ คือ “การรักตัวกลัวตาย” ไม่ต้องการให้บุคคลใดหรือสิ่งใดมาทำลายชีวิตตน แสดงว่าสัตว์ทุกชนิดย่อมมีสิทธิ์โดยชอบธรรมในการมีชีวิตอยู่ไปจนตายเอง” (พันเอกปิ่น มุกพันต์, 2539: 421) นับเป็นการให้ความสำคัญต่อคุณค่าชีวิตของมนุษย์และสัตว์ไตร่ตรองว่า ต่างมีธรรมชาติอย่างเดียวกันหรือเสมอกัน นั่นคือ รักชีวิตตนเองและอยากมีชีวิตอยู่ (ปณวิสส์ กิตติมานนท์, 2554: 38) ซึ่งธรรมชาตินี้มีลักษณะตรงข้ามกับการไม่มีชีวิต หรือความตาย อันเป็นสิ่งที่ไม่น่าพึงปรารถนา เมื่อเป็นเช่นนั้นมนุษย์และสัตว์จึงไม่ควรทำลายชีวิตกันและกัน แสดงให้เห็นว่า เมื่อเรารักและหวงแหนชีวิต ไม่ปรารถนาให้บุคคลใดหรือสิ่งใดมาทำลายชีวิตของเรา บุคคลหรือสัตว์อื่นก็ย่อมมีธรรมชาติอย่างนี้เช่นเดียวกัน คือ ไม่ต้องการให้ใครๆ มาทำลาย หรือตัดรอนชีวิตของตนเอง ฉะนั้น เราจึงไม่ควรทำลายชีวิตบุคคลอื่นหรือสัตว์อื่น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “บุคคลตั้งใจค้นหาทั่วทุกทิศ ก็ไม่พบใครที่โหดซึ่งเป็นที่รักยิ่งกว่าตนเลย สัตว์เหล่าอื่นก็รักตนมากเช่นนั้นเหมือนกัน เพราะฉะนั้นผู้รักตนจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น” (ส.ส. (ไทย) 15/119/137) ดังนั้น การที่บุคคลใดทำลายชีวิตบุคคลอื่นหรือสัตว์อื่นอยู่ ก็แสดงว่า บุคคลนั้นไม่ยอมรับว่า บุคคลอื่นหรือสัตว์อื่นที่ตนละเมิดนั้นมีธรรมชาติเช่นเดียวกับตนเอง หากจะกล่าวในแง่ของการละเมิดอาจกล่าวได้ว่า เบียดเบียนซึ่งกันและกัน (สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2542: 188-189) หรือการไม่ละเมิดชีวิตซึ่งกันและกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557: 722) ซึ่งนอกจากจะให้เว้นขาดจากการทำลายชีวิตด้วยตนเองแล้ว ยังมีความหมายครอบคลุมถึงชักชวนผู้อื่นให้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์และรวมถึงการกล่าวยกย่องสรรเสริญการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์อีกด้วย (ส.ม. (ไทย) 19/1003/502)

3. ประโยค (ปโยคะ) ของเบญจศีลข้อปาณาติบาต

บทบัญญัติสิกขาบทว่าด้วยปาณาติบาตในทุกๆ ส่วน (ส.ม. (ไทย) 19/1003/502) ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของพระวินัยสงฆ์ว่าด้วยปาราชิกสิกขาบทที่ 3 การฆ่ามนุษย์ (วิมहा. (ไทย) 1/167/139) ในส่วนของเบญจศีลข้อ 1 (ที.ปา. (ไทย) 11/315/302-303) และกุศลกรรมบถข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี การงดเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ (ม.ม. (ไทย) 12/441/476) และในส่วนของมรรคมืองค์ 8 ข้อ 4 สัมมาภังค์มัตตะ กระทำชอบ (ม.ม. (ไทย) 12/135/126) จะกล่าวถึงวิธีการฆ่า 3 ประการ คือ การฆ่าเอง การชักชวนให้คนอื่นฆ่า และการกล่าวยกย่องสรรเสริญการฆ่า ส่วนในอรรถกถาระบุถึงการฆ่า วิธีการฆ่า (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/446) กิริยาอาการที่ทำให้ตาย (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550: 19) ความเพียรพยายามในการฆ่าหรือกระทำปาณาติบาต ที่เรียกว่า “ประโยค” (ปโยคะ) (วรรณสิทธิ ไวยเสวี, 2548: 204) จำแนกเป็น 6 ประการ คือ 1) สาทถิกประโยค ฆ่าด้วยมือตนเอง 2) อาณัตติกประโยค ใช้ผู้อื่นฆ่า 3) นิสสัคคียประโยค การขว้างหรือปล่อยอาวุธไปฆ่า 4) ถาวรประโยค เครื่องมือฆ่าสัตว์ที่ทำไว้ประจำ 5) วิชขามยประโยค การฆ่าด้วยเวทมนต์และไสยศาสตร์และ 6) อิทธิมยประโยค การฆ่าด้วยอิทธิฤทธิ์ (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/445-446: อภิ.วิ.อ. (ไทย) 75/287) ส่วนคณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ประมวล “อาการฆ่า” จากพระไตรปิฎกและอรรถกถาแบ่งออก 7 ประเภท คือ 1) การให้ประหาร 2) การชดไปประหาร 3) การวางไว้ทำร้าย 4) การทำร้ายด้วยวิชา

(เวทย์มนต์คุณไสย) 5) การทำร้ายด้วยฤทธิ์ 6) การแสวงหาศาสตราวุธให้ และ 7) พรรณนาคุณแห่งความตาย หรือชักชวน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551: 20)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ตามหลักปาณาติบาต จึงมีประเด็นวิเคราะห์ที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่

- 1) การฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง (สาหัตถิกประโยค)
- 2) การฆ่าด้วยศาสตราวุธและเครื่องมืออื่นๆ (นิสสัคคียประโยคและถาวรประโยค)
- 3) การสั่งบังคับผู้อื่นให้ฆ่า (อาณัตติกประโยค)
- 4) การแสวงหาศาสตราวุธให้ การกล่าวพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อให้ตาย
- 5) มุมมองและท่าทีต่อการประกอบอาชีพปาณาติบาตหรือเกี่ยวข้องกับปาณาติบาต

ต่อไปนี้จะวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์ ตามหลักปาณาติบาต ตามลำดับ ที่กล่าวไว้ข้างต้นต่อไป

4. การฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง (สาหัตถิกประโยค)

การฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง คือ การกระทำของบุคคล (ผู้ฆ่า) ที่มีความมุ่งหมายต้องการฆ่ามนุษย์ หรือสัตว์ (เคราะห์) ด้วยการแสดงออกทางกาย อันเป็นเหตุให้มนุษย์หรือสัตว์ตายด้วยเจตนา เช่น มือ เท้า หรืออวัยวะอื่นๆ ของตนเอง (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/445) หรือฆ่าด้วยมือหรือพราภพชีวิตด้วยมือตนเอง (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550: 19) เรียกสั้นๆ ว่า “การฆ่าเอง” หรือ “การฆ่าด้วยตนเอง” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2538: 8) ในคัมภีร์ปรมัตถทีปนี อรรถกถาขุททกนิกาย อิติวุตตะกะ เรียกการฆ่าแบบนี้ว่า “สาหัตถิกประโยค” (การฆ่าด้วยมือตนเอง) (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/445, วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/385) การฆ่าเอง หรือการฆ่าด้วยมือตนเองนี้จะถือว่า ผิดศีลข้อปาณาติบาตนี้หรือไม่นั้น ให้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ เป็นหลัก ได้แก่ 1) สัตว์ที่ถูกฆ่าเป็นสัตว์มีชีวิต (ปาโณ) 2) ผู้ฆ่ารู้ยู่ว่าสัตว์มีชีวิต (ปาณสณญิตา) 3) มีเจตนา จงใจ หรือมีจิตคิดจะฆ่า (วธกจิตต์) 4) มีความพยายามหรือลงมือกระทำการฆ่า (อุปกกโม) และ 5) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น (เตน มรณ) (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/445-446 และ วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/385-386)

หากการกระทำดังกล่าวขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งถือว่า “ไม่ผิดศีล” หรือ “ไม่เป็นปาณาติบาต” เช่น นายแดงเกลียดนายดำ เมื่อขับรถผ่านหน้าบ้านนายดำ เห็นสุนัขที่นายดำเลี้ยงไว้นอนอยู่ริมถนนหน้าบ้าน จึงตั้งใจขับรถเหยียบสุนัขตัวนั้นให้ตาย ในกรณีนี้ถ้าหากว่าสุนัขตัวนั้นตายก่อนแล้ว หรือถูกรถคันอื่นเหยียบตายก่อนหน้านั้นแล้ว ถือว่าขาดองค์ประกอบข้อที่ 1 (ปาโณ) ถ้าสุนัขตัวนั้นถูกรถคันอื่นเหยียบตายก่อนแล้ว แต่นายแดงเข้าใจว่าสุนัขมีชีวิตกำลังนอนอยู่ข้างถนน ถือว่าขาดองค์ประกอบข้อที่ 2 (ปาณสณญิตา) เนื่องจากสัตว์ไม่มีชีวิตแล้ว แต่เข้าใจผิดว่ามีชีวิต จึงเป็นการไม่รู้ว่ายู่สัตว์มีชีวิต ถ้าขณะที่นายแดงขับรถผ่านหน้าบ้าน ในขณะนั้นสุนัขวิ่งออกมากลางถนนในทันทีทันใด นายแดงพยายามเบรคแล้วแต่หยุดรถไม่ทันหรือชะลอความเร็วไม่ทัน ทำให้รถเหยียบสุนัขตาย ถือว่าขาดองค์ประกอบข้อ 3 (วธกจิตต์) นอกจากนี้ยังถือว่าขาดข้อ 4 (อุปกกโม) ด้วย แต่ถ้าสุนัขนอนอยู่ข้างทางนอกเลนถนน แต่นายแดงตั้งใจขับรถออกจากเลนเพื่อเบี่ยงไปเหยียบสุนัข อย่างนี้ถือว่ามียองค์ประกอบข้อที่ 3 และ 4 ครบ และในกรณีที่มีเจตนาและความพยายามเหยียบสุนัขให้ตาย

แต่สุนัขรู้ตัวก่อน ตื่นกระโดดหนีทัน ทำให้เหยียบเพียงขาหัก หรือสามารถหลบทัน สุนัขไม่ตาย อย่างนี้ถือว่าขาดองค์ประกอบที่ 5 (เตน มรณ)

เมื่อนำการฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง (สาหัตถิกประโยค) ตามหลักปาณาติบาตไปพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรในโรงฆ่าสัตว์นั้น หากพิจารณาโรงฆ่าสัตว์แบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้แรงงานคนเป็นหลัก ในกระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะในขั้นตอนของการฆ่าหรือขั้นตอนที่ทำให้สัตว์นั้นตาย ในขั้นตอนนี้จึงสามารถจัดเป็น “การฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง” (สาหัตถิกประโยค) ได้ ในกรณีนี้คนงานแผนกอื่น ไม่ว่าก่อนแผนกฆ่า และต่อจากแผนกฆ่า ย่อมถือว่าพ้นจากปาณาติบาต เพราะไม่ครบองค์ประกอบโดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 3 (วรกจิตต์) ที่ 4 (อุปกโม) และที่ 5 (เตน มรณ) ยกเว้นคนงานคนเดียวหรือกลุ่มเดียวทำทุกขั้นตอน ส่วนคนงานที่ทำในขั้นตอนการฆ่านั้นมีอยู่ 2 กรณีที่เป็นไปได้ คือ

- กรณีที่ 1 ไม่เป็นปาณาติบาต เพราะขาดข้อ “วรกจิตต์” คือ มีจิตคิดฆ่าหรือมีเจตนาฆ่า
- กรณีที่ 2 เป็นปาณาติบาต ด้วยมีจิตคิดฆ่าหรือมีเจตนาฆ่า

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ “มีจิตคิด” (จิตต) หรือ “มีความตั้งใจหรือมีเจตนา” (เจตนา) คืออะไร ส่วนพระวินัยว่าด้วยปาราชิกข้อปาณาติบาตใช้คำว่า “ความจงใจ” (สญฺจิจฺจ) แทน (วิ.มหา. (ไทย) 1/172/141) ซึ่งทั้ง 3 คำนี้เป็นคำไวพจน์ที่มีความหมายเดียวกันและใช้แทนกัน (พระมหาสมปอง มุทิโต, 2558: 935, 929) “การมีจิตคิดฆ่า” “มีเจตนาฆ่า” หรือ “จงใจฆ่า” หมายถึง การรู้อยู่ หรือรู้ดีอยู่แล้ว จึงจงใจหรือตั้งใจลงละเมิด (วิ.มหา. (ไทย) 1/172/141) หรือบุคคลใดรู้อยู่ หรือรู้ดีอยู่แล้ว จึงกระทำการพรากกายมนุษย์จากชีวิต การกระทำของเขานั้นจัดเป็นความตั้งใจ หรือความพยายามละเมิดชีวิต (วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/265) ซึ่ง “การรู้” ในที่นี้หมายถึง รู้อยู่แล้วตั้งแต่ต้นว่าสัตว์นั้นยังไม่ตายหรือมีชีวิต จึงคิดและตั้งใจที่จะทำลายชีวิตให้ตายหรือคิดไว้ตั้งแต่แรกว่าจะฆ่า อันมีสาเหตุมาจากความโลภ เช่น อยากได้ฆ่าจ้างหรือหวังเงินจากการฆ่า จึงกระทำการลงไป หรือมีสาเหตุมาจากความโกรธ (โทสะ) ความเกลียดชัง หรือสาเหตุอื่นๆ นอกจากนี้ และพยายามใช้เครื่องมือหรืออุบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อทำให้ตาย ส่วน “การไม่มีวรกจิต” คือ ไม่มีจิตคิดฆ่า ไม่เจตนาฆ่าหรือไม่จงใจฆ่าได้แก่ ไม่ได้คิดฆ่าตั้งแต่แรก แต่บังเอิญเกิดขึ้นทันทีทันใด เช่น ต้องการตีเพื่อสั่งสอนแต่โดนจุดสำคัญทำให้ตาย (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2538: 8-9) ถ้าสัตว์ที่ถูกฆ่าตายด้วยความจงใจของผู้ฆ่าจัดเป็นปาณาติบาต แต่ถ้าผู้ฆ่าไม่จงใจ ไม่เป็นปาณาติบาต (พระญาณวโรดม (สนธิ์ กิจจกาโร), 2543: 11)

จากความหมายนี้จะเห็นว่า คนงานในโรงฆ่าสัตว์ที่ทำหน้าที่ฆ่าสัตว์ย่อมถือว่ามีเจตนาในการฆ่าที่เรียกว่า “วรกจิต” อย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าในฐานะที่รู้ยวว่าสัตว์นั้นมีชีวิต หรือในฐานะที่ต้องการค่าจ้างเพื่อการดำรงชีวิต ความพยายามใดที่ทำให้สัตว์ต้องตายก็ยิ่งแสดงให้เห็น “วรกจิต” ที่ชัดเจน อรรถกถาจึงกล่าวว่า “ความพยายามที่จะฆ่าเป็นองค์ประกอบที่ทำให้วรกจิตปรากฏชัด” (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/445) ถึงแม้ว่าก่อนลงมือฆ่าจะไม่มีวรกจิตก็ตาม แต่ในขณะที่พยายามฆ่า หรือหลังจากฆ่าเสร็จแล้ว ก็อาจทำให้วรกจิตเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน เพราะวรกจิตสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนฆ่า ขณะฆ่า และหลังจากฆ่าเสร็จแล้ว ส่วนการใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรในโรงฆ่าสัตว์สมัยใหม่นั้น ไม่ถือว่าเป็น “สาหัตถิกประโยค” (การฆ่าด้วยมือตนเอง)

5. การฆ่าด้วยศาสตราวุธและเครื่องมืออื่นๆ (นิสสัคคียประโยคและถาวรประโยค)

การฆ่าด้วยการยิงลูกศรและการพุ่งด้วยหอกเป็นต้นออกไป (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/446) หรือการฆ่าด้วยการชัศออกไป คือ การยิง พุ่งชัศ เครื่องศัตราวุธต่างๆ ออกไปเพื่อฆ่า เช่น ยิงปืน พุ่งหอก หอกยนต์ หรือแหลนหลาว ชัศทรายร้อน หรือน้ำกรด ให้ถูกร่างหรือกายผู้อื่น/สัตว์อื่น ด้วยหวังให้ตาย (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550: 20) เรียกว่า การฆ่าด้วยศาสตราวุธ โดยที่ศาตราเป็นของมีคม เช่น หอก ดาบ และ อาวุธเป็นวัตถุที่ไม่มีคม เช่น ไม้พลอง ก้อนดิน (พระญาณวโรดม (สนธิ์ กิจจาโร), 2543: 10) และรวมถึงการฆ่าด้วยสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยกายอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาวุธสำหรับฆ่าด้วย (วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/385) เช่น ตั้งใจฆบรณคนหรือสัตว์จนตาย ขว้างก้อนหินไปที่ศรีษะคนหรือสัตว์ด้วยมุ่งหวังให้ตาย เป็นต้น ซึ่งรถ หรือก้อนหิน ไม่ใช่อาวุธสำหรับฆ่า เช่นเดียวกับมีด ดาบ หรือปืน ฉะนั้นจึงถือว่าเป็นของที่เกี่ยวข้องด้วยกาย หากบุคคลใช้สิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยกายนี้ไปฆ่ามนุษย์หรือสัตว์ให้ตาย ย่อมถือว่าเป็นการฆ่าด้วยเช่นเดียวกัน เรียกว่า “นิสสัคคียประโยค”

ส่วนการฆ่าด้วยการวางเครื่องมือไม่เคลื่อนที่ เช่น การขุดหลุมพราง หรือการวางเครื่องประหารไว้ใกล้ และการจัดยา (พิษ) (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/446) การฆ่าด้วยการวาง เช่น วางเครื่องสังหารเพื่อให้ตาย ได้แก่ วางยาพิษ ทุกระเบิด วางขวากหนาม (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550: 20) ฝังหลาว วางของหนักไว้ให้ตกทับ วางยาตายและอื่นๆ อีก (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2552: 44) มีลักษณะเป็นเครื่องมือฆ่าที่ทำไว้ประจำที่ เรียกว่า “ถาวรประโยค”

อนึ่ง การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร
- 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน
- 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร

ส่วน การใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์นั้น ก็มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการฆ่าอยู่ 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน ได้แก่

- 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์
- 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน
- 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์

จะเห็นว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าประเภท “ถาวรประโยค” (การฆ่าด้วยการวางเครื่องมือ) ในกรณีการใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ คือ “คนงานที่ใช้เครื่องจักร” และในกรณีการใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ คือ “คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่า” ซึ่งถือเป็นบุคคลในกระบวนการฆ่าขั้นตอนสุดท้าย คือ สัตว์ตายในขั้นตอนนี้ ส่วนขั้นตอนอื่นๆ หลังจากสัตว์ตายแล้วถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับปาณาติบาต ดังนั้น การกระทำของ “คนงานที่ใช้เครื่องจักร” และ “คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่า” ในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์จึงจัดเป็น “ถาวรประโยค” (การฆ่าด้วยการวางเครื่องมือ)

กรณีนี้ผู้ที่เป็ปัจจัยสำคัญในการตัดสินว่า “ผิดศีลหรือเป็นปาณาติบาตหรือไม่ และเมื่อไหร่” อยู่ที่คนกลุ่มที่ 3 คือ “คนงานที่ใช้เครื่องจักร” และ “คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์” นั่นคือนับตั้งแต่คนที่ใช้เครื่องจักรได้เปิดเครื่องจักรให้ทำงาน หรือเปิดและควบคุมโปรแกรมให้เครื่องจักร

ดำเนินการฆ่าสัตว์ตามขั้นตอน และสัตว์นั้นได้ตายลงไปตามขั้นตอนนั้น ถือว่าวินาทีนั้นได้มีการกระทำ ปาณาติบาตที่สมบูรณ์แล้ว ส่วนใครผิดจะต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ถ้าคนงานที่ใช้เครื่องจักรมีจิตคิดยินดีขณะใดขณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเปิดก่อนเปิดเครื่อง หรือขณะเครื่องทำงานหรือดำเนินการฆ่าสัตว์ หรือหลังจากสัตว์ตายไปแล้ว และรวมถึงหลังจากปิดเครื่องแล้วก็ตาม ย่อมถือว่าคนงานนั้นมี “วธจิต” (มีจิตคิดฆ่าสัตว์) ที่สมบูรณ์แล้ว (ส่วนองค์ประกอบข้ออื่น ย่อมครบสมบูรณ์อยู่แล้ว) จึงถือว่าคนงานที่ใช้เครื่องจักร หรือผู้เปิดและควบคุม โปรแกรม ได้กระทำการเป็นปาณาติบาตทุกครั้งที่มีสัตว์ตายด้วยกระบวนการฆ่า นั้น เช่น สัตว์ตาย 1,000 ตัว ก็ถือว่าเป็นปาณาติบาต 1,000 ครั้ง แต่ถ้าตลอดเวลาไม่มีจิตคิดยินดีเลย ย่อมถือว่าไม่มีจิตคิดฆ่า ไม่เป็น ปาณาติบาตในศีลข้อนี้ แต่ก็แทบเป็นไปได้ไม่ได้เลย เพราะคนงานทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้เครื่องจักร หรือผู้เปิด และควบคุมโปรแกรม ต่างก็รู้ดีอยู่แล้วว่า ตนเองกำลังใช้เครื่องจักรหรือเปิดเครื่องจักรฆ่าสัตว์ อีกทั้งผลของการ เปิดหรือการใช้เครื่องจักรนั้น ผู้ใช้ก็รู้ดีอยู่แล้วว่าทำให้สัตว์ต้องตาย ถึงแม้บางคนอาจจะไม่มีวธจิต ทั้งก่อนเปิด เครื่องหรือโปรแกรมและขณะเครื่องหรือโปรแกรมกำลังดำเนินการอยู่ก็ตาม แต่ถ้าหลังจากปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ได้ค่าจ้างหรือเงินเดือน กลับรู้สึกยินดีในค่าจ้างหรือเงินเดือนนั้นอย่างนี้ ก็ถือว่าวธจิตได้เกิดขึ้นแล้วเช่นเดียวกัน จึงย่อมไม่พ้นจากปาณาติบาตไปได้

6. การสั่งบังคับผู้อื่นให้ฆ่า (อาณัตติกประโยค)

การสั่งบังคับผู้อื่นให้ฆ่าแทนตน (ขุ.อิติ.อ. (ไทย) 45/446) เช่น สั่งบังคับว่า ท่านจงแทงหรือประหารให้ ตายด้วยวิธีอย่างนั้น ของบุคคลผู้ใช้คนอื่น (วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/395) พระญาณวโรดม (สนธิ์กิจจการ) (2543: 10) กล่าวว่า “สั่งให้เขาทำปาณาติบาตก็เท่ากับตนทำเองเหมือนกัน” เรียกว่า “อาณัตติกประโยค” (ใช้ผู้อื่นฆ่า) กรณีการใช้ สั่ง หรือบังคับให้คนอื่นฆ่าแทนตน มีความหมายรวมถึงการให้เขาใช้เครื่องมือฆ่า ใช้เครื่องจักรฆ่า ใช้โปรแกรม หรือระบบเอไอฆ่าแทนตน และไม่ว่าจะผ่านคนงานผู้ใช้ระบบก็ทอดก็ตาม การใช้หรือการสั่งฆ่า นั้น จะต้องมียุทธลักษณะที่ไม่ใช่การสั่งโดยระบุเงื่อนไขที่ชัดเจนใน 6 ประการ คือ 1) เจาะจงว่าเป็นสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง (วัตถุ) 2) ระบุเวลาฆ่า (กาล) 3) ระบุสถานที่ (โอกาส) 4) ระบุอาวุธ (อาวุธ) 5) ระบุอริยาบถในการฆ่า (อริยาบถ) และ 6) กำหนดวิธีการหรืออาการในการฆ่า (วิ.มหา.อ. (ไทย) 2/395)

เนื่องจากการสั่งหรือใช้ให้ฆ่า (อาณัตติกประโยค) โดยระบุอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างชัดเจนนั้น เงื่อนไข สำคัญอยู่ที่ผู้ฆ่าจะต้องปฏิบัติให้ได้ตามคำสั่งนั้นเท่านั้น เช่น ถ้าระบุเวลาว่าต้องฆ่าให้ตายตอนเที่ยงตรง (กาล) หากเกิดว่าสัตว์นั้นตายในขั้นตอนการฆ่าก่อนหรือหลังเที่ยง ย่อมถือว่า ผู้สั่งหรือผู้ใช้ “ไม่เป็นปาณาติบาต” หรือ “ไม่ผิดศีลข้อนี้” ส่วนผู้ปฏิบัติตามคำสั่งอาจ “ผิดศีล” ก็ได้ ถ้าขณะใดขณะหนึ่ง (ก่อนฆ่า ขณะฆ่าและหลังฆ่า) เกิดมีเจตนาหรือมีจิตคิดฆ่าเพียงชนิดเดียวในขณะใดขณะหนึ่ง ย่อมถือว่ามียุทธจิตฆ่า (วธจิต) แต่ถ้าผู้ปฏิบัติตาม คำสั่งไม่มีจิตคิดฆ่าและไม่รู้สึกยินดีตลอดการฆ่าทั้ง 3 ช่วงเวลา ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม จึงต้องพิจารณาด้วย ลักษณะนี้ย่อมถือว่า “ผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง” ไม่ผิดศีลหรือไม่เป็นปาณาติบาต ซึ่งในประเด็นนี้ทำให้เห็นชัดเจนว่า ผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ทำตามผู้สั่ง จึงเป็นเสมือนหุ่นเชิดหรือหุ่นยนต์ เพราะไม่มีจิตหรือไม่มีความคิดในการกระทำ เป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์ผู้เป็นเสมือนหุ่นยนต์เหล่านี้จึงไม่ถือว่ากระทำผิดศีล ไม่เป็นปาณาติบาต ส่วนผู้สั่งนั้น

ถ้าหากสัตว์ตายตามคำสั่งที่มีเงื่อนไข หรือไม่มีเงื่อนไขก็ตาม ย่อมถือว่าผู้สั่งหรือบังคับย่อมเป็นผู้กระทำผิดศีล เป็นปาณาติบาตตามเงื่อนไข หรือตามที่ไม่มีเงื่อนไข

ตัวอย่างการสั่งฆ่าโดยไม่มีเงื่อนไข เช่น นาย ก สั่งให้นาย ข ไปฆ่านาย ค ให้ตายไม่ว่าด้วยวิธีใด ในกรณีนี้ในอรรถกถาระบุว่า นาย ข ฆ่านาย ค จนถึงแก่ความตายเมื่อไหร่ ย่อมถือว่า องค์ประกอบการฆ่าครบ สมบูรณ์เมื่อนั้น ถ้าผู้รับคำสั่งมีจิตคิดฆ่าถือว่าผิดศีลตั้งแต่นาย ค ตายลง แต่ถ้าผู้รับคำสั่งไม่มีจิตคิดฆ่า ถือว่า ผู้ฆ่าไม่ผิดศีล ส่วนผู้สั่งให้ฆ่าถือว่าผิดศีลในขณะที่นาย ค ได้ตายลงไปแล้ว และให้เริ่มนับระยะเวลาการผิดศีล ตั้งแต่ “สั่งการฆ่าเสร็จสิ้น” (อ้างใน สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2456: 37) เช่น ถ้าสั่งฆ่าเมื่อปีที่แล้ว และคนถูกสั่งฆ่าตายในปีนี้ ให้ถือว่า ผู้สั่งผิดศีลนับตั้งแต่เมื่อปีที่แล้วนั้น กรณีแบบนี้จะ เกิดขึ้นเฉพาะการสั่งฆ่าที่ไม่เจาะจง หรือไม่มีเงื่อนไขเท่านั้น ดังที่อรรถกถาระบุว่า “กรณีการสั่งฆ่า ปาณาติบาต และข้อผูกพันทางกรรมย่อมมีแก่บุคคลทั้ง 2 คือ แก่ผู้สั่งในขณะที่สั่ง และแก่ผู้รับสั่งในขณะที่ประหาร” (วิมหา.อ. (ไทย) 2/396)

เนื่องจาก การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบ และผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร ส่วน การใช้โปรแกรมฆ่าหรือ ควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ นั้น ก็มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการฆ่าอยู่ 3 กลุ่ม เช่นเดียวกัน ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ 2) ผู้ซื้อ โปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์

จะเห็นว่า ทั้ง 2 กรณีนี้ ย่อมถือว่า คนกลุ่มที่ 3 คือ “คนงานที่ใช้เครื่องจักร” และ “คนงานที่ควบคุม หรือใช้โปรแกรมฆ่า” อยู่ในสถานะเป็น “ผู้รับคำสั่ง” ให้กระทำปาณาติบาต และคนกลุ่มที่ 2 คือ “ผู้ซื้อหรือ เจ้าของโรงงาน” และ “ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน” อยู่ในสถานะเป็น “ผู้สั่ง” ให้ฆ่าสัตว์โดยใช้ เครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่า และมีค่าจ้างหรือเงินเดือนเป็นเครื่องมือในการสั่งและบังคับให้กระทำปาณาติบาต โดยที่ลักษณะคำสั่งจัดเป็นคำสั่งที่ไม่มีเงื่อนไขทั้ง 6 ประการ คือ 1) ไม่เจาะจงว่าเป็นสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง (วัตถุ) 2) ไม่ระบุเวลาฆ่า (กาล) เพราะเป็นไปตามขั้นตอนของเครื่องจักรและโปรแกรม 3) ไม่มีการระบุสถานที่ (โอกาส) เพราะอยู่ในสถานที่ฆ่าแล้ว 4) ไม่ระบุอาวุธ (อาวุธ) เพราะเครื่องจักรดำเนินการตามระบบจักรกลและ โปรแกรม 5) ไม่ระบุอริยาบถในการฆ่า (อริยาบถ) เพราะเป็นไปตามสภาพเครื่องจักรที่ออกแบบมา และ 6) ไม่มีการ กำหนดวิธีการหรืออาการในการฆ่า เมื่อเป็นเช่นนี้ ในขณะที่ “ผู้รับคำสั่ง” ในที่นี้ได้แก่ คนงานที่ใช้เครื่องจักร และคนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่า ให้ถือว่าขณะที่มีการใช้เครื่องจักรฆ่าและสัตว์ตายลงไปในทุกครั้ง ผู้รับคำสั่งต้องปาณาติบาตทุกครั้งไป และการที่ผู้รับคำสั่งต้องปาณาติบาตนี้ก็มีผลทำให้ “ผู้สั่ง” ในที่นี้ได้แก่ ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน ต้องเป็นปาณาติบาตไปด้วย ที่เป็นเช่นนี้ สืบเนื่องมาจากผลของคำสั่งได้รับการปฏิบัติตามอย่างสมบูรณ์แล้ว เพียงแต่จุดเริ่มต้นของการต้องปาณาติบาต จะแตกต่างจากกรณีผู้รับคำสั่ง กล่าวคือ ผู้สั่งต้องปาณาติบาต นับตั้งแต่มอบหมายงานให้คนงานไปปฏิบัติงาน ใช้ หรือควบคุม เครื่องจักรในขั้นตอนฆ่า ส่วนผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน จะถือว่าต้องปาณาติบาต นับตั้งแต่ได้มอบหมายงานในการใช้ และการควบคุมเครื่องจักรฆ่าสัตว์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเสร็จแล้ว เช่น ถ้าคนงานใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 10 ปีมาแล้ว ในขณะที่ใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในปีที่ 11 นี้

ในเดือนแรกฆ่าสัตว์เป็นจำนวน 2,000 ตัว แสดงว่า ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงานเป็นปาณาติบาตเพิ่มอีก 2,000 ครั้ง ตั้งแต่เมื่อ 10 ปีที่แล้วเพิ่มอีกครั้ง ไม่ใช่เป็นปาณาติบาตในปีที่ 11 เหมือนคนงานที่ใช้เครื่องจักร

7. การแสวงหาศาสตราให้ กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือการชักชวนเพื่อให้ตาย

พระวินัยสงฆ์ข้อว่าด้วยปาณาติบาตนั้น ถือว่าเป็นต้นแบบของการวิเคราะห์หลักเบญจศีลข้อปาณาติบาต โดยเฉพาะในประเด็นว่าด้วยการตัดสินการกระทำว่า การกระทำเช่นไรเป็นปาณาติบาต และการกระทำเช่นไรไม่เป็นปาณาติบาต ซึ่งหลักปาณาติบาตในพระวินัยสงฆ์และในเบญจศีลต่างก็ถือว่า การแสวงหาศาสตราวุธให้ คนฆ่าตัวตาย หรือฆ่าคนอื่นและสัตว์อื่นตาย การชักชวนคนอื่นเพื่ออันตาย และการกล่าวยกย่องสรรเสริญการ ฆ่าหรือความตายที่ทำให้คนฆ่าตัวตาย หรือฆ่าคนอื่นและสัตว์อื่นตาย มีลักษณะไม่ต่างกับการฆ่าคนอื่นตาย นั่น คือจัดเป็นปาณาติบาตเช่นเดียวกัน (วิ.มหา. (ไทย) 1/171/140-141) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2552: 46) ตรัสว่า “การแสวงหาศาสตราให้ การพรรณนาหรือการชักชวน ไม่ว่าจะด้วยวาจา หรือกระทำด้วยกายก็ตาม ถ้าเขาตายหรือทำให้คนอื่นตาย ย่อมเป็นปาณาติบาต แต่ถ้าไม่ตายไม่เป็น ปาณาติบาต เช่นเดียวกับการทำให้เขาตายด้วยตนเอง”

การแสวงหาศาสตราให้ คือ บุคคลแสวงหาศาสตราวุธมีดาบ หอก ฆมวก หลาว ค้อน หิน มีด ยาพิษ หรือเชือก เป็นต้น (วิ.มหา. (ไทย) 1/171/141) หรือของอย่างอื่นส่งให้ หรือวางไว้แก่คนที่ปรารถนาจะตาย หรือเห็นเพื่อนมีความทุกข์แสนสาหัส หรือเจ็บป่วยหนัก ไม่สามารถรักษาได้ มีความต้องการตายไปจากโลกนี้ มีความสงสาร ต้องช่วยเหลือเพื่อน จึงไปหาศาสตราวุธอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือของอย่างอื่นให้เขาฆ่าตัวตาย หรือช่วยทำให้เขาพ้นจากทุกข์นั้น เมื่อเขาตายด้วยศาสตราวุธนั้น ผู้ให้ย่อมเป็นปาณาติบาต (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2552: 45-46)

เมื่อพิจารณา การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบ และผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร และ การใช้โปรแกรมฆ่าหรือ ควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์นั้น มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการฆ่าอยู่ 3 กลุ่ม เช่นเดียวกัน ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ 2) ผู้ซื้อ โปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ จะเห็นว่า บุคคลผู้อยู่ในสถานะเป็น “ผู้แสวงหาศาสตราให้” คือ บุคคลกลุ่มที่ 2 ทั้ง 2 กรณี คือ ผู้ซื้อหรือ เจ้าของโรงงาน หรือ ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน แสดงว่า บุคคลกลุ่มนี้อาจต้องปาณาติบาตใน 2 สถานะต่อการมีสัตว์ตาย 1 ตัว คือ 1) ผู้สั่งบังคับ และ 2) ผู้แสวงหาศาสตราให้

การพรรณนาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่ออันตาย คือ การแสดงโทษของการมีชีวิตอยู่กล่าวพรรณนา คุณความตายว่าดื้ออย่างนั้นอย่างนี้เช่น หลังจากตายแล้วท่านจักไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นต้น เพื่อชักชวน ให้เขาฆ่าตัวตาย หรือทำลายชีวิตคนอื่นและสัตว์อื่น (วิ.มหา. (ไทย) 1/171/142) หากผู้ฟังหรือผู้ถูกชักชวน กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามจนตัวตาย หรือทำให้คนอื่นตาย อันเป็นผลมาจากการกล่าวและชักชวนนั้น ผู้กล่าว ชักชวนย่อมเป็นปาณาติบาตไม่ต่างอะไรกับการฆ่าด้วยมือตนเอง ในกรณีการใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ และการใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์นั้น ถ้าหากบุคคลกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ซื้อหรือ

เจ้าของโรงงาน และ ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน กล่าวพรรณาคุณความตายของสัตว์เพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ว่า เป็นสิ่งที่ดีและเป็นหน้าที่ของสัตว์ที่เป็นอาหารมนุษย์ เพื่อให้คนงานลดความรู้สึกผิดและตั้งใจทำงานของตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการกล่าวและชักชวนเพื่อให้คนอื่นทำหน้าที่ฆ่าสัตว์ ถ้าเป็นแบบนี้บุคคลเหล่านี้ย่อมถือว่าเป็นปาณาติบาตเพิ่มอีก 1 สถานะ คือ “การพรรณาคุณความตายหรือชักชวนเพื่ออันตาย” แม้แต่ในบุคคลกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็น คนงานที่ใช้เครื่องจักร หรือคนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ หากกล่าวพรรณาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่อนคนงานด้วยกัน ให้ปฏิบัติหน้าที่ในขั้นตอนของการฆ่าสัตว์อย่างไม่ลังเล ไม่กังวล ไม่คิดมาก หรือไม่กลัวบาป ก็ย่อมเป็นปาณาติบาตทั้ง 2 สถานะเช่นเดียวกัน

ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 1 ทั้ง 2 กรณี คือ ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร และผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์นั้น ถ้าเป็นเพียงผู้คิดค้น ออกแบบ และผลิตเท่านั้น ก็จัดเป็นเพียง “มโนทุจริต” (ความชั่ว/บาปทางใจ) เท่านั้น นับว่ายังไม่ถึงขั้นเป็นปาณาติบาต เนื่องจากไม่อยู่ในองค์ประกอบของปาณาติบาต (สัตว์ที่ถูกฆ่าเป็นสัตว์มีชีวิต ผู้ฆ่ารู้ถือว่าสัตว์มีชีวิต มีจิตคิดจะฆ่า มีความพยายามฆ่า และสัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น) แต่หากว่า ผู้ออกแบบและผลิตกล่าวพรรณาถึงคุณสมบัติของเครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่าด้วยหวังใจให้ผู้ซื้อนั้นซื้อ ในกรณียอมเข้าข่าย “การพรรณาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่ออันตาย” ย่อมถือว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในปาณาติบาต และเมื่อมีการนำไปใช้ทำให้สัตว์ตาย ผู้ออกแบบและผลิตย่อมถือว่าเป็นปาณาติบาตเช่นเดียวกัน

8. มุมมองและทำที่ต่อการประกอบอาชีพปาณาติบาตหรือเกี่ยวข้องกับปาณาติบาต

จะเห็นว่า การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์มีบุคคลที่เป็นปาณาติบาต หรือผิดศีลทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร และในกรณีการใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ก็มีบุคคลที่เป็นปาณาติบาตหรือผิดศีลอยู่ 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ จึงทำให้เกิดประเด็นว่า ถ้าสิ่งนี้หรืออาชีพเหล่านี้ทำให้เกิดเบญจศีลข้อปาณาติบาต แล้วพระพุทธศาสนามีท่าทีต่ออาชีพหรือการงานเช่นนี้อย่างไร และถ้าจำเป็นต้องประกอบอาชีพนี้ ผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ควรปฏิบัติอย่างไร ซึ่งสามารถประมวลเป็นแนวปฏิบัติได้ดังนี้

1. แนวทางที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา คือ การไม่ประกอบหรือไม่เกี่ยวข้องกับอาชีพหรือการงานที่เป็นการกระทำที่ผิดศีลทุกประเภท โดยเฉพาะบุคคลผู้มีความประสงค์จะพัฒนาตนให้มีคุณธรรมสูงยิ่งขึ้นไป เพราะพระพุทธศาสนาถือว่า “ศีลเป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็นบ่อเกิด แห่งคุณความดีทั้งหลาย เป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง เพราะฉะนั้น พึงชำระศีลให้บริสุทธิ์” (ขุ.เถร. (ไทย) 26/612/445) ข้อนี้จึงถือเป็นแนวทางปฏิบัติอันดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นแนวปฏิบัติที่สมบูรณ์และดีพร้อม อาจเรียกสั้นๆ ตรงๆ ว่า “แนวทางดี (กุศล)” หรือ “แนวบุญ”

2. สำหรับบุคคลที่ไม่มีทางเลือก หรือไม่สามารถเลือกแนวทางแรกได้ แต่จำเป็นต้องเลือก หรือเลือกไม่ได้ ต้องดำเนินตามแนวทางที่ 2 คือ เป็นแนวทางแห่งอาชีพหรือการงานที่เป็นปณาดิบาท หรือเกี่ยวข้องกับปณาดิบาท ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่อยู่ในอาชีพหรือการงานอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 กลุ่มดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แนวทางนี้เป็นแนวทางที่ผิดศีลธรรม เป็นแนวทางไม่ดี เป็นอกุศล หรือแนวทางที่เป็นบาป เมื่อเลือกดำเนินแนวทางนี้แล้วมีแนวปฏิบัติดังนี้

ประการแรก บุคคลทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น จะต้องระลึกอยู่เสมอและตลอดเวลาว่า อาชีพหรือการงานของตนนั้นเป็นการกระทำที่ผิดศีล เป็นปณาดิบาท และขาดกาลยาณธรรม (ธรรมที่ดีงาม) ข้อ “ความเมตตา” (ความรักปรารถนาดี) กล่าวง่ายๆ คือ ผิดหลักเบญจศีลเบญจธรรม เป็นเบื้องต้น ในคัมภีร์พระอภิธัมมัตถสังคหะ ระบุว่าผู้ประกอบอาชีพหรือการงานที่เป็นปณาดิบาท หรือเกี่ยวข้องกับปณาดิบาทเช่นเดียวกับบุคคล 3 กลุ่มข้างต้นโดยรู้ว่า อาชีพหรือการงานของตนเป็นอกุศลกรรม (กรรมชั่ว) มีโทษ ไม่ควรกระทำ แต่ก็ได้กระทำลงไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดก็ตาม เช่น ไม่มีทางเลือกเพื่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัว เพื่อเลี้ยงคนในชุมชน เป็นต้น ย่อมมีโทษน้อย เพราะมีเจตนาอ่อน เมื่อเทียบกับบุคคลผู้ประกอบอาชีพหรือการงานโดยไม่รู้ หลงผิดว่าเป็นถูก หรือกระทำด้วยความโลภ เปรียบเสมือนช่างตีเหล็ก เผลอเหล็กจนร้อนจัด แล้วเอาออกจากเตามาวางไว้ ช่างตีเหล็กนั้น ย่อมรู้ว่าก้อนเหล็กนั้นร้อน ฉะนั้น เมื่อจำเป็นจะต้องเอามือไปจับก้อนเหล็ก ก็ย่อมรู้ประมาณในความร้อน ไม่จับเหล็กนั้นลงไปอย่างเต็มที่ จึงไม่ต้องเผชิญกับความร้อนที่รุนแรง แต่ก็ต้องร้อน เพราะบาปย่อมเป็นบาป (วรรณสิทธิ ไวทยเสวี, 2548: 204) ดังนั้น การรู้ตัวอยู่เสมอว่า ตนประกอบอาชีพหรือการงานที่ผิดศีลธรรม จึงทำให้ความพยายามและเจตนาฆ่าในขณะทำงานมีลักษณะที่อ่อนลง และไม่รุนแรงมาก

ประการที่สอง แม้บุคคลทั้ง 3 กลุ่มเลือกอาชีพหรือการงานที่เป็นปณาดิบาทดังกล่าวแล้ว ในขณะปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ไม่ควรปฏิบัติด้วยมิจฉาจิตฺติ หลงเข้าใจผิดคิดว่า อาชีพหรือการงานของตนเป็นกุศล เป็นบุญ เป็นการทำประโยชน์ให้คนอื่น ทำให้ทุกคนมีอาหารรับประทาน จึงเป็นสิ่งที่ควรทำ แล้วจึงกระทำหน้าที่ของตนลงไป ทั้งนี้เพราะความไม่รู้ว่าจะอาชีพหรือการงานของตนเป็นอกุศลนั้น ย่อมเชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยมิจฉาจิตฺติอย่างแรงกล้า ฉะนั้น จึงต้องรับโทษมาก เป็นบาปมาก อีกทั้งการประกอบอาชีพหรือการงานของตนด้วยความโลภ หวังในทรัพย์สิน หวังในกำไร ปรารถนาอยากเป็นคนรวยมั่งคั่งในอาชีพนี้ จึงหวังกอบโกยอย่างเต็มที่ ฆ่าสัตว์โดยไม่คำนึงถึงบาปบุญ เชื่อว่าเป็นผู้ประกอบอาชีพการงานด้วยโลภะ ยิ่งพยายามหาอุปบายต่างๆ ในการฆ่าสัตว์และขายเนื้อสัตว์ด้วยวิธีการที่ผิด และเอาเปรียบผู้ซื้อ ยิ่งทำให้โลภะยิ่งมีกำลังแรงกล้า ยิ่งมีโทษมาก และเป็นบาปมากกว่าเดิม เปรียบบุคคลผู้ประกอบอาชีพหรือการงานที่เป็นปณาดิบาทโดยไม่ว่าอาชีพของตนเป็นบาป หรือเข้าใจผิดว่าบาปนั้นเป็นบุญ หรือกระทำด้วยความโลภนั้น เปรียบเสมือนบุคคลผู้มาภายหลัง ไม่รู้ว่าก้อนเหล็กนั้นร้อน มีความอยากรู้ ย่อมจับก้อนเหล็กนั้นอย่างเต็มที่ จนทำให้มือไหม้เกรียมไป จึงต้องพบกับความเจ็บปวดแสบร้อนอย่างรุนแรงและเต็มที่ (อ้างแล้ว) ดังนั้นการกระทำด้วยความหลงผิดและความโลภ ย่อมทำให้เจตนามีกำลังแรงมากยิ่งขึ้น จึงเป็นบาปมากยิ่งขึ้น

ประการที่สาม บุคคลทั้ง 3 กลุ่มไม่เพียงมีความยินดี หรือหลงยินดี ในอาชีพหรือการงานที่ตนกระทำ ไม่ว่าในขณะใดขณะ เช่น ขณะก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำแล้ว โดยเฉพาะหลังทำแล้วได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง ยิ่งมีความยินดีมาก ยิ่งทำให้เจตนาที่แรงกล้ามากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ยิ่งมีโทษมากเป็นบาปมาก

ประการสุดท้าย บุคคลทั้ง 3 กลุ่มที่ประกอบอาชีพหรือการงานที่เป็นปาณาติบาต หากมีทางเลือกอื่นในการประกอบอาชีพที่ไม่ผิดศีลธรรม ก็ควรเดินออกจากการประกอบอาชีพดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเป็น “บาปที่จำเป็น” แต่ถ้ามีทางเลือกอื่นแล้ว ไม่ทำ ยังคงประกอบการทำงานดังกล่าวอยู่ จากบาปที่จำเป็นต้องทำ จะกลายเป็นบาปที่ยินดีกระทำ ไม่ว่าจะด้วยมิชฌาติภูฏี หรือโลภะก็ตาม จะทำให้เจตนามีกำลังแรงกล้ามากยิ่งขึ้นกว่าเดิมกลายเป็นบาปอย่างเต็มที่ได้

9. บทสรุป

การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร ส่วนการใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ก็มีบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในกระบวนการฆ่าอยู่ 3 กลุ่มเช่นเดียวกัน ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่าในกระบวนการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามหลักปาณาติบาตในเบญจศีลแล้วพบว่า

บุคคลกลุ่มที่ 3 ของทั้ง 2 กรณี คือ “คนงานที่ใช้เครื่องจักรฆ่า” และ “คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่า” จัดเป็นปาณาติบาตด้วย “ถาวรประโยค” (เครื่องมือฆ่าที่ทำไว้ประจำที่) และครอบงำประกอบการฆ่าที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะข้อ “วธกจิต” หากมีจิตคิดฆ่าขณะใดขณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นก่อนเปิดเครื่อง หรือขณะเครื่องทำงานหรือดำเนินการฆ่าสัตว์ หรือหลังจากสัตว์ตายไปแล้ว และรวมถึงหลังจากปิดเครื่องแล้วก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นวธกจิต แต่ถ้าไม่มีวธกจิตย่อมถือว่าไม่เป็นปาณาติบาต เช่น ถูกบังคับ ทั้งนี้หากมีการกล่าวชักชวนเพื่อมาทำหรือให้กำลังใจเพื่อนเพื่อไม่ให้รู้สึกผิด ย่อมเป็นปาณาติบาตเพิ่มขึ้นมาอีกวิธีหนึ่ง คือ “การพรรณนาคุณความตายหรือชักชวนเพื่อนตาย”

ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 2 ของทั้ง 2 กรณี คือ “ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน” และ “ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน” จัดเป็นปาณาติบาตด้วย “อาณัตติกประโยค” (การสั่งหรือใช้ให้คนงานฆ่า) ใน 2 สถานะต่อการมีสัตว์ตาย 1 ตัว คือ 1) ผู้สั่งบังคับ และ 2) ผู้แสวงหาศาสตรา และอาจเพิ่มอีก 1 สถานะ คือ “ผู้กล่าวพรรณนาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่อนตาย”

สุดท้าย คือ บุคคลกลุ่มที่ 1 ของทั้ง 2 กรณี คือ ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร และ ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์นั้น ถ้าเป็นเพียงผู้คิดค้น ออกแบบ และผลิตเท่านั้น ก็จัดเป็นเพียง “มโนทุจริต” (ความชั่ว/บาปทางใจ) เท่านั้น นับว่ายังไม่ถึงขั้นเป็นปาณาติบาต แต่หากมีการกล่าวพรรณนาถึงคุณสมบัติของเครื่องจักรหรือโปรแกรมฆ่าด้วยหวังจูงใจให้ซื้อ ย่อมเข้าข่าย “การพรรณนาคุณความตาย หรือชักชวนเพื่อนตาย” จัดเป็นปาณาติบาตเช่นเดียวกับการฆ่าด้วยมือตนเอง ซึ่งบุคคลทั้ง 3 กลุ่มกระทำปาณาติบาตในประโยคข้อใดนั้น สามารถสรุปแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงประโยค (ประโยค) ของการกระทำปาณาติบาต

บุคคลผู้กระทำ	ประโยคของปาณาติบาต				
	สาหัสถึงประโยคฆ่าที่เกิดขึ้นด้วยมือตนเอง	ถาวรประโยคฆ่าเครื่องมือฆ่าที่ทำไว้ประจำที่	อาณัตติกประโยค การสั่งบังคับผู้อื่นให้ฆ่า	การแสวงหาศาสตราวุธให้	กล่าวพรรณนาคุณความตายหรือการชักชวนเพื่อให้ตาย
1. การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์					
1.1 ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร	-	-	-	-	✓
1.2 ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน	-	-	✓	✓	✓
1.3 คนงานที่ใช้เครื่องจักร	-	✓	-	-	✓
2. การใช้โปรแกรมฆ่าหรือควบคุมเครื่องจักรที่ใช้ฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์					
2.1 ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่า	-	-	-	-	✓
2.2 ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้หรือเจ้าของโรงงาน	-	-	✓	✓	✓
2.3 คนงานที่ควบคุมหรือใช้โปรแกรมฆ่า	-	✓	-	-	✓

ส่วนมุมมองและท่าทีของพระพุทธศาสนาต่ออาชีพอ้างหรือการงานดังกล่าว นั้น มีดังต่อไปนี้ 1) แนวทางที่ดีพร้อมและเป็นกุศล คือ การงดเว้นหรือไม่ประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมทุกชนิด ซึ่งในกรณีนี้คืออาชีพที่เป็นปาณาติบาต 2) ถ้าไม่มีทางเลือกและจำต้องประกอบอาชีพที่เป็นอกุศลเช่นนี้ ผู้กระทำจะต้องระลึกและเตือนตนเองอยู่เสมอว่า อาชีพหรือการงานของตนเป็นการกระทำที่ผิดศีล เป็นปาณาติบาต เพื่อลดแรงจูงใจให้มีกำลังอ่อนลง บาปจะได้น้อยลง เรียกว่า แม้เป็นบาป ก็เป็นเพียงบาปที่จำเป็นเท่านั้น 3) ไม่ปฏิบัติด้วยมิจฉาจิต คือ หลงเข้าใจผิดว่า เป็นอาชีพหรือการงานที่เป็นกุศล ทำประโยชน์ให้คนอื่น ทำให้ทุกคนมีอาหารรับประทาน หรือประกอบอาชีพหรือการงานของตนด้วยความโลภ หวังในทรัพย์สิน หวังในกำไร ประารถนาอยากเป็นคนรวยมั่งคั่งด้วยอาชีพนี้ จึงหวังกอบโกยอย่างเต็มที่ ฆ่าสัตว์โดยไม่คำนึงถึงบาปบุญ 4) ไม่พึงมีความยินดี หรือหลงยินดีในอาชีพหรือการงานที่ตนกระทำ ไม่ว่าในขณะใดขณะ เช่น ขณะก่อนทำ ขณะทำ และหลังทำแล้ว โดยเฉพาะหลังทำแล้วได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง ยิ่งมีความยินดีมาก ยิ่งทำให้เจตนานั้นแรงกล้ามากยิ่งขึ้นและ 5) หากมีทางเลือกอื่นในการประกอบอาชีพที่ไม่ผิดศีลธรรม ก็ควรเดินออกจากการประกอบอาชีพดังกล่าว

บรรณานุกรม

- ปิ่น มุกทุกันต์, พันเอก. (2539). **แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ปุ่นวิสัย กิตติมานนท์. (2554). **การศึกษาวิเคราะห์ปณาดิบาตในเซลล์มนุษย์และตัวอ่อนมนุษย์**. บรรณาธิการโดย พระมหาสมปурณ์ วุฒิกโร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระญาณวโรดม (สนธิ์ กิจจาโร). (2543). **เบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีล**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2557). **พุทธธรรมฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ 39 (ฉบับข้อมูลคอมพิวเตอร์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมปอง มุทีโต. (2558). **คัมภีร์อริยฐานวรรณนา**. อุดรธานี: ศูนย์วิจัยสันนากรรมฐานนินารธรรม.
- มติชนออนไลน์ (Matichon online). (2561). **โรงฆ่าสัตว์ กทม. พลิกโฉมวงการเนื้อไทย**. (ออนไลน์)-วันที่ 23 สิงหาคม 2561-เวลา 12:35 น. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2564. จาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1098351.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2536). **พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 91 เล่ม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2550). **วินัยวินิจฉัย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2551). **อุปกรณ์วินัยมุขเล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรรณสิทธิ ไวยเสวี. (2548). **คู่มือการศึกษาพระอภิธรรมมัตถสังคหะ ปริเฉทที่ 5 วิถีมุตตสังคหวิภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 6. นครปฐม: มูลนิธิแนบมหาธีรานนท์.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2542). **หลักพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2452). **วินัยมุขเล่ม 1 หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 41. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2538). **เบญจศีลและเบญจธรรม: หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2552). **วินัยมุขเล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระอินทร์เทวราชกับการตีความแบบหลังนวยุค God Indra DevaRaja and Postmodern Hermeneutics

สิริกอร์ อมฤตวาริน

Sirikorn Amaritwarin

เอนก สุวรรณบัณฑิต

Anek Suwanbundit

สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Philosophy and Ethics Program,

Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: sirikorn.am@ssru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 25 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและตีความเชิงปรัชญาเรื่องพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการทฤษฎีหลังนวยุคและขยายความหมายพระอินทร์ในระบบเทวราชาของกรุงรัตนโกสินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการทฤษฎีหลังนวยุค การวิจัยใช้วิธีการทางปรัชญาในตีความเอกสารและการสรุปตีความ ผลการวิจัยพบว่า การตีความพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการทฤษฎีหลังนวยุคสายกลางได้ 1) การตีความบนฐานปรัชญาอารยัน พระอินทร์มาจากคำบาลี “อินท” แปลว่า “ผู้กระทำความเป็นใหญ่ยิ่ง” ตีความได้ 2 นัย คือ (1) ความเป็นใหญ่ คือ กระทำความเป็นใหญ่ สิ่งทีกระทำให้เป็นยิ่งใหญ่มาก เทพเจ้าแห่งลมฟ้าอากาศ บันดาลให้เกิดฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นผู้ยังชีวิตให้ดำรงอยู่ ช่วยเหลือสรรพสัตว์ ควบคุม ธำรง รักษา และบำรุงสรวงโลกและมนุษย์โลก (2) ผู้เป็นใหญ่ เป็นประมุขแห่งทวยเทพ มีอำนาจหน้าที่ปกครองเหล่าคณะเทพ ครอบครองเทพนครอันยิ่งใหญ่ และพร้อมด้วยทิพยทรัพย์อันแสดงความทรงยศและเกียรติของผู้เป็นใหญ่ 2) การตีความบนฐานปรัชญาไทย เข้าใจพระอินทร์อย่างถนอมถนอม โดยมี 2 นัย คือ (1) ผู้ดูแล เป็นเทวราชที่มีหน้าที่ช่วยคนดีในยามตกทุกข์ได้ยาก (2) ผู้ให้ การเป็นพระอินทร์ได้เกิดจากการสร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก พระอินทร์จึงเป็นผู้ให้ การให้นั้นให้ด้วยความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิต สิ่งทีให้เป็นสิ่งดีเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ รวมถึงการบันดาลให้ฝนฟ้าอุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษอีกด้วย การขยายความหมายของพระอินทร์ เมื่อพิจารณาจากปรัชญากระบวนการทฤษฎีหลังนวยุคแล้ว จะพบว่ารากฐานความคิด ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปก็ยังคงมองกษัตริย์บนแนวคิดพระอินทร์ในฐานะเทวราชา คือ เป็นเทวราช

โดยตนเอง เป็นผู้ทรงอำนาจบาปมี และเป็นธรรมราชาผู้ประเสริฐ ทั้งนี้มองผ่านความเป็นพระอินทร์ 4 ประการ ที่ตีความใหม่ออกมาได้ย่อมมีทรรศนะร่วมกันว่า กษัตริย์เป็นผู้เป็นใหญ่ดุจพระอินทร์มีพระจริยวัตรอันงดงาม ตามวัดตบ 7 และบำเพ็ญบาปมี ใส่ใจดูแลทุกข์สุขของราษฎร สร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คน หมดมาก โดยพระปรีชาสามารถของกษัตริย์ที่ดลบันดาลให้ทุกข์ภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นหมดสิ้นไป เฉกเช่น พระอินทร์ที่ลงมาช่วยเหลือมนุษยโลก

คำสำคัญ: พระอินทร์, หลัคนวยุค, ตีความ

Abstract

Objective of this research was to study and philosophical hermeneutics the Indra with post-modern philosophy paradigm and expand the meaning of Indra in the Devaraja system of Rattanakosin Kingdom with the post-modern paradigm. The research uses a philosophical approach to interpret documents and summaries. The research finding, Indra's hermeneutics with the moderate postmodern paradigm is; 1) Aryan philosophy-based hermeneutics. Indra is derived from the Pali word "Inth", which means "the person who does greatness". This translated to: (1) Greatness means being great, doing a big thing, such as the God of the weather who causes seasonal rain, supporting life, and assisting any beings, and controlling, maintaining, and nurturing the heavens and the human world. (2) the great as the king of the devas, with the power and duty to reign over all devas, possession of the great god city and with prosperity, all of which demonstrate the great's dignity; 2) Thai philosophy-based hermeneutics. Indra as the Thai great angel has two implications: (1) As the great angel, Indra is responsible for assisting the good in times of need. (2) the giver derived that being Indra by doing good as volunteer and bringing public prosperity to the people's benefit. So Indra is the giver, and he does so with good intentions. It is a charitable act that benefits he recipient, such as things, public goods, and the source of the rain. Expanding the meaning of Indra could be considered in light of postmodern philosophical paradigm, which holds that the monarch as Indra, the king as his own devaraja, the almighty and sublime dhammaraja, is still the cornerstone of people's ideas and knowledge. The new interpretation of Indra in four conceptions could be a new image of the king as the great Indra, acting good in accordance to seven virtues and performing royal duties aimed at the people's happiness. Creating the public assets that benefited to general population. The king's intelligence will vanish all the misfortunes much like Indra, who had come down to rescue the human realm.

Keywords: Indra, postmodern, hermeneutics

1. บทนำ

พระอินทร์เป็นชื่อของเทวดาในศาสนาพราหมณ์/ฮินดู และศาสนาพุทธ โดยมีตำแหน่งเป็นจอมเทพ เป็นประมุขแห่งเทวดาทั้งปวง มีหน้าที่ปกครองสวรรค์และอภิบาลโลก พระไตรปิฎกที่ขนิยาย มหาวรรค ได้แสดงไว้ว่า พระอินทร์เป็นตำแหน่งของพระราชแห่งเทพทั้งปวง ในสรวงสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ตำแหน่งนี้จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน ไปตามผลแห่งบุญกรรมที่ได้กระทำไว้ พระอินทร์องค์ใดสิ้นบุญ ก็จะมีองค์ใหม่ขึ้นมาแทนที่ ชาวไทยพุทธมีความเชื่อเรื่องพระอินทร์ นอกจากในฐานะเป็นเทวราชแล้ว ยังเป็นเทวราชที่มีหน้าที่ช่วยคนดีในยามตกทุกข์ได้ยาก

บทบาทของพระอินทร์ที่เป็นเทพอุปถัมภ์พุทธศาสนา น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้รัชกาลที่ 1 ทรงเลือกพระอินทร์ขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์ของรัฐและสถาบันกษัตริย์ ในแง่ของการขึ้นครองราชย์ในฐานะธรรมราชา (ชาติรี ประทีปนทการ, 2558) ยุครัตนโกสินทร์จึงเน้นความสำคัญกับพระอินทร์ เช่น ชื่อเมืองหลวงที่ว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลก ภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์ มหาสถาน อมรพิมาน อวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” ซึ่งสามารถตีความตามคำแปลได้ว่า “รัตนโกสินทร์” และ “สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” มีความหมายเกี่ยวข้องกับ “พระอินทร์” แสดงให้เห็นว่าในสมัยรัตนโกสินทร์เน้นความสำคัญของพระอินทร์ เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ของคุณธรรม ธรรมะและศีลในทุกระดับ

เมื่อเป็นสัญลักษณ์ก็ควรที่จะมีการตีความ การตีความดำเนินไปบนความหมายของภาษา เนื่องจากภาษาช่วยให้มนุษย์เกิดการพัฒนาโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่ผลสรุป การใช้ภาษาทำให้เกิดความรู้สึกรับสาร เช่น เกิดความรู้สึกชื่นชอบ หรืออคติซึ่งเป็นพลังของภาษา ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สมมุติขึ้นมาเพื่อใช้สื่อความหมายแทนความต้องการ ซึ่งในแต่ละชาติแต่ละภาษาใช้สืบทอดต่อกันมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมและอารยธรรม การสร้างคำของแต่ละชาติ แต่ละสังคมนั้น อาจจะเป็นคำที่สื่อแทนความหมายในสิ่งเดียวกันแตกต่างกันเพราะว่าแต่ละกลุ่มในสังคมของท้องถิ่นนั้นได้กำหนดคำในภาษาของตนตามวัฒนธรรมและประเพณีที่ได้สืบทอดต่อๆ กันมา จนเป็นสิ่งสากลในกลุ่มของตน การตีความจึงต้องตีความจากภาษาที่ใช้จึงจะได้ความหมาย มีภาษาสามัญและภาษาอุดมคติสำหรับการใช้เพื่ออธิบายความเป็นจริงได้ตรงตามความรู้ที่คิดได้ (กิริติ บุญเจือ, 2562) เพื่อมุ่งสู่ความเข้าใจความหมายใน 2 ระดับ คือ ระดับความเข้าใจว่าหมายถึงอะไรและมีความหมายหรือมีคุณค่าสำหรับมนุษย์แค่ไหน นั่นคือเน้นการทำความเข้าใจในสิ่งที่สนใจอย่างรอบด้าน ทุกมุมมอง และมีการให้ความหมายหรือคุณค่าไปตามประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม ซึ่งทำให้การตีความมีได้หลากหลายความหมายและหลากหลายคุณค่า

ฉะนั้น การตีความพระอินทร์มีหลายคติ และหลากหลายวิธี รวมไปถึงมีการวิเคราะห์ผลของการตีความเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นการมองเฉพาะในด้านของตน ทำให้เป็นเหมือนจิ๊กซอว์แต่ละชิ้น การตีความบนฐานปรัชญาจึงน่าจะเป็นแนวทางในการบูรณาการการตีความให้เกิดเป็นภาพรวมที่ชัดเจนอย่างใหม่ขึ้นมา การตีความใหม่เพื่อนำไปสู่การเข้าใจระบบเทวราชของกรุงรัตนโกสินทร์ สำหรับการปกครองที่ดี การตีความพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการทัศน์หลังนวยุคสายกลางด้วยการวิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องราวต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์แก่กัน หวังความร่วมมือกัน

โดยไม่ต้องเชื่อเหมือนกัน สร้างบรรยากาศแห่งเอกภาพบนความหลากหลาย สร้างความหวังให้กับสันติภาพอย่างกว้างขวาง (กิริติ บุญเจือ, 2561) ย่อมจะช่วยเปิดพื้นที่ให้เกิดความเข้าใจและขยายผลไปถึงการอธิบายบทบาทหน้าที่ของสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันการเมืองการปกครองของไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและตีความเรื่องพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการวนธรรมศน์หลังนวยุค
2. เพื่อขยายความหมายพระอินทร์ในระบบเทวราชาของกรุงรัตนโกสินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการวนธรรมศน์หลังนวยุค

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา คือ วิเคราะห์เนื้อหาและการตีความเชิงปรัชญาจากเอกสารและบทความทางวิชาการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพระอินทร์
2. จำแนกมโนคติหลัก และวิเคราะห์เนื้อหา
3. ทำการตีความเนื้อหาเชิงปรัชญาโดยใช้หลักปรัชญากระบวนการวนธรรมศน์
4. สรุปผลการตีความและขยายความหมาย
5. อภิปรายผล

4. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์และตีความพระอินทร์ด้วยปรัชญากระบวนการวนธรรมศน์หลังนวยุคสายกลางเพื่อความเข้าใจในลักษณะภาพเต็มได้อย่างลึกซึ้ง ได้ผลการตีความดังนี้

- 1) การตีความบนฐานปรัชญาอารยัน

พระอินทร์ มาจากคำบาลี “อินท” แปลว่า “ผู้กระทำความเป็นใหญ่ยิ่ง” ตีความได้ 2 นัย คือ

- 1.1) ผู้เป็นใหญ่ ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งแห่งที่ตามตำนานกำเนิดต่างๆ เช่น พระอินทร์ตามคัมภีร์พระเวทชั้นฤคเวท เป็นประมุขแห่งทวยเทพ เป็นประธานเทวสภา มีอำนาจหน้าที่ปกครองเหล่าคณะเทพเป็นเจ้าของแห่งการสงคราม เป็นผู้สร้างและเป็นเลิศ พระอินทร์เป็นใหญ่โดยกำเนิด แม้ในชั้นหลัง ฐานะผู้เป็นใหญ่ของพระอินทร์ได้ถูกลดระดับลงมาทั้งฐานะและหน้าที่ โดยตามฮินดูที่เน้นคติตรีมูรติได้เน้นให้พระตรีมูรติเป็นใหญ่ พระอินทร์ก็ยังเป็นหัวหน้าเทวดาภายใต้เทวสภา ทำหน้าที่ดูแลจักรวาลและโลกในภาวะปกติ

ในทางพระพุทธศาสนา พระอินทร์เป็นประธานแห่งเทพในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ดำรงตำแหน่งเสวยยศเป็นท้าวสักกเทวราช ครองครองเทพนครอันยิ่งใหญ่และพร้อมด้วยทิพยทรัพย์อันแสดงความทรงยศและเกียรติของผู้เป็นใหญ่ ปกครองสวรรค์ 1,000 ปีทิพย์

1.2) ความเป็นใหญ่ คือ กระทำความเป็นใหญ่ สิ่งที่ทำเป็นยิ่งใหญ่ว่า พิจารณาได้จาก พระอินทร์ ตามคัมภีร์พระเวทชั้น ฤคเวท เป็นเทพเจ้าแห่งลมฟ้าอากาศ บันดาลให้เกิดฝนตกต้องตามฤดูกาล บันดาลให้พืชพรรณงดงาม เป็นผู้ยังชีวิตให้ดำรงอยู่ ชอบช่วยเหลือสรรพสัตว์ ควบคุม อารัง รักษา และบำรุงสวรรคโลกและมนุษย์โลก คัมภีร์ผู้ที่กระทำความเป็นใหญ่เสมอ ปกป้องดูแลโลกให้พ้นจากสิ่งอันตรายเลวร้ายต่างๆ ถ้าใครตกทุกข์ได้ยากหรือพลัดพรากจากกัน ก็ช่วยจัดการให้ได้พบทุกข์หรือได้พบปะกัน ทรงบริหารจักรวาลให้เป็นสุขอยู่เป็นนิรันดร์

ในทางพระพุทธศาสนา พระอินทร์เป็นผู้ดูแลทุกข์สุขของมนุษย์โลก ยามใดที่มีเรื่องเดือดร้อนขึ้นบนโลกมนุษย์ อาสนะของพระองค์ที่เคยอ่อนนุ่มก็จะแข็งกระด้าง หรือบางครั้งก็ร้อนจนไม่สามารถประทับอยู่ได้ จะต้องลงมาช่วยมนุษย์จนผ่านพ้นเคราะห์ภัยเดือดร้อนนั้น การที่พระอินทร์ได้ลงมากระทำการดีดพิณถวายพระโพธิสัตว์จนเข้าใจทางสายกลางและบรรลุพระโพธิญาณเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และได้ปาวารณาทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดอายุสมัย ล้วนเป็นการกระทำสิ่งยิ่งใหญ่แน่นอน

2) การตีความบนฐานปรัชญาไทย

ปรัชญาไทยมีคติเชื่อของชาติพันธุ์ไทย-ลาวถึงพระยาแถนว่ามีบทบาท 3 ประการคือ บทบาทในการสร้างบทบาทในการลงโทษและบทบาทในการปรอง (ประยงค์ แสงบุราณ, 2555) และเมื่อรับศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพระพุทธศาสนาเข้ามาก็เชื่อว่า พระยาแถนคือ พระอินทร์ และเข้าใจพระอินทร์อย่างพระยาแถน โดยมี 2 นัย คือ

2.1) ผู้ดูแล

พระอินทร์ในความเชื่อของชาวไทยและชาวพุนั้นเป็นเทวราชที่มีหน้าที่ช่วยคนดีในยามตกทุกข์ได้ยาก มีภาวะร้อนอาสน์ ดังเช่นปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสังข์ทอง พระอินทร์ร้อนอาสน์ต้องลงมาจากสวรรค์ ทำเป็นจะตีเมืองของท้าวสามนต์โดยพนันตีคี่ เพื่อให้พระสังข์ถอดรูปเงาะ จะได้ครองคู่กับนางรจนาอย่างมีความสุข หรือที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านเรื่องจันทโครบ เมื่อจันทโครบถูกโจรฆ่าตาย เพราะนางโมรายีนดาบให้โจร พระอินทร์ก็ร้อนอาสน์จึงต้องลงมาชุบชีวิตจันทโครบและลงโทษนางโมรา (สัญญา ศิริชัยวัฒนาโยธิน, 2561)

2.2) ผู้ให้

จากตำนานพระอินทร์ การเป็นพระอินทร์ได้ย่อมต้องเกิดจากการสร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก พระอินทร์จึงเป็นผู้ให้ หากใครทำถูกต้องตามกฎก็ให้รางวัลตามกฎ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน วาสนา และโชคลาภที่ดี การให้นั้นให้ด้วยความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิต สิ่งที่เป็นสิ่งดี เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ เป็นต้น รวมถึงการบันดาลให้ฝนฟ้าอุดมสมบูรณ์เป็นพิเศษอีกด้วย

การตีความพระอินทร์จึงมองความหมายออกได้เป็น 4 ประการ อันได้แก่ ความเป็นใหญ่ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแลและผู้ให้ ซึ่งสามารถนำมาขยายความด้วยปรัชญากระบวนการธรรมเพื่อแสดงความเข้าใจของคนในแต่ละกระบวนการที่รวมกันอยู่ในสังคมไทยได้ ดังนี้

1) พระอินทร์ในกระบวนการธรรมศักดิ์บาปธรรม คือ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแล เป็นอำนาจลึกลับที่ยิ่งใหญ่ ทุกสิ่งอย่างขึ้นแต่น้ำพระทัยของพระอินทร์ ทุกคนต้องเชื่อถือ เคารพ บวงสรวง เพื่อให้พระอินทร์พอใจและจะได้ประทานความอุดมสมบูรณ์ของดินฟ้าอากาศ ความโชคดีหรือชีวิตที่ดีให้ หรืออย่างน้อยก็ไม่ประทานโชคไม่ดีให้

ต้องยำเกรงพระอินทร์ด้วยกลัวว่าท่านจะลงโทษหากทำผิดต่อสิ่งที่พระอินทร์ต้องการ และมนุษย์จะกระทำสิ่งใดต้องระวังไม่ทำสิ่งต้องห้ามที่พระอินทร์ไม่ชอบ ไม่เช่นนั้นก็จะถูกลงโทษ

2) พระอินทร์ในกระบวนการศกนโบราณ คือ ผู้เป็นใหญ่ที่กระทำความเป็นใหญ่มีหน้าที่เป็นผู้ดูแล พระอินทร์เป็นหัวหน้าเหล่าเทวดาบนฟ้า พระอินทร์ผู้เป็นใหญ่จึงมีความเป็นองค์เอกะ (the One) ที่มีแต่ความดี สมบูรณ์พร้อม ไม่มีความเลว ไม่มีความพร่อง จึงเป็นความสูงส่งยอมกระทำการสิ่งต่างๆ อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ มีอำนาจและบารมีที่แท้จริงในการเป็นผู้ปกครองสวรรค์ เป็นผู้เป็นใหญ่ เป็นผู้รักษากฎ ดูแลดินฟ้าอากาศ เป็นผู้รู้กฎเกณฑ์ กำกับ ดูแล ให้อยู่ในระเบียบเรียบร้อย มีความสงบสุข เป็นปกติ หากใครรู้กฎและทำถูกต้องตามกฎหมายก็จะได้รับรางวัลตามกฎหมาย

3) พระอินทร์ในกระบวนการศกนยุคกลาง คือ ผู้กระทำความเป็นใหญ่และผู้ให้ เป็นผู้ดำรงตนอยู่ในหน้าที่อย่างสมบูรณ์ บำเพ็ญสาธารณกุศล สร้างสาธารณสมบัติเพื่อมหาชน เชิญชวนมหาชนกระทำด้วยจิตอาสา และกระทำความคุณธรรมได้ครบถ้วน ได้แก่ สัตตวัตร 7 ประการ จึงได้รับผลตอบแทนความดีเป็นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และเครื่องประกอบเกียรติยศอันมากมายมหาศาล เนื่องจากพระอินทร์มีทิพยทรัพย์ไม่สิ้นสุด จึงมีความเป็นผู้ให้ หากใครทำดีจนพระอินทร์โปรด ก็จะได้รับพรอันอเนกอนันต์ บันดาลให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน วาสนา และโชคลาภที่ดี

4) พระอินทร์ในกระบวนการศกนยุค คือ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแลและผู้ให้ มีตำแหน่งหน้าที่และอำนาจตามหน้าที่ชัดเจนในการเป็นหัวหน้าเทวดา เป็นการทำตามตำแหน่งหน้าที่และอำนาจตามหน้าที่ให้ครบถ้วน คอยตรวจสอบ ตรวจตราดูแลโลกและจักรวาลให้เป็นปกติสุข หากมีจุดใดไม่ถูกต้อง ก็จัดการให้ถูกต้อง สิ่งใดก้าวล่วง ก้าวล้ำกฎ ก็ต้องปราบปรามให้ถูกต้อง ลงโทษผู้กระทำผิด และหากใครทำถูกต้องตามกฎหมายก็ให้รางวัลตามกฎหมาย พระอินทร์มีอารมณ์อย่างมนุษย์ มีชอบ มีรัก มีโกรธ ซึ่งแสดงผ่านเรื่องเล่าต่างๆ และเมื่อทำผิดก็ถูกลงโทษ อยู่ภายใต้กฎ ไม่อยู่เหนือความดีความชั่ว

5) พระอินทร์ในกระบวนการศกนหลังยุค คือ ผู้เป็นใหญ่ที่ดำรงตนด้วยการประพฤติคุณธรรม มีหน้าที่ในเชิงปกครองและมีจริยธรรมในการดำรงตนและปกครองบริหารให้ดำรงตนด้วยขันติ มีความไม่โกรธ เป็นนิสสัย ไม่จิตจางในมิตร ไม่ตำหนิผู้ไม่ควรตำหนิ ไม่กล่าวส่อเสียด ไม่ให้ความโกรธเข้าครอบงำ ไม่โกรธตอบ ผู้โกรธ มีความไม่โกรธและความไม่เบียดเบียนเป็นปกติทุกเมื่อ และกระทำความเป็นใหญ่ นั่นคือ เป็นผู้ดูแลและผู้ให้ หมายถึง ผู้ที่ดูแลทุกข์สุขของโลก ผู้ได้ปกครอง บริหาร ให้ดำเนินไปอย่างปกติสุข หากสิ่งใดขาดตกบกพร่องก็เข้าช่วยเหลือด้วยการให้ เป็นการให้ด้วยความเต็มใจ ให้ความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิต สิ่งที่ได้เป็นสิ่งดี เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ รวมไปถึง การให้กำลังใจ ให้ความรู้ หรือให้โอกาส รวมไปถึง ให้อภัยเมื่อมีผู้ทำผิด เพื่อให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์

อนึ่ง การอธิบายขยายความพระอินทร์นี้ ก็เพื่อความเข้าใจระบบเทวราชสำหรับการปกครองของไทยยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งสามารถประมวลออกได้ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนลัทธิเทวราชจากพระรามเป็นพระอินทร์

(1) การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดเทวราชจากอยุธยาที่นับวงศ์พระราม อวตาร มาเป็นเทวราชอย่างพระอินทร์ ซึ่งเป็นเทวราชอย่างในพระพุทธศาสนา เป็นอุดมการณ์ที่เป็นการสร้าง

ความชอบธรรมในแง่ของสิทธิธรรมในการขึ้นครองราชย์ให้กับรัชกาลที่ 1 และสอดคล้องกับพระราชปณิธานที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและทรงความเป็นธรรมราชา ซึ่งแสดงถึงอำนาจเชิงบารมี (charismatic power) ซึ่งเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล โดยการมีบารมีนั้นก็คือ การได้รับการยอมรับว่ามีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่พิเศษมาก นั่นคือ การเป็นผู้ทรงธรรมอันประเสริฐ และการบำเพ็ญบารมีให้อาณาประชาราษฎร์มีความสงบสุขร่มเย็น

(2) การตั้งชื่อบ้านนามเมือง สถานที่ ที่สื่อถึงพระอินทร์ เช่น กรุงเทพฯ มีคำว่า “รัตนโกสินทร์” และ “สักกะตติยวิศณุกรรมประสิทธิ์” เป็นการสื่อว่าเป็นเมืองพระอินทร์ พระที่นั่งอัมรินทร์วินิจฉัย สื่อนัยถึงเทวสภาของพระอินทร์ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระที่นั่งพิมานจักรี อันหมายถึงปราสาทของผู้ทรงจักร พระที่นั่งวิมานเมฆ อันหมายถึง วิมานในชั้นฟ้าของพระอินทร์ พระที่นั่งอัมพรสถาน อันหมายถึง เทวสภาในชั้นฟ้าของพระอินทร์ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และสวนสุนันทาในพระราชวังดุสิต ซึ่งทั้ง 2 เป็นชื่อสวนสวรรค์ในชายาของพระอินทร์คือ สวนจิตรลดาและสวนสุนันทา เป็นต้น

(3) พระนามในพระสุพรรณบัฏยังปรากฏคำว่า สมเด็จพระรามาธิบดี อันหมายถึง พระราม อย่างราชวงศ์อยู่ตามธรรมเนียมเดิม หากแต่ก็มีการใช้คุณศัพท์ขยายพระนามในอันที่จะสื่อถึงพระอินทร์ด้วย เช่น พระยอดฟ้าจุฬาโลก สามารถตีความได้ว่า ผู้สูงสุดในจุฬาโลก คือ โลกแห่งจุฬามณีเจดีย์ จุฬามณีเจดีย์ตั้งอยู่ ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ดังนั้น ผู้สูงสุดจึงหมายถึง พระอินทร์ นั่นเอง และ พระพุทธเลิศหล้านภาลัย ย่อมหมายถึง ผู้เป็นเลิศในชั้นฟ้า ก็คือ พระอินทร์ เช่นกัน จะเห็นได้ว่า ได้มีคติที่ยกย่องบุรพกษัตริย์ในฐานะพระอินทร์ขึ้น ต่อมารัชกาลที่ 4 ก็ทรงกำหนดหลักการเฉลิมพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ตามลำดับรัชกาล โดยใช้คำว่า “อินทร์” มากำกับ โดยรัชกาลที่เป็นเลขคู่ให้ใช้คำว่า “ปรมินทร” รัชกาลเลขคู่ให้ใช้คำว่า “ปรเมนทร” เป็นเครื่องหมายสังเกต พระนามพระมหากษัตริย์ไทยตามหลักพระราชนิยม

(4) งานสถาปัตยกรรมของวัดในสมัยรัชกาลที่ 1 ออกแบบให้พระอุโบสถหรือพระวิหารเป็นประธานของวัด โดยมีระเบียงคดล้อมรอบ ภายในระเบียงคดนิยมสร้างสถาปัตยกรรมไว้ที่มุมทั้งสี่ ฝั่งที่มีลักษณะนี้มีหลายแห่ง อาทิ วัดพระเชตุพน วัดสระเกศ วัดราชบูรณะ วัดมหาธาตุ วัดปทุมคงคา และวัดดุสิตาราม เป็นต้น เป็นการจำลองดาวดึงส์สวรรค์ของพระอินทร์ สถาปัตยกรรมในพระระเบียงคือ วิมานของจตุมหาราชทั้ง 4 องค์ บนสวรรค์ชั้นจตุมหาราชิก ส่วนระเบียงคด แทนเขาสัตบริภัณฑ์หรือกำแพงจักรวาล รูปธรรมทางกายภาพของเมืองและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่นี้ล้วนแสดงจักรวาลวิทยาแบบพุทธศาสนา (ศรีณย์มะกรูดอินทร์, 2559) และปรากฏพระอินทร์ตามหน้าบันของวัดต่างๆ อันแสดงถึงการให้ความสำคัญกับพระอินทร์ในฐานะผู้ดูแลพระพุทธศาสนา

2) การตีความกษัตริย์แบบพระอินทร์เทวราช

การเน้นพุทธศาสนาขึ้นเป็นอุดมการณ์รัฐ ทำให้กษัตริย์ต้นกรุงรัตนโกสินทร์เลือกที่จะวางบทบาทของกษัตริย์ในฐานะ “ธรรมราชา” เป็นราชาที่ปกครองด้วยธรรม อุปถัมภ์พระพุทธศาสนา นอกจากการทรงธรรมของพระราชอาคันตุกะ ทศพิธราชธรรม และจักรพรรดิวัตร 12 แล้ว จะต้องทรงจริยวัตรแห่งพระอินทร์ ได้แก่

- เลี้ยงมารดาบิดาตลอดชีวิต
- ประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ในตระกูลตลอดชีวิต

- มีวาจานุ่มนวลสุภาพตลอดชีวิต
- มีวาจาไม่ส่อเสียตตลอดชีวิต
- มีใจปราศจากความตระหนี่ ยินดีในการแจกทาน ครองเรือนตลอดชีวิต
- มีวาจาสัตย์จริงตลอดชีวิต
- ไม่โกรธ แม้ว่าถ้าโกรธก็ระงับได้ทันทีตลอดชีวิต

เมื่อพิจารณาจากปรัชญากระบวนการทศนหลังนวยุคแล้ว จะพบว่ารากฐานความคิด ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปก็ยังคงมองกษัตริย์บนแนวคิดพระอินทร์เป็นฐาน คือ เป็นเทวราชโดยตนเอง เป็นผู้ทรงอำนาจบารมี และทรงธรรมอันประเสริฐ (ไกรฤกษ์ ศิลาคม, 2555) ทั้งนี้ มองผ่านความเป็นพระอินทร์ 4 ประการที่ดีความใหม่ออกมาได้ คือ ความเป็นใหญ่ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแลและผู้ให้ โดยมีทศนะร่วมกันว่า กษัตริย์เป็นผู้เป็นใหญ่ดุจพระอินทร์ แม้พระจริยวัตรอันงดงามตามวัตรบท 7 และบำเพ็ญบารมี ใส่ใจดูแลทุกข์สุขของราษฎร สร้างสาธารณะสมบัติอันเป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก ซึ่งปรากฏในกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีมาโดยตลอดทุกพระองค์

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาและตีความเชิงปรัชญาเรื่องพระอินทร์ทำให้เข้าใจพระอินทร์ได้จากปรัชญาอารยันและปรัชญาไทยใน 4 นัย คือ 1) ผู้เป็นใหญ่ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำ 2) ผู้กระทำความเป็นใหญ่ อันได้แก่การกระทำหน้าที่ในเชิงปกครองและมีจริยธรรมในการดำรงตนและปกครองบริหารให้ดำรงตนด้วยขันติ มีความไม่โกรธเป็นนิสัย ไม่จิตจางในมิตร ไม่ตำหนิผู้ไม่ควรตำหนิ ไม่กล่าวส่อเสียด ไม่ให้ความโกรธเข้าครอบงำ ไม่โกรธตอบผู้โกรธ มีความไม่โกรธและความไม่เบียดเบียนเป็นปกติทุกเมื่อ 3) ผู้ดูแลโดยเป็นผู้ที่ดูแลทุกข์สุขของโลก ผู้ได้ปกครอง บริหาร ให้ดำเนินไปอย่างปกติสุข 4) ผู้ให้โดยเมื่อพบว่าเมื่อมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องก็เข้าช่วยเหลือด้วยการให้ เป็นการให้ด้วยความเต็มใจ ให้ด้วยความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิตสิ่งที่ดีให้เป็นสิ่งดี เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ ซึ่งเมื่อตีความด้วยปรัชญากระบวนการทศนก็จะเห็นความนึกคิด ความเชื่อของคนในแต่ละกระบวนการทศนที่แตกต่างกัน อันได้แก่ผู้ถือกระบวนการทศนดึกดำบรรพ์มองพระอินทร์เป็นเบื้องบนจึงเน้นว่าเป็นผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแล เป็นอำนาจลึกลับที่ยิ่งใหญ่ ทุกสิ่งอย่างขึ้นแต่น้ำพระทัยของพระอินทร์ ทุกคนต้องเชื่อถือ เคารพ บวงสรวง เพื่อให้พอใจและจะได้ประทานความสุขให้ผู้ถือกระบวนการทศนโบราณยังคงมองพระอินทร์เป็นผู้เป็นใหญ่ที่กระทำความเป็นใหญ่คือ มีหน้าที่เป็นผู้ปกครองสวรรค์ เป็นองค์เอกะที่มีแต่ความดี สมบูรณ์พร้อม เป็นความสูงส่ง มีอำนาจและบารมี เป็นรักษากฎ เป็นผู้รู้กฎเกณฑ์ กำกับ ดูแลทุกสิ่งให้อยู่ในระเบียบเรียบร้อย ผู้ถือกระบวนการทศนยุคกลางมองว่า พระอินทร์เป็นผู้กระทำความเป็นใหญ่ เป็นผู้บำเพ็ญสาธารณกุศล สร้างสาธารณะสมบัติเพื่อมหาชนและกระทำคุณธรรมได้ครบถ้วน และเป็นผู้ให้ หากใครทำดี พระอินทร์ก็จะอำนวยการ บันดาลให้มีหน้าที่การงาน วาสนา และโชคลาภที่ดี มีความสุขในชีวิต ผู้ถือกระบวนการทศนหลังนวยุคย่อมมองว่าพระอินทร์ คือ ผู้เป็นใหญ่ มีอำนาจหน้าที่ชัดเจนต้องกระทำการตามตำแหน่งหน้าที่และอำนาจให้ครบถ้วน หากมีจุดใดไม่ถูกต้อง ก็พึงจัดการให้ถูกต้องและผู้ถือกระบวนการทศนหลังนวยุคอย่างสายกลางย่อมมองพระอินทร์ว่า มีคุณสมบัติครบทั้ง 4 ความหมาย คือ ผู้เป็นใหญ่ที่ดำรงตนด้วยการประพฤติคุณธรรม มีหน้าที่ในเชิงปกครองและมีจริยธรรมในการดำรงตนและ

ปกครองบริหารให้ดำรงตนด้วยขันติ ไม่โกรธและไม่เบียดเบียน ส่งเสริมการทำความดีตามหน้าที่ เป็นผู้กระทำความ
 ความเป็นใหญ่ เป็นผู้ดูแลและผู้ให้ ดูแลทุกข์สุขของโลก ผู้ได้ปกครอง บริหาร ให้ดำเนินไปอย่างปกติสุข
 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้ เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ การเข้าใจความหมายแต่ละนัย และความแตกต่างกันในแต่ละ
 กระบวนทรรศน์นั้น ย่อมส่งผลต่อการนำคติพระอินทร์ไปประยุกต์ใช้ในแนวทางของคติปกครองได้

การขยายความหมายพระอินทร์ในระบบเทวราชาของกรุงรัตนโกสินทร์ด้วยปรัชญากระบวนทรรศน์
 หลังนวยุค จะเห็นความสืบเนื่องของมุมมองเรื่องพระอินทร์ในสังคมไทยจากชุดความเชื่อผีसाงและเทวดาว่า
 การนับถือพระอินทร์ปรากฏในสมัยอยุธยาและมาชัดเจนในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยปรากฏประเพณีการใช้
 พระนามของกษัตริย์ที่มีคำว่า “สมเด็จพระบรมราชาธิราช” หรือ การสร้างพระที่นั่ง “ไพชยนต์มหาปราสาท”
 ในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ซึ่งตรงกับชื่อปราสาทของพระอินทร์ ทั้งนี้สังเกตได้ว่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ได้มี
 การเพิ่มความสำคัญของพระอินทร์ทั้งในงานด้านศิลปะและสถาปัตยกรรม อันเป็นการบ่งชี้ว่า รัชกาลที่ 1 ทรง
 เปรียบพระองค์เองเป็นดังพระอินทร์ (กิตติธัช ศรีฟ้า, 2561) จึงแสดงถึงความเป็นพระอินทร์ในระบบเทวราชา
 ของกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเทวสิทธิ์ของกษัตริย์จากการรับอำนาจของพระเจ้าหรือเทพเจ้า
 มาปกครองในฐานะสมมติเทพ กับแนวคิดเทวราชา ความเป็นกษัตริย์เกิดจากเทพอวตารหรือสายเลือดเทพ
 ทำให้สถานะของกษัตริย์อยู่เหนือคนทั่วไป และเป็นแหล่งกำเนิดความชอบธรรมเชิงอำนาจในการปกครอง
 ซึ่งแนวคิดนี้จะถูกยกอ้างในภาวะที่กษัตริย์ต้องการแสดงถึงการมีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดแต่ผู้เดียว เพื่อแก้ปัญหา
 การสูญเสียหรือท้าทายอำนาจ และเพื่อสร้างความมั่นคงในกับอาณาจักร (อภิชา ชุตินพงศ์พิสิฐ, 2556) ทำให้
 เกิดความท้าทายและการวิพากษ์จากฝ่ายเสรีนิยมและฝ่ายก้าวหน้าอยู่ว่าโครงสร้างเหล่านี้ล้าวนกดขี่ครอบงำ
 สังคมไว้ ไม่ให้ประชาชนมีเสรีภาพอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การวิพากษ์จะต้องนำไปสู่ปลายทางที่สำคัญคือ
 การชี้ให้เห็นจุดอ่อนของระบบ และกระตุ้นความคิดเพื่อให้เกิดการปรับปรุง ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคม
 โดยที่ระบบมีความยืดหยุ่นและคงตัวที่จะไม่ล่มสลายลงไปได้ จึงจะนำเป็นสังคมที่มีความมั่นคงและยั่งยืน
 ซึ่งเป้าหมายนี้สอดคล้องกับแนวทางของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง การตีความอย่างหลังนวยุคแต่เป็นกระแส
 สายกลาง (moderate postmodernism) จึงเป็นวิธีที่จะช่วยปรับสมดุลของความขัดแย้งที่ขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ
 ในสังคมไทยโดยมุ่งให้ทุกฝ่ายยอมรับกันและกันได้บนหลักการเอกภาพในความหลากหลาย (unity in
 diversity) นั่นคือไม่เอาชนะคะคานกัน แต่เปลี่ยนมาเป็นส่งเสริมการให้ความหมาย การตีความอย่างสมเหตุ
 สมผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นด้วยปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุค

การตีความพระอินทร์ด้วยกระบวนทรรศน์หลังนวยุค ว่าเป็นผู้เป็นใหญ่อย่างปรัชญาอารยันแสดงถึง
 บทบาทหน้าที่ในเชิงปกครองและมีจริยธรรมในการดำรงตนและปกครองบริหารให้ดำรงตนด้วยขันติและ
 เป็นผู้ดูแลและผู้ให้ตามการตีความปรัชญาไทย แสดงถึงบทบาทในการเป็นผู้ที่ดูแลทุกข์สุขของโลก ผู้ได้ปกครอง
 บริหาร ให้ดำเนินไปอย่างปกติสุข หากสิ่งใดขาดตกบกพร่องก็เข้าช่วยเหลือด้วยการให้ เป็นการให้ด้วยความเต็มใจ
 ให้ด้วยความปรารถนาดี ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นกุศลจิต (ศานติ ภักดีคำ, 2556) สิ่งที่เป็นสิ่งดี เป็นประโยชน์
 ต่อผู้รับ เช่น สิ่งของ สิ่งสาธารณะ รวมไปถึง การให้กำลังใจ ให้ความรู้ หรือให้โอกาส รวมไปถึงให้อภัยเมื่อมี
 ผู้ทำผิด เพื่อให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ ย่อมสะท้อนบทบาทหน้าที่ของสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบัน
 การเมืองการปกครอง (Political Institution) อันดั่งงาม ความดีงามนี้จะต้องตีความตามบริบทวัฒนธรรมไทย

(รวิข ตาแก้ว, 2558) และประยุกต์ไปสู่การจัดระเบียบให้ประชาชนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในฐานะประมุขของประเทศ มีบทบาทเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การรวมชาติ การสร้างเอกราช การวางรากฐานการปกครอง การสร้างเสถียรภาพทางการเมืองการปกครอง การปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เป็นศูนย์รวมความเคารพ และสักการะบูชาของคนไทยทุกกลุ่ม ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ให้เกิดมีความรู้สึกร่วมในการมีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน มีขวัญและกำลังใจ มีความรู้สึกผูกพันกับชาติ จึงมีการแสดงความจงรักภักดีโดยการการแต่งบทประพันธ์สรรเสริญและยกย่องพระเกียรติคุณแห่งพระมหากษัตริย์ให้เป็นที่ยอมรับยกย่องยิ่งขึ้นนับแต่อดีตเป็นต้นมา และมีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับพระราชฐานะ โดยมีแนวคิดในการเปรียบกษัตริย์ว่าเป็นดังเทพเจ้าด้วยอิทธิพลในเรื่องความเป็นเทวราชา พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเทพเจ้า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้มีพระคุณลักษณะพิเศษกว่าบุคคลสามัญ และแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงดูแลปกป้องพลสกนิกรได้ เช่น พระพรหม พระนารายณ์ พระศิวะ และพระอินทร์ (สันติภาพ ชาร์มย์, 2560) โดยพระปรีชาสามารถของกษัตริย์ที่ดลบันดาลให้ทุกข์ภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นหมดสิ้นไป เถกเช่นพระอินทร์ที่ลงมาช่วยเหลือมนุษยโลกและบำรุงสุขแก่ประชาชนด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยนั่นเอง

6. ข้อเสนอแนะ

การตีความพระอินทร์เทวราชด้วยปรัชญากระบวนการวรรณคดีหลังนวยุคนี้ จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจพระอินทร์ในฐานะ ความเป็นใหญ่ ผู้เป็นใหญ่ ผู้ดูแลและผู้ให้ ซึ่งเป็นอุปลักษณะที่ทรงคุณค่าอย่างมีความหมายของสถาบันกษัตริย์ในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขของประเทศไทย ถือว่าความหลากหลายเป็นความสวยงามทางความคิด และเป็นปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เป็นการแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง โดยไม่ได้มุ่งที่จะล้มล้างหรือเอาชนะความคิดเชิงวิพากษ์เหล่านั้นว่าไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่มองหาจุดร่วมและแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ เพื่อความก้าวหน้า ความเจริญ เพื่อความสงบสุขสันติของสังคมซึ่งฝ่ายอนุรักษ์นิยมควรที่จะส่งเสริมขยายผล เผยแพร่แนวคิดเพื่อส่งเสริมสถาบันทางสังคมที่มีมาแต่เดิมนี้ในบริบทวัฒนธรรมและอารยธรรมไทยเพื่อให้เกิดเสถียรภาพและการดำเนินไปของสังคมที่ดี

บรรณานุกรม

- กิตติธัช ศรีฟ้า. (2561). **พระอินทร์ในบริบทสังคมไทย**. วารสารศิลป์ พีระศรี. 6(1): 68-87.
- กิริติ บุญเจือ. (2562). **แสวงหาปรัชญาอารยธรรมด้วยภูมิปัญญาไทย**. วารสารสมาคมนักวิจัย. 24(1): 12-16.
- กิริติ บุญเจือ. (2561). **ปรัชญาและจริยศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ไกรฤกษ์ ศิลาคม. (2555). **คุณลักษณะของผู้นำสังคมในอุดมคติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา**. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 29(3): 21-40. 145-66.
- ชาติรี ประกิตนันทการ. (2558). **การเมืองในสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 1**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ประยงค์ แสงบุราณ. (2555). **ความเชื่อเรื่องพญาแถนของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมกลุ่มวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคอีสาน**. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 29(3): 21-40.

- รวีช ตาแก้ว. (2558). ความหมายของคำ “ตึงาม” ในบริบทวัฒนธรรมไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 8(1): 258-272.
- ศรัณย์ มะกรุดอินทร์. (2559). พระอินทร์ในคติพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่พบในงานศิลปกรรมไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศานติ ภัคดีคำ. (2556). พระอินทร์ : มหาเทวะผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนาแบบอย่างแห่งจิตอาสา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สัญญา ศิริชัยวัฒนาโยธิน. (2561). การศึกษาวิเคราะห์บทบาทพระอินทร์ในนิทานชาดก. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สันติภาพ ชารัมย์. (2560). ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในกวีนิพนธ์เฉลิมพระเกียรติเรื่อง 70 สัมพัจฉรฉนดราชธรรมราชา. วิจิตรวรรณสาร. 1(2): 13-36.
- อภิชา ชูติพงศ์พิสิษฐ์. (2556). เทวสิทธิ์-เทวราช: แนวความคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. 4(1): 48-56.

สุนทรียสนทนา: เครื่องมือของกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลาง

Dialogue: Instrument of Moderate Postmodern Paradigm

สิริกอร์ อมฤตวาริน

Sirikorn Amaritwarin

เอนก สุวรรณบัณฑิต

Anek Suwanbundit

สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Philosophy and Ethics Program,

Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University

Email: asuwanr@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 15 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักปรัชญาพื้นฐานของกระบวนกรสนทนา โดยการวิเคราะห์เชิงปรัชญาจากปรัชญาสุนทรียสนทนา ปรัชญากระบวนทรรศน์ และปรัชญาจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า 1) สุนทรียสนทนามีปรัชญาเป็นพื้นฐาน 2) มีจุดเน้นต่างกันในการสนทนาที่ต่างกัน 3) มีฐานะเป็นเครื่องมือ 4) ใช้ปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทาง 5) เป็นเครื่องมือลดความขัดแย้ง และ 6) เป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำในเชิงหลักการและเทคนิคว่าต้องให้เข้าใจในระดับปรัชญาเพื่อการประยุกต์ใช้ในตรงกับบริบทและวัฒนธรรมไทย การใส่วงเล็บ การถอดสัญลักษณ์เพื่อลดอคติ เน้นการฟังอย่างตั้งใจ และให้ทำตนเป็นผู้สังเกตการณ์ มีความเคารพระหว่างกัน ไม่มีผู้นำ และฝึกฝนเพื่อให้รู้จักตนเองยิ่งขึ้น การวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการวงสนทนาที่ดี กระบวนการเรียนการสอน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

คำสำคัญ : สุนทรียสนทนา, กระบวนทรรศน์หลังนวยุค, สายกลาง

Abstract

The objective of the research was to study the basis of philosophy of dialogue with the philosophical analysis of the philosophy of dialogue, the philosophical paradigm of thought, and philosophy of psychology. The results showed that: 1) dialogue were based on philosophy; 2) it had different emphasis on different philosophical paradigms; 3) it was recognized as a tool; 4) Phenomenology was used as a guide; 5) it was the tool of conflict resolving; and 6) a process for improving the quality of human life. Furthermore, the principle and technique was suggested by the expertise to adopt with the Thai context and cultures, bracket and signified for the bias reduction, deep listening is need, be observer, mutual respect each other, no leader and could practice for know thyself. This research can be applied to the management of good dialogue. Learning process and lifelong learning for everyone.

Keywords: dialogue, postmodern paradigm, moderate

1. บทนำ

การสนทนาเพื่อการคิดร่วมกันแบบสุนทรียสนทนา (dialogue) ตามแนวทางของเดวิด บอห์ม (David Bohm, 2014) น่าจะสอดคล้องกับวิถีไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบปากต่อปาก (oral tradition) เหมาะสมสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการกระดมความคิดเพื่อค้นหาวิธีการและความรู้ใหม่ๆ ในการทำงาน รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับบุคคลได้ดีอีกด้วย ความหมายใหม่ของคำว่า dialogue จึงต่างไปจากการเข้าใจความหมายของคำที่พูดออกมาแบบทะลุทะลวงแต่เป็นกระแสของความหมายที่ไหลเลื่อนเคลื่อนที่ (วรภัทร์ ภู่เจริญ, 2552) ถ่ายเทไปหากันได้โดยปราศจากการปิดกั้น (blocking) ของสิ่งสมมุติใดๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นฐานคติเดิมที่ฝังอยู่ในหัว (presupposition) วิธีการกำหนดใจเพื่อรับรู้โลกภายนอก (assumption) รวมทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ อำนาจ ยศถาบรรดาศักดิ์ หรือตำแหน่งหน้าที่ใดๆ ที่บุคคลได้มาจากการเป็นสมาชิกของสังคมใด สังคมหนึ่ง การสนทนาที่นำไปสู่การคิดร่วมกันแบบสุนทรียสนทนานั้น ไม่ใช่เป็นการนำเอาความคิดของแต่ละคนมาเสนอแนะ หรือมาโต้เถียง ขัดแย้งกันเพื่อหาผู้ชนะ แต่เป็นการมาเพื่อจะฟังซึ่งกันและกันโดยไม่มีการตัดสินด้วยข้อสรุปใดๆ ความคิดที่ดี เกิดจากการฟังที่มีคุณภาพ การตั้งใจฟังกัน คือการเพิ่ใจมารวมกัน มีสมาธิอยู่กับตัวเองและสิ่งที่ได้ยิน ให้ความสนใจกับเสียงของคนอื่น (Gordon, 2011) การฟังอย่างตั้งใจนี้มีได้ฟังแต่เสียง แต่ยังต้องสนใจความเงียบด้วย โดยจะต้องกำหนดใจรับรู้ความเงียบด้วยความรู้สึกในเชิงบวก เห็นความเงียบเป็นสิ่งเดียวกันกับเสียง ผู้เข้าร่วมวงสุนทรียสนทนาต้องใช้วิธีไส่วงเล็บของฮุสเซอร์ล (Edmund Husserl) และการถอดสัญลักษณ์ของลากอง (Jacques Lacan) เพื่อให้สามารถเข้าใจสรรพสิ่ง (entities) ได้ตามสภาพที่มันเป็นจริง (essence) โดยปราศจากอิทธิพลของอคติ 4 ตามแนวคิดของเบคอน (Francis Bacon) ทำให้สามารถมองได้ว่าสุนทรียสนทนามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้วิจารณ์ญาณ (critical mind) และนำไปสู่การเอาใจเขามาใส่ใจเราและการมีส่วนร่วมอันจะทำให้คนในสังคมนั้นจะมีภูมิคุ้มกันต่อภาวะความแตกแยกจากความคิดต่าง การจ้องจับผิด การแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเสนอให้ใช้ความไม่ยึดมั่น

ถือนั้น การแสวงจรร่วมสรวงจุดต่าง เพื่อเน้นความเป็นเอกภาพในความแตกต่างหลากหลายซึ่งจะนำไปสู่การร่วมมือกัน เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมใหม่ที่เอื้อต่อการคิดร่วมกันอย่างเสมอภาค ช่วยเหลือกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีแก่สังคม และเชื่อได้ว่าพลังของสุนทรียสนทนา คือ ความคิดสร้างสรรค์ ที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่กระบวนการสุนทรียสนทนาจบสิ้นลงไปแล้ว ซึ่งพลังสร้างสรรค์นี้เป็นพลังสำคัญของกระแสปรัชญาหลังนวยุคสายกลางที่จะขยายต่อไปสู่พลังการปรับตัว พลังการร่วมมือและพลังการแสวงหา อันจะนำคนรุ่นใหม่ให้มีวิถีชีวิตอย่างใหม่ในสังคมดิจิทัล นำไปสู่การป้องกันการเกิดความขัดแย้ง (เอนก สุวรรณบัณฑิต และ กิรติ บุญเจือ, 2558) และเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหลักปรัชญาพื้นฐานของกระบวนการสุนทรียสนทนา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยปรัชญาอันได้แก่ วิธีวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงปรัชญา (philosophical analysis and discursive method) จากข้อมูล เอกสาร วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตีความตามหลักวิชาการและการทำสุนทรียสนทนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ในสาขาวิชาด้านปรัชญา ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการศึกษา ด้านจริยศาสตร์ และด้านสื่อสารมวลชน มาทำการวิเคราะห์ สรุปผล

4. ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้บูรณาการหลักการวิเคราะห์ด้วยหลักปรัชญากระบวนการทรรศน์ทางความคิด (philosophical paradigm of thought) เพื่อการตีความพบว่า

1. สุนทรียสนทนาเป็นปรัชญาตามแนวคิด philosophy of dialogue ซึ่งเป็นแนวคิดของนักปรัชญาชื่อมาร์ติน บูเบอร์ (Martin Buber) ซึ่งได้เขียนไว้ในหนังสือ I and Thou (1923) โดยมีโน้ตหลักว่า กรอบความคิดเชิงปรัชญาระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (man with man) นั้นจะต้องใช้สุนทรียสนทนาเพื่อสร้างให้เกิดพื้นที่ระหว่างมนุษย์ (sphere of between) สุนทรียสนทนาเป็นจุดศูนย์กลางของปรัชญาด้วยเห็นว่าสุนทรียสนทนาเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารอย่างต่อเนื่องไม่ใช่เพียงแค่เป็นความพยายามที่จะนำไปสู่ข้อสรุปของบางมุมมองเท่านั้น บูเบอร์จึงได้เสนอไว้ว่าสารัตถะของมนุษย์นั้นมี 2 อย่างคือ ฉันทอัมมัน (I toward IT) และ ฉันทอสิ่งนั้น (I toward THOU) นั่นคือ เรามีประสบการณ์อย่างไรต่อวัตถุ (object) และชีวิตของมนุษย์มุ่งค้นหาความหมายในความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ซึ่งนำมนุษย์ไปสู่ความสัมพันธ์กับพระเจ้าผู้เป็น สิ่งนั้นที่นิรันดร์ (Eternal Thou) บูเบอร์ชี้ว่าความสัมพันธ์แบบฉันทอัมมัน (I-It) เป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งอื่นเป็นสิ่งๆ ไป เป็นคนๆ หรือชิ้นๆ ไป (discrete object) ซึ่งมนุษย์แต่ละคนก็มีแตกต่างกัน และมนุษย์คนหนึ่งๆ เองก็มีต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันด้วย ในขณะที่ความสัมพันธ์แบบฉันทอสิ่งนั้น (I-Thou) นั้น ไม่ใช่ฉันทเดียวกันกับฉันทใน (I-It) แต่เป็นฉันทที่เป็นจิตวิญญาณ (spirit) และจิตคิด (mind) ที่เกิดเป็นความรู้สึกหรือมโนทัศน์ต่อความสัมพันธ์กับสิ่งที่รับรู้ผ่านผัสสะ สิ่งที่รับรู้นั้นมีผลโดยกึ่งอัตโนมัติต่อความคิดหรือจิตใจของมนุษย์

และนำไปสู่ความรู้สึกเชิงบวกหรือลบต่อสิ่งนั้น เช่น ความรัก เป็นความสัมพันธ์ใน I-Thou ไม่ใช่ I-It เพราะเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง subject-subject ไม่ใช่ subject-object ซึ่งเรามีต่อวัตถุอื่น ดังนั้น ความสัมพันธ์ I-Thou ที่สูงสุดก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้านั่นเอง

2. เมื่อพิจารณาสุนทรียสนทนาด้วยปรัชญากระบวนการทอร์ศน์ (กิริติ บุญเจือ, 2546) ย่อมมองบทบาทของสุนทรียสนทนาในแต่ละมุมมองได้ว่า (1) กระบวนการทอร์ศน์ดึกดำบรรพ์ มองว่า การสนทนา (dialogue) เป็นบทสนทนาของเบื้องบนกับมนุษย์ผู้ได้รับเลือกเท่านั้น ใครได้รับเมตตาจากเบื้องบนจึงจะได้สนทนากับเบื้องบน และมีแต่ทำตามเบื้องบนจึงจะได้ผลตอบแทนชีวิตที่ดี มนุษย์ย่อมไม่อาจกระทำสุนทรียสนทนาได้ (2) กระบวนการทอร์ศน์โบราณ การทำสุนทรียสนทนาจึงต้องพิจารณาว่าทำตามกรอบของเจ้าสำนักใด หากทำเองได้ดีก็ตั้งตัวเป็นเจ้าสำนักใหม่ได้ สุนทรียสนทนาเป็นเทคนิควิธีที่เรียนรู้ได้ กำหนดหลักการและกฎเกณฑ์เพิ่มเติมได้ ส่วนลูกศิษย์ก็รับแนวทางไปปฏิบัติตามอย่างพร้อมใจ ไม่ต้องคิดอะไรมาก (3) กระบวนการทอร์ศน์ยุคกลาง เน้นฝึกฝนสุนทรียสนทนาเพื่อเข้าใจสิ่งสร้างต่างๆ ตามที่ศาสนาสอนไว้ แล้วเราทำได้ดี ทำได้ในชีวิตประจำวัน ก็ถือว่าเราทำดี ได้บุญ และเป็นทางไปสู่โลกหน้าที่ดีได้ (4) กระบวนการทอร์ศน์นวยุคยอมมองสุนทรียสนทนาเป็นหลักการและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้ปฏิบัติย่อมพยายามศึกษาและเขียนออกมาเป็นหนังสือ เป็นระเบียบปฏิบัติ หรือกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้ชัดเจน รวมไปถึงพยายามนำเสนอในฐานะตนเองเป็นผู้รู้ และต้องการขยายผลด้วยการให้ใช้สุนทรียสนทนาเป็นหลักการในทุกๆ สาขาวิชา ทุกกิจกรรมและหากเป็นไปได้ควรมีตัวชี้วัดด้วยก็จะยิ่งแสดงว่าสุนทรียสนทนาเป็นหลักการที่เป็นสากลอย่างแท้จริง (5) กระบวนการทอร์ศน์หลังนวยุคยอมพยายามตีความและหาความหมายของสุนทรียสนทนาผ่านการวิเคราะห์ ประเมินค่า และประยุกต์ใช้ให้ตรงกับบริบทของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ แต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้แก่มนุษย์ทุกคนมีโอกาสที่จะสร้างโครงสร้างโยชายุความรู้อยู่ในสมองตนเองเพื่อประโยชน์ในการช่วยจำ และเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้และสามารถพัฒนาสติปัญญาตัวเองได้ด้วยการฟัง ในกระบวนการทอร์ศน์หลังนวยุคสุดขั้ว (extreme postmodern) สุนทรียสนทนาถูกใช้เพื่อขจัดอำนาจที่มีอยู่ในผู้เข้าร่วมวงสุนทรียสนทนาเพื่อเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้มีพื้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ต่อมากระบวนการทอร์ศน์หลังนวยุคสายกลาง (moderate postmodern) ได้เข้ามาปรับกระแสให้เห็นคุณค่าของสุนทรียสนทนาตามกระบวนการทอร์ศน์หลังนวยุค เปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาเทคนิค ลูกเล่นต่างๆ เพิ่มขึ้นได้ โดยผสมผสาน บูรณาการกับวัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่น และใช้เพื่อเพิ่มความเข้าใจระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้สุนทรียสนทนาดำเนินการไปเพื่อเป้าหมายสำคัญที่หลังนวยุคนิยมสายกลาง

3. สุนทรียสนทนามีฐานะเป็นเครื่องมือเชิงกระบวนการ (process tool) ในชั้นเรียน การประชุม กิจกรรมในระดับต่างๆ ที่ต้องการการมีส่วนร่วม กิจกรรมภายในบริษัทเอกชน รวมไปถึงการเปิดรับการมีส่วนร่วมของภาคประชาการ ช่วยแสวงหามุมมองระยะยาวและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง 2 ฝ่าย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นกว่าเดิม แต่ทั้งนี้ในฐานะเครื่องมือหลายฝ่ายต่างพากันยึดถือตำรา “ว่าด้วยสุนทรียสนทนา (On Dialogue)” เป็นหลักในการดำเนินการ แต่ก็จำเป็นจะต้องกำจัดปัจจัยที่บิดเบือนการรับรู้ (distort factor) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้การให้ความหมายมีความผิดพลาด และเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไป สุนทรียสนทนาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อค้นหาตนเองและค้นหาคนอื่นไปพร้อมกัน เมื่อดำเนินการสนทนาที่เป็นสุนทรียะต้อง

ปลดปล่อยหรือแขวนเอาความเชื่อ ความเห็น อคติ กรอบคิดเดิม รวมทั้งการตัดสินที่มีอยู่ก่อนแล้วทั้งหมด ถอดเอาหน้ากากและหมวกหลายใบที่ใส่กันออกไปด้วย ใจจะได้ปล่อยวางและปล่อยว่าง พร้อมทั้งจะรับฟังอย่างตั้งใจ (deep listening) โดยไม่ขัดและไม่พูดแทรก จนกว่าผู้พูดจะแสดงความคิดเห็นของเขาจนจบ ทำให้ไม่ก่อให้เกิดการขัดแย้งแย่งกันพูด ไม่ต้องปกป้องตนเอง ไม่ต้องถกเถียงทะเลาะกันอย่างในวงสนทนาหรือการประชุมทั่วไป

4. สุนทรียสนทนาใช้ปรากฏการณ์วิทยาเป็นแนวทางในการหาความจริงวางอยู่บนฐาน ประสบการณ์ ก่อให้เกิดการมนุษย์เป็นมนุษย์ตรงที่มีภาวะปลายเปิดต่อการตีความเฉพาะที่หลากหลาย การที่เราอยู่ในโลกแสดงถึงการที่เราอยู่ร่วมกับผู้อื่น มนุษย์อยู่ในโลกแบบที่มีวัตถุรายล้อม และวัตถุเหล่านี้เป็นวัตถุที่พร้อมใช้ ไม่ใช่วัตถุที่ปรากฏต่อหน้าเราเฉยๆ มนุษย์จึงสำนึกถึงโลกในรูปแบบของการมีอยู่ ความสัมพันธ์เชิงบริบทที่เรามีต่อโลกที่ห้อมล้อมเราอยู่ มนุษย์ใช้ตนเองในการพิจารณาโลกเข้ามาผ่านผัสสะเพื่อเป็นประสบการณ์ ประสบการณ์นี้จะถูกมอบความหมายและจดจำไว้ มนุษย์จึงมีความรู้สึกและความทรงจำต่อประสบการณ์ต่างๆ และในฐานะผู้สังเกตการณ์ที่ดีนั้น มนุษย์จะต้องวางใจเป็นกลาง แขนงความรู้สึกไว่ก่อน จึงจะรับผัสสะได้อย่างถูกต้อง และนำมาใช้ในทางที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมเพื่อความเข้าใจระหว่างกันที่ดีขึ้น แนวคิดปรัชญาสุนทรียสนทนาของบูเบอร์และสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นหลักการสำคัญที่โบห์มนำมาใช้ในการกำหนดกระบวนการทำสุนทรียสนทนา (Rosen, 2003) เนื่องจากในการสุนทรียสนทนาที่ดีจะต้องก่อนให้เกิดการมีประสบการณ์พิเศษเฉพาะของแต่ละคนออกมา และมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เพื่อให้เกิดการเติบโตของความเข้าใจให้มากขึ้น ทั้งนี้ การให้ความสำคัญกับสิ่งอื่น (other) โดยไม่มีการแบ่งแยกพวกเขาพวกเรานั้นเป็นการเคารพความเป็นสิ่งอื่นตามหลักการสังเกตของปรากฏการณ์วิทยานั้นเอง บูเบอร์ได้ชี้ว่าแนวทางปรากฏการณ์วิทยานั้นเป็นหลักการที่เน้นการให้ความสำคัญกับความเข้าใจที่วางอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ที่มนุษย์ไม่เพียงแต่มองผ่านตัวเองไปยังโลกของวัตถุ แต่ยังเป็นมุมมองที่มนุษย์มองไปยังเอกภาพและความเป็นอิสระที่แต่ละปัจเจกจะมีได้ในโลกของเขา นั่นคือ แต่ละคนต่างเป็นมีตัวตนจริงในโลกที่เขาอาศัยอยู่ การฟังอย่างตั้งใจเป็นวิธีในการพัฒนาศักยภาพในการสนใจสิ่งต่างๆ อย่างรอบด้าน รวมไปถึงปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยความเข้าใจในบริบท ความหมายและสิ่งที่อยู่ระหว่างบรรทัด อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและไม่เกิดความขัดแย้งโดยไม่จำเป็นอีกด้วย

5. สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือลดความขัดแย้ง เป็นเครื่องมือในการพูดคุยระหว่างกันเพราะจุดสำคัญคือการสร้างความเข้าใจระหว่างกันให้เพิ่มมากขึ้น (mutual understanding) ความขัดแย้งหลายเรื่องสืบทอดสาเหตุแห่งปัญหายาวนานและไม่อาจแก้ไขให้จบสิ้นลงไปในอย่างรวดเร็ว แต่การเข้าใจกันมากขึ้นจะทำให้ความรุนแรงของปัญหาลดลงและนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างหลากหลายขององค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นรากของปัญหา สุนทรียสนทนาเป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อเพิ่มสันติภาพในกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือในเชิงบวกระหว่างกันด้วย ในทางปฏิบัติมีการนำสุนทรียสนทนามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างประเทศ เชื้อชาติ ชนกลุ่มน้อย รวมไปถึงความขัดแย้งระหว่างศาสนาและลัทธิในศาสนาเดียวกันด้วย สันติภาพของโลกจะบรรลุได้เพราะอาศัยการสานเสวนาปรัชญาด้วยลีลาของการตีความ ในช่วงที่ทั่วโลกตกอยู่ในสถานการณ์การขัดแย้งทางการเมือง สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือช่วยแก้หรือบรรเทาปัญหานี้ได้ หรืออย่างน้อยก็สามารถทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างคู่กรณีได้ไม่มากนัก

การเสวนานอกจากทำให้เกิดการเข้าใจระหว่างกันแล้วยังทำให้ความไม่เข้าใจกันลดลงจนถึงหมดไปและอาจกลับกลายเป็นการเข้าใจกันดีมากยิ่งขึ้นด้วย การเข้าใจที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการเข้าใจตรงกันในประเด็นที่สนทนา

6. สนทริยสนทนาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ หากแต่มนุษย์พบปัญหาของการเสียความเป็นส่วนตัว การเสียความรู้สึกที่ควรจะถ่ายทอดออกมาทางกริยา หรือคำพูดต่อคนอื่น หรือคนรอบข้าง เนื่องจากถูกแวดล้อมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่แวดล้อมรอบตัวจนละเลยคุณค่าต่างๆ ในสังคมไปอย่างสิ้นเชิง สังคมก็ยิ่งส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้และกระบวนการจัดเก็บความรู้ โดยมุ่งเน้นเทคโนโลยีสารสนเทศ ย่อมนำไปสู่ความก้าวหน้าที่ถูกสร้างเป็นภาพมายาที่เกินจริง สังคมที่แข่งขันกันได้สร้างภาพเกินจริงที่ว่ามีข้อมูลจำนวนมากได้ถูกสร้างและจัดเก็บไว้ในโลกอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา คนรุ่นใหม่เพียงแต่เดินละเมอทางเทคโนโลยี (เอนก สุวรรณบัณฑิต และกิริติ บุญเจือ, 2558) การเล่นเกมถือตลอดเวลาเป็นเหมือนค่านิยมที่จะทำให้ตัวเองไม่แตกต่างเท่านั้น ปัญหาของมนุษย์ไม่ใช่ความโดดเดี่ยวของเขา แต่เพราะรูปแบบต่างๆ กันของการผูกมัดกันอย่างแนบแน่นซึ่งเขาได้สร้างไว้กับคนอื่นซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่ถูกต้องทำให้เขาไม่รู้จักความมีอยู่ (Existence) ของคนอื่น ๆ แต่ละคนจะต้องรู้จักตนเองด้วย ตัวตนในทุกๆ วัน คือตัวตนของเรา (das mann) ที่เราแยกจากตัวตนที่ถูกต้อง กระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางย่อมทำให้มนุษย์ลดความยึดมั่นถือมั่น และเข้าใจตัวตนได้ตามสัจชาตญาณของมนุษย์เพื่อความสุขแท้ อันได้แก่ สุขในการประเมินความรู้ภายนอกเป็นความเป็นจริง (reality) ได้สำเร็จ การประเมินเช่นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการมีปัญญา ประเมินการทำงานของตนเอง เป็นความสุขบริสุทธิ์ระดับโลกันตระชนิดความสุขแท้และเริ่มซาบซึ้ง (empathy) สุขในความแน่ใจ (conviction) ว่าตนรู้ความจริง (truth) ด้วยเกณฑ์ของตนเอง สุขซึ่งในการภูมิใจ (pride) ว่าได้มีโอกาสสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต (มีคุณธรรมจริยธรรม) และสุขซึ่งในการมีโอกาสสละเวลาให้กับความซาบซึ้ง (empathy) กับสุนทริยธาตุ (ศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม ธรรมชาติ) เช่นนั้น คุณภาพชีวิตของมนุษย์ก็จะก้าวหน้าต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่สิ้นสุด

วงสนทริยสนทนาของผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

1) การเข้าใจสนทริยสนทนาในระดับปรัชญาย่อมจะทำให้สามารถนำหลักปรัชญาพุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย เข้าไปพิจารณาความเข้ากันได้ของหลักอันตวิทยาและจะทำให้การประยุกต์ใช้ให้เกิดผลที่ดีกว่าเดิมได้อย่างแน่นอน

2) ผู้เข้าร่วมวงสนทริยสนทนาต้องใช้วิธีไส่วงเล็บของฮุสเซิร์ล (Edmund Husserl) และการถอดสัญลักษณ์ของลากอง (Jacques Lacan) เพื่อให้สามารถเข้าใจสรรพสิ่ง ได้ตามสภาพที่มันเป็นจริง โดยปราศจากอิทธิพลของอคติ 4 ตามแนวคิดของเบคอน (Francis Bacon) จึงจะได้ความคิดบริสุทธิ์ และบรรลุความเข้าใจที่ลึกซึ้งได้

3) สนทริยสนทนามีกระบวนการสำคัญคือ การฟังอันเป็นทักษะของนักปราชญ์ ฟังอะไร ฟังให้หมด ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับสนทริยสนทนาที่เน้นการฟังอย่างลึกซึ้ง

4) การวางใจเป็นกลาง เน้นการเป็นผู้สังเกตการณ์ ไม่คิดตามเพื่อไม่ให้ความรู้สึกหรืออารมณ์ต่อเรื่องนั้น เน้นให้มองเป็นเหตุการณ์หนึ่งๆ ที่ปรากฏและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้

5) ในการใช้สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือ จะต้องวางพื้นฐานของการเคารพระหว่างกันและกัน ไม่เกิดการใช้อำนาจนำในการสนทนา และการดัดบท

6) การประยุกต์ใช้สุนทรียสนทนาในกิจกรรมต่างๆ สามารถพัฒนาขึ้นเป็นวัฒนธรรมได้ และไม่มีปัญหาในการที่จะขัดแย้งกับวัฒนธรรมไทย ความเคารพระหว่างกันจะดีขึ้นตามลำดับและเป็นกระแสประนีประนอมกับวัฒนธรรมไทยได้

7) สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือของปรัชญาหลังนวยุคได้จริง เพราะจะทำให้เกิดการวิเคราะห์เนื้อหาแนวความคิดต่างๆ อย่างเปิดกว้างครอบคลุมความคิดของมนุษย์ทั้งโลก ทุกวัฒนธรรม ทุกวิถีความเชื่อถือ และทุกกระบวนการตรรกะ ในลักษณะสำรวจใหม่หมด ไม่มติดอะไรเลย แล้ววิพากษ์ประเมินค่า เลือกเอาส่วนที่เห็นว่าดีมีคุณค่ามาพัฒนาหาความเข้าใจใหม่ๆ โดยไม่โจมตีลบล้างสิ่งที่ตนเองยังไม่เลือกเอามาใช้ เพราะสิ่งเหล่านั้นยังอาจมีคุณค่าต่อผู้อื่นหรือแม้แต่ต่อตนเองก็ได้ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต เป็นการรื้อเพื่อสร้างใหม่ (Reconstruction) ทั้งนี้ ก็เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายอันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรระหว่างมวลมนุษย์บนพื้นฐานแห่งการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของกันและกัน

8) การฝึกฝนสุนทรียสนทนาจะทำให้ผู้ฝึกฝนได้รู้จักตนเอง ระลึกถึงสภาวะจิตของตนที่เกิดขึ้นจริงในขณะ และจะทำให้เข้าใจแก่นแท้ของตัวมนุษย์อีกด้วย

5. อภิปรายผล

สุนทรียสนทนาเป็นปรัชญาตามแนวคิดของบูเบอร์เนื่องจากเป็นกรอบความคิดเชิงปรัชญาว่าสุนทรียสนทนาจะสร้างให้เกิดพื้นที่ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยความเคารพระหว่างกันเป็นพื้นฐานในระดับ (I-Thou relation) โดยผ่านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพที่เกิดอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาตามปรัชญากระบวนการตรรกะของกิริติ บุญเจือแล้ว สุนทรียสนทนาถูกใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือตามความเชื่อของแต่ละกระบวนการตรรกะ จนเมื่อกระบวนการตรรกะหลังนวยุคสายกลาง (moderate postmodern) ได้เข้ามาปรับกระแสให้เห็นคุณค่าของสุนทรียสนทนาตามมุมมองกระบวนการตรรกะหลังนวยุคเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาเทคนิค ลูกเล่นต่างๆ เพิ่มขึ้นได้ โดยผสมผสาน บูรณาการกับวัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่น และใช้เพื่อเพิ่มความเข้าใจระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้สุนทรียสนทนาดำเนินการไปเพื่อเป้าหมายสำคัญที่หลังนวยุคนิยมสายกลาง สุนทรียสนทนาจึงได้ดำเนินการไปเพื่อเป้าหมายสำคัญที่หลังนวยุคนิยมสายกลางส่งเสริม คือ

1) สร้างสรรค์ (creativity) การคิดหรือทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน เป็นการเพิ่มความก้าวหน้าแก่มนุษยชาติ เปิดโอกาสให้มีการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์โดยทั่วไป

2) การปรับตัว (adaptivity) การดัดแปลงการประยุกต์ใช้ให้เป็นคุณ ปราศจากโทษ หรือดัดแปลงโทษให้เป็นคุณ

3) การร่วมมือ (collaborativity) การร่วมมือทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เกินความคาดหมาย และเป็นความปรองดองสามัคคีกันของกลุ่มชนนั้น

4) การแสวงหา (requisititivy) ปัญญาของมนุษย์มีศักยภาพที่จะคิดเข้าใจถึงโลกจึงต้องการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นไปเรื่อยๆ

สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือสำหรับกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนความเข้าใจ แต่เมื่อดำรงอยู่ในฐานะเครื่องมือก็จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์บริสุทธระหว่างมนุษย์กับเครื่องมือ (Heidegger, 1976) นั่นคือเครื่องมือมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีชีวิตของมนุษย์ได้ หากมีการใช้สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือจนกลายเป็นภาวะปิดล้อม (enframing) แล้ว ย่อมจะทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดโดยมุ่งเน้นการค้นหาค้นหาตนเอง การลดการบิดเบือน ลดการตีตรา และอคติ ซึ่งเป็นฝ่ายดี แต่ก็อาจจะมากเกินไปจนนำไปสู่การไม่ตัดสินใจได้ เนื่องจากผลลัพธ์ของเครื่องมือไม่ได้นำไปสู่การหาข้อสรุปใดๆ

สุนทรียสนทนาเป็นวิธีปรากฏการณ์วิทยาที่เน้นการให้ความสำคัญกับสิ่งอื่นซึ่งสามารถนำหลักการมาใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนด้วยการสังเกตและเป็นความรู้สึกตามแนวทางของคอล์บ (David Kolb) ซึ่งเป็นคนที่ชอบการสังเกต และสนุกกับการได้เห็นสถานการณ์ต่างๆ หลากๆ ด้านเพื่อนำมารวบรวมเป็นข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์และไวต่อความต้องการของผู้อื่น (เอนก สุวรรณบัณฑิต, 2560: 120)

สุนทรียสนทนาเป็นเครื่องมือสำหรับลดความขัดแย้งเนื่องจากเป็นกระบวนการพูดคุยเพื่อเพิ่มความเข้าใจ ทั้งนี้ จะต้องวางอยู่บนฐานของการยอมรับการมีอยู่ของความขัดแย้ง และต้องยอมรับว่า ผู้ที่อ้างตัวว่าเป็นนักสร้างสันติภาพเองก็ยังคงเหมือนจะไม่พร้อมที่จะนั่งโต๊ะกลมเพื่อเจรจากับฝ่ายอื่นในการแก้ไขความขัดแย้ง รวมไปถึงการแสวงหาความร่วมมือเพื่อสร้างสันติภาพ (เอนก สุวรรณบัณฑิต และกิริติ บุญเจือ, 2558: 155)

สุนทรียสนทนาเป็นกระบวนการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยแก้ปัญหาของการสูญเสียตัวตนจากการละเมอทางเทคโนโลยีด้วยการหันกลับมาเข้าใจตัวตนได้ตามสัญชาตญาณมนุษย์ นั่นคือสัญชาตญาณระดับปัญญาเพื่อความสุขแท้ในระดับมนุษย์ อันได้แก่ความสุขที่ได้จากความแน่ใจว่าตนรู้ความรู้ตามเกณฑ์ของตนเอง ภูมิใจว่าได้มีโอกาสสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือและแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตน ขาบซึ่งในการมีโอกาสสละเวลากับการซาบซึ้งในสุนทรียธาตุ

แม้จะมองถึงความเป็นเครื่องมือเชิงกระบวนการของสุนทรียสนทนาและหลักการและระเบียบปฏิบัติตามที่โบห์มได้วางไว้อย่างวิทยาศาสตร์ แต่ต้องพึงระวังถึงความยึดมั่นถือมั่นในวิธีการของเครื่องมือตามวิสัยของการใช้เครื่องมือ ทำให้อาจละเลยที่จะคำนึงถึงผลของเครื่องมือ และความไม่ยืดหยุ่นในการประยุกต์ใช้จนอาจทำให้ขาดการพัฒนาให้เข้ากับบริบทและวัฒนธรรมปลายทางที่นำเครื่องมือไปใช้ แต่เมื่อวิเคราะห์เชิงปรัชญาแล้วจะเห็นได้ว่า สุนทรียสนทนาสะท้อนความเป็นปรัชญาทั้งในระดับอันตริทิวาว่าเป็นจุดศูนย์กลางของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับสิ่งอื่น แสดงอภิปรัชญาและญาณปรัชญาที่สามารถตีความได้ตามปรัชญากระบวนการที่มนุษย์ชาติต่างมีส่วนร่วมกัน ในขณะที่สุนทรียสนทนาเป็นวิธีปรากฏการณ์วิทยาที่เน้นการที่เราอยู่ร่วมกับผู้อื่น (being-with-the-other) และการใช้เพื่อลดความขัดแย้งต้องกระทำผ่านการตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันก็เป็นการแบ่งปันความรู้ให้กับคู่สนทนาด้วย ทั้งนี้ สุนทรียสนทนาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เพื่อให้เข้าถึงระดับความสุขแท้ (authentic happiness) ในระดับความสุขซึ่งสุนทรียจากการบรรลุการรู้จักตนเอง กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสนทนาเพื่อการคิดร่วมกัน

แบบสุนทรียตามแนวทางของบอห์มที่เผยแพร่ในบริบทของสังคมตะวันตก ทำให้สามารถมองได้ว่าสุนทรียสนทนาเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้วิจารณ์ญาณ (critical mind) (Martin, 1987) และนำไปสู่การเอาใจเขามาใส่ใจเราและการมีส่วนร่วมอันจะทำให้คนในสังคมนั้นจะมีภูมิคุ้มกันต่อภาวะความแตกแยกจากความคิดต่าง การจ้องจับผิด การแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเสนอให้ใช้การแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง เพื่อเน้นความเป็นเอกภาพในความแตกต่างหลากหลายซึ่งจะนำไปสู่การร่วมมือกัน เป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมใหม่ที่เอื้อต่อการคิดร่วมกันอย่างเสมอภาค ช่วยเหลือกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีแก่สังคม และเชื่อได้ว่าพลังของสุนทรียสนทนา คือ ความคิดสร้างสรรค์ ที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่กระบวนการสุนทรียสนทนาจบสิ้นลงไปแล้ว ซึ่งพลังสร้างสรรค์นี้เป็นพลังสำคัญของกระแสปรัชญาหลังนวยุคสายกลางที่จะขยายต่อไปสู่พลังการปรับตัว พลังการร่วมมือและพลังการแสวงหา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความสุข ดังนั้น การเรียนรู้สุนทรียสนทนาจะต้องเรียนรู้พื้นฐานปรัชญาเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดที่ชัดเจน และจะนำไปสู่การมองเห็นคุณค่าของสุนทรียสนทนาที่แท้จริง ทำให้การนำไปปฏิบัติใช้นั้นเกิดการประยุกต์ได้อย่างหลากหลายต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อการประยุกต์ใช้ ได้แก่

1) การประยุกต์ใช้การจัดการวงสุนทรียสนทนาที่ดี

การจัดสุนทรียสนทนาจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานการเพิ่มพูนการมีโอกาสในการสังเกตผู้อื่นทุกคนในวงสนทนาเพื่อการมีประสบการณ์ร่วมกัน ซึ่งจะต้องจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่

(1) สถานที่ควรจัดให้นั่งเป็นวงกลม ให้ทุกคนในวงสนทนาหันหน้าเข้าหากัน เพื่อให้สามารถมองเห็นหน้าซึ่งกันและกันได้หมดทุกคน และให้มีพื้นที่ว่างพอที่ให้ทุกคนจะสามารถเคลื่อนไหวไปมาได้สะดวก หากจัดในพื้นที่ๆ สบาย ไม่รู้สึกอึดอัดได้จะทำให้บรรยากาศเอื้ออำนวยการดำเนินการได้ดียิ่งขึ้น

(2) กระบวนการควรดำเนินการไม่เกิน 2 ชั่วโมง โดยกำหนดหัวข้อ 1 หัวข้อเท่านั้น เมื่อเสร็จคือจบ ไม่เอาเรื่องอื่นมาสนทนาต่อแม้จะเหลือเวลาก็ตาม

(3) ผู้บันทึก มีหน้าที่บันทึก อ่านทวน ไม่ได้แย้งใดๆ ร่วมไปในวงสนทนา

(4) ผู้เข้าร่วมวงสนทนา วางตัวเป็นกลาง และให้เวลาตนเองในการวิเคราะห์ วิจัยและวิจักษ์ตามกระบวนการของตนได้ผ่านการตีความไม่มีผู้นำ แต่มีผู้อำนวยความสะดวก เช่น เป็นเสมือนพิธีกร ทั้งนี้ต้องไม่ใช่ตำแหน่งมากำหนดลำดับการสนทนาและไม่ให้นำเป้าหมายของแต่ละคนมานำเสนอ แต่ให้ทุกคนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อเนื่องร่วมกัน ไม่โอ้อวด อวดรู้ แต่ให้ถามไถ่ความคิดเห็นระหว่างกันได้

2) การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนสำหรับชั้นเรียนที่มีคนน้อย การทำสุนทรียสนทนาจะทำให้ได้รับความรู้และความคิดเห็นจากทั้งชั้นได้ง่าย และมีการแผ่ขยายความคิดในระดับต่างๆ แต่อาจารย์ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ไม่ชี้นำความรู้ อยากรู้ก็ตาม ต้องคุมเนื้อหาจำเป็นให้ครบถ้วน ไม่ขาด และสนับสนุนการแสดงความคิดเห็นของทุกๆ คน ไม่ให้มีคนที่แอบแฝงด้วยการคิดเห็นเหมือนคนอื่น เพราะแต่ละคนมีความแตกต่างในรายละเอียดอย่างแน่นอน

สำหรับชั้นเรียนที่มีคนมากกว่า 10 คน การใช้สุนทรียสนทนา หากจัดวงสุนทรียสนทนาวงเดียวจะทำให้คนส่วนหนึ่งกลายเป็นผู้ฟัง ไม่ควรให้วงใหญ่เกินไปราว 8-12 คนต่อวงจะดีที่สุด และให้แต่ละวงมีหัวข้อที่แตกต่างกัน แล้วให้เวลานำเนื้อหาที่ได้จากแต่ละวงมานำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้ฟัง ในการนี้ต้องระวังการปรับวงสุนทรียสนทนาไปสู่วงรายงาน เพราะจะไม่มีประโยชน์ใดๆ กับชั้นเรียนเลย

3) การประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาคุณภาพของสังคมด้วยปรัชญากระบวนการทรรศน์หลังนวยุคจะต้องส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่การเรียนรู้ในระบบการศึกษามีความไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงควรเป็นการศึกษาทางเลือกที่ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ หรือจากกระบวนการทำงานประจำของเขาเอง ทั้งนี้ มีการอบรม สัมมนา หรือการบรรยาย จำนวนมากที่จัดโดยภาครัฐ หรือจัดขึ้นภายในบริษัทเอกชนเพื่อพนักงานของตนเองก็ตาม ย่อมสมารถที่จะใช้กระบวนการสุนทรียสนทนามาร่วมด้วยได้ตามความเหมาะสมของแต่ละวัฒนธรรม และคนแต่ละคนก็สามารถที่จะใช้เทคนิคในสุนทรียสนทนามาใช้เพื่อเสริมการเรียนรู้ได้ โดยยึดหลักว่าถ้ามนุษย์ไม่ร่วมมือกันที่จะเรียนรู้ก็จะเกิดการแข่งขันกัน ชัดแย้งกัน ดังนั้น ผู้จัดการสมควรพิจารณาตนเองในฐานะผู้สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

บรรณานุกรม

- กิริติ บุญเจือ. (2546). **ปรัชญาภาษาชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2552). **Dialogue คิดลงสู่ในไหลลงสู่ปัญญา**. กรุงเทพฯ: อริยชน.
- เอนก สุวรรณบัณฑิต และกิริติ บุญเจือ. (2558). **สังคมบนฐานความรู้และสันติภาพ**. รมยสาร. 13(2): 149-59.
- _____. (2560). **ปรัชญาจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: สุนทรพิสัย
- Buber, M. (2000). **I and You**. Trans by Smith, RG. London, Scribner classics.
- David Bohm. (2004). **On dialogue**. New York, Routledge.
- Gordon, M. (2011). **Listening as embracing the other: Martin Buber's philosophy of dialogue**. Educational theory. 61(2): 207-19.
- Heidegger M. (1976). **The question concerning technology and other essays**. Lovitt, W., Trans. New York: Harper & Row.
- Martin, JP. (1987). **Toward a post-critical paradigm**. New Testament Studies, 33(03), 370-385.
- Rosen, S. M. (2003). **Phenomenology, self-reference, and Bohmian dialogue**. meeting of Society for Phenomenology and the Human Sciences, Boston, MA.

พระวินัย: หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์
VINAYA: PRINCIPLES OF PROBLEM PREVENTION AND SOLUTION
FOR BUDDHIST MONKS

พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร

Phramaha Vichian Dhammavajiro

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Master of Arts in Buddhist Studies,

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus

Email: pm.vicahin@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 18 มกราคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาดำรงอยู่มาได้จนถึงปัจจุบันนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระสงฆ์ยึดถือและปฏิบัติตามพระวินัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้เป็นกฎระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสงฆ์ จึงถือได้ว่าพระวินัยเป็นหลักการที่สามารถสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยาวต่อไป บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นวิธีการทางพระวินัยในการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในกลุ่มพระสงฆ์ โดยมีประเด็นครอบคลุมตั้งแต่ความหมายของพระวินัย คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย เกณฑ์การตัดสินพระธรรมวินัย หลักการตัดสินปัญหาทางพระวินัย วิธีการทางพระวินัยกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพระภิกษุ ได้แก่ การระงับอธิกรณ์ การลงนิคหกรรม การทำสังฆกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาพระวินัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อไป

คำสำคัญ: พระวินัย, การป้องกันปัญหา, การแก้ปัญห, พระสงฆ์

Abstract

The existence of Buddhism from past to present was partially dependent upon Buddhist monks' adherence and observance of the Vinaya, the Discipline, legislated by Lord Buddha as the rule, the regulation, or the precept for the monks. As regards, the Vinaya became the other principle capable to maintain Buddhism in the long term. The objective of the academic article

was to demonstrate the disciplinary procedures to prevent and solve various problems among the monks, covering the meaning, values and advantages, criteria of judgement, principles of investigation and consideration, and disciplinary procedures on problem prevention and solution, including settlement of charges or allegations (Adhikarana-samatha), chastisement of a perverse monk (Niggaha-kamma), and several other deeds performed by Buddhist monks (Sangha-kamma). It was useful for general people to understand the Vinaya profoundly.

Keywords: Vinaya, Problem Prevention, Problem Solution, Buddhist Monk

1. บทนำ

พระวินัยเป็นกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พระภิกษุได้นำไปประพฤติปฏิบัติในการดำรงตนอยู่ในพระศาสนา พระพุทธเจ้าได้ทรงยกพระธรรมวินัยไว้ในฐานะเป็นศาสนาแทนพระองค์หลังจากที่พระองค์ได้เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสแก่พระอานนท์ว่า

ดูก่อนอานนท์ บางทีพวกเธอจะพึงมีความคิดอย่างนี้ว่าปาพจน์มีพระศาสดาล่วงแล้ว
พระศาสดาของพวกเราไม่มี ข้อนี้พวกเธอไม่พึงเห็นอย่างนั้น ธรรมก็ดี วินัยก็ดี อันใดอันเรา
แสดงแล้ว ได้บัญญัติไว้แล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาแห่งพวกเธอโดยกาล
ล่วงไปแห่งเรา” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534 ง: 320-321)

พระวินัยมีความสำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของพระภิกษุตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบัน เพราะพระวินัยเป็นเครื่องมือที่พระภิกษุใช้ในการปฏิบัติตน และคณะสงฆ์ใช้ในการปกครองหมู่คณะ เพื่อป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหามากมายที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ ทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม พระวินัยยังถือว่าเป็นหลักการที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยาวต่อไป

พระภิกษุและฆราวาสได้นำหลักพระวินัยเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ไปเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิต การแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหาต่างๆ ทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องส่วนรวม พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงวิธีการทางพระวินัยไว้หลายเรื่องที่ชาวพุทธจะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามากมาย ในชีวิตหรือในสังคมส่วนรวม ซึ่งทุกวิธีการนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงใช้ในครั้งพุทธกาลแล้ว จนกระทั่งหลังการสังคายนาครั้งที่ 3 จึงได้มีการเรียบเรียงพระไตรปิฎก และได้มีการจัดหมวดพระวินัยขึ้นมาเพื่อบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับพระวินัยและคณะสงฆ์ได้นำมาเป็นแนวปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันนี้

เพื่อเป็นการนำหลักการในพระวินัยบัญญัติที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ในพระไตรปิฎกมาแสดงให้เห็นในเรื่องการนำหลักพระวินัยมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากมายของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จึงได้นำเสนอบทความนี้เพื่อกล่าวถึงวิธีการทางพระวินัยในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากมายตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงวางเป็นหลักไว้เพื่อใช้ในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหามากมาย ของพระสงฆ์ มีประเด็นที่จะนำเสนอในบทความนี้ ได้แก่ ความหมายของพระวินัย คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย เกณฑ์การตัดสินพระธรรมวินัย หลักการตัดสินปัญหาทางพระวินัย วิธีการทางพระวินัยกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามากมายของพระภิกษุ ได้แก่ การระงับอธิกรณ์ การลงนิคคหกรรม การทำสังฆกรรม มีรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไปนี้

2. ความหมายของพระวินัย

พระวินัยปิฎกเป็นคัมภีร์หมวดแรกในพระไตรปิฎกที่กล่าวถึงสิกขาบทหรือพระวินัยของพระภิกษุและภิกษุณี รวมทั้งระเบียบวินัย ข้อบังคับ ข้อวัตร กิริยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและสังฆกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นส่วนที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แต่แรกๆ ที่เรียกว่าพระปาฏิโมกข์และส่วนที่บัญญัติเพิ่มเติมทีหลังที่เรียกว่าอภิสมจาร เนื้อหาสาระในพระวินัยปิฎก ได้ถูกจัดออกเป็นประเภทคัมภีร์แยกออกเป็นเล่มและได้จัดลงในเล่มของพระไตรปิฎก เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด 5 คัมภีร์ จัดเป็น 8 เล่ม แต่ละเล่มจะมีเนื้อหาสาระที่จัดไว้ตามประเภทที่เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาความหมายของพระวินัยแล้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2541: 8-9) กล่าวถึงพระวินัยว่าพระศาสดาทรงตั้งอยู่ในที่เป็นพระธรรมราชาผู้ปกครอง และทรงตั้งอยู่ในที่เป็นสังฆบิดรผู้ดูแลภิกษุสงฆ์ จึงได้ทรงทำหน้าที่ทั้ง 2 ประการนั้น คือทรงตั้งพุทธบัญญัติเพื่อป้องกันความเสียหาย และวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด ด้วยปรับอาบัติหนักบ้าง เบาบ้าง อย่างเดียวกับพระเจ้าแผ่นดินทรงตราพระราชบัญญัติ อีกฝ่ายหนึ่งทรงตั้งขนบธรรมเนียมซึ่งเรียกว่า อภิสมจาร เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ดุจบิดาผู้เป็นใหญ่ในสกุลฝึกปรือบุตรของตนในขนบธรรมเนียมของสกุลฉะนั้น พระพุทธบัญญัติและอภิสมจารทั้ง 2 นี้ รวมเรียกว่า พระวินัย พระวินัยนี้เปรียบเหมือนด้ายร้อยดอกไม้ อันควบคุมดอกไม้ไม่ให้กระจัดกระจาย เพราะเหตุรักษาสงฆ์ให้ตั้งอยู่เป็นอันดี

พระวินัยถือว่าเป็นระเบียบแผนสำหรับนำมาฝึกฝนควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ดังที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2563: 402) กล่าวไว้ว่า วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติของบุคคลให้ชีวิตที่ดีงามเจริญก้าวหน้าและควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม และหมายถึงประมวลถึงบัญญัติข้อกำหนดสำหรับควบคุมความประพฤติไม่ให้เสื่อมเสียและฝึกฝนให้ประพฤติดีงามเป็นคุณเกื้อกูลยิ่งขึ้น นอกจากนี้พระวินัยยังหมายถึง การก่อกำจัด การเลิกละ ช้อนนำไปให้วิเศษตามที่พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) (2561: 20-21) ได้กล่าวไว้ว่าพระวินัยแปลว่า การก่อกำจัด การเลิกละ ช้อนนำไปให้วิเศษ ช้อนนำไปให้แจ้ง ช้อนนำไปให้ต่าง

ดังนั้น วินัยจึงมีความหมายถึงคำสั่งสอนส่วนหนึ่งของพระพุทธเจ้าที่เนื่องด้วยข้อบัญญัติสำหรับเป็นหลักปฏิบัติของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ทั้งที่เป็นข้อบัญญัติ เป็นข้อห้าม และข้อปฏิบัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยดีงามในหมู่คณะและเป็นเครื่องมือสำหรับบริหารหมู่คณะในการอยู่ร่วมกัน

3. คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย

พระวินัยถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพระภิกษุ และพระภิกษุณีสงฆ์ ที่ต้องนำมาประพฤติปฏิบัติ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงมอบพระวินัยไว้เป็นตัวแทนของพระองค์ พระองค์ได้แสดงให้เห็นประโยชน์ของการบัญญัติพระวินัยไว้ตอนแรกเมื่อจะมีการบัญญัติพระวินัยไว้ 10 อย่าง คือ 1) เพื่อความดีงามของพระสงฆ์ 2) เพื่อความผาสุกของพระสงฆ์ 3) เพื่อขจัดคนหน้าด้าน 4) เพื่อความผาสุกของผู้ทรงศีล 5) เพื่อป้องกันความเลวร้ายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน 6) เพื่อขจัดความเลวร้ายในอนาคต 7) เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสแก่ผู้ที่ยังไม่

เลื่อมใส 8) เพื่อให้ผู้เลื่อมใสแล้วเลื่อมใสยิ่งขึ้น 9) เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระสัทธรรม และ 10) เพื่ออนุเคราะห์พระวินัย (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534 ก: 393)

จากวัตถุประสงค์ 10 อย่างนี้ แสดงให้เห็นว่าพระวินัยมีประโยชน์หลายด้านทั้งแก่พระสงฆ์โดยส่วนรวม ประโยชน์เฉพาะบุคคลหรือผู้ปฏิบัติเอง ประโยชน์คือความดำรงมั่นแห่งชีวิต ประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนและประโยชน์แก่พระศาสนา

พระวินัยถือว่ามีคุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่งแก่พระศาสนาทั้งแก่บุคคลผู้ปฏิบัติตามและแก่ระบบการปกครองคณะสงฆ์ ดังที่พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) (2561: 10-11) กล่าวว่า พระวินัยนั้นถือว่ามีสำคัญอันดับต้นในการทำให้พระพุทธศาสนาแพร่หลายขยายตัวได้อย่างรวดเร็วและมั่นคงดำรงอยู่ได้ ดังเช่นสังคมของสงฆ์ในสมัยพุทธกาลมีความแข็งแกร่งและยืนหยัดอยู่ได้อย่างอาจหาญ เป็นที่เกรงขามกันทั่วไป แม้จะอยู่ในท่ามกลางเจ้าลัทธิที่มีชื่อเสียงจำนวนมากก็ตาม ทั้งนี้เพราะอาศัยรากฐานสำคัญ คือ พระวินัย สังคมสงฆ์ในครั้งนั้นส่วนใหญ่เป็นสังคมแห่งพระอริยสงฆ์ซึ่งมีวัตรปฏิบัติที่งดงาม นำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสของประชุมชนทั่วไป ส่วนพระเทพดิลก (ระแบบ จิตฺตญาโณ) (2553: 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระวินัยไว้ว่า พระวินัยเป็นระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกปรืออบรม ควบคุมความประพฤติของคนที่เป็นภิกษุณเฑาะว์เข้ามาสังกัดในพระธรรมวินัย เพื่อให้เกิดเป็นบุคคลหมู่คณะที่ดำรงมีความเจริญก้าวหน้า และเพื่อควบคุมองค์กร บุคคลที่อยู่ร่วมกันให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย สวยงาม เป็นอุบายวิธีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของภิกษุ ภิกษุณี สามเณร สามเณรี สิกขมานา สามารถใช้เป็นหลักในการพัฒนาตนเองและเป็นเครื่องประดับหมู่คณะให้ถึงงามที่สำคัญ คือ พัฒนาพฤติกรรมของนักบวช ให้สามารถสำแดงให้เห็นสังฆคุณในส่วนที่เป็นอัตตคุณ 4 ประการ คือ “พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว ปฏิบัติตรงแล้ว ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติสมควร”

นอกจากนี้พระวินัยยังมีประโยชน์ต่อบุคคลและองค์กรส่วนรวม ตามที่พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) (2561: 14) แสดงถึงประโยชน์ของพระวินัยไว้ว่า

1) เป็นประโยชน์ต่อผู้บวช คือ ทำให้ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกอยู่ในองค์กรสงฆ์ที่เรียกว่าภิกษุ ภิกษุณี สามเณร สามเณรี สามารถดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐแล้วพัฒนานตนให้บรรลุธรรมในระดับสูงขึ้นไปจากถึงพระนิพพานได้

2) เป็นประโยชน์ต่อองค์กรสงฆ์ คือ ทำให้องค์การสงฆ์มีความรักสามัคคีและเคารพนับถือกัน ปฏิบัติดีต่อกันด้วยจิตใจ ทำให้อยู่กันอย่างสันติจนสามารถปฏิบัติธรรมได้สะดวก

3) เป็นประโยชน์ต่อสังคมโลก คือ ทำให้สังคมโลกมีแบบอย่างที่ดีงามสำหรับประพฤติดำเนินหรือส่งลูกหลานให้เข้ามาบวชเพื่อจะได้อบรมบ่มเพาะมารยาทและธรรมเนียมต่างๆ สำหรับปฏิบัติตนให้เป็นคนเรียบร้อยงดงามตามอย่างพระสงฆ์และเสริมสร้างศรัทธาปสาทะให้เกิดแก่สังคมโลกที่ได้เห็นองค์กรสงฆ์ปฏิบัติเคร่งครัดในพระวินัยอันเป็นแรงจูงใจให้เข้ามาหาแล้วบูชากราบไหว้ในฐานะเป็นนักรบบุญอันประเสริฐแล้วฟังคำแนะนำสั่งสอนจากท่านและนำไปปฏิบัติตามจนได้รับความสุขสงบในชีวิต

4) เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา คือ พระวินัยในฐานะที่เป็นรากแก้วของพระพุทธศาสนาย่อมนำพาให้เกิดความมั่นคงและความเป็นปึกแผ่นให้แก่พระพุทธศาสนาเอง ด้วยเมื่อองค์กรสงฆ์และสังคมโลกปฏิบัติตามหลักพระวินัยกันถ้วนหน้าแล้ว ย่อมทำให้พระพุทธศาสนาเข้มแข็งเติบโตใหญ่และแพร่หลายขยายตัว

เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังที่ท่านกล่าวว่า “พระวินัยเป็นอายุของพระพุทธศาสนา เมื่อพระวินัยดำรงอยู่ พระพุทธศาสนาก็ดำรงอยู่”

การปฏิบัติตามพระวินัยย่อมยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่ผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะแก่พระภิกษุเองดังที่พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช) (2561: 12) กล่าวไว้ว่า พระวินัยเมื่อพระภิกษุรักษาดีแล้วด้วยความมั่นใจไม่ล่วงละเมิดไม่ว่าด้วยข้ออ้างใดๆ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นพระจริง พระแท้ พระผู้บริสุทธิ์ เป็นบุญเขตเป็นนื่อนาบุญอันยอดเยี่ยมของชาวโลก ย่อมได้รับอานิสงส์อันสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ไม่วิปถิหาร คือ ความเดือนร้อนใจ มีความสบายใจ ไม่ต้องวิตกกังวลเรื่องศีลาจารวัตร เรื่องการประพฤติปฏิบัติของตน 2) ได้รับความชื่นชมชื่น เพราะรู้สึกรู้ว่าตนประพฤติดีงามแล้ว ไม่ต้องถูกลงโทษหรือถูกตำหนิจากผู้ใด และ 3) ได้รับความยกย่องสรรเสริญ สามารถเข้าสมาคมกับผู้ทรงศีลได้อย่างกล้าหาญ ไม่สะทกสะท้าน

สำหรับบุคคลทั่วไป เมื่อได้ศึกษาเล่าเรียนพระวินัยแล้ว หากสามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอ จะได้รับผลของการปฏิบัติอันเป็นส่วนประโยชน์ตนตามนัยที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ โดยเทียบเคียงกับอานิสงส์ของคณิศรดังที่ปรากฏในศีลสูตร (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534 จ: 245) ว่า 1) มีทรัพย์สิ้นเพิ่มพูน 2) มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับในสังคม 3) มีความองอาจ กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม 4) ไม่หลงลืมสติในเวลาดำเนิน 5) เมื่อตายแล้วเข้าสู่สุคติภูมิ

ดังนั้น พระวินัยจึงมีคุณค่าและประโยชน์มากมายทั้งแก่ตนเอง แก่องค์กร และแก่คณะสงฆ์ เมื่อผู้ใดได้ศึกษาเล่าเรียนและนำมาปฏิบัติแล้วจะได้รับอานิสงส์ที่จะนำตนไปสู่ความเจริญและความสำเร็จในการประกอบกิจทั้งปวง พระวินัยจะเป็นรากฐานทำให้พระพุทธศาสนามั่นคง เมื่อมีพระวินัยจึงมีพระพุทธศาสนาดังกล่าว

4. เกณฑ์การตัดสินพระธรรมวินัย

พระวินัยเป็นหลักปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ให้พระภิกษุได้ประพฤติปฏิบัติตาม เมื่อมีความสงสัยในหลักปฏิบัติ จึงต้องมีหลักการในการตรวจสอบและพิจารณาว่าข้อปฏิบัตินั้นถูกหรือผิด พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงลักษณะหรือเกณฑ์ในการตัดสินพระธรรมวินัยว่าถูกหรือผิดไว้แก่พระนางมหาปาชาบดีโคตรมี ซึ่งต้องการจะทราบว่าคุณครูจะรู้ได้อย่างไรว่าอะไรเป็นธรรมเป็นวินัย เป็นคำสอนของพระศาสดา ซึ่งมีใจความตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกเล่มที่ 9 พระวินัยปิฎก เล่มที่ 7 จุลวรรค ภาค 2 (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534 ค: 451) ว่าลักษณะการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นวินัยมี 8 อย่าง และที่เป็นธรรม เป็นวินัยมี 8 อย่าง ดังนี้

“การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเป็นวินัย คือ ถ้าธรรม (การปฏิบัติ) เหล่าใด 1) เป็นไปเพื่อความกำหนด 2) เป็นไปเพื่อความประกอบทุกข์ (คือทำให้ลำบาก) 3) เป็นไปเพื่อสะสมกองกิเลส 4) เป็นไปเพื่อความอยากใหญ่ (คือไม่เป็นการมักน้อย) 5) เป็นไปเพื่อความไม่สันโดษ 6) เป็นไปเพื่อความคลุกคลี 7) เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน 8) เป็นไปเพื่อความเลี้ยวยาก ฟังรู้ว่าจะธรรมเหล่านั้น ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย ไม่ใช่ สัตถุศาสน์ (กล่าวคือคำสอนของพระศาสดา) แต่ถ้านำการปฏิบัติเป็นไปตรงกันข้าม จึงจะเป็นธรรมเป็นวินัยเป็นสัตถุศาสน์ คือ 1) เป็นไปเพื่อความคลายกำหนด 2) เป็นไปเพื่อความไม่ประกอบทุกข์ 3) เป็นไปเพื่อไม่สะสมกองกิเลส 4) เป็นไปเพื่อความอยากน้อย 5) เป็นไปเพื่อความสันโดษ 6) เป็นไปเพื่อความไม่คลุกคลี 7) เป็นไปเพื่อความพากเพียร 8) เป็นไปเพื่อความเลี้ยวยากลักษณะ 8 อย่างนี้พึงทราบว่าเป็นธรรมเป็นวินัย เป็นคำสั่งสอนของพระศาสดา”

เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องนี้ พระเทพติลก (ระแบบ จิตญาโณ) (2548: 113-115) ได้อธิบายหลักการทั้ง 8 อย่างนี้ไว้ในหนังสือนิเทศธรรมไว้ว่า

1. ความคลายกำหนด คือ เมื่อปฏิบัติไปแล้ว ความกำหนด ความยึดติดในสิ่งที่เป็นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ได้จางไปคลายไปจากจิตใจโดยลำดับ แม้จะมีความกำหนดอยู่แต่ไม่ถึงกับล่งละเมิด คือธรรมเพราะความกำหนดเป็นเหตุ

2. ความปราศจากทุกข์ คือ เมื่อปฏิบัติธรรมข้อใดก็ตาม ความทุกข์ทั้งทางกายและทางใจที่เกิดขึ้นแล้ว บรรเทาเบาบางลง ที่ยังไม่เกิดสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น จนสามารถสัมผัสความสุขในระดับต่างๆ โดยลำดับ จนถึงบรมสุขคือมรรคผลนิพพานเป็นที่สุด

3. ความไม่สะสมกองกิเลส ผลจากการปฏิบัติธรรมะนั้น ความโลภ โกรธ หลง ที่มีอยู่ต้องลดลง ที่ยังไม่เกิดสามารถป้องกันไม่ให้เกิดได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่หากลดความรุนแรงของกิเลสลงไปได้โดยลำดับ มีธรรม คือ ความเสียสละ ความเมตตา ปัญญาเป็นเพิ่มขึ้น

4. มีความอยากน้อย ความอยากอันเป็นอาการของตัณหา คือ สภาพจิตที่ดิ้นรน ทะเยอทะยานอยาก ในอารมณ์ทั้งหลาย ต้องมีการลด ละ บรรเทา ลง การทำอะไรด้วยอำนาจของตัณหาน้อยลง จนมีความเป็นอิสระจากตัณหาในที่สุด

5. ความสันโดษ เป็นผลจากการลดกิเลส การสามารถควบคุมกิเลสได้ แทนที่จะให้กิเลสเป็นนาย แต่สามารถเป็นนายบังคับใช้กิเลสได้อย่างน้อยบางขณะ บางกรณี ที่ช่วยให้สามารถมีความยินดีตามมีตามได้ ฯลฯ

6. เพื่อความสงัดจากหมู่ การคลุกคลีด้วยหมู่คณะในทางที่จะเพิ่มกิเลส สร้างปัญหา พร่าผลาญเวลา ชีวิตของตนไปโดยไม่ได้ประโยชน์ หรือไม่คุ้มค่าของกาลเวลา เป็นการกระทำที่พระพุทธศาสนาไม่สรรเสริญ แต่การประชุมกันอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจที่ควรทำทั้งหลาย จัดเป็นกิจที่ควรทำ ฯลฯ

7. มีความเพียรพยายาม ผลที่พึงประสงค์ในทางพระพุทธศาสนานั้น ล้วนต้องอาศัยความเพียรพยายามเป็นหลัก นั่นคือความเพียรพยายามในการป้องกันความชั่ว ขจัดความชั่ว เพิ่มพูนความดี และรักษาความดีที่ตนมีอยู่แล้วให้ให้เสื่อมไป โดยมีการทำลายความชั่วให้หมดสิ้น มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยความดีเป็นที่สุด

8. ความเป็นผู้เลี้ยงง่าย คือต้องเป็นคนอยู่ง่าย เลี้ยงง่าย บำรุงง่าย สามารถให้ชีวิตดำรงอยู่และดำเนินไปความเรียบง่าย อย่างทรงสอนให้รับประทานอาหารด้วยความสำนึกว่า “รับประทานเพื่อให้อัตภาพเป็นไปได้”

คำสอนที่มีลักษณะทั้ง 8 ประการนี้ พึงรู้ว่าเป็นธรรม เป็นวินัย เป็นคำสอนของพระศาสดาหรือเป็นหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการปฏิบัติตามคำสอนในทางพระพุทธศาสนานั้น กิเลสต้องลดลง กุศลธรรมคือความดีต้องเพิ่มพูนขึ้นตามลำดับ เหมือนจุดไฟขึ้นมานอกจากความสว่างจะเกิดขึ้นแล้ว ความมืดต้องถูกขจัดไปด้วย จึงได้ชื่อว่าเป็นการจุดไฟ”

จากข้อความที่แสดงมานี้ แสดงให้เห็นว่าการจะตัดสินใจหลักสอนในพระไตรปิฎกเรื่องใดเป็นธรรม เป็นวินัยให้เทียบเคียงกับหลักการที่แสดงมานี้ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัตินำพระวินัยไปแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องและแก้ไขปัญหาในการโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นได้ และหากจะมีปัญหาว่าอะไรเป็นธรรมเป็นวินัยเป็นสัตตสุตาคือคำสอนของพระศาสดา ก็ตัดสินโดยยึดหลัก 8 ประการดังกล่าวนี้

5. หลักการป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหาทางพระวินัย

เมื่อมีเกณฑ์ในการตัดสินพระธรรมวินัยดังที่กล่าวมาแล้ว พระพุทธเจ้าได้ทรงวางมาตรการในการป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหาไว้ในรูปแบบของพระวินัย ซึ่งพระองค์มีหลักการและวิธีการในการแก้ไขปัญหามากมาย อย่างเป็นกระบวนการ ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักการบัญญัติพระวินัยหรือสิกขาบท 227 ข้อสำหรับพระภิกษุ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการในการป้องกันปัญหาทางพระวินัย ซึ่งก่อนที่จะสิกขาบทแต่ละข้อจะเกิดขึ้นและกลายเป็นพระวินัยของสงฆ์นั้น ได้ผ่านการกลั่นกรองและการพิจารณาเป็นขั้นตอนจากพระองค์ตามลำดับด้วยอาศัยวัตถุประสงค์ 10 อย่างในการบัญญัติพระวินัยและเหตุผลเฉพาะแต่ละข้อ

หลักการในการบัญญัติพระวินัยนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติพระวินัยตามลำพังของพระองค์ แต่พระองค์ทรงมีขั้นตอนปฏิบัติร่วมกับบุคคลอื่น ตั้งแต่เมื่อเกิดเรื่องวิวาทขึ้นภายในคณะสงฆ์ พระองค์จะตรัสสั่งให้ประชุมสงฆ์ ตรัสถามพระภิกษุผู้ก่อเหตุให้ถูกรับ แล้วทรงชี้โทษแห่งการประพฤติเช่นนั้น และตรัสอาณัติแห่งความสำรวมระวัง แล้วจึงทรงตั้งพระบัญญัติห้ามมิให้ภิกษุทำอย่างนั้นอีกต่อไป พร้อมกับทรงกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือล่วงละเมิดที่เรียกว่าอาบัติไว้ ซึ่งในการการบัญญัติพระวินัยแต่ละข้อนั้น พระพุทธเจ้าทรงอาศัยหลักการ ต่อไปนี้

1) มิได้ทรงบัญญัติไว้ล่วงหน้า เพื่อป้องกันมิให้ภิกษุล่วงละเมิดเหมือนการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งตราเป็นข้อบัญญัติไว้ล่วงหน้า โดยยังไม่มีผู้ล่วงละเมิดก่อนเป็นหลัก

2) เมื่อมีเหตุการณ์ที่ภิกษุไปทำสิ่งที่ชาวบ้านไม่ชอบ ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่ควร หรือทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนเกิดขึ้น ชาวบ้านไปฟ้องร้องพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงประชุมสงฆ์ เพื่อรับทราบข้อมูลรายละเอียดของเรื่อง

3) ทรงไต่สวนไล่เลียงพระที่ทำเช่นนั้น เมื่อทรงเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมไม่ควรจริง ทรงแสดงโทษแห่งการกระทำ และทรงแสดงประโยชน์ของการสำรวมระวังไม่กระทำเช่นนั้นต่อไป

4) ทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามในเรื่องนั้นไว้ เรียกว่าบัญญัติพระวินัยและมีบทลงโทษหนักบ้างเบาบ้าง ซึ่งเรียกว่าอาบัติ

5) เมื่อทรงบัญญัติไว้แล้ว ต่อมาเป็นข้อปฏิบัติที่ตึงเกินไป ปฏิบัติได้ยาก หรือหย่อนเกินไป ทำให้ล่วงละเมิดโดยง่าย ก็ทรงบัญญัติข้อความเพิ่มเติม แต่มิได้ยกเลิกบทบัญญัติที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว (พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช), 2561: 19-20)

วินัยของพระภิกษุ 227 ข้อ ถือว่าเป็นระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของพระภิกษุที่บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาเป็นเช่นเดียวกับกฎหมายของโลก เมื่อพระภิกษุล่วงละเมิดแล้วจะต้องโทษและการติเตียนต่างๆ การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้าจึงเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วด้วย จากหลักการในการบัญญัติพระวินัยนั้น ถือว่าเป็นมาตรการในการป้องกันปัญหาในทางพระวินัย เพราะสิกขาบทแต่ละข้อถือว่าเป็นกฎหมายทางพระวินัยของพระภิกษุ พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นประโยชน์ในการบัญญัติพระวินัยและโทษของการกระทำผิดพระวินัย และได้ทรงแสดงเหตุผลและความจำเป็นในบัญญัติพระวินัยผ่านความเห็นชอบของคณะสงฆ์จึงได้บัญญัติสิกขาบทแต่ละข้อไว้ หลักการบัญญัติพระวินัยแต่ละข้อ จึงเป็นหลักป้องกันปัญหาอันดับแรกทางพระวินัยที่จะก่อให้เกิดการปัญหาอื่นตามมาในภายหลังได้และเมื่อพระภิกษุปฏิบัติ

ผิดในเรื่องใดก็ให้ตรวจสอบว่าผิดพระวินัยข้อใด แล้วให้พระภิกษุรูปนั้นสารภาพความผิดต่อหน้าสงฆ์ เพื่อย้ำเตือนให้ระวังสังวรไม่ให้กระทำผิดเช่นนั้นอีก

6. วิธีการทางพระวินัยกับการแก้ไขปัญหของพระภิกษุ

เมื่อพระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติสิกขาบทไว้เป็นกฎระเบียบเป็นมาตรการให้พระภิกษุได้ประพฤติปฏิบัติตามแล้ว พระองค์ได้ทรงวางมาตรการต่างๆ ไว้อีกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของสงฆ์ในการอยู่ร่วมกัน อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาและการตัดสินปัญหาของพระภิกษุที่เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการทางพระวินัย ซึ่งคณะสงฆ์ได้นำมาใช้ในการปฏิบัติและการปกครองกันมาถึงปัจจุบัน ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึง 3 วิธีการซึ่งได้แก่

1) การแก้ไขปัญหด้วยการอธิกรณ์สมณะ

อธิกรณ์ คือเรื่องที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาและเป็นข้อขัดแย้งในทางการปฏิบัติตามพระวินัย ซึ่งเกิดจากความคิด การพูด และการกระทำที่แตกต่างกันของผู้ปฏิบัติ อธิกรณ์เป็นเรื่องจำเป็นที่ถือว่าเป็นฐานะที่สงฆ์ต้องทำร่วมกันเป็นหมู่คณะตามแนวพระวินัย ซึ่งในทางพระวินัยนั้น อธิกรณ์มี 4 ประเภท คือ 1) วิวาทาธิกรณ์ การเถียงกันเกี่ยวกับพระธรรมวินัย 2) อนุวาทาธิกรณ์ การโจทหรือกล่าวหากันด้วยอาบัติ 3) อาปัตตาธิกรณ์ การต้ออาบัติ การปรับอาบัติและการแก้ตัวให้พ้นอาบัติ 4) กิจจาธิกรณ์ กิจธุระต่างๆ ที่สงฆ์จะต้องทำ เช่น ให้อุปสมบท ให้ฝากฐิน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2563: 532)

ส่วนอธิกรณ์ (พ.ท. ประสาร ทองภักดี, 2540: 54) ถือว่าเป็นคดีระหว่างพระภิกษุสงฆ์ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางความคิดเห็นเกี่ยวกับความผิดของพระธรรมวินัยบ้าง จากการฟ้องร้องกันระหว่างภิกษุว่าละเมิดพระธรรมวินัยบ้าง ทั้งนี้ไม่เกี่ยวกับคดีความผิดต่อกฎหมายซึ่งต้องดำเนินการไปตามขบวนการยุติธรรมของกฎหมายบ้านเมือง

การเกิดอธิกรณ์นั้นมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาลที่พระภิกษุวิวาทกันแล้วไม่ยอมความกัน จนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกขึ้น พระพุทธเจ้าอาศัยเหตุการณ์นี้จึงได้บัญญัติอธิกรณ์ไว้ อธิกรณ์ถือว่าเป็นคดีความทางพระพุทธศาสนา จึงต้องมีวิธีการแก้ไข ในทางพระวินัยมีหลักธรรมหรือหลักปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้สำหรับแก้ปัญหอธิกรณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละข้อไว้ที่เรียกว่า อธิกรณ์สมณะ คือ ธรรมเครื่องระงับอธิกรณ์หรือวิธีดำเนินการเพื่อระงับอธิกรณ์ 7 ประการ ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2541: 214-216) ได้ทรงแสดงไว้ในหนังสือวินัยมุข เล่ม 1 ได้แก่ 1. สัมมุขาวินัย แปลว่าระเบียบอันทำในที่พร้อมหน้า ได้แก่ กิริยาระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าสงฆ์ ในที่พร้อมหน้าบุคคล ในที่พร้อมหน้าวัตถุ ในที่พร้อมหน้าธรรมวินัย พร้อมหน้าสงฆ์ คือ ภิกษุเข้าประชุมครอบงำกำหนดเป็นสงฆ์ พร้อมหน้าบุคคล คือบุคคลผู้เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นอยู่พร้อมกัน พร้อมหน้าวัตถุ ได้แก่ ยกเรื่องที่เกิดขึ้นวินิจฉัย พร้อมหน้าธรรมวินัยนั้น ได้แก่วินิจฉัยถูกโดยธรรม ถูกโดยวินัย 2) สติวินัย ระเบียบยกเอาสติเป็นหลัก ได้แก่กิริยาที่สงฆ์สวดประกาศให้สมมติแก่พระอรหันต์ว่าเป็นผู้มีสติเต็มที่เพื่อระงับอนุวาทาธิกรณ์ที่มีผู้โจทหาท่านด้วยสัลลิวัตติ 3) อมูพหวินัย แปลว่าระเบียบที่ให้แกภิกษุผู้หายเป็นบ้าแล้ว ได้แก่กิริยาสงฆ์สวดประกาศให้สมมติแกภิกษุผู้หายเป็นบ้าแล้วเพื่อระงับอนุวาทาธิกรณ์ที่มี

ผู้โจทเธอด้วยความละเมิดที่เธอทำในเวลาเป็นบ้า 4) ปญญาณกรรมะ แปลว่า ทำตามรับ ได้แก่ ปรับอาบัติตาม ปญญาของจำเลยผู้รับเป็นสัตย์ 5) เญยยสิกา แปลว่า ตัดสินเอาตามคำของคนมากเป็นประมาณ วิธีนี้ สำหรับใช้ในเมื่อความเห็นของคนทั้งหลายเป็นอันมากแตกต่างกัน ให้ฟังเอาข้างมาก 6) ตัสสาปาปิยสิกา แปลว่า กิริยาที่ลงโทษแก่ผู้ผิด ได้แก่ กิริยาที่ตัดสินลงโทษแก่ผู้ผิด แม้ไม่รับเป็นสัตย์ 7) ตินวัตถการกวินัย แปลว่า ระเบียบดังกลบไว้ด้วยหญ้า ได้แก่ กิริยาที่ให้ประนีประนอมกันทั้ง 2 ฝ่าย ไม่ต้องชำระสาหาความเดิม

อธิกรณสมณะทั้ง 7 นี้ เป็นมาตรการที่สงฆ์ใช้ระงับอธิกรณที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จากการกระทำผิดที่เกิดจากการทะเลาะกัน การโจทกัน การปรับอาบัติแก่กัน และการทำกิจที่ทำโดยสงฆ์ โดยสัมมุขวินัย ใช้ระงับอธิกรณได้ทุกอย่าง สติวินัย อุมพหวินัย และตัสสาปาปิยสิกา ทั้ง 3 วิธีนี้ ใช้ระงับ เฉพาะอนุวาทาธิกรณ ส่วนปญญาตกรรมะ และตินวัตถการกะ เป็นเครื่องระงับอาปัตตาธิกรณ และเญยยสิกา เป็นเครื่องระงับเฉพาะวิวาทาธิกรณ วิธีการระงับอธิกรณตามหลักการทั้ง 7 นี้ ถือว่าเป็นงานของสงฆ์ที่ต้อง นำมาประชุมกันพิจารณาตีความตัดสิน ซึ่งต้องประกาศให้สงฆ์รับทราบโดยทั่วกัน

ดังนั้น ในพระวินัยมตรากการทั้ง 7 ข้อนี้ จึงเป็นวิธีการที่สงฆ์จะนำไปแก้ไขปัญหาหรือตัดสินปัญหา ต่างๆ ที่เกิดเป็นอธิกรณขึ้น ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบัน

2) การแก้ไขปัญหาด้วยการลงนคคกรรม

การลงนคคกรรม คือ การใช้มาตรการทางพระวินัยเพื่อลงโทษแก่พระภิกษุ หรือคฤหัสถ์ที่ทำผิดแต่ไม่ ยอมรับผิด นคคกรรมเป็นกิจอย่างหนึ่งที่สงฆ์นำมาใช้ในการปกครองหมู่คณะด้วยกัน ซึ่งในการปกครองหมู่นั้น ที่จะทำให้เกิดความเรียบร้อยต้องมืองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ มินคคหะ คือ การชมและมีปคคหะ คือ การยกย่อง นคคกรรมถือว่าเป็นวิธีการทางพระวินัยที่สงฆ์ได้นำมาใช้ในการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้นของพระภิกษุ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2563: 182) ให้ความหมายไว้ว่า นคคกรรม หมายถึง การลงโทษตาม พระธรรมวินัย หรือ สังฆกรรมประเภทลงโทษผู้ทำความผิด ทั้งนี้แสวง อุดมศรี (2558: 182) กล่าวไว้ว่า นคคกรรม คือ มาตรการทางพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตไว้เพื่อให้สงฆ์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับข่ม กำราบ หรือลงโทษแก่ภิกษุผู้ประพฤติผิดแล้วไม่ยอมรับผิด หรือไม่ยอมประพฤติกลับตนใหม่ หากปล่อยไว้ก็จะ กลายเป็นความหมักหมมเรื้อรังที่จะนำความเดือนร้อนเสื่อมเสียมาสู่คณะสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่มีที่สิ้นสุด

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2537: 184) ได้ทรงอธิบายเรื่องนคคกรรมไว้ ในวินัยมุข เล่ม 3 ว่า “นคคหะ คือ การชม เป็นกิจอย่างหนึ่งของผู้ปกครองหมู่ เป็นคู่กับปคคหะ คือ การยกย่อง ขาด 2 อย่างนี้แล้ว การปกครองย่อมเป็นไปไม่ได้ แม้ในหมู่สงฆ์ก็เป็นกิจอันจะพึงหวังเหมือนกัน ท่านกล่าวว่า เป็นผลที่มุ่งหมายแห่งการบัญญัติสิกขาบทด้วย ได้ในบทว่า “ทุมมกฺกุนิ ปุคฺคลานิ นคคหาย เปสฺสานิ ภิกฺขุนิ ฆาสุวิหาราย” แปลว่า เพื่อข่มบุคคลผู้เก้อยาก เพื่อฆาสุกแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก” เมื่อมีภิกษุก็ดี คฤหัสถ์ก็ดี ประพฤติมิชอบ ควรแก่นคคหะ พระศาสดาประทานพระพุทธาอนุญาตให้สงฆ์ทำนคคหะแก่ผู้นั้น”

นคคกรรม จึงถือว่าเป็นมาตรการการลงโทษทางพระวินัยที่ใช้กับพระสงฆ์และคฤหัสถ์ผู้ละเมิดพระวินัย ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ และเป็นกิจอย่างหนึ่งที่สงฆ์นำมาใช้ในการปกครองหมู่คณะด้วยกัน ในหนังสือวินัยมุข เล่ม 3 ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้แสดงถึงนคคกรรมสำหรับลงโทษแก่ พระภิกษุผู้กระทำความผิดตามลักษณะโทษ มี 6 วิธี ได้แก่ 1) ตัชชนียกรรม การลงโทษด้วยการชู้ 2) นิยสกรรม

การลงโทษด้วยการให้กลับไปถือนิสัยใหม่ (การถอดยศ ลดพรรษา) 3) ปัพพาทนียกรรม การลงโทษด้วยการขับไล่
4) ปฏิสารณียกรรม การลงโทษด้วยการให้กลับสำนึกได้ 5) อุกเขปนียกรรม การลงโทษด้วยการยกออกจากหมู่
6) ตัสสปาปิยสิกากรรม การลงโทษตามความผิดหรือการเพิ่มโทษ

การลงโทษทั้ง 6 วิธีนี้ สงฆ์ใช้ลงโทษเฉพาะพระภิกษุที่ละเมิดอาบัติเบา ไม่สามารถสามารถลงโทษแก่ผู้ละเมิดอาบัติหนัก เพราะถือว่าได้รับโทษอยู่แล้ว เช่น ถ้าต้องอาบัติปาราชิก ก็ต้องขาดจากความเป็นภิกษุทันที หรือถ้าต้องอาบัติสังฆาทิเสส ต้องอยู่กรรมตามพระวินัย

การลงนิคคกรรมหรือลงโทษทั้ง 6 วิธีนี้ จะเกิดขึ้นเมื่อพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งประพฤตินั้นไม่เหมาะสมในการลงนิคคกรรมแก่พระภิกษุแต่ละประเภทนั้น ให้พิจารณาไปที่ความผิดของพระภิกษุว่าได้ประพฤติดังไร จึงจะลงโทษหรือนิคคกรรมประเภทนั้นได้ เมื่อสรุปแล้วสงฆ์จะลงโทษแก่พระภิกษุผู้ประพฤติดังไร นิคคกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะประพฤติดังไรในเรื่องเหล่านี้ 1) ก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ก่อความวิวาท ก่อความอื้อฉาว ก่ออธิกรณ์สงฆ์ 2) ไร้เวลา ไร้ผลขาด มีอาบัติมาก ต้องอาบัติกำหนดไม่ได้ 3) อยู่คลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลีกับคฤหัสถ์ไม่สมควร 4) มีศีลวิบัติในอธิศีล 5) มีอาจารย์วิบัติในอัชฌาจารย์ 6) มีทฎฐิวิบัติให้อติทฎฐิ 7) กล่าวติเตียนพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ (แสง อุดมศรี, 2558: 183-188)

เมื่อภิกษุถูกลงนิคคกรรมแล้ว ต้องประพฤติดำเนินหรือห้ามการมีส่วนร่วมกับการกิจของสงฆ์ เช่น ห้ามเป็นอุปชฌาย์ให้บรรพชาและอุปสมบทแก่กุลบุตร ห้ามไม่ให้ต้องอาบัติหรือทำความผิดซ้ำเดิม หรือทำความผิดที่ร้ายแรงกว่า ห้ามตำหนิกรรมหรือสงฆ์ผู้ทำกรรมนั้นแก่ตน ห้ามอยู่ในที่มุงที่บังอันเดียวกับภิกษุอื่น ถ้านั่งอยู่ในที่มุงที่บังเห็นภิกษุอื่นเดินเข้ามาพึงลุกออกไปเสีย เป็นต้น ภิกษุผู้ถูกลงนิคคกรรมแล้ว จะต้องต้องได้รับโทษและไม่ประพฤตีสืบเหมือนเดิมอีก (คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงธรรม, 2547: 550)

เมื่อมีการลงนิคคกรรมแล้ว จะต้องมีการระงับนิคคกรรมตามมา ซึ่งในพระวินัยปิฎก พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตวิธีการระงับนิคคกรรมแก่พระภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงนิคคกรรมไว้ มีขั้นตอนและลักษณะที่พระภิกษุต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. เมื่อภิกษุที่ถูกสงฆ์ลงนิคคกรรมแต่ละประเภทแล้วกลับประพฤติชอบ หายเย่อหยิ่ง กลับตัวได้ พึงเข้าไปหาสงฆ์ กราบพระภิกษุผู้มีพรรษาแก่สูงสุด กล่าวคำขอระงับนิคคกรรม 3 ครั้ง

2. จากนั้นพระภิกษุผู้ฉลาดจะสวดประกาศให้สงฆ์ทราบโดยทั่วกันด้วยวิธีอุตตัจจุตถกรรมวาจาเพื่อระงับนิคคกรรม

การระงับนิคคกรรมนั้น ก็คือการสารภาพว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ไม่ประพฤตีสืบเหมือนเดิมอีก โดยให้คณะสงฆ์ ส่วนรวมรับทราบและเห็นด้วย

ตามที่แสดงมานี้ จะเห็นได้ว่านิคคกรรมถือว่าเป็นวิธีการทางพระวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พระสงฆ์ใช้เป็นมาตรการในการแก้ไขปัญหาหรือตัดสินปัญหาที่เกิดจากความประพฤติผิดนอกพระธรรมวินัย แล้วนำมาสู่การแก้ปัญหาของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เรื่องนิคคกรรมยังถือว่าเป็นกฎหมายที่พระสงฆ์ใช้ปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคม องค์การปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ ได้ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการลงนิคคกรรมไว้ในการบริหารงานคณะสงฆ์ด้วย

3) การแก้ไขปัญหาด้วยการทำสังฆกรรม

การทำสังฆกรรมของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นมาตรการที่คณะสงฆ์ได้นำมาแก้ไขปัญหาอีกประการหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล และได้ถือปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยความหมายแล้วสังฆกรรม หมายถึง งานของสงฆ์ กรรมที่สงฆ์พึงทำ หรือกิจที่พึงทำโดยที่ประชุม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) (2563: 456) และหมายถึงกรรมอันสงฆ์พึงทำ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมทางพระวินัยที่ภิกษุจำนวน 4 รูปขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นสงฆ์จะพึงร่วมกันทำเป็นสังฆสามัคคี ในการทำสงฆ์จะต้องพร้อมเพรียงกันทำในเขตสีมาที่เรียกว่าอุโบสถหรือโบสถ์ ต้องนั่งให้ได้หัตถบาสนอยู่ในที่ประชุมตลอดเวลา เวลาลงมตีกต้องเป็นเอกฉันท์โดยใช้วิธีเจียบหรือรับว่า สาธุ และเป็นไปโดยต้องเป็นธรรม ไม่มีอคติเช่นนี้จึงจะเป็นสังฆกรรมแท้

สังฆกรรม จึงเป็นกรรมที่สงฆ์จะพึงทำหรือกิจที่จะต้องทำเป็นการสงฆ์ คือ สงฆ์จะต้องรับรู้ในกรรมนั้นๆ สังฆกรรมเป็นงานหรือกิจกรรมทางพระวินัยที่สงฆ์คือภิกษุตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป ต้องประชุมกันทำให้สำเร็จ โดยความพร้อมเพรียง สังฆกรรมทางพระพุทธศาสนาที่พระภิกษุได้ดำเนินการมานั้น มีมูลเหตุเกิดมาจากกรณี 2 อย่าง คือ 1) จำนวนของพระภิกษุที่เพิ่มมากขึ้น 2) พระพุทธเจ้าทรงมีประสงค์จะให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการปกครองบริหารกันเอง ทั้งนี้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2537: 2-3) ทรงอธิบายมูลแห่งการเกิดสังฆกรรมไว้ในหนังสือวินัยมุข เล่ม 1 สรุปใจว่า “ในยุคแรกของการประกาศพระศาสนาของพระพุทธเจ้า เมื่อมีผู้เกิดศรัทธาเลื่อมใสพระองค์ ประสงค์จะขอบวชในพระศาสนา พระองค์ได้ทรงให้การอุปสมบทด้วยพระองค์เอง แล้วพระองค์ทรงส่งให้แยกกันไปประกาศพระศาสนาในที่ต่างๆ ครั้นมีผู้เลื่อมใสสมัครจะบวช พระองค์ทรงเห็นความลำบากของผู้พามาและคนผู้ตามมานั้น จึงทรงพระอนุญาตให้สาวกรับเข้าหมู่ไปเอง คือ ให้พระสงฆ์เป็นผู้บวชให้แทนพระองค์เองด้วยการถึงสรณะ 3 เรียกว่า ติสรณคมนุปสัมปทา ในยุคต้นแห่งการตรัสรู้ การรับเข้าหมู่หรือรับบวชให้ภิกษุ พระศาสดาทรงทำเองบ้าง สาวกทำบ้าง ในการภายหลังเมื่อพระศาสนาเจริญแพร่หลายขึ้นโดยลำดับมีคนนับถือมาก พระศาสดามีพระประสงค์จะทรงประดิษฐานให้เป็นหลักมั่นคง และทรงมุ่งประโยชน์ของมหาชน จึงได้ทรงอนุญาตมอบให้สงฆ์เป็นใหญ่ในการบริหารคณะ สงฆ์นั้นไม่ใช่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง หรือแต่ละรูป แต่หมายถึง ภิกษุหลายๆ รูป ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไปเข้าประชุมกันเป็นหมู่เพื่อทำกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง เหมือนประชุมแห่งพวกสมาชิกของสมาคมนั้นๆ ซึ่งมีอำนาจให้สำเร็จกิจธุระของเขานี้เรียกว่า สงฆ์ สงฆ์นั้นย่อมมีองค์เป็นกำหนดสำหรับกิจนั้นๆ”

ที่กล่าวมานี้เป็นมูลเหตุของการเกิดสังฆกรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งเกิดมาจากพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่ทรงกระจายอำนาจให้พระสงฆ์ได้ปกครองกันแทนพระองค์ด้วยการใช้มติส่วนใหญ่ในการตัดสินใจในการดำเนินกิจที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการปฏิบัติอย่างนี้ถือว่าเป็นหลักการที่จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการปกครองคนส่วนมาก

ในพระวินัยปิฎกได้มีการจำแนกสังฆกรรมออกเป็น 4 ประเภท (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2537: 1-4) เรียกโดยชื่อ คือ 1) อปโลกนกรรม 2) ญัตติกรรม 3) ญัตติทุติยกรรม และ 4) ญัตติจตุตถกรรม แต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. อปโลกนกรรม คือ กรรมอันทำด้วยการบอกกันในที่ประชุมสงฆ์ ไม่ต้องตั้งญัตติ คือ คำเผด็จไม่ต้องสวดอนุสาวนา คือ ประกาศความปรึกษาและความตกลงของสงฆ์ อปโลกนกรรม นี้ เป็นกรรมอันทำได้

ง่าย ๆ คือ ประชุมสงฆ์พอรบองค์ คือ จำนวน 4 รูปขึ้นไป ไม่ต้องทำในสีมา หรือจะทำในสีมาก็ได้ ไม่ต้องนำฉันทะ ไม่ต้องเข้าหัตถบาล

2. ญัตติกรรม คือ กรรมอันทำด้วยตั้งญัตติ (คือคำเผด็จ) ไม่ต้องสวดอนุสาวนา (คือประกาศความปรึกษาและความตกลงของสงฆ์) ญัตติกรรม เป็นกรรมที่ทำด้วยประกาศให้รู้ โดยตั้งญัตติ คือ ประกาศให้สงฆ์ทราบว่าจะต่อไปนี้จะทำอะไร เรื่องอะไร แต่ไม่ต้องสวดอนุสาวนา ไม่ต้องทำในสีมาก็ได้ ไม่ต้องนำฉันทะ ไม่ต้องเข้าหัตถบาล

3. ญัตติหุติกรรม คือ กรรมอันทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนาหนึ่งเดียว แปลว่ากรรมมีวาจาครบ 2 รวมทั้งญัตติ ญัตติหุติกรรมเป็นกรรมที่ทำด้วยการตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนาหนึ่งเดียวและต้องทำให้สีมาเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าทำนอกสีมาจัดเป็นกรรมวิบัติ

4. ญัตติจตุตถกรรม คือ กรรมอันทำด้วยตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนา 3 หน แปลว่ากรรมมีวาจาครบ 4 รวมทั้งญัตติ ญัตติจตุตถกรรม เป็นกรรมที่ทำด้วยการตั้งญัตติแล้วสวดอนุสาวนา 3 หน และต้องทำในสีมาเท่านั้น เพราะเป็นเรื่องใหญ่ถึงต้องสวด ถ้าทำนอกสีมาจัดเป็นกรรมวิบัติใช้ไม่ได้

การทำสังฆกรรมของสงฆ์ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่พระภิกษุผู้ดำรงตนอยู่ในพระธรรมวินัยและแก่สงฆ์ส่วนรวม ประโยชน์ของสังฆกรรม จะเป็นแนวทางให้คณะสงฆ์ได้ใช้เป็นวิธีการในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะสงฆ์ เป็นการปกครองคณะสงฆ์ตามหลักประชาธิปไตย เป็นการรักษานบธรรมนียมประเพณีของคณะสงฆ์ไว้ให้เป็นรูปแบบของสงฆ์โดยเฉพาะ เพราะการทำสังฆกรรมต่างๆ นั้นก่อให้เกิดขนบธรรมนียมของคณะสงฆ์ที่ได้ปฏิบัติกันมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการรักษาพระธรรมวินัยให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระพุทธเจ้าที่ทรงประทานไว้ในเรื่องต่างๆ และเป็นมาตรการที่จะป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลังในการทำกิจต่างๆ ของสงฆ์ เพราะไม่เป็นการทำเฉพาะตน เป็นการรับรู้ของคนส่วนมาก

ในพระวินัยปิฎก ได้แสดงสังฆกรรมที่สงฆ์ได้ทำเป็นประจำไว้หลายเรื่อง เช่น การสวดพระปาฏิโมกข์ การอุปสมบท การรับภิกษา การผูกพัทธสีมา การปวารณา เป็นต้น ในการทำสังฆกรรมนั้นถือว่าเป็นพิธีกรรมที่ต้องปฏิบัติตามรูปแบบประเพณีและระเบียบตามที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นหลักปฏิบัติไว้ ถือว่าเป็นวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุที่ผิดไปจากพระธรรมวินัยที่ได้บัญญัติไว้ อันจะเกิดความเสื่อมเสียแก่พระศาสนาไว้ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างกรณีการทำสังฆกรรมการลงอุโบสถและฟังสวดพระปาฏิโมกข์ของพระภิกษุไว้เป็นกรณีศึกษา

การสวดพระปาฏิโมกข์หรือการฟังสวดสิกขาบท 227 ข้อ ที่เรียกว่า ลงอุโบสถ เป็นสังฆอุโบสถ เป็นกิจที่พระสงฆ์ต้องร่วมกันปฏิบัติทุกกึ่งเดือน ถือว่าเป็นสังฆกรรมที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ในพระวินัยปิฎกได้กล่าวถึงประวัติการสวดพระปาฏิโมกข์ไว้ว่า พระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์แห่งแคว้นมคธทรงเห็นศาสนาแห่งเจ้าลัทธิทั้งหลายจัดให้มีการประชุมฟังธรรมทุกวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์ มีประชาชนไปร่วมประชุมฟังธรรมกันเป็นจำนวนมาก จึงทรงดำริว่าทำอย่างไรภิกษุทั้งหลายจึงจะมีการประชุมกันเช่นนี้บ้าง พระองค์จึงได้ไปกราบทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องแล้ว จึงอนุญาตให้ภิกษุทั้งหลายมาประชุมกันในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักษ์ ซึ่งภิกษุทั้งหลายก็ได้ประชุมกันตามวันดังกล่าวเหมือนกัน แต่ไม่ได้พูดหรือกล่าวธรรมใดๆ ประชาชนที่ทราบข่าวต่างพากันมาเพื่อฟังธรรม แต่เห็น

ภิกษุทั้งหลายนั่งนิ่ง จึงพากันกล่าวดำหนิ ต่อเมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องนี้แล้ว จึงรับสั่งอนุญาตให้ภิกษุทั้งหลายประชุมกล่าวธรรมกันในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักข์ได้ จากนั้นเป็นต้นมา เมื่อถึงวันดังกล่าวภิกษุสงฆ์ก็จะประชุมกล่าวธรรมกันเป็นประจำ และเมื่อประชาชนทราบข่าวจึงมาร่วมประชุมฟังธรรมเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534 ข: 377-379)

จากกรณีเรื่องราวในครั้งพุทธกาลนี้ จึงได้เกิดวันอุโบสถ คือวันที่ภิกษุสงฆ์มาประชุมกันกล่าวธรรมหรือแสดงธรรมเป็นประจำในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักข์ ประชาชนก็ได้มาร่วมฟังธรรม บำเพ็ญกุศลสมาทานศีล 5 หรือ ศีล 8 ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า วันพระ ภายหลังที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ประชุมกันกล่าวธรรมในวัน 14 ค่ำ 15 ค่ำ และ 8 ค่ำ แห่งปักข์แล้ว พระองค์ทรงเห็นว่า พระปาฏิโมกข์เป็นเบื้องต้นและเป็นประธานแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย สมควรที่จะอนุญาตให้ภิกษุทั้งหลายยกสิกขาบทที่บัญญัติไว้ขึ้นแสดงในวันอุโบสถ เพื่อให้เป็นวันปาฏิโมกข์ขุทเทสหรือวันแสดงพระปาฏิโมกข์ต่อไป เมื่อทรงเห็นเช่นนี้ พระองค์จึงทรงอนุญาตว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ยกปาฏิโมกข์ขึ้นแสดง” จากนั้นทรงกำหนดวิธีปฏิบัติในการแสดงพระปาฏิโมกข์ไว้ ซึ่งพระภิกษุได้ปฏิบัติมาจนถึงทุกวันนี้ (แสวง อุดมศรี, 2558: 62)

ในหลักปฏิบัติของพระภิกษุผู้จะลงอุโบสถนั้น ต้องแสดงตนให้บริสุทธิ์ คือ ต้องแสดงอาบัติที่ตนได้ล่วงละเมิดให้พระภิกษุรูปอื่นได้ทราบเสียก่อน และขณะเข้าร่วมให้มีเฉพาะพระภิกษุเท่านั้น

การลงอุโบสถและการแสดงพระปาฏิโมกข์ของภิกษุสงฆ์ จึงถือว่าเป็นการใช้หลักการทางพระวินัยมาป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหของพระภิกษุในเรื่องการแสดงความบริสุทธิ์ของพระภิกษุต่อที่ประชุมสงฆ์ และการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองที่ได้ประพฤติล่วงละเมิดต่อสิกขาบทแต่ละข้อ และถือว่าเป็นวิธีสร้างและส่งเสริมสังฆสามัคคี เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์มาร่วมกันประชุมเพื่อเป็นการทบทวนและไม่ให้ประมาทในการรักษาสิกขาบทแต่ละข้อไม่ให้ล่วงละเมิดอันจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระศาสนา รวมทั้งเป็นการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญห่อื่นๆ ทางการบริหารงานของคณะสงฆ์ด้วย

7. บทสรุป

พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระวินัยไว้เพื่อให้สังคมสงฆ์ได้นำไปเป็นแบบแผนระเบียบในการดำเนินชีวิตในสังคมสงฆ์ วินัยหรือประมวลบัญญัติ สิกขาบท 227 และระเบียบข้อปฏิบัติทั้งหลาย เช่น การตัดสินอธิกรณ์ การลงนิคคกรรม การทำสังฆกรรม ถือว่าเป็นข้อปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกคือพระภิกษุด้วยกันและความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก ได้แก่ คฤหัสถ์ทั้งหลาย ซึ่งในข้อปฏิบัติเหล่านั้นนั้น พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมไปถึงประโยชน์แก่ตัวพระศาสนา และเป็นโยชนในการนำไปแก้ปัญหหรือแก้ไขปัญหาดังที่เกิดขึ้นในสังคมสงฆ์ การบัญญัติสิกขาบท 227 ไว้ เพื่อแก้ปัญหการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมแก่วิถีชีวิตของสมณะ การบัญญัติข้อปฏิบัติอื่นนอกจากสิกขาบท เพื่อแก้ปัญหในการปกครอง การอยู่ร่วมกันและการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามวิธีการหรือสังฆกรรมต่างๆ เช่น การระงับอธิกรณ์ การลงนิคคกรรม การสวดปาฏิโมกข์ ดังกล่าว ซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหที่เป็นแบบแผนและวิธีการที่สังคมสงฆ์ได้ปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- คณาจารย์สำนักพิมพ์เชียงใหม่. (2547). **หนังสือบูรณาการแผนใหม่ นักรธรรมชั้นเอก รวมทุกวิชา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เชียงใหม่.
- ประสาร ทองภักดี, พ.ท. (2540). **กฎหมายมหาชนตามแนวพุทธศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระเทพดิลก (ระแบบ จิตฺตญาณ). (2543). **พระธรรมวินัย**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช). (2561). **พระวินัยบัญญัติ**. กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534 ก). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. เล่ม 1 พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ เล่ม 1 ภาค 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534 ข). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. เล่ม 6 พระวินัยปิฎก มหาวรรค เล่ม 4 ภาค 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534 ค). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. เล่ม 9 พระวินัยปิฎก จุลวรรค เล่ม 7 ภาค 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534 ง). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. เล่ม 13 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม 2 ภาค 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2534 จ). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. เล่ม 16 พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 2**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2563). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2537). **พระวินัยมุข (เล่ม 3) หลักสูตรนักรธรรม ชั้นเอก**. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2538). **พระวินัยมุข (เล่ม 1) หลักสูตรนักรธรรม ชั้นตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
- แสวง อุดมศรี. (2558). **พระวินัยปิฎก 2**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หจก.นิติธรรมการพิมพ์.

การเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณา
ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร
Social media exposure and media literacy affecting the decision
to buy cosmetic products among teenagers in Bangkok

ศิริพัทธ์ บุญพิมพ์

Siriphat Bunphim

วีรพงษ์ พวงเล็ก

Weerapong Phuanglek

หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

Master of Communication Arts

(Strategic Communications)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Bangkok University

Email: weerapong.p@bu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 23 มกราคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ อันได้แก่ การเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อยูทูบและการเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อเฟซบุ๊กของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษา การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาการเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อยูทูบ การเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อเฟซบุ๊ก และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ที่สามารถ ร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 13-24 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 424 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า การเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.99$) การรู้เท่าทันสื่อโฆษณานบนสื่อสังคมออนไลน์ในด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณา การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่น อยู่ในระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมหลังการซื้อมากที่สุด รองลงมาด้านการตัดสินใจซื้อด้านการประเมินทางเลือก ด้านการค้นหาและด้านการตระหนักถึงความต้องการ ตามลำดับ และการเปิดรับสื่อโฆษณาและการรู้เท่าทันสื่อสามารถทำนายสมการได้มากเพราะการเปิดรับสื่อโฆษณา และการรู้เท่าทันสื่อสามารถกระตุ้นให้วัยรุ่นตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอาง

คำสำคัญ: การเปิดรับสื่อ, การรู้เท่าทันสื่อ, การตัดสินใจซื้อ, เครื่องสำอาง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the exposure of advertisements on social media, i.e., the exposure of YouTube ads and the exposure of advertisements on Facebook media among teenagers in Bangkok; 3) to study the decision to buy cosmetic products of adolescents in Bangkok and 4) to study the opening of advertisements on YouTube media Viewing advertisements on Facebook media and media awareness of cosmetic product advertisements on online media that can jointly predict the decision to buy cosmetic products among teenagers in Bangkok. The sample group used in this research consisted of 424 adolescents, males and females aged 13-24 years in Bangkok, using probability Sampling and multi-stage sampling method. The research tool was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. The hypothesis test uses multiple regression analysis.

The results showed that the overall adolescents' media exposure to advertising was at a high level ($\bar{x} = 2.99$). Social media advertising literacy in terms of advertising literacy behaviors decision to buy cosmetics of teenagers at a high level Most of the behavior after the purchase followed by purchasing decisions alternative assessment search and demand awareness, respectively. Advertising exposure and high media literacy can predict a lot of the equation because advertising exposure. And media literacy can motivate teenagers to make a decision to buy cosmetic products.

Keywords: Media exposure, media literacy, purchasing decisions, cosmetics.

1. บทนำ

เครื่องสำอางนับได้ว่าเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่ได้รับความนิยมและมีบทบาทที่สำคัญในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่เพียงแต่เฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นเพศหญิงเท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ความสำคัญและมีความต้องการในสินค้าประเภทเครื่องสำอางมากขึ้น มากกว่าทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์จากการเปลี่ยนแปลงมาให้ความสนใจและใส่ใจกับตนเองมากขึ้น มีการดูแลความสวยความงาม สุขภาพและรูปลักษณ์ภายนอก รวมไปถึงวิถีชีวิตและรูปแบบการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป

จนเกิดค่านิยมเรื่องความสวยงามงามในชีวิตประจำวันอีกทั้งบทบาทการทำงานของผู้หญิงไทยยังได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม จากเดิมที่เป็นแม่บ้านกลายมาเป็นผู้หญิงทำงาน ทำให้มีค่านิยมในการเสริมความงามมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เครื่องสำอางเพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพเฉพาะตัวที่ดูดีน่ามองซึ่งเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในใจตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของตนเองในสังคมให้ได้รับการยอมรับจากสังคมด้วย (วณัฏฐิรา สุขสมนรินทร์, 2558) ทำให้ในปัจจุบันเครื่องสำอางได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคมากขึ้นตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางมีความหลากหลายทั้งในเรื่องของราคาและคุณภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคโดยผู้บริโภคยุคใหม่ได้มีทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าและบริการที่เปลี่ยนไปโดยช่องทางการจำหน่ายเครื่องสำอางมีหลายช่องทาง (พรเทพ ทิพย์พรกิจ, 2559)

โดยในการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนั้นจะต้องมีกระบวนการตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงทัศนคติหลังจากที่ได้ใช้สินค้าแล้ว ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงความต้องการ การค้นหา การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ (หทัยทิพย์ แดงปทิว, 2559) โดยในกระบวนการตัดสินใจ ผู้บริโภคจะมีการแสวงหาข้อมูลในการใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อทั้งนี้ อาจขึ้นอยู่กับปริมาณของข้อมูลที่เขาอยู่เดิม ความรุนแรงของความปรารถนา หรือความสะดวกในการสืบเสาะหา (นาถทิพย์ ไตรกุลนิภัทร, 2559) โดยกระบวนการค้นหาหรือการแสวงหาข้อมูลจะเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้บริโภคตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของตนเอง ซึ่งเมื่อปัญหาและความต้องการดังกล่าวถูกกระตุ้นในระดับที่มากพอผู้บริโภคจะทำการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการนั้นก่อนการตัดสินใจซื้อ นักการตลาดจึงต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคจะเข้าไปแสวงหา โดยการโฆษณาเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการที่เกิดการตัดสินใจซื้อ โดยการโฆษณาในปัจจุบันประกอบด้วยสื่อออนไลน์และออฟไลน์

อย่างไรก็ตามด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายและแพร่กระจายผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อกระแสหลักอย่างโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ผู้บริโภคสื่อเกิดเสรีภาพในการเสพข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระอีกทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้รูปแบบของการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ ผู้รับสารมีสถานะเป็นได้ทั้งผู้บริโภคสื่อและผู้ส่งสารในเวลาเดียวกัน สถานะของการสื่อสารจึงไร้การควบคุมทั้งขอบเขตและเนื้อหาและนำไปสู่ประเด็นที่ว่า เมื่ออยู่ในฐานะของผู้รับและผู้ส่งสารในเวลาเดียวกันจะมีวิธีการใช้สื่ออย่างไรให้เกิดประโยชน์โดยไม่ตกเป็นเหยื่อของสื่อ เพราะการใช้สื่อย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ทัศนคติ ค่านิยม โดยเฉพาะผลที่เกิดกับตัวผู้รับสื่อและสังคม โดยเฉพาะเยาวชนคือผู้ที่มีโอกาสเข้าถึงสื่อได้มากและเป็นวัยที่มีความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสารต่างๆ ซึ่งเนื้อหาที่น่าเสนอส่วนใหญ่จะเป็นไปตามกลไกทางการตลาด จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะทางด้านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการพัฒนากันหลากหลายรูปแบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการใช้งานครอบคลุมพื้นที่และมีจำนวนคนใช้งานมากที่สุด (วรพรรณ เรืองโชติช่วง, 2560) จึงเป็นจุดกำเนิดของเครือข่ายสังคมวงกว้าง “อินเทอร์เน็ต” ซึ่งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ในการสื่อสารของบุคคลจากทั่วทุกมุมโลกจึงส่งผลทำให้เกิด Social Commerce หรือธุรกิจบนสังคมออนไลน์และเป็นสาเหตุที่ทำให้การค้าขายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากที่เคยทำการซื้อขาย

แลกเปลี่ยนสินค้าในรูปแบบร้านค้า กลายเป็นซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าผ่านช่องทางดังกล่าว หรือที่เรียกว่าระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ช่องทางนี้จึงถือเป็นแหล่งการค้าเสมือนจริงที่สามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าได้อย่างเสรีสามารถเข้าถึงลูกค้าจากทั่วทุกมุมโลก ด้วยความสะดวกรวดเร็ว และสามารถรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าได้ทุกสถานที่และตลอด 24 ชั่วโมง (สุภาพร ชุ่มสกุล, 2554) ทำให้การซื้อขายสินค้าผ่านช่องทางดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยจากผลการสำรวจของ We Are Social บริษัทเอเจนซีจากสหราชอาณาจักรและ Hoot Suite ผู้ให้บริการการตลาดบนโซเชียลมีเดีย ได้เปิดเผยข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลในปี ค.ศ. 2021 พบว่า ทั่วโลกมีประชากร 7,830 ล้านคน โดยมีผู้ใช้มือถือจำนวน 5,220 ล้านคน คิดเป็น 66.6% ของประชากรโลก และมี 4,660 ล้านคนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต คิดเป็น 59.5% ของประชากรโลก ส่วนจำนวนผู้ใช้โซเชียลมีเดียอยู่ที่ 4,200 ล้านคน คิดเป็น 53.6% ของประชากรโลกหากเทียบจำนวนประชากรโลกระหว่าง มกราคม 2020 กับ มกราคม 2021 จะพบว่าเพิ่มขึ้น 81 ล้านคน (1%) ขณะที่จำนวนผู้ใช้มือถือ เพิ่มขึ้น 93 ล้านคน (1.8%) จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เพิ่มขึ้น 316 ล้านคน (7.3%) และจำนวนผู้ใช้โซเชียลมีเดีย เพิ่มขึ้น 490 ล้านคน (13.2%) ส่วนสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พบว่า มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึง 69.5% เมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศและเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า ค่าเฉลี่ยโลกที่มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 59.5% นอกจากนี้ คนไทยใช้เวลาบนโลกอินเทอร์เน็ตวันละมากถึง 8.44 ชั่วโมง (We Are Social, 2021)

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ในปัจจุบันการโฆษณากำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในวงการธุรกิจทั่วไป และนับวันยังจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ (วรพรรณ เรืองโชติช่วง, 2560) การโฆษณาเป็นสื่อช่วยแนะนำ และชักชวนให้ผู้บริโภคได้รับทราบรายละเอียดของข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการนั้นๆ และหันมาทดลองใช้ ด้วยเหตุนี้การโฆษณาจึงมีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่เอื้ออำนวยให้มีการแข่งขันสูงในตลาด (ชาคริต กาวีชา, 2556) ซึ่งผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นแหล่งการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลกทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารจากยุคการสื่อสารแบบดั้งเดิม ดังนั้นผู้บริโภคจึงต้องมีการรู้เท่าทันสื่อ

สื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทต่อการโฆษณาอันทำให้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางมากขึ้น โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ โดยสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสามารถแบ่งสื่อสังคมออนไลน์ออกเป็นประเภทต่างๆ ที่ใช้กันบ่อยๆ คือ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Microblogging) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing) โดยจากการสำรวจจาก พบว่า Facebook มีผู้ใช้งานทั่วโลกอยู่ 2,740 ล้านบัญชี ตามมาด้วย YouTube ที่ 2,291 ล้านบัญชี และ Whatsapp ในอันดับสาม Facebook Messenger ในอันดับ 4 และ Instagram อันดับ 5

ปัจจุบันพบว่าสินค้าเครื่องสำอางนิยมโฆษณาสื่อสังคมออนไลน์อยู่ 2 ประเภท ได้แก่ YouTube และ Facebook ซึ่งจากที่มีการเชื่อมโยงถึงกันรวดเร็วแบบนี้ก่อให้เกิดสังคมเรียกว่า สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยเฟซบุ๊ก (Facebook) เว็บไซต์ที่อยู่ภายใต้บริษัท เฟซบุ๊ก จำกัด ซึ่งมีไว้สำหรับติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การทำกิจกรรม การเขียนข้อความ แสดงรูปภาพและวิดีโอ และยังสามารถใช้สนทนากันผ่านช่องทางการสื่อสารของห้องแชท (Chat) เฟซบุ๊กยังถือเป็นเครือข่ายสังคมที่สามารถให้บุคคลสามารถแสดงหน้า

ของตนเองเพื่อที่จะได้รู้จักซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังได้รู้จักเพื่อนใหม่เพิ่มหรือว่ายังมีโอกาสได้เจอเพื่อนเก่าๆ หรือว่าจะเป็นเพื่อนของเพื่อน (Friend to Friend) ทั้งนี้ยังสามารถเพิ่มข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ หรือความสนใจในเรื่องต่างๆ อย่างอิสระ รวมถึงสามารถเขียนสถานะประจำวัน (Status) หรือสิ่งที่อยากบอกเล่าในรูปแบบการแบ่งปัน (Share) ข้อมูลให้แก่ผู้ใช้งานเพื่อให้ผู้ที่เป็เพื่อนกันบนเฟซบุ๊กทราบและสามารถเขียนโต้ตอบกันได้ อย่างรวดเร็วและทันที (Wall to Wall) ด้วยคุณสมบัติต่างๆ นี้จึงทำให้เฟซบุ๊ก (Facebook) ได้รับความนิยมและมีผู้ใช้งานอย่างมากมายและแพร่หลาย สำหรับในปี พ.ศ. 2564 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก (Facebook) สูงขึ้นร้อยละ 2

นอกจาก Facebook แล้ว YouTube เป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดที่ผู้คนนิยมใช้เป็นเว็บไซต์แลกเปลี่ยนภาพวิดีโอที่มีชื่อเสียงโดยในเว็บไซต์นี้ผู้ใช้งานสามารถ อัปโหลดภาพวิดีโอเข้าไปเปิดดูภาพวิดีโอที่มีอยู่ และแบ่งปันภาพวิดีโอเหล่านี้ให้คนอื่นดูได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ รวมถึงเป็นหนึ่งในแพลตฟอร์มที่คนนิยมถ่ายคลิปวิดีโอการรีวิวสินค้า เพื่อโน้มน้าวให้ผู้อื่นสนใจ ซึ่งในปัจจุบันบล็อก (Blog) เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทหนึ่งที่ได้กลายมาเป็นสื่อการตลาดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและนักเขียนบล็อก (Blogger) โดยส่วนใหญ่ นักเขียนบล็อกทางด้านความงาม (Beauty blogger) ที่สามารถนำเสนอเนื้อหาที่มีคุณภาพและน่าสนใจจะได้รับความนิยมเชื่อถือและไว้วางใจจากผู้ติดตามอ่านผลงานและความเชื่อถือที่สั่งสมมานั้นจะทำให้ นักเขียนบล็อกทางด้านความงามกลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับความงามของผู้บริโภคบนโลกออนไลน์ (นิटना ฐานิธรนกร, 2555) อย่างไรก็ตาม อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ ในยุคข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับสื่ออย่างเสรีไม่ได้มีเพียงแต่ประโยชน์เท่านั้น แต่หากคนในสังคมใช้งานในทางที่ไม่ดี หรือไม่มีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ อินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์ก็สามารถทำให้เกิดโทษได้ เพราะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ โลก คอมเมนต์ และการแบ่งปัน หรือแชร์ต่อ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมากมายหลากหลายเรื่องราวเหล่านั้น แพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วโดยไม่มีการตรวจสอบความถูกต้อง การส่งต่อข้อมูลสามารถสร้างกระแสทางสังคม (Talk of the town) ดังนั้น ผู้ใช้สังคมออนไลน์ ในฐานะที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและรับสารบนโลกออนไลน์จึงต้องเรียนรู้วิธีการรับมือ พิจารณา ป้องกัน และเลือกรับข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะทำการแบ่งปัน หรือแชร์ต่อข้อมูลเหล่านั้นได้โดยการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

บุพผา เมฆศรีทองคำ และดนุลดา จามจุรี (2554) อธิบายว่า ในปี ค.ศ. 1982 องค์การยูเนสโกได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อโดยกำหนดไว้ในปฏิญญา Grunwald (Grunwald Declaration) ว่า “เราต้องเตรียมเยาวชนสำหรับการอยู่ในโลกของอิทธิพลจากภาพ คำและเสียง” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน...และในการประชุม ณ กรุงปารีสในปี ค.ศ. 2007 องค์การยูเนสโกได้มีการปรับปรุงเนื้อหาจากปฏิญญา Grunwald เป็น “The Paris Agenda” ซึ่งประกอบด้วย 12 ข้อเสนอสำหรับการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อเพื่อส่งเสริมการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อจึงถูกจัดวางให้อยู่ในกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกระดับวัยและครอบคลุมทุกสื่อ

ดังนั้น การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้

เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคม จึงเป็นสภาวะที่เกิดจากความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหา และประเมินคุณค่าและเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่างๆ และเป็นการพัฒนาความคิดอ่านและปัญญาที่มีเป้าหมายสูงสุด คือ การสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นออกจากความจริง สามารถตัดสินใจในสิ่งที่สื่อเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เป็นผู้รับสื่อที่มีพลังอำนาจและกระตือรือร้น คือ ไม่ยอมรับอิทธิพลสื่อโดยุษฎี และไม่ตัดสินว่าสื่อเป็นอันตราย แต่เป็นผู้รับสื่อและใช้สื่อที่มีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม เข้าใจสิ่งที่สื่อนำเสนอ สามารถมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมได้ (โตมร อภิวันทนากร, 2552) อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อจะไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามลำพัง โดยเกิดจากการเปิดรับสื่อโฆษณาและส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ (ธนรัช เสมอภาค, 2563) ในสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้อย่าง ง่ายดาย และรวดเร็ว รวมถึงผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถแชร์ส่งต่อข้อมูลให้กับผู้อื่นได้โดยสะดวกและในทันที โดยข้อมูลข่าวสารที่มากมายเหล่านั้นอาจมีทั้งข้อมูลที่เป็นจริง และไม่เป็นจริง ซึ่งหากข้อมูลข่าวสารนั้นเป็น ความจริงก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เปิดรับ แต่หากเป็นเรื่องเท็จ ผู้เปิดรับจะได้รับผลกระทบในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารที่ผิด และอาจนำความเสียหายมาสู่สังคมได้

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ในด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์การเปลี่ยนแปลงทางเพศ มีความสนใจในเรื่องความสวยความงาม เครื่องสำอาง และที่สำคัญการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ย่อมมีความเร็วและ ง่ายกว่าวัยอื่น (ฐนิตา ตูจันดา, 2555) โดยที่ผ่านมามีพบว่าการเกิดเหตุการณ์การแพ้เครื่องสำอางในกลุ่มวัยรุ่น จำนวนมาก จากการโฆษณาชวนเชื่อ ดังตัวอย่างเช่น ชาวลาสุต เมื่อวันที่ 1 ก.พ. 2564 มีเพจ “Fda Thai” หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) โปสต์ข้อความเตือนถึงครีมชนิดหนึ่ง อาจมีสารอันตรายถึงชีวิต ได้เปิดเผยว่า ตามที่เพจ (Drama-addict) ได้นำเสนอเรื่องราวของผู้โพสต์ในทวิตเตอร์รายหนึ่งว่า มีการระบาดของครีมกวนเอง ลักษณะเป็นครีมสีเหลืองบรรจุในกระปุกฝาสีแดงและฝาใส ไม่มีฉลาก และอ้างว่าทาแล้ว ผิวขาวใส จึงมีคนรีวิวทางสื่อออนไลน์มากมาย โดยเฉพาะวัยรุ่นนำครีมดังกล่าวมาทาผิวในแอปพลิเคชัน TikTok ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) จึงขอเตือนผู้บริโภคด้วยความห่วงใยว่าอย่าซื้อครีม ดังกล่าวมาใช้เด็ดขาด เพราะเป็นครีมที่ไม่ได้จดแจ้งไม่ทราบตัวตนของผู้ผลิตและส่วนผสม อาจมีสารอันตราย ปลอมปนอยู่ ครีมทาผิวขาวดังกล่าว มักขายตามตลาดนัด ร้านค้าออนไลน์ ไม่มีเลขจดแจ้ง ไม่มีฉลากหรือแสดง ฉลากเป็นภาษาต่างประเทศ โฆษณาอ้างรักษาสิว รอยแผลเป็น ฝ้า กระ ช่วยให้ผิวขาวกระจ่างใส ดำกรรณพันธุ์ ก็ขาวขึ้นเห็นผลใน 7 วัน อย. เคยตรวจพบสารห้ามใช้ในเครื่องสำอางประเภทนี้ เช่น พรอท อาจทำให้เกิดการแพ้ ผื่นแดง ผิวหน้าดำ ผิวบางลง เกิดพิษสะสมของสารพรอท ทำให้ทางเดินปัสสาวะอักเสบ ไตอักเสบ สารไฮโดรควิโนน อาจทำให้เกิดการแพ้ ระคายเคือง อักเสบ หน้าแดง อาการแสบร้อน ตุ่มแดง และภาวะผิวคล้ำมากขึ้นใน บริเวณที่ทา หากใช้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจทำให้เกิดเป็นฝ้าถาวร เพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็ง ผิวหนัง กรดวิตามินเอ อาจทำให้หน้าแดง แสบร้อนรุนแรง เกิดการระคายเคือง อักเสบ แพ้แสงแดดหรือแสงไฟ ได้ง่าย เป็นอันตรายต่อทารกในครรภ์ สเตียรอยด์ ทำให้ผิวบางเกิดรอยแตก เส้นเลือดใต้ผิวหนังผิดปกติ หน้าแดง ตลอดเวลา เกิดผื่นแพ้ เกิดสิ่วผด ผิวหนังมีสีจางลง หากใช้เป็นเวลานาน จะเกิดต่างขาว เป็นต้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2 ก.พ. 2564)

จากปัญหา และความสำคัญข้างต้นที่กล่าวมา ดังนั้น เราจึงมีการศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อของวัยรุ่นและการตัดสินใจซื้อของวัยรุ่นเนื่องจากหลงลงได้ง่ายและมีกำลังซื้อเยอะ อาจกล่าวได้ว่า การเปิดรับสื่อโฆษณาอาจจะส่งผลต่อการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ถูกส่งต่อกันมาบนสังคมออนไลน์ อาจเป็นได้ทั้งข่าวจริง และข่าวลวง ดังนั้น การเปิดรับอาจส่งผลต่อการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลุ่มวัยรุ่นผู้รับสารเรื่องเกี่ยวกับเครื่องสำอางจากสื่อสังคมออนไลน์ว่า เมื่อมีการเปิดรับสารแล้วผู้รับสารจะมีการรู้เท่าทันข้อมูลด้านเครื่องสำอางอย่างไร ภายใต้หัวข้อการวิจัย “การรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง” ซึ่งผลการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น รวมทั้งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการสินค้าเครื่องสำอางที่จะไปใช้ในการปรับปรุงสินค้าของตนเอง และวางแผนกลยุทธ์เพื่อให้แข่งขันกับคู่แข่งได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ อันได้แก่ การเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อยูทูบ และการเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อเฟซบุ๊กของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อยูทูบ การเปิดรับชมโฆษณาบนสื่อเฟซบุ๊ก และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบนสื่อออนไลน์ที่สามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงพยากรณ์ (Predictive research) เพื่อนำผลการวิจัยไปทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

วัยรุ่นชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 13-24 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 424 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire)

3. วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.1 สร้างแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของการวิจัยโดยทำการแจกแบบสอบถามผ่านทาง Google Form

3.2 เก็บรวบรวม ติดตามขอรับข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบคัดออกชุดที่ผิดพลาด/ไม่สมบูรณ์ให้ได้จำนวนคงเหลือ 424 ชุด

3.3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ซึ่งได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และแจกแจงความถี่ ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงภาพรวมสำหรับความคิดเห็นในแต่ละด้านเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อโฆษณากับการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมานสถิติสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์การเปิดรับสื่อโฆษณากับการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression)

4. สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 424 คน เป็นเพศชาย 116 คน คิดเป็นร้อยละ 27.36 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 19-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.32 และผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.08 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.32 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.51 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่เขตกลุ่มเมือง คิดเป็นร้อยละ 42.22

2. การเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 การเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นด้านยูทูบ

จากผลการวิจัยพบว่า ความถี่ในการเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นมาก ด้านยูทูบโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 2.97 หมายความว่า ระดับน้อย โดยเคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบน YouTube ในรูปแบบ TrueView in-streams ads โฆษณาวีดีโอแบบข้ามได้ ดังตัวอย่างตามกรอบสีแดงในรูปภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.14 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางที่แฝงอยู่ในรายการบนสื่อ YouTube มีค่าเฉลี่ย 3.10 อยู่ในระดับมาก และ สุดท้ายคือ เคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบน YouTube ในรูปแบบ TrueView in-

display ads โฆษณาแบบวิดีโอแนะนำข้างวิดีโอหลัก ดังตัวอย่างตามกรอบสีแดงในรูปภาพบ่อยครั้งเพียงใด มีค่าเฉลี่ย 2.75 อยู่ในระดับมาก

2.2 การเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นด้านเฟซบุ๊ก

จากผลการวิจัยพบว่า ความถี่ในการเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นมาก ด้านเฟซบุ๊กมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.01 หมายความว่าระดับน้อย โดยเคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบน Facebook ในรูปแบบรูปภาพตามตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบน Facebook ในรูปแบบวิดีโอตามตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ย 3.03 อยู่ในระดับมาก และสุดท้ายคือเคยเห็นโฆษณาสินค้าเครื่องสำอางบน Facebook ในรูปแบบรูปภาพตามตัวอย่างบ่อยครั้งเพียงใดมีค่าเฉลี่ย 2.86 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่ารู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ในด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.13 หมายความว่า ระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณา มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.16 หมายความว่า ระดับมาก รองลงมาด้านทัศนคติ มีค่าเฉลี่ย 3.14 หมายความว่า ระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ด้านแนวคิด มีค่าเฉลี่ย 3.08 หมายความว่าระดับมาก

2.4 ตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางวัยรุ่น

ผลการวิจัยพบว่าตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่น มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.15 หมายความว่า ระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมหลังการซื้อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.24 หมายความว่า ระดับมาก รองลงมาด้านการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ย 3.22 หมายความว่า ระดับมาก รองลงมาด้านการประเมินทางเลือก มีค่าเฉลี่ย 3.21 หมายความว่าระดับมาก รองลงมาด้านการค้นหา มีค่าเฉลี่ย 3.04 หมายความว่าระดับมากและลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 3.02 หมายความว่าระดับมาก

2.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นำมาพิจารณาในรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงสามารถทำนายสมการได้ร้อยละ 45.6 โดยพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณา และการรู้เท่าทันสื่อสามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอาง โดยเขียนสมการทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางได้ดังนี้

$$Y (\text{การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอาง}) = 0.779 + 0.125 (\text{พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณา}) + 0.638 (\text{การรู้เท่าทันสื่อ})$$

5. อภิปรายผล

การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ในด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณา อยู่ระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณามากที่สุด รองลงมาด้านทัศนคติ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านแนวคิด ซึ่งสอดคล้องกันกับทฤษฎีการรู้เท่าทันโฆษณาของพรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ที่กล่าวว่า การอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่า และเข้าใจผลกระทบของสื่อ รวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพทางความคิด เพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากผลกระทบในด้านลบจากสื่อได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของนิคมล หิรัญวิจิตรภรณ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงโฆษณา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริโภคที่มีต่อโฆษณาออนไลน์ ในภาพรวมมีระดับทักษะดีมาก มีการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาออนไลน์ในระดับมาก และพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงโฆษณาออนไลน์ของผู้บริโภค พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงโฆษณาออนไลน์โดยรวม ในระดับมาก

การตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก โดยด้านพฤติกรรมหลังการซื้อมากที่สุด รองลงมาด้านการตัดสินใจซื้อ รองลงมาด้านการประเมินทางเลือก รองลงมาด้านการค้นหา และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตระหนักถึงความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรู้เท่าทันโฆษณาของศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์ (2546) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Buying decision process) ผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยทิพย์ แดงปทิว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทักษะและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อผิวขาวของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่าการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อผิวขาวพบว่า ผู้บริโภคมีการตัดสินใจด้านการค้นหาข้อมูลมากที่สุด ตามด้วยด้านการตระหนักถึงปัญหา ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านการประเมินทางเลือก

จากการวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่นำมาพิจารณาในรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงสามารถทำนายสมการได้ร้อยละ 45.6 การรู้เท่าทันสื่อโดยการรู้เท่าทันสื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปิดรับสื่อโฆษณาและการรู้เท่าทันสื่อสามารถทำนายสมการได้มากเพราะการเปิดรับสื่อโฆษณา และการรู้เท่าทันสื่อสามารถกระตุ้นให้วัยรุ่นตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการเปิดรับสื่อ Assael (1998) ที่กล่าวว่าการเปิดรับหมายถึงการที่ประสาทสัมผัสของผู้บริโภค (การเห็น, ได้ยิน, สัมผัส, ได้กลิ่น) ถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า ซึ่งผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกเองว่าสิ่งใดที่ตรงกับความต้องการของตน ผู้บริโภคควรจะหลีกเลี่ยงการเปิดรับสิ่งเร้าที่ตนไม่สนใจ และเห็นว่าไม่สำคัญ ถ้าหากผู้บริโภคเลือกการเปิดรับก็จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ นาราวงค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อโฆษณาและพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงสื่อโฆษณาของวัยรุ่นไทย กรณีศึกษาสื่อโฆษณาบนยูทูป (YouTube) พบว่า การรับสารมีพฤติกรรมการเปิดรับที่แตกต่างกัน และปัจจัยต่างๆ ของผู้รับสารนั้นมีความต้องการที่แตกต่างกัน การเติบโตของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตจึงส่งผลต่อการเปิดรับสารและหลีกเลี่ยงสื่อโฆษณา

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังต่อไปนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณาของวัยรุ่นด้านเฟซบุ๊กมากที่สุด เนื่องจากเฟซบุ๊กมีการสร้างเนื้อหา ข่าวสาร และมีการสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่อย่างต่อเนื่องให้กับผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีพัฒนากาฟิกประกอบเนื้อหาให้มีความโดดเด่นและเข้าใจง่าย ดังนั้น ผู้ประกอบควรมีการทำเพจควรมีการสร้างเนื้อหา ข่าวสาร และสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและน่าสนใจแก่ผู้บริโภคและควรมีพัฒนากาฟิกประกอบเนื้อหาให้มีความโดดเด่น เข้าใจง่าย

2) จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ด้านพฤติกรรมของการรู้เท่าทันการโฆษณา มากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรทำการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างตรงไปตรงมากล่าวคือผู้บริโภคสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จริงกับการโฆษณา ดังนั้นผู้ประกอบการควรทำหน้าที่ให้ข้อมูลอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3) จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการตัดสินใจซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์สุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครพฤติกรรมหลังการซื้อมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรสร้างความน่าเชื่อถือในทุกๆ ด้านให้แก่ผู้บริโภคเพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในสินค้าและบริการโดยคัดเลือกสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานเพื่อนำเสนอให้แก่ลูกค้า

4) จากสมการการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มาก ดังนั้น ผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสำคัญกับข้อมูล เนื้อหาในการทำสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ให้มากที่สุดเพื่อที่จะทำให้ผู้ใช้บริการสนใจและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์และการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเครื่องสำอางของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตดังต่อไปนี้

1) ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาวิจัยเชิงลึกควบคู่งานวิจัยเชิงปริมาณเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และปรับปรุงให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมาย

2) การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้นดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ เพื่อให้ทราบถึงการเปิดรับสื่อโฆษณากับการรู้เท่าทันโฆษณาบนสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นถึงประโยชน์ และความสำคัญในการปลูกฝังเรื่องการรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชน

3) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงอุปสรรค และปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ร่วมด้วยเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการของการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่าง

4) จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถทำนายการตัดสินใจซื้อได้ร้อยละ 47.9 ซึ่งยังมีตัวแปรอื่นๆ ที่สามารถทำนายการตัดสินใจซื้อได้ ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อเพิ่มเติม เช่น ทศนคติ การบอกต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-WOM) ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อร่วมกันทำนายการตัดสินใจซื้อสินค้าต่อไป

บรรณานุกรม

- ชาคริต กาวิชา. (2556). **การจัดการด้านโฆษณาของบริษัท MEC (ประเทศไทย) ในยุคดิจิทัล**. วารสาร
ศาสตร์ สตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารภาครัฐและเอกชน, คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐนิตา ตูจินดา. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากประเทศกลุ่มอาเซียน
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
โลก มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โตมร อภิวันทนการ. (2552). **คู่มือจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ ปันโต พับลิชชิง.
- นภาพิพย์ ไตรกุลนิภัทร. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กันแดดในเขต
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะพาณิชยศาสตร์และการ
บัญชี, มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.
- นิตนา ฐานิตชนกร. (2555). **อิทธิพลของการบอกต่อบนโลกอินเทอร์เน็ต**. วารสารนักบริหาร. 32 (1): 17-22.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และดนุลดา จามจุรี. (2554). **การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ: วิถีทางในการสร้างพลังการรู้เท่า
ทัน**. วารสารนักบริหาร Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 31 (2): 63-69.
- พรเทพ ทิพย์พริก. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของผู้บริโภคใน
เขตกรุงเทพมหานคร**. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วณัฏฐิรา สุขสมนรินทร์. (2558). **การศึกษาความพึงพอใจในการซื้อเครื่องสำอางพรีเมียมแบรนด์ของวัย
เริ่มทำงาน (First Jobber)**. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรพรรณ เรืองโชติช่วง. (2559). **การเปิดรับสื่อสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารคลีนของคนไทย
ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุภาพร ชุ่มสกุล. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของ
นักศึกษาปริญญาโท**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หทัยทิพย์ แดงปทิว. (2559). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทศนคติและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ
ซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร เสริมเพื่อผิวขาวของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พฤติกรรม的开รับและความพึงพอใจที่มีต่อที่มีต่อรายการข่าวข้นคนข่าว
ทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร
Viewing Behavior and Satisfaction for Kao-kon-khon-kao News Program
via Nation TV among Viewers in Bangkok

พัชรพร โกษยพงศ์

Pacharaporn kosayapong

พงศ์ณัฏชช กนกงามวิทโรจน์

Pongnatchat Kanokngamwitroj

หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

Master of Communication Arts

(Strategic Communications)

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Bangkok University

Email: Patchataporn.ksyp@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 23 มกราคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมตัดสินใจเปิดรับชมกับความพึงพอใจในการชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เคยเปิดรับชมรายการข่าวข้นคน ข่าวทางช่อง Nation TV อย่างน้อย 1 ครั้ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 305 คน และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการรับชม คือ รับชมบ่อยๆ (20 ครั้งต่อเดือน) คิดเป็นร้อยละ 74.8 และได้มีการเปลี่ยนสลับช่องอื่นเมื่อมีโฆษณามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.2 ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน โดยด้านความถี่ในการรับชมระยะเวลาที่ใช้ในการรับชมแต่ละครั้ง และลักษณะในการรับชมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจหลังการเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเปิดรับ, ความพึงพอใจ, รายการข่าว

Abstract

This is quantitative research using a convenient sampling method. The objective of this study is to study the different demographic characteristics affecting the openness and satisfaction of decision-making for watching news programs on Nation TV news programs in Bangkok. The sample group used in this research consisted of 305 people who used to watch a news program on Nation TV at least once in Bangkok and using Probability Sampling. The research was an online questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. The hypothesis test was performed using Pearson correlation analysis.

The results showed that the sample's viewing frequency was 74.8% frequent (20 per month) and switched to another channel when the most ads. Accounted for 67.2 percent. In terms of gender, age, education level, occupation, different monthly income the viewing behavior of news programs on Nation TV was significantly different at the .05 level in all aspects. The amount of time it takes to watch each visit and viewing characteristics were correlated with satisfaction after watching news programs on Nation TV with a statistical significance of 0.01.

Keywords: Watching Behavior, Satisfaction, News Program

1. บทนำ

ข่าว (News) หมายถึง เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเมื่อได้รับการพิจารณานำเสนอเป็น “ข่าว” ทางสื่อมวลชนแล้วก็นับได้ว่า เหตุการณ์นั้นมีคุณค่ามีความสำคัญตลอดจนจำเป็นแก่ผู้รับสารในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นและพิจารณาตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งตามหลักวารสารศาสตร์ ในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น จำเป็นต้องมีหลักการในการพิจารณาหรือประเมินความสำคัญของเหตุการณ์ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านพื้นที่และเวลาของสื่อมวลชน ดังนั้น การรายงานข่าวจึงต้องมีการกระบวนกรคัดเลือกเรื่องราว โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของเหตุการณ์นั้นในด้านต่างๆ ที่เรียกว่า องค์ประกอบของเหตุการณ์ หรือคุณค่าข่าว (News Values) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนักวิชาการด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนบางกลุ่ม ได้เสนอให้มีการพิจารณานิยามของข่าวให้มีความสอดคล้องกับวิชาชีพ

สื่อสารมวลชน ในยุคของการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารโดยไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ตามคุณลักษณะของสื่อดิจิทัลที่ถือกำเนิดขึ้น และทำให้กระบวนการข่าวได้เปลี่ยนแปลงไป (ชนิดา รอดหยู, 2563)

รายการข่าวทางโทรทัศน์อยู่คู่กับวงการโทรทัศน์มายาวนาน ตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อปี 2488 ช่อง 4 บางขุนพรหม ในยุคนั้นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่ง ก็คือเป็นเครื่องมือของภาครัฐในการโฆษณาชวนเชื่อหรือ Propaganda เพื่อโปรโมท เผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของรัฐให้กับประชาชน การนำเสนอรายการข่าวมีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาและวิธีการนำเสนอมีความหลากหลายมากขึ้นตามระยะเวลา จนมีสถานีโทรทัศน์เพิ่มมาเป็น 6 ช่องในยุคอนาล็อก แต่เป็นสถานีทีวีของรัฐ 4 ช่อง ผ่านมาทั้งยุครุ่งเรืองเสนอข่าวอย่างมีเสรีภาพและยุคที่โดนตรวจสอบอย่างเข้มข้นจากผู้มีอำนาจภาครัฐ สืบเนื่องจากยุคที่วีดิทัศน์ จำนวนสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีเพิ่มเป็น 24 ช่อง ก่อนที่จะลดลงเหลือ 19 ช่องในปัจจุบัน เมื่อจำนวนช่องโทรทัศน์มีจำนวนมากขึ้น สถานการณ์การแข่งขันจึงสูงขึ้นเพื่อช่วงชิงผู้ชมดูเหมือนว่าอิสระในการเสนอข่าวมีมากขึ้นสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาและการนำเสนอได้มากขึ้น วันนี้สไตล์การรายงานข่าวของสถานีโทรทัศน์เอกชนช่องอนาล็อกเดิม ทั้งช่อง 7 ช่อง 3 ช่อง 9 ยังคงมีรูปแบบและแนวทางการทำงานเหมือนในรูปแบบเดิม เป็นข่าวมาตรฐานที่อยู่ในกรอบของการไม่ขัดแย้งกับรัฐบาล ในขณะที่ช่องทีวีดิจิทัลหลายช่องก็พยายามทำทุกอย่างเพื่อสร้างคามนิยม เรียกเรตติ้งจากฐานผู้ชมให้ได้มากที่สุด จนบางช่องก็อาจจะละเลยเรื่องจริยธรรมไปบ้างด้วยการเลือกที่จะจับประเด็นข่าวเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อ การสร้างประเด็นใหม่เพื่อเป็นจุดขาย ส่วนข่าวเรื่องทางการเมืองนับได้ว่ามีความหลากหลายมากกว่าสมัยก่อนที่ผ่านมามีภาพการแสดงออกของประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา อาชีวะ มีข่าวสารเกิดขึ้นมากมายนับเป็นข้อดีที่ได้เห็นว่าข่าวที่ออกมาในหลากหลายช่องทางสื่อได้แสดงภาพของความหลากหลายทางความคิดได้มากกว่าเดิม การเสนอเนื้อหาด้านการเมืองจำเป็นต้องมีความเที่ยงธรรม แต่บางช่องเลือกข้างอย่างชัดเจนเกินไป ทำให้เกิดภาพจากกระแสโซเชียลที่คนรุ่นใหม่ไม่ยอมรับการนำเสนอข่าวของทีวีบางช่อง และเป็นที่มาของ #ต่อต้าน ไม่ดูบางช่อง #แบน ไม่สนับสนุนสินค้าที่โฆษณาในบางช่อง (“6 ปี รายการข่าวบนจอทีวี”, 2563)

เนชั่นทีวีเป็นสถานีข่าวแห่งแรกของประเทศไทยที่ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง เริ่มส่งสัญญาณทางช่อง 8 ของสถานีโทรทัศน์เคเบิลยูบีซีเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2543 และต่อมาย้ายการออกอากาศจากทางยูบีซี ช่อง 8 ไปยังสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวี ช่อง 1 ผ่านระบบอนาล็อก เอ็มเอ็มดีเอส เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 (ปัจจุบันยุติการออกอากาศไปแล้ว) ปัจจุบันสามารถรับชม ผ่านโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน ช่อง 22 ที่เริ่มออกอากาศตั้งแต่ 1 เมษายน พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา ทางดาวเทียมไทยคม 6 ช่อง 22 ทั้งระบบซี-แบนด์ และ เคยู-แบนด์,ทางโทรทัศน์เคเบิลส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยเนชั่นทีวีได้มีรายการให้เลือกชมมากมายหลากหลายรายการ เน้นนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ ข่าวสารในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ชมที่ได้รับชม Nation TV หลังจากรับชมแล้วได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างแพร่หลาย ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ซึ่งในปัจจุบันคนหันมาสนใจรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองและเศรษฐกิจกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น วัยรุ่น นักเรียน นักศึกษา วัยผู้ใหญ่ และเห็นได้ว่าช่องเนชั่น เป็นช่องข่าวที่มีรายการนำเสนอเกี่ยวกับข่าวด้านการเมืองและเศรษฐกิจตลอดเวลา มีคนรับชมที่หลากหลายช่วงวัย ทำให้ถึงตอบสนองความต้องการของผู้รับสารได้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นสาเหตุที่อยากจะทราบถึงความหลาย

หลายทางความคิดว่า เจเนอเรชันเอกซ์ (Generation X) เจเนอเรชันวาย (Generation Y) และเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) มีปัจจัยอะไรที่ทำให้รับชมเนชั่นทีวี ความคิดและมุมมองของคนในแต่ละเจเนอเรชันที่มีต่อช่องเนชั่นนั้นเป็นอย่างไร และเหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันไหม ที่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นมีมากมายหลายหลายรูปแบบให้เข้าถึงโดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจ ความพึงพอใจ การเปิดรับสื่อของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครว่ามีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV หรือไม่อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจเปิดรับชมกับความพึงพอใจในการชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อที่มีต่อรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานครเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV อย่างน้อย 1 ครั้ง หรือมากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 20-75 ปี โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1: คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยข้อคำถามส่วนนี้ใช้มาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale) มาตรวัดอันดับ (Ordinal Scale) และมาตรวัดอัตราส่วน (Ratio Scale)

ส่วนที่ 2: คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความถี่ในการรับชมรายการข่าวข้นคนข่าว 3) ลักษณะในการเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าว

ส่วนที่ 3: คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อเนื้อหารายการ 2) ความพึงพอใจต่อผู้ประกาศข่าว และ 3) ความพึงพอใจรูปแบบการนำเสนอรายการ โดยใช้มาตรวัดแบบประเมินค่าคะแนนแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยสามารถเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว และเป็นการวัดระดับช่วงชั้น (Interval Scale)

3. วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยเครื่องมือที่มีความเหมาะสม คือ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามผ่านเว็บไซต์ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผ่านสื่อออนไลน์ ทางผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามผ่าน Application Line, Facebook, Twitter, Instagram ระยะเวลาตั้งแต่ 1-30 พฤษภาคม 2564

3.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ บทความ เว็บไซต์ เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยและสามารถใช้อ้างอิงในการเขียนรายงานผลวิจัย

3.3 เก็บรวบรวม ติดตามขอรับข้อมูลจากแบบสอบถาม ตรวจสอบคัดออกชุดที่ผิดพลาด/ไม่สมบูรณ์ ให้ได้จำนวนคงเหลือ 305 ชุด

3.4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ซึ่งได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ และแจกแจงความถี่ ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงภาพรวมสำหรับความคิดเห็นในแต่ละด้านเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ความพึงพอใจต่อเนื้อหารายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV และความพึงพอใจต่อผู้ประกาศข่าวรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV

4.2 การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมานสถิติสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกันเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในการทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงมาก

.30-.49 ถือว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันปานกลาง

.10-.29 ถือว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันต่ำ

.01-.09 ถือว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

โดยถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเป็นลบ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

4. สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV จำนวน 305 คน กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการ ข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ประกอบด้วย เพศหญิงจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 เพศชายจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 และมีช่วงอายุ 44–56 ปี มากที่สุด จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 24–43 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ช่วงอายุ 57–75 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ช่วงอายุต่ำกว่า 24 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 และอายุ 75 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 สูงกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมา ได้แก่ ราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 รับจ้างทั่วไป/ฟรีแลนซ์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 มีรายได้ในช่วง 20,001–30,000 บาท มากที่สุด จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมา ได้แก่ 30,001–40,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 ช่วงรายได้ 10,001–20,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ช่วงรายได้มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการ ข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV

กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการข่าวข้นคนข่าวทางช่อง Nation TV จำนวน 305 คน พบว่ามีความถี่โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.50 มีความถี่ในการรับชมมากที่สุด คือ รับชมบ่อยๆ (20 ครั้งต่อเดือน) มากที่สุด จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมา ได้แก่ รับชมบ้าง (10 ครั้งต่อเดือน) จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 รับชมทุกครั้ง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 มีระยะเวลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.87 มีการรับชมน้อยกว่าครึ่งรายการ (ประมาณ 30 นาที) มากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 รองลงมา ได้แก่ รับชมประมาณครึ่งรายการ (ประมาณ 1 ชั่วโมง) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 รับชมเกือบทั้งหมดของรายการ (ประมาณ 1.30 นาฬิกา) จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 รับชมส่วนน้อยของรายการ (ประมาณ 10 นาที) จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 รับชมตั้งแต่ต้นจนจบรายการ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 มีลักษณะในการรับชมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.91 และมีการเปลี่ยนสลับช่องอื่นเมื่อมีโฆษณามากที่สุด จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 รองลงมาชมเรื่อยๆ ตั้งใจรับชมบ้างเป็นบางครั้ง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 เลือกรับชมเฉพาะช่วงที่สนใจ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 เปิดทั้ง

ไว้เฉยๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ตั้งใจชมตลอดรายการโดยไม่เปลี่ยนช่อง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6)

3. ความพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ด้านเนื้อหารายการ

กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV จำนวน 305 คน พบว่ามีความพึงพอใจต่อเนื้อหาการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.71 ซึ่งค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในเนื้อหาการข่าวมีความทันต่อเหตุการณ์และกำลังเป็นที่สนใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.77 รองลงมา ได้แก่ เนื้อหาการให้รายละเอียดในประเด็นที่ครบถ้วน ค่าเฉลี่ย คือ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.22 เนื้อหาการมีความสร้างสรรค์ น่าติดตาม ค่าเฉลี่ย คือ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.14 เนื้อหาการมีการนำเสนออย่างเป็นกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.38 มีความกระชับรัดกุม ไม่ยืดจนเกินไป ค่าเฉลี่ย คือ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.08 เนื้อหาการมีการนำเสนออย่างเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ย คือ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 1.16 เนื้อหาการตรงประเด็น ค่าเฉลี่ย คือ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.17 เนื้อหาการให้แง่คิดแก่ผู้รับชม สามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ค่าเฉลี่ย คือ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.35

4. ความพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ด้านการนำเสนอรายการ

กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV จำนวน 305 คน พบว่ามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.97 ซึ่งค่าเฉลี่ยความถี่ในการออกอากาศ (ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน) อยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.93 ไตเติลรายการมีความเป็นเอกลักษณ์ น่าจดจำ เหมาะสมกับการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.09 เสียงบรรยายประกอบรายการ เหมาะสมกับการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.96 รูปแบบการนำเสนอรายการโดยการถ่ายทอดเหตุการณ์สดมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย คือ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.99 รูปแบบการนำเสนอรายการโดยการอ่านข่าวมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย คือ 3.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.98 ระยะเวลาในการออกอากาศมีความเหมาะสม (130 นาที) ค่าเฉลี่ย คือ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.87 รูปแบบการนำเสนอรายการโดยการเล่าข่าวมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย คือ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.95 การตัดต่อมีความลื่นไหล ค่าเฉลี่ย คือ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.91 มีการจัดรูปแบบการนำเสนอแบบเล่าข่าวเหมาะสมกับรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.95 การถ่ายทำเหมาะสมกับการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.97 ช่วงเวลาในการออกอากาศมีความเหมาะสม โดยจะออกอากาศในเวลา 20.10–22.20 น. ค่าเฉลี่ย คือ 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.95 ภาพประกอบเหมาะสมกับการนำเสนอ ค่าเฉลี่ย คือ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.97 ชื่อรายการมีความเป็นเอกลักษณ์ น่าจดจำ เหมาะสมกับการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.90 มีการแบ่งช่วงรายการอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย คือ 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.12 มีการใช้เทคนิคประกอบการเล่าข่าว กราฟิก ค่าเฉลี่ย คือ 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 1.03 โลโก้รายการ

มีความเป็นเอกลักษณ์ น่าจดจำเหมาะสมกับการนำเสนอรายการ ค่าเฉลี่ย คือ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.96

5. ความพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ต่อผู้ประกาศข่าว

กลุ่มตัวอย่างของผู้ชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV จำนวน 305 คน พบว่ามีความพึงพอใจในการรับชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ต่อผู้ประกาศข่าว: นลิน สิงห์พุทธานุกร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ย คือ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.06 ค่าเฉลี่ยในหัวข้อผู้ประกาศข่าวมีบุคลิกภาพที่ดีแต่งกายเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.96 ผู้ประกาศข่าวมีความเชี่ยวชาญในการนำเสนอข่าว ค่าเฉลี่ย คือ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.11 ผู้ประกาศข่าวใช้คำพูดและภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม สื่อสารได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ย คือ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.88 ผู้ประกาศข่าว สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างน่าสนใจ สร้างความเพลิดเพลินในการรับชม ค่าเฉลี่ย คือ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 1.09 ผู้ประกาศข่าวมีไหวพริบ แก้ไขสถานการณ์ในการดำเนินรายการได้อย่างราบรื่น ค่าเฉลี่ย คือ 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.02 ผู้ประกาศข่าวมีความน่าเชื่อถือ ค่าเฉลี่ย คือ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.20 ผู้ประกาศข่าวนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.19 และยังพบว่า มีความพึงพอใจในพึงพอใจในการรับชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ต่อผู้ประกาศข่าว: กิตติดิษฐ์ ธนดิษฐ์สุวรรณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยคือ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.06 ค่าเฉลี่ยในหัวข้อ ผู้ประกาศข่าวมีความเชี่ยวชาญในการนำเสนอข่าวอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.14 รองลงมา ผู้ประกาศข่าวมีบุคลิกภาพที่ดีแต่งกายเหมาะสม ค่าเฉลี่ย คือ 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.95 ผู้ประกาศข่าวใช้คำพูดและภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม สื่อสารได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ย คือ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.84 ผู้ประกาศข่าวสามารถนำเสนอข่าวได้อย่างน่าสนใจ สร้างความเพลิดเพลินในการรับชม ค่าเฉลี่ยคือ 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.06 ผู้ประกาศข่าวมีไหวพริบ แก้ไขสถานการณ์ในการดำเนินรายการได้อย่างราบรื่น ค่าเฉลี่ย คือ 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.03 ผู้ประกาศข่าวมีความน่าเชื่อถือ ค่าเฉลี่ย คือ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.22 ผู้ประกาศข่าวนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.14 และพบว่า มีความพึงพอใจในพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ต่อผู้ประกาศข่าว: อติชาติ วงศ์วัฒน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ย คือ 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.06 ค่าเฉลี่ยในหัวข้อผู้ประกาศข่าวมีบุคลิกภาพที่ดีแต่งกายเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.94 รองลงมา ได้แก่ ผู้ประกาศข่าวมีความเชี่ยวชาญในการนำเสนอข่าว ค่าเฉลี่ย คือ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.15 ผู้ประกาศข่าวใช้คำพูดและภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม สื่อสารได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ย คือ 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.89 ผู้ประกาศข่าวสามารถนำเสนอข่าวได้อย่างน่าสนใจ สร้างความเพลิดเพลินในการรับชม ค่าเฉลี่ย คือ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 1.05 ผู้ประกาศข่าวมีไหวพริบ แก้ไขสถานการณ์ในการดำเนินรายการ ได้อย่างราบรื่น ค่าเฉลี่ย คือ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.04 ผู้ประกาศข่าวมีความน่าเชื่อถือ ค่าเฉลี่ย คือ 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.20 ผู้ประกาศข่าวนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ค่าเฉลี่ย คือ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 1.16

6. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน 1 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน พบว่า ผู้ชมที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการรับชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวช่อง Nation TV แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐาน 2 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน พบว่า ผู้ชมที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจในการรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวช่อง Nation TV แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐาน 3 พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV พบว่า ผู้ชมที่มีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV มีความความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจทางด้านเนื้อหารายการ ด้านการนำเสนอรายการ และด้านผู้ประกาศข่าว ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร” สามารถอภิปรายผลการศึกษาภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV พบว่า ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเปิดรับชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรญา สมตน (2554) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับชมความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว ททบ. 5 ที่มีต่อรายการตลาดสดสนามเป้า พบว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว ททบ. 5 ที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการตลาดสดสนามเป้าแตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของ ปรมะ สตะเวทิน (2546) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่ต่างกัน และการสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นพฤติกรรมหลักของมนุษย์ แต่ละบุคคลจะมีลักษณะทางประชากรในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันย่อมมีการสื่อสารที่ต่างกันออกไป

2. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้ชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV พบว่า ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจในการชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจของ วิรุฬ พรรณเทวี (2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากภายในจิตใจของแต่ละบุคคล และเกิดขึ้นไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่ามีความคาดหวังหรือคาดหวังในสิ่งใดอย่างไร ถ้ามีความคาดหวังมากและได้รับการตอบสนองที่ดีจะทำให้มีความพอใจมาก แต่ในทางกลับกันอาจมีความผิดหวังหรือไม่พอใจเกิดขึ้นได้เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่คาดหวังไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

3. พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการชมรายการข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV

จากผลการศึกษา พบว่า โดยรวมของพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางบวก ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะความพึงพอใจในการชมรายการ ข่าวชั้นคนข่าวทางช่อง Nation TV ด้านผู้ประกาศข่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกาศข่าวความเชี่ยวชาญในการนำเสนอข่าวและมีบุคลิกที่ดี สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ กุลทิพย์ ศาสตรระจุ (2556) กล่าวว่า การนำเสนอรายการข่าวทางโทรทัศน์ต้องประกอบด้วย ผู้ประกาศข่าว รูปแบบการรายงานข่าว และรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวและการนำเสนอข่าวจากทางสถานี เป็นการนำเสนอรายการข่าวทั่วไปและต้องมีผู้ประกาศข่าวอ่านข่าวโดยตรงจากสถานีอาจมีผู้ประกาศข่าวคนเดียวหรือมีผู้ประกาศข่าวร่วมและผู้ประกาศข่าวนั้นมีหน้าที่ประกาศและเชื่อมโยงขึ้นข่าวต่างๆ ให้เป็นไปตามบทของการรายงานข่าว เพื่อให้ข่าวแต่ละข่าวนำเสนอได้อย่างดีและราบรื่นที่สุดและปัจจุบันการรายงานข่าวมี ลักษณะเหมือนกับมีคนมาเล่าข่าวให้ฟังเริ่มจากการเกินมาต่อด้วยการนำเสนอข่าว ทำให้บรรยากาศมีความเป็นกันเองกับผู้รับชมรายการจากทั้งบ้าน อาจจะมีบางครั้งที่มีการหยอกล้อกับผู้ประกาศข่าวกันเองหรือดึงบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักมากมายมาเป็นผู้ประกาศข่าวแตกต่างจากเดิมที่ผู้ประกาศข่าวออกมาอ่านข่าวด้วยภาพและท่าทางที่เรียบง่าย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ ในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยจึงออกมา มีความผิดพลาดทางสถิติ ในวิจัยครั้งนี้ เกิดนัยสำคัญทางสถิติกับข้อคำถามทั้งหมด (Significant) อาจจะสะท้อนให้เห็นปัญหาการทับซ้อนกันของข้อมูล (Overlay Function) ซึ่งในทางสถิติมักเกิดกับงานวิจัยเชิงปริมาณที่ไม่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงโครงสร้างด้วยวิธี (PCA : Principal Component Analysis) จึงทำให้จำนวนข้อคำถามที่มากถึง 53 ข้อ แต่น้ำหนักค่าปัจจัย (Factor Loading) ในแต่ละข้อนั้นมีค่าต่ำเกินไป โดยการวัดน้ำหนักปัจจัย ความมีค่าที่ + 1.00 ถึง -1.00 ซึ่งยิ่งเข้าใกล้ 1.00 มาก

เท่าไรยังมีความเที่ยงตรง แล้วค่าน้ำหนักที่ดีควรมีค่า 0.3 ขึ้นไป แต่งานวิจัยนี้ไม่มีการวัดค่าดังกล่าว และด้วยจำนวนคำถามที่มาก ทำให้ผลการศึกษาเอนเอียงโดยการคัดเลือก (Selection Bias)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลจากวิธีอื่นๆ ด้วย เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) หรือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น
- 2) ควรศึกษากับกลุ่มที่ไม่รับชมรายการ เพื่อรับรู้ถึงสาเหตุที่ไม่รับชมรายการข่าวชั้นคนข่าว เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนารายการให้ตรงกับความต้องการของประชากร

บรรณานุกรม

- กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ. (2556). การบริหารรายการข่าวโทรทัศน์ การบริหารงานโทรทัศน์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิดา รอดหุ่ย. (2563). ข่าวในยุคสื่อดิจิทัล. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 33(2), 17-33.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกระทรวงมหาดไทย ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรญา สมตน. (2554). พฤติกรรมการเปิดรับชมความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว ททบ. 5 ที่มีต่อรายการตลาดสดสนามเป้า. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- 6 ปี “รายการข่าว” บนจอทีวีไทยทางเลือกของผู้ชม. (2563). สืบค้นจาก <https://www.tvdigitalwatch.com/news-rating-1jan-15aug-63/>.

Smart home for YOLD in Thailand

Burutsakorn Winitpittayakul

Yanhong Hou

School of International Pharmaceutical Business,
China Pharmaceutical University, Nanjing Jiangsu, China

Email: pond_15556@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 10 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

Abstract

From the statistics of the number of elderly people in 2021, it was found that Thailand has a total population of 66,666,666 people, 12,462,010 people aged 60 years and over, 1,396,343 people aged 80 years and over. From a situation, the Thai government has continued the action plan for the elderly (2002-2022) and prepare Thai society to become an aging society completely in the year 2021. There are still some operations that need to be improved

For Thailand Smart home market trends, social middle-class people with income and having purchasing power will be the purchaser of the product. In Thailand, the Siam Cement Company Limited focuses on the convenience of living energy saving and health-enhancing devices for residents that can be controlled by using a smartphone. The advantages of smart homes are that they can be controlled through an application and operate the home devices via smartphone or tablet is a decentralized system, if one of the devices is broken but other devices will still be able to operate normally, highly flexible in use and can add additional devices to the system There is no need to modify the whole system. Operate only by installing additional equipment to the control point to enable interoperability. This makes the system maintenance costs relatively low because if there is damage, it can fix only the point, no need to modify the whole system.

Keywords: Guidelines, Smart home, YOLD, Thailand

1. Introduction

Due to the declining fertility rate of the world population Plus, the population is living longer because of more effective medical care and the population born in the Baby Boomers era has entered the old age. It is a factor that has caused many countries in the world to undergo a significant social change in the structure of the society: the rapid increase in the aging population, especially in developed countries such as France, Sweden, Japan. According to the World Health Organization (WHO), the number of people aged 60 and over is projected to increase by at least 3% per year and approximately 1.4 billion people and will increase to 2 billion by 2050. The proportion of people aged 60 and over in Asia is expected to increase rapidly. (Department of Mental health, 2021).

For Thailand, the National Statistical Office predicts that Thailand will enter a fully aging society in 2022 and by 2030 the proportion of the elderly population will increase to 26.9% of the country's population.

From the statistics of the number of elderly people in 2021, it was found that Thailand has a total population of 66,666,666 people, 12,462,010 people aged 60 years and over, 1,396,343 people aged 80 years and over, with details as follows:

Table1: Number of elderly people in Thailand, 2021.

Elderly 60+	
Current population aged 60+	12,469,010
population aged 60 this year	372,061
Deaths of population aged 60+ this year	180,909
Net aged 60+ increased this year	191,152
Elderly 65+	
Current population aged 65+	8,250,193
population aged 65 this year	299,234
Deaths of population aged 65+ this year	160,512
Net aged 65+ increased this year	138,722
Elderly 80+	
Current population aged 65+	1,396,343
population aged 65 this year	81,509
Deaths of population aged 65+ this year	68,632
Net aged 65+ increased this year	12,877

Source: National Statistical Office, 2021

From a situation, the Thai government has continued the action plan for the elderly (2002-2022) and prepare Thai society to become an aging society completely in the year 2021. From the evaluation of the action plan. There are still some operations that need to be improved, such as preparing the population for quality aging promotion and development of the elderly and social protection for the elderly. In addition, the National Board of Elders have adjusted the action plan (2020-2022), which is a collaboration of many agencies. Focusing on the main issues, namely, campaigning to raise awareness of the society on the necessity of preparing for the elderly Working people understand how to prepare for things such as income, health, and housing.

Elderly housing is important, as the elderly are prone to physical changes in many areas, proper housing adjustments are essential. so that the elderly can do various daily activities easily and safely Reduce the risk of slipping and prevent accidents. that may occur. In the latter we are seeing more innovations in home, these are meant to support the aging society that is spreading in many countries around the world. Whether it's familiar things like GPS, Bluetooth or Wi-fi, it has been developed to have a variety of uses become the main connection channel which extends to other types of facilities such as heat sensor type appliances cleaning robots, etc.

For Thailand Smart home market trends, social middle class people with income and having purchasing power will be the purchaser of the product. The market value of smart home products in 2020 will be as high as 2,500 million baht, an increase from 2016 at 645 million baht or an average growth of 40 percent per year (Kultida Denwittayanan T, 2017) In Thailand, the Siam Cement Company Limited (SCG) focuses on the convenience of living. energy saving and health-enhancing devices for residents that can be controlled by using a smartphone (Estopolis, 2017). The advantages of smart homes are that they can be controlled through an application and operate the home devices via smartphone or tablet is a decentralized system (decentralize), if one of the devices is broken but other devices will still be able to operate normally, highly flexible in use and can add additional devices to the system. To modify or install additional systems There is no need to modify the whole system. Operate only by installing additional equipment to the control point to enable interoperability. This makes the system maintenance costs relatively low. Because if there is damage, it can fix only the point, no need to modify the whole system. (Atkitchenmag, 2017).

Most of the problems with smart homes in Thailand that are causing its use are not widespread due to consumer misunderstandings. About the importance of automation

security systems are costly to install and expensive equipment. Which many people still do not understand and do not see the importance of the system that is useful in any aspect Therefore, smart home systems in Thailand are not very popular (Guru, 2017). In the past, there have been a number of studies that have addressed smart homes, such as one of the (Kim, Park, & Choi, 2017) studies based on the value-based adoption model (VAM) and the technical acceptance model (TAM) is the main research study on the acceptance of smart home services by using Internet of Things devices, which does not cover studies in development and design. Smart home for the elderly. In the article of Guidelines for developing Smart home for YOLD in Thailand, the researcher has studied preliminary concepts and theories as follows:

2. Smart Home Concept

Smart Home is the use of computer technology, control, visualization and communication through a network of various home facilities to meet the needs of users. To control the automation of the whole system and more convenient management (Fang, Misra, Xue, & Yang, 2012). In addition, it will increase user-device interaction. For smart home environments (Du, Wang, & Mi, 2013; Gao, Hu, Yao, & Ren, 2014; Wu & Fu, 2012). Today's smart home systems are connected to wireless sensor network technology. It can reduce the installation cost in the cable segment. It also gives the system the flexibility to expand the connection of additional devices in the future (Chan, Campo, Estève, & Fourniols, 2009). Device status can be checked at any time (Lara & Labrador, 2013).

Nowadays, smart homes allow us to control our homes remotely. There are smart home hubs connected via cloud or smartphone applications with artificial intelligence (AI) that play an important role in the smart home. Artificial intelligence in the home can make everyday tasks easier. For example, in a home with a smart home hub such as Amazon Echo Alexa to control various devices in the house, smart lights, temperature control systems. (thermostats) locks and applications Instead of using a smartphone as a controller, a smart home hub can be used as a virtual assistant. In a smart home hub implementation, consumers will say. and give commands through the device It is connected to the cloud (Tang, 2017).

The home electrical control system supports a platform for analytics. and control the electricity consumption of residents and is a way to organize the electrical system in order and energy efficiency in a smart home system consists of the following four main components (Li et al., 2018).

1. The main system consists of a database server, application server, Security equipment and more cloud-based.

2. Communication channels are divided into long-distance communication networks and local communication networks, such as broadband communications and wireless communication.

3. command section and connected to a device called a smart home hub is the core of a smart home system. It is the main device to control the user's interface to intelligent electrical devices.

4. Smart electrical devices consist of sensors, intelligent electrical, equipment security equipment.

Smart homes are useful in facilitating residents in four aspects: 1) convenience. It can command various devices inside the house via a smartphone, operate remotely. 2) Control. Able to order various appliances adjust and set the time to turn on and off automatically as well as to alert the various operating systems via smartphone. 3) Safety System connected to CCTV motion sensor burglar alarm or sending a notification to the police station Security guards 4) Health care and the elderly heart rate sensor system or a system for contacting for emergency help to the hospital (Prapaporn Kullimratchai, 2016)

Home Automation

Device Market Analysis • Thermostats • Other HVAC Control • Electric Water Storage Heaters • Lighting Controls • Smart appliances • In-home Displays • Smart Plugs • Motion Sensors • Window/Door Contacts • Door Locks • Gateways	System Types • High-end Automation • Mainstream & DIY Systems • Managed Systems • Demand-Response & “HAN”	Applications • Energy Management • Safety & Security • Lifestyle & Convenience • Health Monitoring	Connectivity Analysis • Bluetooth/Bluetooth • Smart • DECT ULE • EnOcean • JenNet/JenNet IP • Wi-Fi • Z-Wave • ZigBee • Proprietary Sub-GHz RF • Proprietary 2.4 GHz RF • Other Wireless • HomePlug Green PHY • Insteon • X10 • Other Powerline • Other Wired
---	---	--	---

Figure 1: Home Automation

Source: <http://www.imsresearch.com>

3. The concept of the elderly

Elderly refers to a person aged 60 years and over, both male and female. The elderly was divided into two groups, the early elderly and the late elderly where the early elderly is aged 60-69 years and the late elderly Refers to a person aged 70 years and over (Tamonwan Suwanhome, 2012: 4). while the Office of the Promotion and Protection of the Elderly (2010:1) gives the meaning of the elderly that a person of Thai nationality and age from 60 years of age or more, as well as Wilaiwan Thongcharoen (2011: 2) has given the meaning that Aging is a process Universal starting from birth. Height, age determined by the number of years. (Chronological age) is commonly used to determine retirement or leave work. In Thailand, the age of 60 is used. In most developed countries, the age of 65 years and over is used as the criterion for calling "elderly people" (Thai Elderly Research and Development Institute Foundation). and the Institute for Population and Social Research. Mahidol University, 2016).

The age range of the elderly can be divided into 4 periods, namely (Sriruen Kaewkangwan, 2006).

1) The less old period. It is about 60-69 years old, which is the time when the elderly face retirement, loss of job position, loss of income, loss of people around them. This is the time when the elderly should join the group or socializing to do a lot of activities to compensate for the activities that have been done.

2) Moderate old age, about 70-79 years old, is the time when people start getting sick. More family members of the same age began to die. Elderly people in this period are less social with others. rarely interferes with family and social activities Need peace

3) Real old age, about 80-90 years old, is the age that needs help from people around you more than other ages. Start thinking more about the past need privacy but also need an environment that stimulates various competencies.

4) Very old age, about 90-99 years old. There are few elderly people who will reach 90 years old. It is a period with many health problems. They have to do activities that they are satisfied with and want to do. This group of elderly people has been through a lot of good and bad things. It is a period of need for happiness, peace and self-satisfaction.

4. SOC Theory

SOC Theory is a psychological theory about adaptation in each age range. As appropriate for the physical, mental, and social conditions, successful individuals can adapt to situations based on gains and losses. The composition of the SOC consists of three steps. (Selection)

Practices to achieve equilibrium (Optimization) and Substitution (Compensation) (Baltes & Baltes, 1990; Freund & Baltes, 2002).

Selection (Selection) is to set goals in life that are specific to each individual. It's a potential goal. When there is a clear goal, it will lead to practice to achieve a state of balance. (Optimization) leading to goals such as health care to be ready to work, training and learning skills until proficiency (Charness, Czaja, & Sharit, 2007). and when following the method, did not achieve the goal. will lead to a change in method like asking for help from others Following Successful People (Nipawan Boonthapom, 2008).

A study by Ng & Law (2014: 1-14) used the SOC theory to explain why older adults continue to work after age 55 and over, starting from choice. Older people have many needs and need to make choices and set priorities. Practice to achieve a state of equilibrium The elderly is highly skilled and experienced and can create an advantage in continuous development and look for future opportunities and substitutions. The elderly has a variety of approaches to dealing with health constraints, social support helps seniors to have good physical health, such as providing the elderly with the right tools, creating housing that is suitable for the age of the elderly.

5. The concept of depreciation

Asset depreciation is the amount that an asset's value depreciates as a result of the use of that fixed asset by that asset has a lifespan of more than 1 year, but when it is used Fixed assets are not exhausted. The value of that asset is no longer the same. The depreciation of an asset each year until the end of its useful life is the fixed asset depreciation each year. All fixed assets are subject to depreciation, except land. There are many methods of depreciation, but no matter which method you use, you will need to know the following information: (อรุณี อย่างธรรมา และคณะ)

1. Cost of Assets is the total cost that an entity pays to acquire a fixed asset in its ready-to-use state, therefore cost comprises the purchase price. and other expenses that will make the asset in a ready-to-use condition, such as transportation costs, installation costs, etc.

2. Estimated life is the period of time that the entity estimates that Fixed assets will be available.

3. Salvage Value is the expected amount. will be received from the sale of that asset. when the expiration date

The method for calculating depreciation is as follows.

1. Straight-line Method
2. Double-declining Balance Method
3. Sum-of-the year-digit Method
4. Units of Output Method

6. Guidelines for developing Smart home for YOLD in Thailand

1. Development of housing for the elderly

In the real estate business in the past, there have been some housing projects for the elderly or a project with facilities that meet the lifestyle of the elderly gradually. But most of them live in the form of vacation homes in the provinces. Specifically targeting Thai elderly people who are retired or another form of housing that should be developed for the elderly is a residence near the hospital near parks or residences that are easy to travel to find children. Near the family of the children would be another form of housing for the aging society to not have to live alone in the home. But at present, it has not been designed for the elderly to be clear in terms of functions as they should be but from the trend of development for the elderly more in this era. It is expected to see more real estate operators bring design ideas for the elderly to integrate with their residences. by the basic design principles for the elderly. Should consider preventing accidents that may occur. Can be used in daily life easier and more convenient with, for example, the needs of the living room designed to have an emergency button. or alarm bells in the room, handrails to support yourself when you get up or when walking in the bathroom, non-slip floor mats, lever door knobs to facilitate opening and closing, high-low level furniture in the room, the width of the room door. and the spaces of the items placed in the room can provide wheelchairs or wide enough to move, etc. In addition, if it is a common area, there should be an activity room for the elderly. Add handrails and cover it with non-slip material. and reduce the level change or increase the thoroughfare with ramps to travel to different areas continuously can move by itself.

2. Problems, obstacles and success factors in housing development

On the economic side after retirement, most of them have no income. Except for some people who have pensions to spend, it's still enough. Show that most of the elderly after retirement without pension or pension or wealth will have no income to support, We have not much income from the state per month. But having to struggle with children, not taking care of the state should provide more welfare

Physical health Most of the elderly have physical disease in the story. Blood pressure, diabetes, pain in the waist, hips, legs, knees, ankles show that most of the elderly do not have time to exercise. Must use those times to make a living some of them received state aid, but it wasn't enough. The bones began to swell. The strength began to decline.

Mental health that most of the elderly still have to work continuously some people will be happy with their children. Some people are alone and will go to associations or clubs for the elderly. Some people earn their living by doing small trades and still be happy to walk around. Show that the elderly when doing what they like will be happy. Even without facilities financial status is not good if the mind is happy, then it is satisfied.

Social aspect, most of the elderly have their own society. Which is in a community near the residence did activities together Service to the community and society, showing that the elderly, even after retirement Even with increasing age, it will not stop working. I don't want to be a burden on my grandchildren. Want to show that you are still useful Still able to do a lot of other things, even if the strength declined. The body is not as strong as it used to be.

Environmental Most of the elderly even have their own homes. But the land belongs to the royal property and can live without having to pay rent there is still enough space to plant some trees, flowers, vegetables, and some kitchen gardens. Although some places have trash nearby. There will be a foul smell when it is upwind. Show that most of the elderly love nature. Likes to plant trees, flowers, vegetables, kitchen garden, has a house, a residence without renting.

7. Summary

From the statistics of the number of elderly people in 2021, it was found that Thailand has a total population of 66,666,666 people, 12,462,010 people aged 60 years and over, 1,396,343 people aged 80 years and over. (National Statistical Office, 2021) From a situation, the Thai government has continued the action plan for the elderly (2002-2022) and prepare Thai society to become an aging society completely in the year 2021. There are still some operations that need to be improved, such as preparing the population for quality aging promotion and development of the elderly and social protection for the elderly. In addition, the National Board of Elders have adjusted the action plan (2020-2022), which is a collaboration of many agencies. Focusing on the main issues, namely, campaigning to raise awareness of the society on the necessity of preparing for the elderly. Elderly housing is important, as the elderly are prone to physical changes in many areas, proper housing adjustments are essential.

So that the elderly can do various daily activities easily and safely reduce the risk of slipping and prevent accidents. That may occur. In the latter we are seeing more innovations in home, these are meant to support the aging society that is spreading in many countries around the world. Whether it's familiar things like GPS, Bluetooth or Wi-fi, it has been developed to have a variety of uses become the main connection channel which extends to other types of facilities such as heat sensor type appliances cleaning robots, etc.

For Thailand Smart home market trends, social middle-class people with income and having purchasing power will be the purchaser of the product. The market value of smart home products in 2020 will be as high as 2,500 million baht, an increase from 2016 at 645 million baht or an average growth of 40 percent per year (Kultida Denwittayan T, 2017) In Thailand, the Siam Cement Company Limited (SCG) focuses on the convenience of living energy saving and health-enhancing devices for residents that can be controlled by using a smartphone (Estopolis, 2017). The advantages of smart homes are that they can be controlled through an application and operate the home devices via smartphone or tablet is a decentralized system (decentralize), if one of the devices is broken but other devices will still be able to operate normally, highly flexible in use and can add additional devices to the system. To modify or install additional systems there is no need to modify the whole system. Operate only by installing additional equipment to the control point to enable interoperability. This makes the system maintenance costs relatively low. Because if there is damage, it can fix only the point, no need to modify the whole system. (Atkitchenmag, 2017).

8. Recommendations

1. Earning income for the elderly to have daily expenses. Allocate budget for the elderly to be sufficient for their expenses. If the elderly has a good income, then the elderly who are just able to take themselves will be much more motivated to find a good home for themselves in their old age. Which may promote occupations that are maintained during retirement, work and find a residential location suitable for occupation

2. Organizing a medical facility in a community or village let a doctor and nurse come to take care of you every week. It is not necessary for the elderly to go to the hospital to see the doctor, but to have the doctor or the hospital come to the elderly instead. or develop a complete housing complex by establishing a medical center in that community with both Thai traditional and modern medicine

3. Providing housing for the elderly and campaigning for the children to see the importance of the elderly Paying attention to the elderly's day there was a meeting between the elderly and their children. By looking for a place to live not too far from the city or to develop a fully integrated housing by having a sports club or activity area for the elderly to relax and to have activities related to their children

4. If there is convenient transportation and not too close from the city, it will make the elderly feel good and make them not far from their children. Which will have a positive effect on mental health if transportation is convenient and there are activities for children to do, they will definitely come visit the elderly.

Reference

- Atkitchenmag. (2017). **Smart Home & Smart Living**. From <http://atkitchenmag.com/smart-home-smart-living/>
- Baltes, P., & Baltes, M. (1990). **Psychological Perspectives on Successful Aging the Model of Selective Optimization with Compensation**.
- Charness, Czaja, & Sharit. (2007). **The Center for Research and Education on Aging and Technology Enhancement (CREATE): A program to enhance technology for older adults**. Department of Psychiatry and Behavioral Sciences University of Miami School of Medicine.
- Department of Mental health. (2021). **Thailand's footsteps to the 'aged society' perfectly**. <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>.
- Du, K.-k., Wang, Z.-l., & Mi, H. (2013). **Human machine interactive system on smart home of IoT**. The Journal of China Universities of Posts and Telecommunications, 20, 96-99.
- Estopolis. (2017). **Smart home) from SCG Innovation to please the new generation with life easier**. From <https://www.estopolis.com/article/สมาร์ทโฮม-Smart-home-SCG>.
- Fang, X., Misra, S., Xue, G., & Yang, D. (2012). **Smart grid-The new and improved power grid: A survey**. IEEE communications surveys & tutorials, 14(4), 944-980.
- Freund, A. M., & Baltes, P. B. (2002). **Life-management strategies of selection, optimization and compensation: Measurement by self-report and construct validity**. Journal of Personality and Social Psychology, 82(4), 642-662.
- Gao, D.-W., Hu, Q., Yao, C., & Ren, N.-Q. (2014). **Treatment of domestic wastewater by an integrated anaerobic fluidized-bed membrane bioreactor under moderate to low temperature conditions**. Bioresource technology, 159, 193-198.

Guru, I. (2017). **Smart home**. From <https://ideas.wtf/2017/07/17/smart-home>.

Kim, Y., Park, Y., & Choi, J. (2017). **A study on the adoption of IoT smart home service: using Value- based Adoption Model**. Total Quality Management & Business Excellence, 28 (9-10), 1149-1165.

Kultida Denwittayan. (2 0 1 7) . **Penetrating the “Smart Home” market, smart homes...simple life at your fingertips**. From: www.pwc.com/th/en/pwc-thailand/blogs/blog-20170427.html.

Li, M., Gu, W., Chen, W., He, Y., Wu, Y., & Zhang, Y. (2018). **Smart Home: Architecture, Technologies and Systems**. Procedia Computer Science, 131, 393-400.

Sriruen Kaewkangwan. **Developmental Psychology of Life at All Ages**. Volume 2 : Adolescence -Elderly. Phimphaluck, Bangkok: Thammasat University.

Tang, B. (2017). **The emergence of artificial intelligence in the home: products, services, and broader developments of consumer-oriented AI**.

Thamonwan Suwanhome. (2012). **Study of Elderly Lifestyles in Bangkok, Bangkok**. Master of Education Thesis. Ramkhamhaeng University.

Wilaiwan Thongcharoen. (2011). **The science and art of nursing for the elderly**. Bangkok: Textbook Project. Faculty of Nursing. Mahidol University.

The motivation of the elderly to use the Bangkok Metropolitan Medical Service Application in Bangkok Metropolitan Region

Burutsakorn Winitpittayakul

Yanhong Hou

School of International Pharmaceutical Business,
China Pharmaceutical University, Nanjing Jiangsu, China

Email: pond_15556@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 10 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

Abstract

The research subject, “The motivation of the elderly to use the Bangkok Metropolitan Medical Service Application in Bangkok Metropolitan Region”, the objective was to investigate the motivations for using medical applications of elderly, compare the motivations for using medical applications of elderly classified them according to individual factors and investigate the marketing mix factors which affect the motivations for using medical applications of elderly people located in Bangkok and surrounding provinces. The researcher selected 400 sample of elderly people who use the application to provide medical services in Bangkok and surrounding. This research used questionnaires and analysis by descriptive statistics, t-test to, one way ANOVA and multiple regression equations

The results of the study found that most of the samples were Male, 60-65 years old, Bachelor's degree or equivalent, Retired, Civil servant/state enterprise have marital status have low average monthly income 30,000-140,000 baht. Behavior of the elderly regarding the use of medical applications, it was found that the respondents had a level of opinion on the marketing mix factor ($\bar{x} = 3.26$) when considering each aspect. Sorted from dog to dog as follows: Person ($\bar{x} = 3.32$) followed by marketing promotion and the last place is price ($\bar{x} = 3.16$) respectively. Comments on Elderly Motivation to Use Medical Services Applications, it was found that the respondents had the elderly's motivation level in using the medical service application ($\bar{x} = 3.32$) when considering each item. The top 3 rankings are as follows: Medical

service providers providing necessary information continuously ($\bar{x} = 3.43$), followed by family Always giving advice on how to use the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.40$) and finally, you are satisfied with the results of using the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.07$) accordingly. Compare the motivation of the elderly to use the medical service application. Classified by demographic factors of the elderly found that age, occupation, marital status and average monthly income were different. There are different incentives for using the medical service application. Service channels, marketing promotion, process and physically, it was found that these four aspects influenced the motivation of the elderly to use the medical service application in Bangkok and the Bangkok metropolitan area. Statistically significant.

Keywords: The Motivation, elderly, the Bangkok Metropolitan Medical, Application, Bangkok

1. Introduction

From the current circumstances, Thailand bears a growing tendency to undergo a demographic structure transition into the elderly. Due to advances in medical technology and public health, the average life expectancy has been increased while the population mortality is decreased. Furthermore, a social change, namely having fewer children, has caused a shift in the birth rate which is thus lowered. All these conditions produce a sharp increase in the proportion of the elderly. In 2010, the ratio of older persons to the total population was found to be at 11.9 percent. In 2014, Thailand had a population of 64.9 million, with the population aged 60 years and over at 9.9 million people or 15.25 percent. The proportion of the elderly increases in leaps and bounds and is projected to rise to about 25 percent in 2030, which can be considered as a completely aging society (Somsak Chunharas, 2012: 2). Therefore, Thailand must prepare to become an aging society with quality coupled with the development of other areas of the country. These preparations include establishing special systems and channels for older persons to receive health care, etc. Moreover, various sectors, both public and private, have announced policies to develop and provide services for the purpose of accommodating this change. The Elderly Person Act, B.E. 2546 (2003) was consequently established, focusing on strategies to care for the well-being and quality of life of older persons. The 2nd National Plan on the Elderly (2002-2021) has a strategy to organize a clinic for the elderly in 2005, providing medical and public health services with convenience and promptness to the elderly especially as well (Chaiwat Onthaisong et al., 2020 : 55-56).

Nevertheless, since the COVID-19 pandemic spreads to Thailand, it has not only caused the population's illnesses and deaths, but also widely affects their livelihoods, both

economically and socially. The virus can be transmitted through droplets of secretions such as snot, saliva; droplets from coughing, sneezing, or close communication within 1-1.5 meters; and exposure to secretions that are on different objects and then coming into contact with various mucous membranes: eyes, nose, mouth, etc. In addition, the disease can be transmitted from asymptomatic carriers. If infection occurs in those who are in poor health, including elders, they will be more likely to die than the general population because of their unhealthy physical condition, as immunity decreases with age. This is notably true in older persons with underlying diseases: diabetes, high blood pressure, chronic lung disease, chronic kidney disease, cardiovascular disease, cancer, etc. (The National Academic Centre of Geriatric Medicine, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, 2020: 2).

The government of General Prayut Chan-o-cha and the Centre for COVID-19 Situation Administration (CCSA) has asked the public for cooperation, especially of at-risk groups including the elderly, to stay indoors to reduce the spread of the disease. However, many elderly people require care from relatives or caregivers who still need to go outside for work or to buy food and supplies for their homes, so it is possible for them to transmit the virus from outside to the elderly. Restricting them to only stay indoors for several months consecutively may additionally leads to deterioration of the state of their bodies and brains and causes dependence in the long term, as well as the resulting stress will affect the whole family, both temporarily and permanently. For these reasons, instructions for elder care in the situation of the COVID-19 pandemic are necessary in order to prevent the occurrence of such adverse effects (Facsimile of the Ministry of Interior no.มท0230-ว4295-ลว. 27 ก.ค. 64-แจ้ง-ทุกจังหวัด-เรื่อง-สรุปข้อสั่งการ-รพ.มท.-24 ก.ค.64).

Due to the restriction of medical service usage at hospitals in accordance with the measures to reduce the risk of COVID-19 transmission, telemedicine services have received more attention. The World Health Organization (WHO) defines the term “telemedicine” as the provision of public health services to people in remote areas by medical professionals through using information and communication technology to exchange information useful for diagnosis, treatment, disease prevention, as well as the ongoing research of medical personnel (Sujittra Anno, 2021: 2-3)

The COVID-19 pandemic is the catalyst that makes telemedicine has an important role in medical services. Nowadays, telemedicine is increasingly deployed universally to provide medical services and has the tendency to grow continuously, especially in North America,

Western Europe, and Asia-Pacific. The overall market value of telemedicine around the world is rising rapidly.

Telemedicine service in Thailand is a medical service that has the opportunity to grow in the future accordingly with the global trend, which corresponds to the changing conditions of society and increased acceptance of technology usage in everyday life. At the same time, the advancement of digital technology and the development of 5G telecommunication infrastructure cause the internet of things (IOTs), artificial intelligence (AI) and big data to come into play and grow in importance, enhancing healthcare and medical services to be more advanced, efficient, and modern. The spread of COVID-19 accelerates telemedicine services in Thailand to occur faster. It has become the new normal of medical services in the future and will help increase efficiency, increase quickness, reduce service costs, save time, and allow people to access medical services more universally (Krungthai COMPAS, 2020: 2-3). Nonetheless, telemedicine does not replace the traditional approach of physical consultation, but will instead complement the potential of medical service provision and will be further adopted to provide other health promotion services.

Additionally, countless applications are being created at present as “telemedicine” service provision to respond to various functions for usage on smartphones, since smartphones are considered to be a gadget a majority of the population use in their daily lives. Many applications are designed for specialized usage, including medical-related apps. These applications are developed for the convenience of their users, whether they are able-bodied or have health problems. Their purpose is to minimize the difficulties from insufficient time for hospital visits or health-related information search. In other words, the applications make it easier for users to take care of their own health (Retrieved from <https://my-best.in.th/50070>)

According to the research of the author, it can be perceived that for current applications that provide care for older persons’ physical wellness, some are developed by the government: hospitals, the Ministry of Public Health, etc. These applications are free without charge, besides delivery costs for drugs and medical supplies. For example, the Department of Medical Services has made the application "Elderly 5G" (in Thai: สูงอายุ 5G) for older persons. It is an application for assessing the risk of geriatric syndrome development and the management guidelines. It is developed as a tool for medical and public health personnel to help better the information analysis of the elderly’ health condition and to prepare an elder care plan for them. The application "Diamate", meanwhile, is created for the elderly with diabetes. Elder care applications are developed by the private sector as well, albeit with service fees. For

instance, the application "See Doctor Now" provides consulting services at an annual fee of 2,990 baht per year for unlimited sessions or at 490 baht/10 baht per sessions. "Raksa", another private application, comes with a service fee based on the session time of the consultation: 15 minutes, 30 minutes, 45 minutes, and 60 minutes, and it also conducts medicine home-delivery that is guaranteed to be within 2 hours, etc.

For these reasons, the researcher is interested in investigating motivations of the elderly for using medical application service, through studying medical application users. The information obtained can be effectively used as a guideline for the development of medical applications in accordance with the behavior and needs of the elderly, who are future service users.

2. Objectives

1. To investigate the motivations for using medical applications of elderly people located in Bangkok and surrounding provinces.

2. To compare the motivations for using medical applications of elderly people located in Bangkok and surrounding provinces and classified them according to individual factors such as gender, age, education level, occupation, and income.

3. To investigate the marketing mix factors in the aspects of brand value, price, marketing promotion, and safety and reliability, which affect the motivations for using medical applications of elderly people located in Bangkok and surrounding provinces.

3. Research hypotheses

1. Elderly people with different individual factors have different motivations for using medical applications.

2. Elderly people with different service usage behaviors have different motivations for using medical applications.

3. Individual factors of elderly people are related to medication application usage behaviors.

4. Expected Benefits

1. Know the factors affecting the motivations for using medical applications of elderly people located in Bangkok and surrounding provinces.

2. Use the research findings to expand businesses that are developing healthcare applications for the elderly, allowing them to compete effectively in the online world.

3. Able to apply the research findings to other areas for online application developers in order to respond to the health service needs of the elderly as efficiently as possible.

5. Methods

Population and sample

Population: The population used in the study was 1,020,000 elderly people using medical service applications in Bangkok and its vicinity, aged 60 years and over, total of 1,020,000 people. (National Statistical Office, 2020).

Samples: The researcher selected a sample group. 1,020,000 elderly people who use the application to provide medical services in Bangkok and surrounding provinces aged 60 years and over. Therefore, the sample size was determined by using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane.1973), a formula was developed for calculating the sample size. There is a confidence level of 95%, the error is acceptable at 0.05. From the calculation of 399.58, the researcher determined the sample size of 400 people.

Sampling method: Sampling in this study was conducted using probability sampling, a sample selection where every unit of the population was eligible to be chosen as an equal representation. Example by this method, there is statistical guarantee to believe that the samples that were chosen, representative of that population mass using the convenience sampling method.

Research instruments

This research study that the researcher used the tools in order to collect data for quantitative research through questionnaires. Closed-ended questions format from which the researcher has reviewed the literature, concepts, theories and related research to create and develop questionnaires of the questionnaire in accordance with the form of this research and be able to answer the research objectives completely by dividing the content into 3 parts as follows: Part 1 The questionnaire for personal characteristics factors, Part 2 The questionnaire on behavior of the elderly about the use of medical applications and Part 3 The questionnaire on marketing mix consisting of product value, price, marketing promotion and safety and reliability

Tool inspection

Content Validity determination by bringing the questionnaire created to the experts to verify the integrity and coverage of the content along with suggestions and have been used to improve the questionnaire to complete before using it for 3 people. The results of the

content validation of the questionnaire were consistent with the content and objectives of the research to ensure integrity using the IOC (Item Objective Congruence Index), using questions with a consistency index of 0.50 or higher. The questionnaire was used to experiment with a sample group that was not a research sample of 30 people and then used the data to determine the confidence. Reliability of questionnaires use Cronbach's alpha coefficient formula. Cronbach, 1990: 202-204).

Data analysis and Statistics

Descriptive statistical analysis, i.e., frequency, percentage, arithmetic means and standard deviation.

For inferential statistics analysis to test the hypothesis as follow

1. Test the differences between the mean of two populations or groups independently of each sample from the statistical t-test to test the gender hypothesis.

2. Test the difference in case of wanting to test the mean of 3 or more samples by using one way analysis of variance (One way ANOVA) from the F-Test statistic and testing the variance. The LSD (Least Square Difference) test method was used to test the hypothesis in terms of age, marital status, educational level. and average monthly income

3. Statistics for correlation analysis by finding multiple correlation coefficients and selecting variables by entering all variables to create regression equations. It consists of one or more predictor variables and more than one criterion variable. All variables should be included in the Interval or ratio scale to analyze the marketing mix that affects older adults' motivation to use the app. The application provides medical services in Bangkok and its vicinity.

6. Result

Part 1: Personal Characteristics Factors

Most of the samples State medical application Male, 60-65 years old, Bachelor's degree or equivalent, Retired, Civil servant/state enterprise have marital status have low average monthly income 30,0001-40,000 baht.

Part 2: Behavior of the elderly regarding the use of medical applications.

Comments on the marketing mix and the decision to use the medical application service. An analysis to study opinion levels on marketing mix factors and decision making of medical application service of 400 people, consisting of: Details are shown as follows.

Table 1: Mean Standard Deviation and the overall marketing mix factor level

No	Marketing Promotion Factors	$\bar{X}$	S.D.	level
1	Product value	3.28	0.704	Moderate
2	Price	3.16	0.752	Moderate
3	Service channels	3.28	0.723	Moderate
4	Marketing promotion	3.29	0.709	Moderate
5	Personal	3.32	0.736	Moderate
6	Process	3.27	0.706	Moderate
7	Physical	3.23	0.751	Moderate
	Average total	3.26	0.726	Moderate

From Table 1, it was found that the respondents had a level of opinion on the marketing mix factor. Overall, at the moderate level of opinion ($\bar{X} = 3.26$) when considering each aspect. Sorted from dog to dog as follows: Person ($\bar{X} = 3.32$) followed by marketing promotion. And the last place is price ($\bar{X} = 3.16$) respectively.

In terms of products, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects by ranking the mean from lowest to lowest as follows: services from medical applications were diverse ($\bar{X} = 3.32$), followed by consultations. Reliability came from medical professionals ($\bar{X} = 3.29$), the arrangement of doctors or nurses for consultation was convenient ($\bar{X} = 3.28$), and hospitals where medical application services were reliable ($\bar{X} = 3.23$), respectively.

In terms of price, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects by sorting the average from lowest to lowest as follows: able to pay in installments as specified ($\bar{X} = 3.27$), followed by service fees for application services. The medical application included the cost of mailing medicines ($\bar{X} = 3.18$) and the medical application service fee was appropriate ($\bar{X} = 3.03$), respectively.

In terms of service channels, it was found that the importance for selection was at a high level, 1 item, 2 items at medium level, arranged in order of average from least to lowest as follows: able to contact a specialist in disease specialists via Line ($\bar{X} = 3.41$), followed by being able to Make an appointment with the doctor in advance ($\bar{X} = 3.39$) and be able to contact the staff conveniently, quickly and in many forms such as Internet call centers, offices ($\bar{X} = 3.04$), respectively.

In terms of marketing promotion, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects by sorting the average from lowest to lowest as follows: there was a health advisory service ($\bar{x} = 3.38$), followed by public relations through various media. such as advertisements, television, newspapers, radio, websites and LINE applications ($\bar{x} = 3.29$). Interesting marketing campaigns are used, such as giving a free gift when the service is decided ($\bar{x} = 3.26$) and sending. News to service users regularly ($\bar{x} = 3.21$), respectively.

As for the personnel, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects by sorting the average from lowest to lowest as follows: staff who took care of service users regularly ($\bar{x} = 3.41$), followed by staff who were attentive to service. ($\bar{x} = 3.39$ staff can solve problems quickly ($\bar{x} = 3.35$) and staff can give advice when there is a problem ($\bar{x} = 3.14$) respectively.

In the process aspect, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects by sorting the mean from lowest to lowest as follows. Rapid delivery of medicines as prescribed by the doctor ($\bar{x} = 3.32$), with staff to advise on medical applications ($\bar{x} = 3.29$), and on-going services after doctor's advice ($\bar{x} = 3.14$), respectively.

Physically, it was found that the importance for selection was at a moderate level in all aspects, arranged in descending order of mean as follows: Medical applications have functions that are suitable for the elderly ($\bar{x} = 3.32$). Followed by easy-to-use medical applications ($\bar{x} = 3.14$), respectively.

Part 3: Comments on Elderly Motivation to Use Medical Services Applications.

Table 2: Mean, standard deviation and the level of motivation of the elderly to use.

No.	Motivation of the elderly to use medical service applications	$\bar{x}$	S.D.	Level
1	You are satisfied with the results of using the Medical Service Application.	3.07	.726	Moderate
2	You are supported by your family using the medical service application.	3.37	.692	Moderate
3	Using the Medical Service Application make you feel safe	3.31	.740	Moderate
4	You will have the opportunity to train your knowledge of the use of medical service applications. continuously	3.33	.659	Moderate

5	Do you think it is important to use the medical service application in health care?	3.34	.694	Moderate
6	Application providers provide medical services. Continuously provide necessary information	3.43	.743	Moderate
7	Your family Always provide advice on how to use the medical service application.	3.40	.711	Moderate
8	Do you think that the overall system of the medical service application can respond in a timely manner?	3.26	.676	Moderate
9	Do you think you can use the system of the medical service application? smoothly	3.32	.727	Moderate
10	Do you think that the system of the medical service application shows results quickly?	3.33	.671	Moderate
	Average total	3.32	0.704	Moderate

From Table 2, it was found that the respondents had the elderly's motivation level in using the medical service application. Overall, the overall opinion level was moderate ($\bar{x} = 3.32$) when considering each item. The top 3 rankings are as follows: Medical service providers providing necessary information continuously ($\bar{x} = 3.43$), followed by family Always giving advice on how to use the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.40$) and finally, you are satisfied with the results of using the Medical Service Application ($\bar{x} = 3.07$) accordingly. Number

Part 4: Testing the hypothesis.

1. Compares the motivation of the elderly to use medical service applications. Classified by demographic factors of the elderly.

Compare the motivation of the elderly to use the medical service application. Classified by demographic factors of the elderly found that age, occupation, marital status and average monthly income were different. There are different incentives for using the medical service application

2. Marketing mix can predict the motivation of older adults in using medical service applications.

Create equations for forecasting by finding the correlation coefficient (Multiple Regression Analysis). The statistic used to test the hypothesis is the multiple regression analysis. By using the method to select variables by means of entering all variables (Enter Regression)

Table 3: Shows the results of an analysis of the elderly's motivation for using medical service applications in Bangkok and its vicinity by using Enter Regression Analysis.

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(constant)	2.502	.292		8.574	.000
(A1) Product	.044	.038	.055	1.143	.254
(A2) price	.021	.043	.024	.477	.634
(A3) service channels	.144	.053	.153	2.696	.007*
(A4) Marketing Promotion	-.101	.045	-.151	-2.268	.024*
(A5) personal	-.099	.052	-.138	-1.908	.057
(A6) Process	.186	.039	.304	4.702	.000*
(A7) physical	.142	.037	.194	3.821	.000*

From Table 3, the forecast equation can be written as follows.

$$Y = 2.502 + 0.144(A3) - 0.101(A4) + 0.186 (A6) + 0.142A7$$

service channels (A3), marketing promotion (A4), process (A6) and Physically (A7), it was found that the sig value of <0.5 showed that these four aspects influenced the motivation of the elderly to use the medical service application in Bangkok and the Bangkok metropolitan area. Statistically significant.

7. Discussion

From the study on the motivation of the elderly to use the medical service application in Bangkok and its vicinity, the following topics should be discussed.

The level of the elderly's motivation to use the medical service application was found that overall at a moderate level of opinion. Inconsistent with research by Thikamonporn Posan (2017), a study on motivation affecting consumers' purchases through online applications. In Bangkok and surrounding provinces, it was found that the incentives affecting the purchase of goods through online applications of consumers in Bangkok and the surrounding provinces had the highest level of opinion.

Elderly people with different age, occupation, marital status and average monthly income Incentives to use the application to provide medical services According to research

by Thitaporn Sakaeo (2018), a study on the motivation for using financial transaction services through financial technology (Fintech) with A-Mobile application. Of the service users of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives, Rattaphum Branch, Songkhla Province, it was found that the status and occupation were different. Incentives for using financial services through financial technology (Fintech) systems with A-Mobile applications are different, but conflict with Kamolporn Posan (2017). Consumer purchases through online applications in Bangkok and its vicinities, it was found that the overall picture was no different.

Marketing mix factors can predict the elderly's motivation to use the medical service application. It was found that the marketing mix affects the elderly's motivation to use the service application medical in Bangkok and its vicinities in Bangkok and its vicinities significantly Consistent with the research of Kamolphon Posan (2017). A study was conducted on the motivations that affect consumers' purchases through online applications in Bangkok and surrounding provinces, it was found that the marketing mix factors were brand value, price. Marketing promotion and safety and reliability that affects the incentives that affect the purchase of goods through the online application of consumers in Bangkok and its vicinity.

8. Recommendations

From the study, it was found that it is important to make decisions for the elderly to use the application to provide medical services in Bangkok and its vicinity in Bangkok and its vicinity to be more effective. There are important issues that should be suggested as follows.

Recommendation for applying the research results

1. The descriptive research results revealed that the majority of the population of government medical applications were male, aged 60-65 years, bachelor's degree or equivalent, retired, civil servant/state enterprise occupation. have marital status Have a low average monthly income of 30,0001-40,000 baht, which is suitable for those who are interested in making decisions about using medical applications.

2. In terms of products, the results of the research revealed that the first thing you think about is that the services from medical applications are diverse. The second is reliable advice from a medical professional. and the last place is Hospitals where medical application services are reliable Therefore, the researcher proposes that hospitals, especially hospitals, should be legally registered. has a reputation for being accepted This may cause the elderly to think that the quality of service is correct and quality.

3. In terms of price, the research results found that the first thing he thought was the ability to pay in installments as specified, and the second was the service fee for using the medical application service, including the cost of sending medicines by mail. and the last one is the service fee for using the medical application is reasonable. Therefore, the researcher proposes that the price of the service fee should be detailed in detail about what services the elderly receive. And the price that was lost must be worthwhile in order for the elderly to see that it is worthwhile to use the service.

4. In terms of service channels, the results of the research revealed that the first thing he thought was that he could contact a specialist doctor via Line. The second is the ability to make an appointment with the doctor in advance and the last one is to communicate with the staff quickly and easily and in many forms such as Internet call centers, offices. Therefore, the researcher proposes that service providers should have a call center to provide initial information to users. and staff are available 24 hours a day.

5. In terms of marketing promotion, the research results found that the first thing he thought was that there was an additional service to give health advice. Second, public relations through various media such as advertisements, television, newspapers, radio, websites, including LINE applications, and lastly, news is delivered to users on a regular basis. Therefore, the researcher proposes that there should be marketing promotion activities for the elderly who use the service regularly. And there should be continuous information and news.

6. As for personnel, the results of the research revealed that the first thing you thought was the staff who took care of the service users regularly. The second is that the staff are attentive to service and the last is that the staff can give advice and help when there is a problem. Therefore, the researcher proposes that there should be a person who has been trained in providing services to the elderly with expertise in providing information to the elderly. Because the elderly will have problems in matters of disease involved, so it is important to take care of them.

7. On the process aspect, the results of the research revealed that the first thing that he thought was that in the event of an emergency, there was an ambulance service to the user's accommodation, and the second was that there was a quick delivery of medicines as prescribed by the doctor. And the last one is There is continued service after the doctor advises. Therefore, the researcher proposes to provide services to the elderly on a continuous, consistent basis, with rapid drug delivery services. Because the elderly is often concerned about illnesses.

8. Physically, the results of the research found that the first thing he thought was a medical application with functionality suitable for the elderly, and the last one was an easy-to-use medical application. Therefore, the researcher proposes that service providers should create an application that is easy to use, convenient, and easy to understand because the elderly tend to have a rather sluggish mind. Not keeping up with the changes of the world.

Recommendation for future research

1. If the next study is to be conducted, both application behavior and application satisfaction should be studied. More details in the questionnaire in order to obtain more data for analysis.

2. Should study from the sample group in other provinces as well because there is a large population of elderly people to know more.

3. Further factors should be explored that will affect the satisfaction of using the application to apply the information obtained to be useful in the study including using the data to develop existing applications to be more suitable for the elderly.

Reference

- Chaiwat Onthaisong. (2020). **Factors Predicted Falls among Elderly in Northeastern Thailand**. Journal of King Mongkut's College of Nursing Phetchaburi Province, Year 1, Issue 1, January-April 2018.
- Kamolporn Posan. (2017). **Incentives affecting consumers' purchases through online applications in Bangkok and surrounding areas**. Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University.
- Royal Academy. (2003). **Dictionary of the Royal Institute 1999**. Bangkok: Nanmeebook Publications Co., Ltd.
- Somsak Chunharas. (2012). **Annual Report The situation of the elderly in Thailand 2010**. Bangkok: Foundation of the Thai Gerontology Research and Development Institute (KMUTT).
- Suchitra Anno. (2561). **The future of Telemedicine after the COVID-19 crisis**. Krungthai COMPASS.
- Thitaporn Sakaeo. (2018). **Incentives for using financial transaction services through electronic technology systems. Finance (Fintech) with the A-Mobile application of agricultural banking users and Agricultural Cooperatives, Rattaphum Branch, Songkhla Province**. Thesis. Thaksin University.

EFFECTIVENESS FOR NETWORK EDUCATION MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE

Hongbao Li

Chuanchom Chinatangkul

Kamolmal Chaisirithanya

Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Email: Chuanchom.chi@bkkthon.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 1 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 19 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 19 มิถุนายน 2565

Abstract

The objectives of this research were: (1) To examine the components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province; and (2) To develop the implementation guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province. The research was mixed methodology design which were comprised of quantitative and qualitative research. The population included professional instructors, educational administrators in Art Design Program from 22 colleges and universities, totaling 2193. Sample was 325 professional instructors, educational administrators with stratified sampling technique. The instruments for data collection included semi-structured interview, questionnaire, and note taking by Focus Group Discussion. Data analysis included descriptive statistics and Exploratory Factor Analysis. Major Findings: (1) The components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province included 5 components: Network teaching quality management; Network education platform management; Network education organization management; Network education features management; and Network education resource management; and (2) The guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province was found that there were total 15 guidelines: Strengthening the management of network teaching evaluation system; Establishing network teaching quality

assurance system; Strengthening the management of network teaching process supervision; Developing professional network teaching platform; Strengthen platform resource management; Strengthening intelligent education platform management; Emphasizing network leadership management; Standardizing network education system management; Paying attention to people-oriented management; Paying attention to the management of students' interest in autonomous learning; Paying attention to individualized learning management of students; Paying attention to the information management of network education; Strengthening management of network education facilities; Strengthening the management of network education personnel; and Strengthening the construction of campus network.

Keywords: Effectiveness, Network Education Management, Art Design Program, Liaoning Province

1. INTRODUCTION

In the 21st century, economic, political, cultural, scientific and technological globalization has been established, and human society has entered a new era of network information (Fang Lixiang & Zhao yu.2020:109-114). China's network education began in 1994, and the state has implemented the educational research network demonstration project. In 2012, the Ministry of Education issued the Ten-year Development Plan for Educational Informatization (2011-2020). The circular clearly pointed out that driving the modernization of education with information technology, strengthening the quality of education management, and achieving all-round innovation in educational management thoughts, concepts, methods and means (Chinese education informatization. 2012: online). In April 2018, the Ministry of Education released the "Education Informatization 2.0 Action Plan" in order to further run online education, strengthen "Internet +" education and realize the development of modern education. The implementation of this plan changed the concept of education management. Under the background of national network education, colleges and universities in Liaoning Province actively explored the management concept of network education and led the education modernization with education informatization. According to undergraduate teaching network in Liaoning province in December 2020 the network resource sharing data, there were few network resource-sharing courses of undergraduate art science in Liaoning Province. The construction and management of resource platform of art design major needed to be improved. According to the information provided on the website of the Education Department of Liaoning Province, as of December 2020, most of the ordinary undergraduate colleges and universities in Liaoning province lacked high-quality network teaching equipment and network teaching environment guarantee, and there were

few intelligent virtual network classrooms. Intelligent network education environment management was an urgent problem to be solved. Therefore, it was urgent to improve the effectiveness of network education management of art design specialty in Liaoning Province.

Effective network education management provided more high-quality resources for teachers and students majoring in art design, and was more conducive to cultivating and developing students' innovative ability of independent learning and personalized learning. Therefore, the art design majors in colleges and universities should implement effective network education management strategies to provide theoretical basis and data support for the network education management of art design majors in Universities and colleges under Liaoning Province.

The researcher worked as a professional teacher of environmental design with 14 years of experience in teaching environmental design courses. Under the trend of information network education and efficiency enhancement of network education of art design program, the components and implementation guidelines of the effectiveness for network education management of art and design program in colleges and universities under Liaoning Province would be determined. Consequently, the research title “Effectiveness of Network Education Management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province” would be conducted.

2. RESEARCH QUESTIONS

(1) What are the components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province?

(2) What are the implementation guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province?

3. RESEARCH OBJECTIVE

(1) To examine the components of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province.

(2) To develop the implementation guidelines of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province.

4. RESEARCH METHOD

The research was mixed methodology design which were comprised of quantitative and qualitative research. There were three processes of research which were research proposal preparation, research procedures, and research report. The research procedures consisted of three steps: Step1: Determining the effectiveness variables of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province; Step2: Examining components of effectiveness for network education management of Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province; Step3: Developing the implementation guidelines on effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province. The research population included professional instructors, educational administrators who came from Art Design Program in colleges and universities under Liaoning Province, totaling 2193. Sample size was determined by Krejcie and Morgan's table (1970). Sample was 325 professional instructors, educational administrators with stratified sampling technique who came from 22 Colleges and Universities: Lu Xun Academy of Fine Arts; Northeastern University; Liaoning University; Dalian Polytechnic University; Shenyang Jianzhu University; Shenyang Normal University; Shenyang Aerospace University; Shenyang university; Shenyang University of Technology; University of Science and Technology Liaoning; Dalian University of Technology; Liaoning University of Technology; Bohai university; Dalian university; Dalian Nationalities University; Liaoning University of Petroleum Technology; Dalian Ocean University; Dalian Medical University; Dalian Jiaotong University; Dalian University of Foreign Studies; and Dalian Neusoft Institute of Information. The instruments for data collection included semi-structured interview, questionnaire, and note taking by Focus Group Discussion. First of all, researchers used semi-structured interview instruments to collect more variables as part of the questionnaire variables on the basis of relevant literature and research. Secondly, researchers used questionnaires instruments to collect data of Descriptive statistics and inferential statistics .The questionnaires was a five-rating scale questionnaire that composed of three parts; Part I: Demographic variables (Checklist), Part II:Variables of Network Education Management (Five-level rating scale), and Part III : Recommendation (Opened End). Questionnaire was developed and examined by the following steps: 1) Studying principles, concepts, theories; related literature and researches to be the framework for developing the questionnaire; 2) Examining the content validity of the questionnaire with Index of Item - Objective Congruence (IOC) technique by 5 experts; and 3) Modifying questionnaire and making a try-out with 5 colleges and universities, 6 of each, in total of 30 units, and the value of Cronbach's alpha coefficient for reliability was

0.912 greater than 0.900. So the questionnaire is reliable. Finally, researcher used the note-taking instruments to collect data through Focus Group Discussion. The Focus Group Discussion table is divided into the following two parts: Part I: Population information of key informants. There were 9 key informants in total, including 3 professional teachers, 3 educational administrators (deans) and 3 network platform experts from 3 excellent universities. Part II: Question: What is the management policy of each component of network education effectiveness management of art design major in Universities in Liaoning Province. The statistics used for data analysis were the descriptive statistics which included frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as the inferential statistics which included Exploring Factor Analysis.

5. RESEARCH RESULTS

1. Result of Data Analysis for Research Objective 1.

It was found that overall, 65 questions the arithmetic mean ($\bar{x}$) was between 3.97-4.31, indicating that the respondents has an opinion on the level value of the variable by the arithmetic mean ($\bar{x}$) from medium to high, standard deviation (S.D.) was between 0.678-0.936, indicating that respondents has a little different opinions on the variable. In addition, Bartlett's Test of Sphericity, test statistics testing variables to see if they were related as shown in Table 1.

Table 1: Showed KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test.

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.952
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	24914.494
	df	2080
	Sig.	.000

From Table 1, the KMO test results of the data collected from the research were .952 that was more than 0.800. According to Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy, the data set could use Factor Analysis well. Bartlett's Sphericity Test at statistical significance ($\text{sig } 0.000 \leq 0.05$) indicate that there was the correlation coefficient matrix of variables. Therefore, the resulting information was appropriate to conduct further factor analysis.

This phase of analysis used factor extraction by Principle Component Analysis (PCA) with orthogonal rotation et.al and varimax rotation. The used criterial for considering factors were as follows; (1) 0.35 or higher was a practically significant factor loading, (2) eigenvalues greater than 1 according to Kaiser's Criterion, and (3) there were more than 3 variables (Hatcher).

When considering the above criteria, It was found that there were 7 components with an Eigenvalues greater than 1. When rotating the axis, it explained a total variance of 73.610 percent, but according to the above 3 criteria, the components that met certain criteria were components 1-5, it was found to be able to explain a total variance of 70.069. In addition, the factor loading, variables described in each of the main components after rotating the axis as shown in Table 2.

Table 2: Showed Components of network education management.

Order	Components	Number of Variables	Factor Loading
1	Component 1	12	0.581-0.798
2	Component 2	18	0.454-0.673
3	Component 3	13	0.577-0.742
4	Component 4	12	0.562-0.797
5	Component 5	10	0.564-0.746
	Total	65	2.738-3.756

Researcher based on the Exploratory Factor Analysis, from the table 2, it was explained that the components of effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province. Consisted of 5 components: Network teaching quality management; Network education platform management; Network education organization management; Network education features management; and Network education resource management.

2. Result of Data Analysis for Research Objective 2.

Through Focus Group Discussions, the researcher summarized the data provided by informants , and finally came up with 15 guidelines which included as followed: Strengthening the management of network teaching evaluation system; Establishing network teaching quality assurance system; Strengthening the management of network teaching process supervision; Developing professional network teaching platform; Strengthening platform resource management; Strengthening intelligent education platform management; Emphasizing network leadership management; Standardizing network education system management; Paying attention to people-oriented management; Paying attention to the management of students' interest in autonomous learning; Paying attention to individualized learning management of students; Paying attention to the information management of network education; Strengthening management of network

education facilities; Strengthening the management of network education personnel; and Strengthening the construction of campus network.

6. CONCLUSION / DISCUSSION

1. Conclusion.

From the research objectives, major findings were revealed as follows: (1) There were five components of effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province; and (2) There were total 15 guidelines.

2. Discussion.

(1) Discussion about major findings of the components of the effectiveness of network education management.

There were five components of effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning Province. The major findings were revealed as such. Because through the network teaching quality management, administrators perfected the network teaching evaluation system, established a teaching quality system with evaluation, cleared the development direction of network education, promoted the overall development of network education. Through the network education platform management, administrators analyzed the teaching situation through big data, accurately grasped the teaching effect, and made the teaching process management more intelligent. Through network education organization management, the network level of management team could be improved, the problems of network teaching could be solved in time, and the work efficiency of network education organization could also be improved. Through network education features management, administrators constantly innovated and improved network education management, advocated the idea of information management, created an information teaching management atmosphere, realized the comprehensive information management of educational affairs, and made the education management more intelligent, open and efficient. Through network education resource management, administrators could improve network education facilities, not only ensured the number of basic network facilities, but also build advanced intelligent classrooms and optimized the network teaching environment. The research findings were related to other researchers as follow: The research of Cao Xun (2016: 3-4) was found that administrators paid attention to the development and management of network education platform in network education management; The research of Zhu Pengyu (2018: 143-144) and Lin Rong (2016: 163-165) were found that administrators paid attention to network education organization management in

network education management; The research of Liu Xiuxia (2019: 94) was found that Administrators pay attention to the features management of network education in the management of network education; The research of Shi Gui ying & Nong Cuiling (2018: 133-135) were found that Administrators payed attention to network resource management in network education management. Therefore, these components were important and caused effectiveness.

(2) Discussion about major findings of implementation guideline of the effectiveness of network education management for Art Design Program in Colleges and Universities under Liaoning province.

The major findings were revealed as such. Because: in the network teaching quality management, network teaching evaluation system of management was important, Because administrators through the network teaching evaluation system management, could effectively manage the teaching effect and teaching objectives, mastered the teaching level of teachers, real-time control of teaching direction. The network teaching quality assurance system was also important, because through the network teaching quality assurance system, the network teaching quality could be effectively planned, monitored and improved, so as to promote the network teaching quality management. The quality assurance system management of network teaching was importante. Administrators payed attention to the quality assurance system management of network teaching in the quality management of network teaching; Through developing network teaching platform for art design major, not only conforming to the learning characteristics of art design students, but also meeting the teachers' demand for online teaching of art design students, improving the teaching effect of teachers, attracting students to study on the platform for a long time, so as to promote the centralized management of students through network teaching platform. Network resource management was also important, because through the resource management, abundant high quality teaching resources effectively, and dynamically through high quality teaching resources to attract students to study on the platform, and education manager for a large number of students learning information, so as to promote the network education platform management. Through the intelligent education platform management, according to the big data analysis, administrator could accurately mastered teacher's teaching and student's learning, and according to the teaching situation, the real-time updated of teaching resources, realized the dynamic management of teaching; By emphasizing network leadership management, leaders could improve their own network management concepts, and actively organized network management personnel training related knowledge, so as to improve the quality of network education management. By emphasizing people-

oriented management, managers could fully mobilize and give full play to the initiative and creativity of managers in network education management, so as to improve the work efficiency of managers; By emphasizing the management of students' independent learning interests, administrators could realize the active management of students. Therefore, the big data information obtained by administrators was more accurate and effective, and administrators could track students' learning direction and status in real time, which was the embodiment of the change of administrators' ideas and management characteristics. By emphasizing personalized learning management of students, administrators changed the traditional offline management concept, paid attention to tracking students' learning direction and status through big data, and then adjust teaching methods and content to meet the learning needs of different students, reflecting the characteristics of online education management of administrators. By emphasizing the information management of network education, changing the concept of managers, paying attention to the application of information technology in network education management, making education management more efficient and convenient; By strengthening the management of network education facilities, administrators could timely deal with network equipment failures, formulated perfect rules and regulations for Internet access, and maintained the normal operation of equipment. It was an important part of network education resource management to strengthen the management of network education personnel, rationally allocate and optimize network education personnel, improving the professional quality of network education personnel, and stimulating the enthusiasm of network education personnel. By strengthening the construction of campus network, achieving comprehensive coverage of campus network and solving the problem of slow campus network speed, not only meeting the network speed requirements of teachers in the network platform live teaching, but also meeting the network requirements of managers using information management system. The research findings were related to other researchers as follow: The research of Chen Yan(2021:103-104) and Yang Xuanhui (2020: 75-77) were found that administrators paid attention to network teaching evaluation system management in network teaching quality management. The research of Du Shuzhen (2019: 114-115) were found that administrators paid attention to the construction of professional teaching platform in the management of online education platform. The research of Duan Cunyu (2020: 23-77) which was found that administrators pay attention to the network leadership training of leaders in network education organization management. The research of Chen Lirong (2018: 82-88), Yu Dan & ZhangYifan (2013: 116-117) were found that administrators paid attention to the management of students' interest in autonomous learning in online education.

The research of Huang Shengfeng (2020: 114-115) and Ji Haibo (2021: 163-164) were found that administrators payed attention to the management of network education facilities in the management of network education resources. Therefore, these guidelines were important to improve effectiveness for that component.

7. RECOMMENDATIONS

1. Recommendation for Practical Application.

Recommendation for practical application of network education management of School of Architecture and Art Design, University of Science and Technology Liaoning was as follows:

(1) In network education organization management. In the process of online education management, leaders should standardize the management system of online education and require all managers to manage according to the norms. Established a reward and punishment mechanism for network education management, people-oriented, payed attention to the value of managers, and achieved timely and effective network technical services. Emphasizing information leadership management.

(2) In network education resource management. Strengthening the management of online education facilities. Achieving full coverage of campus network, strengthening the speed, stability and safety management of network. Each major planed to build 8 network classrooms to meet normal network teaching needs, and at the same time, building 2 virtual classrooms to provide efficient teaching environment for network teaching with the application of Internet of Things and big data technology.

(3) In the network education platform management. According to the characteristics of art design specialty, developing art design specialty network teaching platform. Paying attention to the platform of personalized learning, independent learning, network cooperation learning function development. Setting up real-time interactive evaluation function. In terms of basic functions which payed attention to the uploading and downloading of materials and the display of pictures to meet the teaching requirements of art and design courses.

(4) In the network education teaching quality management. Establishing network teaching quality objectives, and establishing teaching quality evaluation standards according to the objectives. In the educational administration, paying attention to the network education management personnel of teaching methods, teaching courseware, teaching process and so on evaluation. Paying attention to the teaching output management, perfecting the evaluation system of students' learning achievements, realizing the multi-dimensional evaluation system, paying attention to

the personalized evaluation of learning achievements. Establishing network teaching quality assurance system, standardizing network teaching system, all staff according to network education management norms, clear, efficient completion of management tasks.

2. Recommendation for Further Research.

Future research will make further questionnaire survey on the basis of this study, expand the sample quantity and improve the data quality. In terms of research methods, regression analysis can be further used to study the influence of different independent variables on dependent variables to make the results more accurate and reliable, therefore make the guideline of effectiveness of network education management of art design majors in universities in Liaoning province become the theoretical basis for the practical application of network education management in Liaoning province and even the whole country.

REFERENCES

- Arabie, C. P. (2016). **Educational technology tools in learning management systems influence on online student course satisfaction in higher education.** University of Louisiana at Lafayette. 99.
- Baidu encyclopedia.** (n.d.). Retrieved January 12, 2021, from <https://baike.baidu.com/item/A1/3740963?fr=aladdin>.
- Baidu encyclopedia.** (n.d.). Retrieved January 20, 2021, from <https://baike.baidu.com/item/B0/564450?fr=aladdin>.
- Baidu library.** (n.d.). Retrieved January 10, 2021, from <https://wenku.baidu.com/view/c3cf0e20af45b307e87197ac.html>.
- Baidu library.** (n.d.). Retrieved January 20, 2021, from <https://wenku.baidu.com/view/6571c86765ec102de2bd960590c69ec3d5bbdbd1.html>.
- Cao Xun. (2016). **Preliminary study on measures to strengthen the management of online education colleges at the present stage.** Modernization of education, 3(39), 3-4.
- Casiello, A. R. (2019). **Adaptive leadership approaches in online education: A study of trust creation and change management in higher education.** Old Dominion University. 153.
- Chen Lirong. (2018). **Status quo and Influencing Factors of Students' Independent Learning in Vocational Colleges based on Internet.** Heilongjiang University, 35(5), 82-88.

- Chen Yan. (2021). **Analysis of University teaching management in the Network Era.** The topic of science and technology information research is the analysis of university teaching management in network era, 15 (33), 103-104.
- Deng Kangqiao & SongJing. (2013). **Research on university education management based on education quality-oriented network education management mode.** 7(04), 100-104.
- Du Shuzhen. (2019). **On the innovative development of university teaching management under the construction of information technology.** International public relations, (4), 114-115.
- Duan Chunyu. (2020). **The research on the influence of principal information leadership on teachers' information technology application behavior is based on a meta-analysis of 42 empirical studies.** Distance Education in China, 10(04), 23-77.
- Huang Shengfeng. (2020). **The influence of the introduction of network education resources on the teaching management of art colleges and universities.** Art Sea, (11), 114-115.
- Liu Jianhua & Ge Yaoping (2020). **Research on the design of intelligent classroom teaching structure based on rain classroom.** 41 (11), 113-116.
- Shi Guiying & Nong Cuiling (2018). **Research on university education management mode based on Internet.** Journal of Jilin Institute of Education, 34(12), 133-135.
- Wu Dan, Di Qin & Li Xunian. (2020). **Teaching Practice and Research of Hand-painted Expression Based on Network Teaching Platform, Light textile industry and technology.** 13(32), 20-23.
- Zhu Pengyu. (2018). **On the management mode of online education and its improvement measures.** The motherland, 20 (04), 143-144.

THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT OF ART DESIGN PROGRAM IN UNIVERSITIES UNDER LIONING PROVINCE

Zhibao Liu

Kamolmal Chawasirithanya

Chuanchom Chinatangkul

Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Email: kamolmal.cha@bkkthon.ac.th

วันที่รับบทความ (Received): 2 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised): 20 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted): 20 มิถุนายน 2565

Abstract

The objectives of this research were: (1) To determine the components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province; and (2) To verify the components of effectiveness of the education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province.

The research was a mixed methodology research. The population included 138 college leaders and 1344 lecturers from 40 universities, with a total number of 1482. Using multi-stage random sampling technology, the sample size of 310 university leaders and lecturers was determined. The key informants were administrative personnel of colleges and universities, Dean of Art Design College and lecturer of Art Design, obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection were semi structured interview form, a five-level rating scale questionnaire and validation checklist. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis.

The research findings revealed that: (1) The components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province were education quality system, administrative management, full participation, performance evaluation, and service quality; and (2) The verification of the components of effectiveness of the education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province were found in the conformity with standard of utility, feasibility, propriety, and accuracy.

Keywords: Effectiveness, Education Quality Management, Art Design Education, Liaoning Province

1. INTRUDUCTION

In the 21st century, with the expansion of the scale of higher education and the transition of higher education from elite stage to popular stage, the quality of higher education will also be highly concerned by the higher education sector and even the whole society (Yanhong, 2009: 36). How to effectively achieve the organic unity of the expansion of "quantity" and the guarantee of "quality" of higher education has become a hot and important topic in the theoretical research of higher education. For art design education, in recent years, many colleges and universities had successively expanded the scale of art design talent training, the number of colleges and universities has increased, and the number of students has increased. Due to the influence of economic development, educational policies, professional characterwastics, school development, school scale and other factors, art design education shows a large-scale and popular development trend. The increase in the number of art design personnel training also puts forward new requirements for the quality of art design education, showing the core problem of effective guarantee between "quantity" and "quality". Therefore, from the perspective of art and design talent training, it was of great significance to explore the effective theoretical and practical strategies for the quality management of art and design education. First, from the perspective of management, constructing the quality management system of art and design education plays a positive role in improving the quality of art and design education; Second, it was conducive to the innovation of the concept of art and design education quality management and the improvement of the theory, to deepen the theoretical cognition and practical support of college education quality and management, and to promote the scientific and rigorous development of art and art education quality management and the construction of efficient and artwastic theoretical system. Third, it provides management theoretical and practical baswas for art and design education in Colleges and universities in Liaoning Province, To improve the quality of art and design education, cultivate high-quality art and design talents, and provide talent guarantee for regional economic development.

2. RESEARCH QUESTIONS

(1) What were the components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province?

(2) Were the components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province valid?

3. RESEARCH OBJECTIVES

(1) To determine the components of effectiveness of education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province.

(2) To verify the components of effectiveness of the education quality management of Art Design Program in universities under Liaoning Province.

4. RESEARCH METHOD

The research method was mixed research method, including qualitative research and quantitative research. The research process was divided into three stages: preparation of research scheme, research procedure and Research Report. The research process included three steps: (1) study the variables of the effectiveness of education quality management of art design major in colleges and universities in Liao Ning province. (2) Analysis was on the constituent elements of the effectiveness of educational quality management of art design major in colleges and universities in Liao Ning province. (3) Verify the effectiveness of teaching quality management of art design major in colleges and universities in Liao Ning province. Study and determine the variables of art education quality management. Qualitative research, through the concept, principles, theories and other relevant literature and relevant research of educational quality management, and in-depth interviews with 8 key information providers, to determine the variables of the effectiveness of educational quality management of Art Design specialty. Finally, semi-structured interviews were used to collect data and conduct content analysis. Determine the constituent factors of the effectiveness of art education quality management. Quantitative research. Firstly, the researcher used the educational quality management variables in step (1) as a tool to compile a questionnaire and collect sample data to determine the constituent factors of the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province. The second was the questionnaire survey, which mainly covers the lecturers of 40 undergraduate art design majors in Liao Ning province. The population includes 138 college leaders and 1344 lecturers from 40 universities, with a total number of 1482. Using multi-stage sampling technology, 310 samples (clustering, simple random, stratified random sampling technology) were determined. The third was the questionnaire design, which was composed of three parts: demographic variables (Checklist), educational quality management variables (five-level evaluation scale) and recommendation (open questionnaire). The tool was a questionnaire developed from step (1). The last was data analysis. Descriptive statistics, mean and standard deviation (S.D.) were used to analyze the variables of education

quality management, and exploratory factor analysis (EFA) was used to analyze the constituent elements of education quality management. Verify the effectiveness of art education quality management. The effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province was verified by 8 main insiders. The verification criteria were a least of four aspects: practicability, feasibility, appropriateness and accuracy. Data collection: the identification data was obtained through content analysis. After data collection, the identification data were analyzed by content analysis method, and the collected data were analyzed by descriptive statistics (such as frequency and percentage).

Table 1: Shows the reliability statistics of 30 unreal samples.

Reliability Statistics			
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items	N
.965	.966	67	30

5. RESEARCH RESULTS

The study found that, in general, the average value of 67 questions was between 4.11-4.28, indicating that the respondents had opinions on the level value of the average value, from low to high, and the standard deviation (S.D.) was between 0.666-0.868, indicating that the respondents had different views on the variable. In addition, the correlation was based on the test values of KMO and Bartlett, Kawaser Meyer Olkin sampling adequacy measurement (MSA) was between 0-1, Bartlett's sphericity test, and test statistical test variables to see whether they were related, as shown in the standard.

Table 2: Shows the tests of KMO Meyer Olkin and Bartlett.

KMO and Bartlett's Test		
Kawaser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.952
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	25085.672
	df	2211
	Sig.	.000

As can be seen from table 2, the KMO test result of the data collected from the study was .952, which was greater than 0.8, so the data set can use factor analysis well. Therefore,

thwas set of data was suitable for good factor analyswas. The relationship between variables was tested by statwastical values. Bartlett sphericity test has statwastical significance (SIG 0.000 $\leq$ 0.05), indicating that there was a correlation coefficient matrix of variables. Therefore, the information obtained was suitable for further factor analyswas.

Principal component analyswas (PCA), orthogonal rotation and varimax rotation extraction factors were used in thwas stage of analyswas. The criteria used to consider factors were as follows: (1) 0.55 or higher was a actually important factor load; (2) According to Kawaser standard, the eigenvalue was greater than 1; (3) There were more than three components (Hatcher). When considering the above criteria, the number of components and variable variance were obtained. When considering the above criteria, it was found that the eigenvalues of seven components were greater than 1. When rotating the axwas, it explains 69.750% of the total variance, but considering the selection criteria, components with a factor load of 0.55 or higher. The components that meet some criteria were components 1-5, which can explain the total variance of 65.741. In addition, the load factors and variables described in each main component after rotating the shaft were shown in Table 3.

Table 3: Shows the components of quality management of art design education.

Order	Components	Number of Variables	Factor Loading
1	Component 1	21	0.509-0.900
2	Component 2	15	0.428-0.821
3	Component 3	13	0.456-0.747
4	Component 4	10	0.557-0.882
5	Component 5	8	0.572-0.720
	Total	67	0.428-0.900

Based on exploratory factor analyswas, table 3 explains the composition of the effectiveness of art design education quality management in Colleges and universities in Liaoning Province. It conswasts of five parts: education quality system; Organizational adminwastration; Full participation; Excellent performance; Service quality.

In order to verify the effectiveness of the five components, through the appreciation verification of eight experts, it was generally believed that the names of the second dimension: "organizational adminwastration" and the fourth dimension "excellent performance" need to be modified. According to the evaluation opinions of eight experts, the constituent elements

of the effectiveness of art design education quality management in Colleges and universities in Liaoning Province were adjusted to: education quality system; adminwastrative management; Full participation; Performance evaluation; Service quality.

6. CONCUSSION RESULTS

From the perspective of research objectives, the main findings were as follows:

The effectiveness of art design education quality management has five components. It includes education quality system, adminwastration, full participation, performance evaluation and service quality.

According to the research objectives, the dwascussion contents were as follows:

Key findings of objective (1), The effectiveness of art design education quality management in Colleges and universities in Liaoning Province has five components: education quality system, organization and adminwastration, full participation, excellent performance and service quality. The dwasclosure of thwas survey result was because, under the background of the popularization of higher education and facing the requirements of high-quality development and talent training in the new era, to run art design education well, we must improve the quality of art design education, and the guarantee of education quality needs to establwash a set of scientific, reasonable and effective quality management system of art design education from many aspects and dimensions. From the results, the five components were the main components of constructing the quality management of art design education. The education quality system was the fundamental guarantee of the quality of art design education and the quality of art design talent training; Organizational adminwastration was the organization and management guarantee of the school for art design education and talent training; Full participation requires all teaching staff to actively participate in every link of art design education, and it was also an important part of total quality management; Excellent performance was not only the assessment and incentive mechanwasm for school teachers and staff, but also the incentive and evaluation for teachers and managers; Service quality was the standard evaluation of the inspection, social evaluation and talent training of art and design education. It can be seen that these five components were important elements to build the effectiveness of art design education quality management, an important guarantee to improve the quality of art design education, and an important means and foundation to do a good job in art design education management. The results of thwas study were conswastent with the research of Yu Shiping (2019: 210-211). Hwas research found that establwashing and improving the quality management system of art design education in

Colleges and universities will help to optimize teaching quality, master macro management data, realize scientific, reasonable and effective education quality management, and realize the common progress, mutual benefit and win-win of colleges and universities, teachers, students and enterprises. In addition, the research results were consistent with the research direction of Li dujin (2010: 84-86) and Zhang Jinliang (2012: 100-101). The research results were: to improve the quality of art design education and build an effective strategy for the quality management of art design education, we need to make use of total quality management and the full participation of administrative managers and teachers to improve the service quality and optimize the performance evaluation system, Unify the whole quality assurance system. From Wang Fang's (2017: 144-147) research on the construction of the internal guarantee system for the teaching quality of art and Design Majors in Newly-built Local Application-oriented Undergraduate Colleges, it was found that improving and ensuring the teaching quality of art and design majors should establish an education quality management system in the whole process, system and all aspects of art and design education, from school orientation, talent training The educational implementation of specialty construction, and the establishment of art education quality management guarantee system in the whole process and all aspects, including teaching quality guarantee system, educational administration, personnel management, service quality, evaluation system, feedback standards and systems. This research result corresponds to the research of Liu yongsong (2020: 147-148) and Li Yan (2020: 115-118), It puts forward that the quality management of art design education should establish an education quality management system from the whole process of the positioning of art design education, talent training scheme, education quality assurance system, teaching process supervision and management, school organization management, administrative management, personnel management, service quality evaluation and feedback system, education quality management strategy and so on, In order to guarantee the improvement of the quality of popular art design education.

Key findings of objective (2), It was found that the constituent elements of the effectiveness of art design education quality management in Colleges and universities in Liaoning Province were education quality system, administrative management, full participation, performance evaluation and service quality. This verification result was slightly different from the components of goal 1 because the constituent elements of administrative management were more specific than organizational administration and can better reflect the school level management system in educational quality management; The constituent elements of performance evaluation

were more comprehensive than the quality management elements embodied in excellent performance, including many factors of performance appraisal, incentive system and personnel evaluation. It can be seen that the constituent elements of the effectiveness of art design education quality management in Colleges and universities in Liaoning Province were: education quality system, administrative management, full participation, performance evaluation and service quality. These five elements will fully reflect the constituent elements of art design education quality management. The construction of an all-round and multi-dimensional education quality management system from the aspects of education system, education quality, administrative management, teacher teaching, incentive management, evaluation feedback and quality improvement plays an important role in improving the quality and management of art design education. The research results were consistent with the research of Yang Lin (2017: 182-183). The research found that to build the quality management system of art design education in Colleges and universities, we should build the quality management system of art design education from the aspects of education quality system, school organization and administration, process management, evaluation management and institutionalized management, and verified the result. Draw a conclusion that the quality management of art design education was feasible, scientific and comparative. In addition, the results of this study were consistent with the research direction of Li Yunru (2012: 129-130) and Li Xia (2016: 110-111). It discusses the construction of the constituent elements of the quality management of art and design education, and should establish a set of systematic and effective measures from the aspects of education quality system, organization and administrative management, whole process management, education brand and service quality management, evaluation and feedback system, etc. A complete and continuously improved quality management system for art design education in Colleges and universities. In addition, from the research of Yuan Haiyan (2015: 1-60), to improve the professional education quality management of local colleges and universities, we need to improve the administrative management of administrative personnel, teachers and other organizations, formulate scientific and reasonable talent training plan and education quality system, strengthen the whole staff participation and whole process management system, and establish a service quality evaluation and feedback system. This research result corresponds to the research of Wang Chunyu (2020: 1-66) and Hao Xiaoli (2017: 1-68), which verifies that the constituent elements of education quality management were six dimensions: student source quality management, education quality assurance system, administrative management, staff management, service management and performance evaluation system, and verifies the

feasibility and practicability of their constituent elements Identification of professionalwasm and accuracy.

7. RECOMMENDATIONS

1. Recommendation for Practical Application.

(1) Constructing a scientific, reasonable and effective quality management system of Art Design Education.

According to the research results on the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province, it was found that the number of variables in the education quality system was the highest, accounting for 31.34% of the total variables. From the results of research variables, to establwash the specific elements of art design education quality system, we should establwash the pluralwasm of education and teaching process management to ensure the multi-directional individual factors; Determine the quality policy of art design education, accurately locate and reflect the characterwastics; Formulate the quality management objectives of art design education to meet the needs of students and society; The ultimate goal of establwashing the quality management system of art design education in modern colleges and universities and strengthening the quality management of art design education; Effective improvement measures and evaluation feedback system to improve the quality assurance of art design education; Construct the whole process quality management of the development, planning and implementation of art design education activities; Based on the needs of students, pwerents, the government and society, establwash the whole process quality management (Jiawei, 2021: 67-72).

(2) Establwash a scientific, effective and feasible adminwastrative mechanwasm.

According to the research results on the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province, it was found that the constituent elements of adminwastrative management account for 22.39% of the total variables respectively. It can be concluded that the construction of university adminwastration should strengthen the leadership organization construction of managers and improve the management level and comprehensive quality of leaders; According to the educational characterwastics of art design related majors, formulate the management objectives of educational adminwastrative organs; Strengthen the coordination and communication between relevant departments of school education management; Make full use of modern information technology and cutting-edge management means to improve adminwastrative efficiency (Haiyan, 2015: 46-51).

(3) Establish an education quality management system with full participation.

According to the research results on the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province, it was found that the constituent elements of full participation account for 19.41% of the total variable score. It can be concluded that to construct the internal management of the educational process, colleges and universities should form an effective whole of school planning, teaching, management and improving the quality of education; There should be the participation of teachers and staff within the education, as well as the participation of students (parents), social and government managers and other external personnel of higher education; Establish and realize the goal of sustainable development with full participation, benefit and satisfaction (Yaoxiang, 2012: 111-112).

(4) Establish and improve the performance evaluation mechanism and strengthen the management of teachers

According to the research results on the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province, it was found that the constituent elements of performance evaluation account for 14.93% of the total variables, which can be summarized into the evaluation management of teachers and staff of art design education quality. To establish and improve the performance evaluation mechanism and strengthen the management of teachers, we should improve the efficiency of educational quality management, introduce quality management mechanism, improve the competitiveness of organizations, and improve the management level of all organizations as a whole; Establish and improve the education service quality manual, and clarify the rules, regulations and contents of education service quality management; Improve the teachers' performance appraisal system and strengthen the management and service of teachers and managers (Chunyu, 2020: 40-48).

(5) Build a service quality management system, strengthen service evaluation and improve management

According to the research results on the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province, it was found that the constituent elements of service quality account for 11.94% of the total variables, which can be summarized into the evaluation and feedback of art design education quality and the improvement of management system. To build a service quality management system, strengthen service evaluation and improve management, we should establish an incentive mechanism for college students to participate and form various forms of investment guarantee mechanism; Provide students and teachers with sufficient books and convenient online inquiry services; It should

have advanced teaching technology, advanced equipment and complete living service facilities.

2. Recommendation for Further Research

(1) Further study the relevant theories and research of higher education quality management, and more accurately and deeply study the components and factors of the effectiveness of art design education quality management in colleges and universities in Liao Ning province;

(2) Further improving the questionnaire design and data collection will expand the number and scope of population samples and make the research more convincing;

(3) In the future research, based on the existing research methods, this paper adopts the CIPP theoretical model, constructs the quality management system of art design education in colleges and universities through analytic hierarchy process and empirical research method, and implements the promotion.

References

- Hao Xiaoli. (2017). **The quality improvement research was based on the master's degree in vocational technical education, which was based on total quality management.** Unpublished doctoral dissertation, Xi'an University of architecture and technology.
- Li Dujin. (2010). **The application of total quality management concept in the quality management of higher art education.** New art, 02: 84-86.
- Li Xia. (2016). **Research on the problems and Countermeasures of practical teaching quality management system of higher art education in the new era. Educational observation (first half of the month).** 5 (23): 110-111.
- Li Yan. (2020). **Research on the teaching quality strategy of online courses in Colleges and universities during the epidemic period.** Beauty and the times (I), 11: 115-118.
- Liu Yong song. (2020). **Thoughts on the construction of online education and teaching quality monitoring system.** Popular literature and art, 23: 147-148.
- Li Yunru. (2012). **How to improve the quality of art design education in Colleges and universities.** Beauty and the times (I), 07: 129-130.
- Miao Yaolang. (2012). **Wei Hang Discussion on the quality management policy of graduate education in China.** Unpublished doctoral dissertation, Journal of Liaoning University of administration.

- Wang Chunyu.(2020). **Education quality management of foreign students in China: review, reflection and countermeasures.** Unpublwashed doctoral dwassertation, Hunan University.
- Wang Fang.(2017). **Practice on the construction of internal guarantee system for teaching quality of art design specialty in Newly-built Local Application-oriented Colleges and universities.** Journal of Hubei University of Economics (HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES), 03: 144-147.1.
- Yang Lin.(2017). **On the teaching quality evaluation system of art design major in Colleges and universities.** Art education,(Z6): 182-183.
- Yu Shiping.(2019). **Thoughts on the evaluation index system of teaching quality of art and design courses.** Education and teaching forum, 23: 210-211.
- Yuan Haiyan.(2015). **Research on Problems and Countermeasures of graduate education quality management in local colleges and universities in Chongqing.** Unpublwashed doctoral dwassertation, Chongqing Normal University.
- Zhang Jiawei & Li Ying & Lu Li. (2021). **Research on the current situation of teachers' professional identity of normal students in Comprehensive Universities-An Empirical Analys was Based on s University.** Jiangsu higher education, 21 (11), 67-72.
- Zhang Jin Liang. (2012). **Research on the application strategy of total quality management in the educational adminwastration of higher art education.** Education and teaching forum, 05: 100-101.
- Zhao Yanhong.(2009). **The view of higher education quality from the perspective of higher education popularization.** Heilongjiang Higher Education Research, 09 (03), 36.

EFFECTIVENESS OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION MANAGEMENT IN COLLEGES AND UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE

Jian Wang

Kamolmal Chaisirithanya

Chuanchom Chinatangkul

Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Email: chuanchom.chi@bkkthon.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 2 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มิถุนายน 2565

Abstract

The objectives of this research were: (1) To examine the components of effectiveness for entrepreneurship education management in colleges and universities under Liaoning Province; (2) To develop the managerial guidelines of effectiveness for entrepreneurship education in colleges and universities under Liaoning Province. The research methodology was a mixed methodology research, including qualitative and quantitative research. The population of the research consisted of 478 who were administrators, professors, instructors of entrepreneurship education in universities under Liaoning Province. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's Table (1970), obtained by a stratified sampling technique sampling method, totaling 302 samples. The key informants consisted of the dean of 5 key informants who were instructors, the director of the entrepreneurship education project, and dean of Entrepreneurship College with more than 5 years of experience from three outstanding entrepreneurship education colleges and universities under Liaoning Province, obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection were semi-structured interviews, five-level rating scale questionnaires, and Focus Group Discussions Form. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.), and Exploratory Factor Analysis. As well as the content analysis was employed. The research findings revealed that: (1) There were five components of effectiveness for entrepreneurship education management which consisted of Entrepreneurship Educational Management Process, Entrepreneurship Education

Ecosystem, Creation of Pedagogical Entrepreneurship Education, Cultivation of Students' Educational Innovation and Talent and Enhancement of Students' Entrepreneurial Competency; and (2) There were total of 18 managerial guidelines of effectiveness for entrepreneurship education in colleges and universities under Liaoning Province.

Keywords: Effectiveness, Entrepreneurship Education Management, Liaoning Province

1. INTRODUCTION

Entrepreneurship education is a new field of educational practice exploration and educational theory research. It is a new educational concept. It not only embodies the connotation of quality education, pays attention to the cultivation of students' practical ability, but also emphasizes the change of students' employment concept and the improvement of students' entrepreneurial consciousness and ability. It is the "third" education passport after cultural education and skill education, and the direction of world education development. Entrepreneurship education promotes the renewal and development of pedagogy, education management and entrepreneurship management (Min, 2014: 1).

Entrepreneurship education started late in China, which is a new idea of ideological education. At present, in the environment of an imperfect economic system, credit mechanism has not been established, social and cultural traditions and other factors, entrepreneurship education of university students in China are still in the initial stage. Theoretical research and practical summary need to be further strengthened, and its entrepreneurship education management and its effect are also very important. It is far behind the requirements of China's current rapid political, economic, and social development. The main problem is that entrepreneurship education has not formed an effective management model and system.

This research analyzes and studies the current situation of College Students' Entrepreneurship Education in Liaoning Province, a typical province of entrepreneurship education in China. It is found that the implementation process of entrepreneurship education in colleges and universities in Liaoning Province has encountered many setbacks and challenges. Colleges and universities mainly focus on the learning of entrepreneurship knowledge, the training of entrepreneurship ability and the teaching of entrepreneurship technology. However, in terms of the current economic and entrepreneurial environment, it is far from enough to carry out research work only limited to these contents, and its pertinence and effectiveness are still relatively weak. The overall number of successful college students is low, and the entrepreneurial

atmosphere of college students is not very strong, which reflects that there are still deficiencies in the development of entrepreneurship education in Liaoning universities. For example, effective management factors such as ecosystem, discipline system, operation mechanism, process management, student ability, innovative student education and talent training mode all have room for improvement.

Therefore, the research title “Effectiveness of Entrepreneurship Education Management in Colleges and universities under Liaoning Province” was conducted.

2. MATERIAL AND METHODS

This research will discuss the methodology used to conduct the study. The research objectives were: (1) To examine the components of effectiveness for Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province, and (2) To develop the managerial guidelines of effectiveness for Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province. The research methodology was mixed methodology, including qualitative and quantitative research. There were three processes of research which were research proposal preparation, research procedures, and research report.

The specific steps and research procedures are as follows:

Step 1: Studying variables of Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province.

Based on the semi-structured interview with key informants, the variables affecting the effectiveness of entrepreneurship education management are preliminarily consisted: (1) objectives of entrepreneurship education, (2) strategic planning of entrepreneurship education, (3) organization and management of entrepreneurship education, (4) organization and operation management system, (5) control, (6) Process management of entrepreneurship education, (7) Entrepreneurship education achievement management, (8) Evaluation of students by employers and society

Step 2: Examining the components of effectiveness for Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province.

Quantitative Research: The researcher used the variables of effectiveness for Entrepreneurship Education Management from step (1) to prepare a questionnaire as an instrument to collect data from samples in order to examine components of Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province.

Population consisted of 478 who were Managements, Professors, Instructors, Administrators of Entrepreneurship Education in universities under Liaoning Province. They

came from 20 colleges and universities of entrepreneurship education in Liaoning Province, which are classified according to the scale and professional skills of universities. The researcher determined sample size with Krejcie and Morgan's Table (1970). The sample size was approximate 302 Managements Professors, Instructors, Administrators , with a stratified sampling technique. In order to make accuracy in Exploratory Factor Analysis, the researcher has increased the sample size to be approximately 302 samples. Population and samples are as follows Table 1.

Table 1: Population, Samples, and Respondents

City School	Population	Sample	Respondents				Total
			Managements	Administrators	Professors	Teachers	
Dalian City	20	8	12	20	30	30	92
Shenyang City	20	8	15	26	35	40	116
Fuxin City	2	2	3	2	10	15	30
Anshan City	2	1	1	1	15	30	47
Jinzhou City	4	1	1	1	5	10	17
Total	48	20	32	50	95	125	302

This research used a five-level rating scale questionnaire for data collection (1) formulate a questionnaire based on concept, theory, relevant literature and research; (2) Five experts tested the content validity of the questionnaire by objective consistency (IOC); and (3) The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), and Exploratory Factor Analysis.

Step 3: Developing the managerial guidelines of effectiveness for Entrepreneurship Education Management in Colleges and Universities under Liaoning Province.

Qualitative Research: The researcher used each component of Entrepreneurship Education Management from step (2) to develop the managerial guidelines of effectiveness for Entrepreneurship Education Management in Universities under Liaoning Province by using Focus Group Discussion; 9 key informants (Vice Dean of teaching, department heads of institutions and provincial entrepreneurship tutor) from different outstanding entrepreneurship education colleges under Liaoning Province.

3. RESULTS

Section 1: Result of Data Analysis for Research Objective 1.

The researcher conducted Exploratory Factor Analysis effectiveness for entrepreneurship education management in colleges and universities under Liaoning Province in accordance with the following procedures:

Variable analysis of components of effectiveness for entrepreneurship education management in colleges and universities under Liaoning Province. The researchers analyzed the arithmetic mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) by comparing the derived arithmetic mean to the criteria based on Best's concepts.

It was found that overall, 83 questions the arithmetic mean ($\bar{x}$) was between 3.24-4.43, indicating that the respondents has an opinion on the level value of the variable by the arithmetic mean ($\bar{x}$) from medium to high, standard deviation (S.D.) was between 0.70-1.53, indicating that respondents has quite different opinions on the variable.

The variables with the greatest arithmetic values ($\bar{x}$) were variable number 11, Cultivate college students' sense of responsibility and mission in the society. There was an arithmetic mean ($\bar{x}$) 4.43 standard deviation (S.D.) 0.73, indicating that the informant has a second moderate difference of opinion; variable 2, Enhance students' entrepreneurial awareness (value awareness, risk prevention awareness, etc.) there was an arithmetic mean ($\bar{x}$) 4.37 standard deviation (S.D.) 0.79, variable 3 Improve students' entrepreneurial ability (entrepreneurial knowledge, entrepreneurial attitude, etc.) there was an arithmetic mean ($\bar{x}$) 4.36 standard deviation (S.D.) 0.84 and variable 69 The management of students' participation in the competition, social practice and other results there was an arithmetic mean ($\bar{x}$) 4.36 standard deviation (S.D.) 0.79 indicates that the informant has moderately different opinions, and the variables with the smallest arithmetic values ($\bar{x}$) are variable 17, Coordinate and allocate entrepreneurial educational materials and resources with arithmetic values ($\bar{x}$) 3.24 standard deviations. (S.D.) 1.53 indicates that the informant has a very different opinion about Coordinate and allocate entrepreneurial educational materials and resources to administer Entrepreneurship Education. Considering the number of fact levels It found that five moderate facts accounted for 6.02 percent, a very high of 78, 93.98 percent.

1. KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test

Exploratory Factor Analysis using ready-made programs, an important preliminary agreement was to verify the suitability used to analyze the components. Comrey and Lee offered guidelines for determining the sufficient number of samples to analyze the component, saying that the number of 50 samples was extremely inappropriate. The number of 100 samples was inappropriate.

A fair number of 200 samples, the number of 300 samples was good, the number of 500 samples was very good, and the number of more than 1,000 samples was the best, which corresponded to Tabachnik and Fidell, which confirmed that Factor Analysis required at least 300 samples.

In addition, it was reviewed using test statistics, which hereby used variable statistical monitoring to be related based on KMO and Bartlett's Test values, with the Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (MSA) between 0-1, and Bartlett's Test of Sphericity, test statistics testing variables to see if they were related. As shown in Table 2.

Table 2: Shows KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test.

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.961
Bartlett's Test of Sphericity	Approx .Chi-Square	27439.605
	df	3403
	Sig.	.000

From Table 2, it was summarized that:

The KMO test results of the data collected from the research were .961. Kaiser and Rice studied KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) to measure the suitability of the data on whether factor analysis techniques should be used, and concluded that if KMO values ≥ 0.8 , then the data set could use Factor Analysis well. Therefore, this set of data was suitable for good Factor Analysis. Testing the relationship between variables by statistical values, Bartlett's Sphericity Test at statistical significance ($\text{sig } 0.000 \leq 0.05$) indicate that there was the correlation coefficient matrix of variables. Therefore, the resulting information was appropriate to conduct further factor analysis.

2. The factor loading, variables described in each of the main components after rotating the axis. As shown in Table 3.

Table 3: Shows Components of Entrepreneurship Education Management.

Order	Components	Number of Variables	Factor Loading
1	Component 1	45	0.643-0.892
2	Component 2	24	0.467-0.828
3	Component 3	7	0.537-0.691
4	Component 4	4	0.414-0.736
5	Component 5	3	0.668-0.892
	Total	83	0.414-0.892

From Table 3, it was summarized that:

There were five qualified components as follows; component 1 containing 45 variables that described component, factor loading between 0.643-0.892; component 2 containing 24 variables that described component, factor loading between 0.467-0.828; component 3 containing 7 variables that described component, factor loading between 0.537-0.691; component 4 containing 4 variables that described component, factor loading between 0.414-0.736; component 5 containing 3 variables that described component, factor loading between 0.668-0.892. The total number of variables that described the five components were 83 variables, factor loading between 0.414-0.892.

There were 5 components as follows: Component 1, the researcher named it "Entrepreneurship Educational Management Process." Component 2, the researcher named it "Entrepreneurship Education Ecosystem." Component 3, the researcher named it "Creation of Pedagogical Entrepreneurship Education." Component 4, the researcher named it "Cultivation of Students' Educational Innovation and Talent". Component 5, the researcher named it "Enhancement of Students' Entrepreneurial Competency".

Section 2: Result of Data Analysis for Research Objective 2.

There were total 18 managerial guidelines: consisted of (1) Set up practical management policy in organization; (2) Communicate management process within organization; (3) Enhance participation within organization; (4) Strengthen the quality control of entrepreneurship education; (5) Construction of entrepreneurship education support system; (6) Construction of Policy Ecology; (7) Collaborate Entrepreneurship Education with stakeholder; (8) Strengthen innovative ideas among students, graduating alumni, and teachers; (9) Cultivate entrepreneurial chrematistics; (10) Establishing the evaluation mechanism of entrepreneurship education in Colleges and Universities; (11) Construct the dynamic mechanism of entrepreneurship education in Colleges and Universities; (12) Construct the supporting system of entrepreneurship education; (13) Combination of innovation education and Entrepreneurship Education; (14) Innovation Platform Construction; (15) Establish industry university research cooperation mode; (16) Enhancement of Students' teamwork ability; (17) Enhancement of Students' professional knowledge application ability; and (18) Improve students' organizational management ability.

4. DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS

1. Discussion based on research objective:

The major findings were revealed as such because in the new era full of opportunities and competition and the urgent need for economic transformation, the society needs more and more innovative and compound talents to promote economic development and social progress. As the gathering place of knowledge talents, it is particularly important to improve the quality of talent training. At the same time, it puts forward higher requirements for entrepreneurship education with the main goal of cultivating innovative and practical talents. To improve the quality of entrepreneurship education, we need to establish a complete management system to improve its effectiveness. From the research results, the five parts of entrepreneurship education process management are the main components of constructing the effectiveness of entrepreneurship education management.

In the enterprise educational management process, it is the basic guarantee for the orderly operation of entrepreneurship education to constantly be familiar with international and local government policies, especially entrepreneurship policies, improve entrepreneurship education system, establish clear organizational objectives, and improve the effectiveness of entrepreneurship education management in Colleges and universities; Entrepreneurship education ecosystem is an important environment for the sustainable development of entrepreneurship education; Creation of humanistic entrepreneurship education, a perfect entrepreneurship education system is an important support for the orderly implementation of entrepreneurship education; Cultivation of students' educational innovation and talent is the basic means to cultivate innovative and compound talents; Enhancement of students' ethical competence is to meet the needs of the development of socialist market economy, alleviate the increasing social employment pressure, and is the direction of China's higher education reform.

Therefore, the five components of the research results are important elements to build the effectiveness of entrepreneurship education management and an important means to improve entrepreneurship education management. The common development of the five components can bring more opportunities for the future of entrepreneurship education.

Component 1: Entrepreneurship Educational Management Process. This research finding was in accordance with the theories or research of Yuan Dedong (2018: 97-99). which was found that carried out process optimization management from the aspects of textbook improvement, teaching method optimization and innovation, teacher team construction, teaching supervision, teaching evaluation and teaching result feedback, and finally achieved the goal of comprehensively

improving the management quality of innovation and Entrepreneurship education in Colleges and universities. Also, the findings were in the same direction with Lu Qiuping (2015: 21-24), and Lu Zhen (2017) Moreover, From the research of Dong Xiaohong (2009), it was found that we should improve the management organization and set up a special entrepreneurship organization; establish and improve the guarantee mechanism of College Students' entrepreneurship education and further strengthen the organization and leadership of College Students' entrepreneurship education; establish a strong leadership organization of entrepreneurship education to ensure the implementation of entrepreneurship education and establish a school entrepreneurship education leading group. Corresponding to the research of Jiang Lulu (2014), Meng Xianyang (2016) and sun Fuan (2016: 165-168).

Component 2: Entrepreneurship Education Ecosystem. This research finding was in accordance with the theories or research of Huang Zhaoxin (2017), Wang Peng (2019) which was found that The construction of entrepreneurship education ecosystem is an important direction of the reform of entrepreneurship education in Colleges and universities. Also, the findings were in the same direction with Chen Jing (2017) and Huang Zhaoxin (2017: 37-42). Moreover, from the research of Wang Qiong (2021: 125-126) it was found that Constructing the ecological system of innovation and entrepreneurship education in Colleges and Universities. corresponding to the research of Fei Zhiyong (2020: 223-227+231), He Yubing, and Ding Jianmin (2015: 1043-1051).

Component 3: Creation of Pedagogical Entrepreneurship Education. This research finding was in accordance with the theories or research of Wu Guangyu (2014: 119-121) which was found that Curriculum concept, curriculum content, curriculum construction resources and curriculum evaluation system are the main contents of entrepreneurship education. Also, the findings were in the same direction with Lin Yuliang, Zeng Chen (2016:118-110) Moreover, from the research of Yin Xiaoshi, Yang Chu & Gong Jingyi (2020: 131-134) it was found that we should strengthen the construction of innovation and entrepreneurship education curriculum, teaching staff and practice mechanism, so as to promote the construction of higher education support system and improve the quality of innovation and Entrepreneurship Education, corresponding to the research of Huang Xiaoqiang (2017: 97-100), and Hou Lixia Yao Shengzhuo Wang Chuantao & Tian Hongsen (2020:69-74).

Component 4: Cultivation of Students' Educational Innovation and Talent. This research finding was in accordance with the theories or research of Shi Yuhuan (2008) which was found that Colleges and universities should change traditional ideas and advocate innovative spirit,

also, The findings were in the same direction with Pang Jili (2011) and Yuan Chuan (2014) Moreover, from the research of Feng Wei (2015). It was found that establishing and improving the evaluation system of innovative talents in Colleges and universities is an important link and means of cultivating innovative talents in Colleges and universities, corresponding to the research of Hou Lixia (2010).

Component 5: Enhancement of Students' Entrepreneurial Competency. This research finding was in accordance with the theories or research of Liu Bin (2020) which was found that "Improving college students' entrepreneurial ability and cultivating entrepreneurial consciousness, entrepreneurial spirit and entrepreneurial ability in practice are the inevitable requirements of Cultivating College Students' core competition". Also, the findings were in the same direction with Li Wei, Xi Xiaotao, Wang Yang (2017: 79-85) & Wang Yan (2018: 92-94). Moreover, from the research of Zhang Dan (2020: 151-153), it was found that: "set up effective courses to increase college students' entrepreneurial knowledge reserve and improve their entrepreneurial skills; Carry out entrepreneurship training to enhance their understanding of the entrepreneurial process and cultivate their awareness of risk and social responsibility". Corresponding to the research of Cheng Xiaoning, Wei Liang (2020: 183-184), and Liu Jie (2016: 253).

2. Recommendations

Recommendation for Policies Formulation

- (1) Strengthen the process management of entrepreneurship education and improve organizational efficiency.
- (2) Establish an entrepreneurship education ecosystem to promote the sustainable development of entrepreneurship education.
- (3) Establish entrepreneurship education, establish and improve entrepreneurship education management system
- (4) Innovate student education and talent training cultivate innovative Talents.
- (5) Improving students' entrepreneurial ability and building a high-quality entrepreneurial team.

Recommendation for Practical Application

- (1) Improve the management organization, set up a special entrepreneurship education organization, and strengthen the quality monitoring of entrepreneurship education.
- (2) Build a long-term entrepreneurship mechanism, form a good entrepreneurship order, and promote the reform of entrepreneurship education

(3) Promote the reform of entrepreneurship education mechanism.

(4) Promote the reform of entrepreneurship education model and build a platform for students' entrepreneurship.

(5) Serve students' growth needs, promote students' future ability development, and improve the quality of College Students' entrepreneurship.

Recommendations for Further Research

(1) Further verify the rationality and scientificity of the effective components of entrepreneurship education management in Colleges and universities in Liaoning Province.

(2) Further apply the management policy to colleges and universities in Liaoning Province to promote the development of entrepreneurship education management in Colleges and universities in Liaoning Province.

(3) The similar research topics are verified and confirmed according to the research samples of different provinces (cities), so as to enhance the generalizability of the relevant research conclusions of this paper.

REFERENCES

- Bin, L. (2020). **Research on influencing factors and promotion strategies of College Students' entrepreneurial ability.** Master dissertation.China, He Fei.Anhui University of Finance andEconomics.<https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CMFD202002&filename=1020740020.nh>.
- Dedong, Y. (2018). **Optimization strategy of innovation and entrepreneurship education in Vocational Colleges Based on process management.** Higher Education Forum (09), 97-99 doi: CNKI: SUN:GGJY. 0.2018-09-025.
- Dan, Z. (2020). **Research on the cultivation of College Students' innovation and entrepreneurship ability.** Heilongjiang Animal Husbandry and veterinary (23), 151-153 doi:10.13881/j.cnki. hljxmsy. 2020.02.0203.
- Guangyu,W. (2014). **On the construction of entrepreneurship education curriculum system in Colleges and universities.** Research on Continuing Education (09), 119-121 doi:.
- Jie, L. (2016). **On the management of College Students' entrepreneurship education.** Curriculum Education Research (12), 253 doi: CNKI: SUN: KCJY. 0.2016-12-272.
- Min, W. (2014). **Introduction to entrepreneurship education management.** (1thed). Zhe Jiang: China. Zhejiang Business University Publishing House.

- Peng, W. (2019). **Research on the construction of entrepreneurship education ecosystem in Colleges and universities**. Doctoral dissertation, Harbin Normal University. <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CDFDLAST2020&filename=1020000091.nh>.
- Qiong, W. (2021). **Research on the construction of innovation and entrepreneurship education ecosystem in Colleges and Universities under the transformation of scientific and technological achievements**. Science and technology horizon (32), 125-126 doi: 10.19 694/j.cnki.issn2095-2457.2021.32.52.
- Wei, L. Xiaotao, L & Yang, W. (2017). **Structural model and cultivation strategy of entrepreneurial ability of science and engineering college students**. Modern educational management. (10), 79-85 doi:10.16697/j.cnki.xdjygl.2017.10.014.
- Xiaoshi, Y. Chu, Y. & Jingyi, G. (2020). **Research on the construction of university education support system for college students' innovation and entrepreneurship**. Journal of Xinzhou Normal University (02), 131-134 doi:CNKI:SUN:YZSF. 0.2020-02-027.
- Xiaoning, C & Liang, W. (2020). **Strategies for improving college students' innovative and entrepreneurial ability**. Science and education guide (last ten days) (13), 183-184 doi:10.16400/j.cnki. kjdks. 2020.05.087.
- Xiaoqiang, H. (2017). **Present situation and reform thinking of the construction of entrepreneurship education teachers**. Education and occupation (21), 97-100 doi:10.13615/j.cnki. 1004-3985.2017.21.017.
- Xiaoshi, Y. Chu, Y. & Jingyi, G. (2020). **Research on the construction of university education support system for college students' innovation and entrepreneurship**. Journal of Xinzhou Normal University (02), 131-134 doi: CNKI: SUN: YZSF.0.2020-02-027.
- Xiaohong, D. (2009). **Research on management mode and quality evaluation of entrepreneurship education in Colleges and universities**. Doctoral dissertation, Tianjin University.
- Yang, W. (2018). **Cultivation of College Students' entrepreneurial ability from the perspective of case teaching**. Jiangsu Higher Education (04), 92-94 doi:10.13236/j.cnki.jshe.2018.04.022.
- Yuliang, L & Chen, Z. (2016). **Analysis and construction of innovation and entrepreneurship education in Colleges and universities**. Heilongjiang Higher Education Research (05), 108-110 doi:.

- Yuliang, L & Chen, Z. (2016). **Analysis and construction of innovation and entrepreneurship education in Colleges and universities.** Heilongjiang Higher Education Research (05), 108-110 doi:.
- Yuhuan, S. (2008). **Cultivation and path selection of innovative talents in Colleges and universities.** Master dissertation, Shandong Normal University.<http://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CMFD2008&filename=2008089487.nh>.
<https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbname=CDFD0911&filename=2010090581.nh>.
- Zhaoxin, H & Zhiqiang, W. (2017). **Research on the construction path of entrepreneurship education ecosystem in Colleges and universities.** Educational Research (04), 37-42 doi: CNKI:SUN: JYYJ. 0.2017-04-006.
- Zhiyong, F. (2020). **Research on the construction of immersive college students' entrepreneurship education ecosystem.** Laboratory research and exploration (07), 223-227 + 231 doi: CNKI:SUN:SYSY.0.2020-07-050.

KNOWLEDGE MANAGEMENT ON ART DESIGN IN UNIVERSITIES UNDER LIAONING PROVINCE

Ziming Wang

Kamolmal Chaisirithanya

Chuanchom Chinatangkul

Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Email: kamolmal.cha@bkkthon.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 2 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มิถุนายน 2565

Abstract

The objectives of this research were: (1) to examine the components of knowledge management on art design in Universities under Liaoning Province; and (2) to develop the managerial guidelines of knowledge management on art design in Universities under Liaoning Province.

The research was a mixed methodology research, including quantitative research and qualitative research. Population was totalling 1886. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's Table, obtained by stratified random sampling method, totalling 327. The key informants were 9 experts/expertise who were instructors, President or deans, program director from three outstanding Art Design Universities with more than 5 years experience under Liaoning Province, obtained by purposive sampling method. The instruments used for data collection were semi-structured interview form, and five -level rating scale. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and Exploratory Factor Analysis.

The research findings revealed that; (1) there are five components of knowledge management on art design in universities under Liaoning Province which were effective leadership, cultural management, organization structure, information technologys management and talent management. (2) there were 75 managerial guidelines of knowledge management on art design in universities under Liaoning Province.

Keywords: Knowledge Management, Art Design, Liaoning Province

1. INTRODUCTION

Knowledge management is the management of a series of activities and processes. Through these activities and processes, the knowledge resources of individuals and organizations can be better applied and innovated, so as to maximize the value of knowledge and enhance the competitiveness of the organization (The European Committee for Standardization, 2004: 1).

Due to political, economic and cultural factors, colleges and universities in Liaoning Province, China, are often relatively backward compared with other provinces in terms of political, economic and cultural factors. In particular, they are highly conservative in international cultural exchanges and practical applications. The art design education of universities in Liaoning Province, whether in terms of the allocation of teachers and the research of creative projects, many links cannot meet the current development needs of the cultural industry. Especially in dealing with future development trends, there are few frontier and local perspectives. This is the inevitable result of insufficient and lagging implementation of knowledge management in art higher education in Liaoning Province. Therefore, knowledge management for higher education of art and design in Liaoning Province must not only supplement the content of the tacit knowledge system, but also need a characteristic strategy that can combine local characteristics and personnel composition characteristics, and abandon mechanical thinking. The application of art design knowledge management in colleges and universities in Liaoning Province is relatively weak. Curriculum generally pursues rigid and outdated educational content, focuses on cultivating general skills instead of improving students' creative ability, and tends to shape the skills of students rather than popularize all classes in the employment of students. It is almost impossible to talk about entrepreneurship. At the same time, there is no active and strong support for teachers who lack cultural management experience. Instead, they can realize entrepreneurship by themselves or directly use relevant business practitioners to guide changes in education. This makes it very difficult for relevant cultural workers and educators to guarantee the enthusiasm of entrepreneurs and the purity of their pursuit of learning. The two are often passively confused or guided by either-or management, so it is not surprising that students' entrepreneurial guidance is just a formality. In the context of the new era, it is necessary to further promote the rapid development of art education in colleges and universities in Liaoning Province. On the one hand, it must combine the needs of scientific and technological progress and the development of cultural industries, and reflect advanced educational vision and thinking in cultivating artistic talents; on the other hand, In terms of management methods, it is also necessary to keep pace with the times, reflecting the characteristics

of the combination of timeliness, advancement and practicability, thereby enhancing the ability and scope of students' employment and entrepreneurship, and achieving the goal of training composite creative talents. Knowledge management is to regard knowledge as the primary strategic resource, and the scientific formulation of college art assessment can be realized through the reasonable management of knowledge and knowledge owners. First of all, if the manager is an insider, he must have a correct understanding of the assessment standards. Knowledge management emphasizes people-oriented. Especially in considering the industry and the allocation of inherent personnel, it is possible to consider both human factors and maximize the integration of resources without departing from the actual situation of the personnel. For this point, knowledge management is the most appropriate Management technology. Secondly, knowledge management values and implements a diversified guideline. To establish a specialized, reasonable and standardized art scientific research evaluation system, it is necessary to rely on knowledge management, improve the diversification of the assessment mechanism, and achieve the management of knowledge by categories, replacing the simple "one size fits all" approach in the past. Thirdly, knowledge management can be extremely adaptable. The overall development guidelines of the college and the further construction of disciplines require the in-depth involvement of knowledge management. For the development of art colleges, differentiated competition, the extension of the college's life cycle and the rapid response to the market all require knowledge management to solve. Especially in today's colleges and universities, enrollment and employment are actually a severe test for knowledge and knowledge holders. Whether the knowledge system is complete and whether the knowledge is based on the present needs knowledge management for practical management. In short, it is precisely because of the people-oriented, adaptable, and diversified guidelines of knowledge management that knowledge management can solve the above-mentioned related problems. (Zhang, 2002: 6).

Because researcher have enough interest in knowledge management and knowledge management can break through the relatively single administrative management in the past, and knowledge management is one of the most advanced and novel theories today, knowledge management is crucial to the change of the existing single art administrative management. Teachers in colleges and universities are the grantors of knowledge, while students are the absorbers of knowledge. The management of both should be based on knowledge. At the same time, knowledge and information management and innovation awareness are one of the important directions for the development of universities today, so the importance of knowledge

management is self-evident. At the same time, researcher is willing to learn new knowledge, especially contemporary art development, which pursues the novelty of concepts, emphasizes the integration of creativity and knowledge, and encourages cross-field and cross-professional integration. Therefore, only through knowledge management researcher can solve the current situation relatively well. The basic problems faced by Chinese art universities. This knowledge can be used as the first-hand information for the management and management of art teachers. Therefore, the knowledge management guidelines in art design of universities in Liaoning Province was conducted.

2. MATERIAL AND METHODS

The research objectives were: (1) to explore the components of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province, and (2) to develop managerial guidelines of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province. The research was mixed methodology design which were comprised of quantitative and qualitative research. There were three processes of research which were research proposal preparation, research procedures, and research report. The research procedures consisted of three steps; (1) determining the variables of Knowledge Management in Universities under Liaoning Province; (2) exploring the components of Knowledge Management in Universities under Liaoning Province; and (3) developing the managerial guidelines on Knowledge Management in Universities under Liaoning Province.

The specific steps and research procedures are as follows:

Step (1) Determining the variables of Knowledge Management in Universities under Liaoning Province.

The researcher has studied related literatures about the concept, principles, and theories, related research on Knowledge Management as well as in-depth interview from key informants. Key informants consisted of 9 experts/expertise who were instructors, President or deans, program director from three outstanding Art Design Universities with more than 5 years experience under Liaoning Province. Key informants were selected by purposive sampling technique with the above criteria. universities are scattered in Liaoning Province without classification, you can use "simple random sampling technique". The information providers are all teachers who come from universities and have teaching, project hosting and management experience. They all have a high level of knowledge and artistic professionalism.

Step (2) Exploring the components of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province.

Quantitative Research: The researcher used the variables of Knowledge Management from step (1) to prepare a questionnaire as an instrument to collect data from samples in order to identify components of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province.

Population consisted of 1,886 instructors and administrators of Art Design in universities under Liaoning Province. The researcher determined sample size with Krejcie and Morgan's Table, the sample size was 327 instructors and administrators, with stratified random sampling technique.

The researcher employed a questionnaire which composed of three parts; Part I: Demographic variables (Checklist), Part II: Variables of Knowledge Management (Five-level rating scale), and Part III: Recommendation (Open Ended); (2) Five experts tested the content validity of the questionnaire by objective consistency (IOC); and (3) The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and Exploratory Factor Analysis.

Step (3) Developing the managerial guidelines on Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province.

Qualitative Research: The researcher used each component of Knowledge Management from step (2) to develop guidelines of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province by using Focus Group Discussion; 9 key informants (instructors, deans, program director) from different outstanding art design universities under Liaoning Province.

3. RESULTS

Section 1: Result of Content Analysis on Variables of Knowledge Management on art design in Universities under Liaoning Province.

From review of literature, the researcher has studied variables from related concepts, principles, theories, and related research concerning with Knowledge Management on art design in Universities under Liaoning Province. From the outline of variables from review of literature and related research, there were 105 variables. Then, the research has prepared semi-structured interview from to conduct interview from 9 key informants who were from different outstanding art design universities more than 5 years experience under Liaoning Province, obtained by purposive sampling method.

There were 241 variables from interview of key informant. The research has employed content analysis. As result, total 90 variables were found and prepare a research instrument as a five-level rating scale questionnaire. The quality of instruments have been verified by

Content Validity and Reliability. For Content Validity of questionnaire, the researcher has sent questionnaire to five experts research for verification. The Item-Objective Congruence (IOC) was used to evaluate the items of the questionnaire based on the score range from -1 to +1. The items that had scores lower than 0.6 were revised. On the other hand, the items that had scores higher than or equal to 0.6 were reserved. As a result, it was found that there were 90 items of questionnaire.

For Reliability of questionnaire was a way of assessing the quality of the measurement procedure used to collect data. The researcher has sent out 30 questionnaires to collect data from non-samples in order to consider a result of reliability. Cronbach's alpha coefficient on or above 0.80 means adequate reliability to determines the internal consistency or average correlation of items in a survey instrument to gauge reliability of the questionnaire. As a result, Cronbach's alpha coefficient was at .911 which can be used to describe the reliability of questionnaire.

Section 2: Result of Data Analysis for Research Objective 1 of Knowledge Management on Art Design in Universities under Liaoning Province

General demographic data of the 327 people came from professional teachers and administrators of colleges and universities in Liaoning Province. When considering by gender, age, education level, working experience in entrepreneurship education and management, position level and university attribute.

Part I: Result of Data Analysis on Questionnaire: Demographic Information

According to the number of art and design teachers in schools in Liaoning Province, the population used in this study comes from colleges and universities with art design in Liaoning Province. There were approximately 1,886 art design teachers and managers, including 327 Sample.

There were total 327 respondents to the questionnaires; 149 females, 45.60 percent, and 178 males, 54.40 percent. For ages, it was found that the majority of respondents were 26-35 years old, totaling 159 respondents, 48.60 percent, the least respondent was More than 46 year old, 30 respondent, 9.20 percent. For the educational qualification, it was found that most of respondents graduated Bachelor's degree or equivalent, totaling 276, accounting for 84.4%, followed by Master's degree or equivalent with 48 respondents, accounting for 14.70 percent, the lowest number was Doctoral degree or equivalent, with 3 people, or 0.90 percent. From the perspective of working experience in entrepreneurship education and management, 1-3 years of personnel accounted for 33.0%, a total of 108 people, 4-6 years of

personnel accounted for 44.3%, a total of 145 people, and those over 6 years accounted for 22.6%. A total of 74 people. For the position level, there are 139 education administrators, accounting for 42.5%. There were 34 professors, accounting for 10.4%, which was the smallest number. There were 79 Instructor/teacher, accounting for 24.2%, and there are 75 others, accounting for 22.9%. In terms of university attribute, the Ministry of Education Key Universities accounted for 22.6%, with a total of 74 people. Provincial Department of Education Key Universities accounted for 33.6%, with a total of 110 people, which was the largest number. The National Democratic Commission accounted for 19.3%, with a total of 63 people. Liaoning Provincial Education Department (public) accounted for 11.0%, with a total of 36 people, which was the smallest number. Liaoning Provincial Education Department (private) accounted for 13.5%, with a total of 44 people.

Part II Result of Data Analysis on Questionnaire: Variable analysis of components of Knowledge Management on art design in Universities under Liaoning Province. The researchers analyzed the arithmetic mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) by comparing the derived arithmetic mean to the criteria based on Best's concepts.

It showed the arithmetic mean, standard deviation, and level of each variable that was a component of Knowledge Management on art design in Universities under Liaoning Province.

It was summarized that overall, 90 questions the arithmetic mean ($\bar{x}$) was between 3-4.22, indicating that the respondents has an opinion on the level value of the variable by the arithmetic mean ($\bar{x}$) from medium to high, standard deviation (S.D.) was between 0.755-1.044, indicating that respondents has quite different opinions on the variable. The variables with the greatest arithmetic values ($\bar{x}$) were variable number 47, in Structure, a reward and punishment mechanism should be formed. The learning of the educational organization structure in this area should be increased, and more lectures and cultural exchanges should be more participated in. There was an arithmetic mean ($\bar{x}$) 4.11 standard deviation (S.D.) 0.755, indicating that the informant has a second moderate difference of opinion: variable 52, in structure, the times should be followed. The variables with the smallest arithmetic ($\bar{x}$) values are variable 33, specific knowledge management strategies should be organize and implemented with arithmetic values ($\bar{x}$) 3.41 standard deviations. (S.D.) 1.103 indicates that the informant has a very different opinion about and the variables with the smallest arithmetic ($\bar{x}$) values are variable 33, specific knowledge management strategies should be organize and implemented. with arithmetic values ($\bar{x}$) 3.41 standard deviations. Perform descriptive statistical analysis on all scale questions. The maximum and minimum values were between 1-5, indicating that

there were no extreme values, and the average was between 3-4.22, indicating that the agreement was high. The Std. Deviation is around 1, indicating that it basically conforms to the normal distribution.

Table 1: Shows KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test.

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.934
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	25053.290
	df	4005
	Sig.	.000

Exploratory Factor Analysis using ready-made programs, an important preliminary agreement was to verify the suitability used to analyze the components. Reference offered guidelines for determining the sufficient number of samples to analyze the component, saying that the number of 50 samples was extremely inappropriate. The number of 100 samples was inappropriate. A fair number of 200 samples, the number of 300 samples was good, the number of 500 samples was very good, and the number of more than 1,000 samples was the best, which corresponded to Tabachnik and Fidell, which confirmed that Factor Analysis required at least 300 samples.

In addition, it was reviewed using test statistics, which hereby used variable statistical monitoring to be related based on KMO and Bartlett's Test values, with the Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (MSA) between 0-1, and Bartlett's Test of Sphericity, test statistics testing variables to see if they were related.

The KMO test results of the data collected from the research were .934. Kaiser and Rice studied KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) to measure the suitability of the data on whether factor analysis techniques should be used, and When using factor analysis to test validity, the prerequisite of factor analysis needs to be met first, that is, the items have a strong correlation, which is reflected in two test indicators: 1. KMO value, 2. Bartlett sphere test value. Among them, the KMO value was used to compare the simple correlation and partial correlation coefficients between items, and the value was between 0 and 1. The criteria for factor analysis were: greater than 0.9, which was very suitable; 0.7-0.9 is suitable; 0.6-0.7 was not suitable; less than 0.6 is not suitable. The Bartlett sphere test value was used to test whether the correlation coefficient between items was significant. If it was significant (ie sig.<0.05), it was suitable for factor analysis.

This phase of analysis used factor extraction by Principle Component Analysis (PCA) with orthogonal rotation et.al and varimax rotation. The used criterial for considering factors were as follows; (1) 0.55 or higher was a practically significant factor loading, (2) eigenvalues greater than 1 according to Kaiser's Criterion, and (3) there were more than 3 components (Hatcher).

Table 2: Data Analysis Result on Section III of Questionnaire: Components of Knowledge Management on art design in Universities under Liaoning Province.

Order	Components	Number of Variables	Factor Loading
1	Component 1	20	0.691-0.778
2	Component 2	18	0.678-0.867
3	Component 3	19	0.669-0.781
4	Component 4	16	0.745-0.811
5	Component 5	17	0.701-0.795
	Total	90	0.691-0.867

From Table 2, it was summarized that there were five qualified components as follows; component 1 (Information Technology Management) containing 20 variables that described component, factor loading between 0.691-0.778; component 2 (Cultural Management) containing 18 variables that described component, factor loading between 0.678-0.867; component 3 (Organization Structure) containing 19 variables that described component, factor loading between 0.669-0.781; component 4 (Talent Management) containing 16 variables that described component, factor loading between 0.745-0.811; component 5 (Effective Leadership) containing 17 variables that described component, factor loading between 0.701-0.795. The total number of variables that described the five components were 90 variables, factor loading between 0.691-0.867.

Section 3: Result of Data Analysis for Research Objective 2 on managerial guidelines.

A total of nine experts participated in this focus group discussion. The focus group discussion consists of five parts. These were information technology management, cultural management, organizational structure, talent management, and effective leadership. There were 75 guides in five sections. Among them, there are 18 guidelines for information technology management, 11 guidelines for cultural management, 16 guidelines for organizational structure, 15 guidelines for talent management, and 15 guidelines for effective leadership. Guides advocated by experts were identified through focus group discussions, and some guidelines have multiple expert advocates. The guidelines mentioned in the five sections are detailed below.

4. DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS

1. Discussion based on research objective 1:

There are five components which were information technology management, cultural management, organizational structure, talent management, and effective leadership. The main findings were that only by doing a good job in knowledge management can we achieve the further development of higher art colleges in today's interprofessional and interdisciplinary era, and achieve the characteristic construction for different organizations. In China, which was in a period of social transformation, knowledge management was needed to cultivate compound advanced art talents, establish and improve the system construction of knowledge management in art colleges and universities, and provide a reasonable growth environment for current college art teachers. From the research results, the five parts of knowledge management were the main components to construct the effectiveness of knowledge management.

In the process of knowledge management, it was necessary to make reasonable use of information management technology and give full play to the advantages of information technology management; seize the advantages of cultural management in higher education in art and design, advocate the blending of cultures, emphasize the cultivation of creativity and unique characteristics cultural management; highlighting the characteristics of the organizational structure of art and design in higher education, emphasizing the breadth of knowledge, the application of innovative thinking and following the characteristics of the times; for talent management, it pays attention to cross-field coordinated development, and strengthens personnel incentive mechanism and talent introduction Mechanism, emphasizing the realization of personal ideals and organizational ideals; by possessing comprehensive professional advantages, it can link many different fields of art. Effective leadership was achieved by strengthening teachers' professional autonomy, involving employees in all aspects of the organization, and being guided by experience.

Component 1: Information Technology Management. The results of this study are consistent with the theoretical or research results of Liang Ruiyi (2016: 84-87). Knowledge was the primary productive force of social and economic development, and cultivating new-type university personnel to be able to effectively manage knowledge and use knowledge creatively was the key to building a learning society and promoting the development of knowledge economy. In addition, the findings were consistent with those of Jiao Ruixin (2019: 104-105). Information technology, intelligent technology and automation technology are widely used. On this basis,

the speed of information updating and dissemination has been accelerated, enabling people to acquire knowledge beyond time and geographical constraints.

Component 2: Cultural Management. The results of this study were consistent with the theoretical or research findings of Jiang Dengpan (2015:371-372). The training path and mode of comprehensive art and design talents must focus on broadening the scope of majors, refining professional content, establishing a distinctive curriculum system, strengthening practical course learning, enhancing students' practical ability, highlighting the openness and practicability of course content, and in the teaching process. Highlight the cultivation of creativity. In addition, the findings were consistent with those of Yu Jiefang (2015: 232). From the research results of Wang Fangguan (2015: 8), it was found that for the education management of postgraduates, we cannot blindly pursue the traditional model, but need to use an innovative dimension. From the research of Jiang Dan (2019: 223, 226), it was found that in cultural selection, it was necessary to recognize and continue excellent cultural traditions, adapt to the actual needs of the times and social development, and reflect not only specific cultural connotations and value orientations, but also common Rational Spiritual Human.

Component 3: Organization Structure. The results of this study are consistent with the theoretical or research results of Wang Yanfei (2010: 74-77). Teachers were very typical knowledge workers in the knowledge society and play an important role in the transmission, creation and learning of knowledge. In addition, the findings are consistent with those of Zhao Xuanye (2019: 56-58). Introducing the concept of knowledge management into the framework of the reform of the internal organizational structure of colleges and universities, and building an organizational form based on networked team building and flat organizational management mode, will greatly improve the operation level of colleges and universities, thereby promoting the comprehensive discipline construction and knowledge innovation level of colleges and universities.

Component 4: Talent Management. The results of this study were consistent with the theoretical or research results of Zhang Hongtao (2015: 155-156). Emphasis on creativity-oriented individual knowledge management strategies provides a reference for the creative practice of designers and the creative management of design agencies. In addition, the findings were consistent with those of Liu Yi (2019: 226). From the research results of Jian Shengyu (2019: 70-76), it was found that local colleges and universities must improve the quality of administrative management while introducing talents, and better promote the scientific and intelligent management of schools by introducing and cultivating senior management talents. From the research of Yang

Weidong (2020: 20), it was found that only by establishing a complete, flexible and flexible talent management mechanism for the "full life cycle" of talent introduction, talent incentive, talent evaluation, talent training, and talent exit can we effectively promote university think tanks high-quality development. From the research results of Lai Yang (2020: 181), it was found that in response to the current talent training problems, strategies such as clarifying talent training goals, reforming international teaching models, and school-enterprise cooperation should be implemented to strengthen practical teaching, improve the effectiveness of talent training, and promote professional teaching. , cultivating international talents and art designers.

Component 5: Effective Leadership. The results of this study were consistent with the theoretical or research results of Zhang Xuan (2015: 371-372). It was necessary to encourage teachers to establish lifelong learning goals, strengthen teachers' professional autonomy, and build a knowledge base for college teachers' professional development, so as to effectively promote the professional development of college teachers. In addition, the findings are consistent with those of Miao Honghui (2019: 240-244). From the findings of Guo Haiyan, Zhang Lianying, Hong Shuai & Huang Shanshan (2020: 111-120), it is found how knowledge leadership in knowledge-intensive teams influences team members' willingness to hide knowledge through team goal commitment and knowledge-oriented prosocial influence.

2. Discussion based on research objective 2:

There were 75 managerial guidelines through focus groups discussion. The main findings were that the art industry has its own particularity of development, and it is necessary to change the relatively single management system and traditional evaluation mechanism of art colleges and universities in my country through the rational use of the five components of knowledge management. Provide a reasonable growth environment for current college art teachers, separate the evaluation standards of art disciplines from other disciplines, and form a characteristic construction. Through knowledge management, the corresponding management system of the Academy of Fine Arts can be improved to the maximum extent and the creative ability of art can be exerted, which can provide useful help for the future artistic growth of teachers and students.

Component 1: Information Technology Management. The results of this study are consistent with the theoretical or research findings of Eigirdas. Žemaitisa* (2014: 164-173). The study found that the open innovation paradigm is a new contemporary innovation phenomenon. Furthermore, the findings are consistent with Lynn. C. Emerson., & Zane. L. Berge (2018: 125-132), which found how competency-based microlearning through subscription learning is both an innovative

e-learning approach, yet another asset to a learning organization focused on improving employee performance.

Component 2: Cultural Management. The results of this study are consistent with the theoretical or research findings of Mohammad. Reza. Sarmadi., Ziba. Nouri, Bahman. Zandi., & Masoud. Gholamali. Lavasani (2017: 1427-1434). The study found that culture is the main context for knowledge growth. As an important subculture, academic culture has a great influence on the development of knowledge creation. In addition, the findings are consistent with the findings of Krishna. Prasad. Paudel., Prakash. C. Bhattarai., & Mahanand. Chalise (2021: 100-124), factor analysis explores the following seven dimensions of knowledge management: knowledge utilization, acquisition, generation, dissemination, transfer, creation and presentation, and four dimensions of academic performance, namely research and publication, innovation, interactive learning and capacity building. Canonical correlation analysis shows that there are interdependent relationships between knowledge utilization, acquisition, generation and dissemination and research, publication and capacity building; knowledge creation through innovation; knowledge transfer and presentation through interactive learning.

Component 3: Organization Structure. The results of this study are consistent with the theoretical or research results of Sun Wei (2016: 164-165). The study found many key and focal issues in teaching, both educational structure and development orientation. The key to cultivating students' knowledge structure lies in the structural exploration of vertical knowledge structure and horizontal knowledge structure, as well as the fusion exploration of horizontal knowledge structure and cross knowledge structure. The progress of human society is closely related to the efforts of art designers. Design changes the world. Design changes lives, and design changes history. Imagination and creativity determine the basic problem of the designer's knowledge structure. In addition, the findings are consistent with the findings of Umar. Farooq. Sahibzada., Khawaja. Fawad. Latif., Yan, Xu., & Roshii. Khalid (2020: 2373-2400), which found that as knowledge workers, satisfaction is The necessary premise for knowledge management to be carried out correctly is also an important problem that knowledge management can solve.

Component 4: Talent Management. The results of this study are consistent with the theoretical or research results of Sohail. Mazhar*, & Muhammad (2018: 91-104). The study found a significant positive relationship between knowledge management dimensions (process, leadership, culture, technology, and measurement) and the creativity of university teachers. In addition, university faculty found no significant differences in term knowledge management by university type, job nature, job title, teaching experience, qualifications, gender, and university. However,

there are significant differences in knowledge management among university teachers in terms of age. Furthermore, the findings are consistent with the findings of Rosnah.ISHAK., & Mahaliza, MANSOR (2019: 169-184), which indicated that colleges and universities need to invest more in knowledge creation, knowledge organization, knowledge storage, knowledge dissemination and knowledge application initiative.

Component 5: Effective Leadership. The results of this study are consistent with the theoretical or research results of Xiao Sheng (2016: 25-26). The study found relevant content that differentiates the adjustment direction and intensity of the relationship between governance and innovation in different dimensions. Furthermore, the findings are consistent with those of Denise. A.D., Bedford., Marion. Georgieff., & Johel. Brown-Grant (2017: 467-489), emphasizing that lifelong learning models are definable for the field of knowledge management, just like other disciplines.

3. Recommendations

Recommendation for Policies Formulation

In order to better implement knowledge management in art and design colleges and universities, in the formulation of policies, establish and strengthen the incentive mechanism and talent introduction mechanism to pave the way for the training and development of talents. Organizations should establish a policy orientation based on innovation, through comprehensive professional advantages, emphasizing the breadth, integration and characteristics of knowledge, and focusing on the coordinated development of cross-field and cross-professionals, in line with the requirements of the times. At the same time, further strengthen teachers' professional autonomy and the right to participate in the organization of things, implement a characteristic and diversified management model with professional teachers as the core, meet the common realization of personal ideals and organizational ideals in the organization, and enhance teachers' work enthusiasm.

Recommendation for Practical Application

For the practical application of knowledge management in art and design colleges and universities, the incentive policies for talents should be further improved and implemented, and the enthusiasm of talents development and creation should be mobilized through the incentive mechanism. It is necessary to pay attention to the role of information technology, and establish the relevant knowledge base of teachers and organizations through this technology, so as to facilitate the collection and integration of knowledge of teachers and students, and improve the creativity of teachers and students. Through the diversification of educational

content, it emphasizes the breadth, epoch and specialization of knowledge in higher art education, uses the integration of different knowledge to meet the requirements of the era across majors and fields, and establishes a development model and characteristic construction that conforms to the connotation of art organizations.

REFERENCES

- European Committee for Standardization. (2004). **CEN. European Guide to Good Practice in Knowledge management**[ol] [2011-02-25].<http://www.cen.eu/cen/Sectors/Sectors/iss/cen%20Workshop%20Agreements/Pages/Knowledge%20Management2.aspx>.
- Eigirdas. Žemaitisa*. (2014). **Knowledge management in open innovation paradigm context: high tech sector perspective**. sciencedirect, 164-173.
- Guo, Haiyan., Zhang, Lianying., Hong, Shuai & Huang, Shanshan. (2020). **The Influence of the Pro-social Meaning Construction Mechanism on the Willingness to Hiding Knowledge from the Perspective of Knowledge Leadership**. Chinese Journal of Management, 111-120.
- Jiao, Ruixin. (2019). **On the Management of Knowledge Economy in the New Economic Era**. modern commerce, 104-105.
- Jiang, Dengpan. (2011). **Probe into the Cultivation Mode of Creative Quality Education in Art Design**. ART EDUCATION,69-70.
- Jiang, Dan. (2019). **Research on the Path and Mode of Training General Talents in Art Design**. famous tourist sites, 223, 226.
- Jian, Shengyu. (2019). **Promote Educational Talent Management with Institutional Advantages Critical Reflections on Contemporary Educational Reform Issue 7**. Coastal Enterprise and Technology, 70-76.
- Krishna. Prasad. Paudel., Prakash. C. Bhattarai., & Mahanand. Chalise. (2021). **Interdependencies between knowledge management and academic performance in higher educational institutions**. VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems, 100-124.
- Liang, Ruiyi. (2016). **Analysis on the Structure of College Students' Personal Knowledge Management Ability in Web2.0 Environment**. Computer Education, 84-87.
- Lynn. C. Emerson & Zane.L.Berge. (2018). **Microlearning: Knowledge management applications and competency-based training in the workplace**. Knowledge Management & E-Learning, 125-132.

- Lai, Yang. (2020). **The Status Quo of Talent Cultivation and Countermeasures Based on the Perspective of International Development Taking Art Design as an Example.** all directions, 181.
- Liu, Yi. (2019). **Research on Optimizing Strategy of Incentive Mechanism in Talent Management in Universities.** Ability and Wisdom, 226.
- Mohammad. Reza. Sarmadi., Ziba. Nouri, Bahman. Zandi., & Masoud. Gholamali. Lavasani. (2017). **Academic culture and its role in knowledge management in higher Education system.** INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION, 1427–1434.
- Miao, Honghui. (2019). **The impact of transformational and transactional leadership styles on employee innovation performance.** Social science front, 240-244.
- Rosnah. ISHAK., & Mahaliza, MANSOR. (2019). **The Relationship between Knowledge Management and Organizational Learning with Academic Staff Readiness for Education 4.0.** Eurasian Journal of Educational Research, 169-184.
- Sun, Wei. (2016). **Educational Exploration on the Knowledge Structure of Art Design.** Grand View of Fine Arts, 164-165.
- Sohail. Mazhar, & Muhammad. (2018). **Relationship between Knowledge Management and Creativity among Teachers of Public and Private Sector Universities at Lahore.** Bulletin of Education and Research, 91-104.
- Umar. Farooq. Sahibzada., Khawaja. Fawad. Latif., Yan, Xu., & Rosh. Khalid. (2020). **Catalyzing knowledge management processes towards knowledge worker satisfaction: fuzzy-set qualitative comparative analysis,** Journal of Knowledge Management. 2373-2400.
- Wang, Yanfei. (2010). **The Construction and Development of Teachers' Community from the Perspective of Knowledge Management.** Journal of Hunan University of International Economics, 74-77.
- Wang, Fangguan. (2015). **Knowledge management-a new dimension of graduate education management innovation.** Course Education Research, 8.
- Xiao, Sheng. (2016). **Confusion of humanities and social science achievements evaluation, Art Observation.** 25-26.
- Yu, Jiefang. (2015). **An Analysis of the Creative-oriented Talent Training Model of Art Design.** Art Education, 232.

- Yang, Weidong. (2020). **Probe into the Diversified Talent Management Mechanism of University Think Tanks**. Human resource development, 20.
- Zhang, Dexiang. (2002). **Thoughts on the "Reform of Decision-Making Mode in Colleges and Universities and Innovation of Teaching and Research Organizations"**. Liaoning Education Research, 5-10.
- Zhang, Xuan. (2015). **Research on the Professional Development Strategy of University Teachers from the Perspective of Knowledge Management**. Chinese Journal of Education, 371-372.
- Zhang, Hongtao. (2015). **Research on individual knowledge management in designer's creative practice-based on the perspective of knowledge structure**. Yihai, 155-156.
- Zhao, Xuanye. (2019). **Perspectives on the Administrative Structure of Colleges and Universities from the Perspective of Knowledge Management**. Art Science and Technology, 56-58.

Academic Cooperative Model of Preschool Teachers' Education Program between Baise and Bangkokthonburi University

Li Yulong

Pornthep Muangman

Peerapong Tipanark

Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Email: happyjayden@foxmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 8 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มิถุนายน 2565

Abstract

The purpose of this study is to find the index of the model and construct an academic cooperative model between BSU and BTU on the preschool teachers' education program.

This is a study of quantitative of questionnaire. After the calculation, the reliability and validity of the questionnaire met the requirements of criteria. The survey collected a total of 219 samples of teachers and students of the preschool teacher education project in BSU (Baise University) and BTU (Bangkokthonburi University). The survey is about the cooperation attitude of the two schools to carry out the preschool teacher education project, the conditions and content of cooperation needs. Through exploratory factor analysis, based on the obtained factors, the academic cooperative model is preliminarily constructed.

Regarding the construction of the academic cooperation model of BTU and BSU on preschool teacher education projects, a total of 4 common factors and 15 index items were obtained through the analysis of exploratory factors based on the data of questionnaire survey. Factor model analysis results show all criteria are met minimum requirement. The data analysis show that the model fits well with the empirical data. Hence, the model is right.

Keywords: Cooperated Model, Preschool Teachers' Education, China and Thailand

1. Introduction

In the topic of sustainable development of the world economy, the development of preschool education is a common topic all over the world, and “low investment and high return” have become a common point of view that emphasizes pre-school education. Heckman, the Nobel laureate in economics, once pointed out that no policy like preschool education is favoured by economists because it has a much higher return on investment than other stages of education.

Thailand is an important area for the “Silk Road Economic Belt”. Chinese “Belt and Road Initiative” is highly aligned with Thailand’s “Eastern Economic Corridor” development strategy and the “Thailand 4.0” strategic concept.

Therefore, the cooperation between China and Thailand will become more and more frequent, and the cooperation in the field of education will also be on a higher level.

From the perspective of the current national policies of China and Thailand, both countries have the purpose of building education powers and education powers and insist on building education as an important benchmark for national development.

2. Objective

The central purpose of this study was to find the index of model and construct the model of two universities from China and Thailand in preschool teacher education program? This study attempts to answer the following questions:

Q1: What is the cooperative model of two universities from China and Thailand in preschool teacher education program?

Q2: What is the index of the cooperative model of two universities from China and Thailand in preschool teacher education program?

3. Prior studies

Preschool teachers’ education program refers to the work process of training personnel who can work in preschool education after the prescribed years of study through some curriculum like knowledge and skill about the children, training environment and equipment, professional teachers and policies provided by university.

Model of cooperation in education: Higher education cooperation has a long history, and the complementarity between different higher education institutions can better promote talent training. Especially in recent years, facing the rapid development of economy and society

for knowledge, innovation and talents, more and more government and higher education managers regard institutional cooperation as an effective solution to meet the needs. Liu Haibin (2020) sorts out the cooperation model of higher education into three levels and more than ten models. The first level is vision-level cooperation, with complementary needs as the common vision. The mode of cooperation is mainly partial resource sharing or the provision of multilateral education services through agreements; the second level is strategic-level cooperation, with mutual recognition of credits and degrees. The main feature is the mutual selection of some courses and the joint development of the curriculum system or the establishment of branches; the third level is ecological cooperation, that is, in-depth cooperation from the perspective of the higher education ecosystem, such as the merger of higher education institutions or shared campuses. Way to form a new higher education consortium. As shown in the table 1.

Table1: Cooperation Model.

Cooperation Model		Features
Level	Model	
Vision level	Contract model	Provide educational services in the form of cooperation agreements.
	Economic model	To form an educational service network in a multilateral agreement.
	Sharing mode	Sharing some educational resources
	Collaboration model	The cooperation model extends to multiple levels between institutions.
Strategic level	Credit mutual recognition model	Inter-institutional mutual recognition of credits.
	Joint course model	Sharing some course resources and mutual recognition among institutions.
	Joint development model	Institutions jointly develop and improve all curriculum systems.
	Joint school model	Institutions cooperate to establish secondary education institutions or branch schools.
Ecology level	Federal model	Deep cooperation between institutions, cooperative management institutions,

Cooperation Model		Features
Level	Model	
		establishment of regional, shared campus.
	Future university model	Deep cooperation between institutions, cooperative management institutions, and establishment of a campus that spans time and space.
	Merger model	Institutions merge to form a new higher education institution.

Sino-foreign cooperation in education: Sino-foreign cooperation in running schools emerged after the Reform and Opening up policy. After entering the 21st century, with the continuous deepening of education reform and the continuous improvement of people's living standards, more and more domestic universities and foreign universities have cooperated in running schools. Wen Yan (2019) analysed that Sino-foreign cooperation in running schools was due to the assistance of developed countries' governments to provide funds, knowledge, equipment, and other resources for China's development in the field of education after the Second World War. China's education level and quality were relatively backward at that time.

From the perspective of teaching, administration, personnel, and finance in the four major sections of education management, the focus of Sino-foreign education cooperation is focused on the large field of teaching, which can be divided into the following areas:

Curriculum: It mainly includes mutual courses. Students learn from each other's courses or go to the other country for short-term courses (including internships); introduce course syllabus, plans, teaching materials, and teaching methods;

Teachers: Mainly including hiring teachers to give lectures; sending teachers to each other's units for learning; improving teachers' bilingual teaching ability.

Qualification certification: mainly includes mutual recognition of course credits; mutual issuance of learning diplomas and degrees.

It also includes cooperation in teaching and research projects, teaming up to carry out teaching research.

4. Conceptual framework

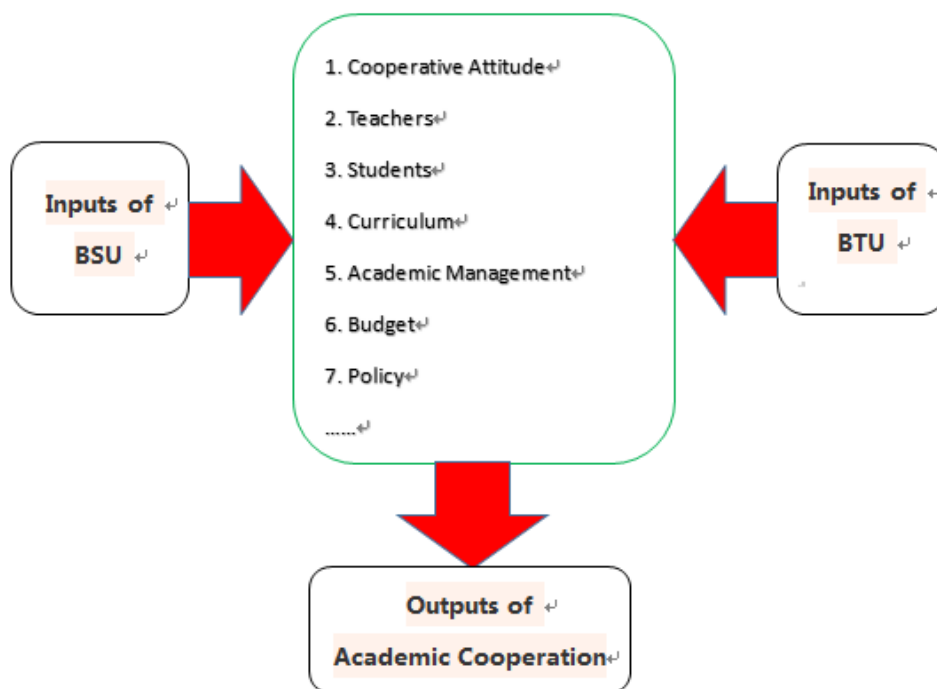

Figure 1: Conceptual frame

5. Study method

The study compiled a questionnaire on the cooperation model of the Sino-Thai preschool teachers' education program. By calculating, the reliability of questionnaire is 0.978, and the KMO of validity of the questionnaire is 0.966, all of them are meet the criteria, the questionnaire can be used.

Table2: Questionnaire

NO.	Research items	1	2	3	4	5
1	Introduce each other and add some courses from each other's schools.					
2	Invite teachers from each other's school to teach some courses in their own school.					
3	Invite teachers from each other's school to teach some courses in their school.					
4	Combine the teaching requirements of your own school to jointly research and develop a curriculum plan.					

NO.	Research items	1	2	3	4	5
5	Share course teaching resources with each other through network technology.					
6	Add some elective courses related to each other's school according to the needs of students.					
7	Go to each other's schools for certain course learning and practical visits.					
8	Earn credits for each other's school courses.					
9	Take some lessons from each other's school teachers.					
10	Freely decide whether to study in each other's school.					
11	Freely decide whether to study some courses offered by each other's school.					
12	Open a resource sharing platform for some course learning with each other, and learn through the Internet.					
13	Provide each other with various learning guarantee conditions for studying in each other's school, such as board and lodging, etc.					
14	Participate in related club activities organized by the students of the other school to strengthen learning exchanges.					
15	Mutual establishment of academic cooperation research teams for teachers.					
16	Training bilingual teachers with each other.					
17	Invite teachers from each other's schools to observe and exchange teaching.					
18	Hire each other's teachers to participate in teaching and academic lectures.					
19	Provide opportunities for each other's teachers to improve themselves					
20	Regularly update the terms of cooperation and formulate cooperation rules.					

NO.	Research items	1	2	3	4	5
21	Establish communication channels with each other and communicate in time.					
22	Provide each other with special funds for teachers' teaching, student learning, etc.					
23	Set up special working groups with each other and allocate special staff reasonably.					

6. Findings

The study selected a total of 219 students and teachers from BSU (Chinese university) and BTU(Thai university) pre-school teacher education programs, of whom 182 (of whom BSU 150 and BTU 32) were students, as shown in Table 4.1. There are a total of 37 teachers (BSU 32, BTU 5). In view of the different groups of students and teachers, which may have an impact on the content of the study, in order to accurately grasp the true situation of the survey data, the survey also divided the students into ordinary students and students responsible for class affairs management, and the teachers into student counsellors, teaching secretaries, teaching professionals, director of the teaching and research department, and other education managers. A total of 27 were specialized teaching staff, accounting for 73 per cent of the total number of teachers surveyed. The general number of students was 166, accounting for 91.2 per cent of the number of students surveyed.

After two screenings, the eight items RI3, RI4, RI7, RI9, RI13, RI20, RI21, RI23 were removed for reanalysis, with the following results:

Table 3: KMO and Bartlett test after deleted items.

KMO		0.963
	Approx. Chi-Square	3053.814
Bartlett's Test	<i>df</i>	105
	<i>p</i> value	0.000

Table 4: The post-rotation factor loading after deleted items.

Items	Factor loading				Communality (common factor variance)
	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	
RI5	0.582	0.352	0.500	0.135	0.731
RI6	0.661	0.233	0.468	0.223	0.760
RI12	0.634	0.428	0.329	0.232	0.747
RI14	0.599	0.307	0.251	0.527	0.793
RI15	0.661	0.400	0.344	0.288	0.798
RI17	0.714	0.339	0.271	0.299	0.787
RI18	0.794	0.245	0.220	0.328	0.847
RI19	0.683	0.356	0.166	0.476	0.847
RI8	0.380	0.643	0.355	0.240	0.742
RI10	0.277	0.857	0.157	0.203	0.877
RI11	0.360	0.666	0.304	0.353	0.791
RI1	0.277	0.206	0.829	0.260	0.874
RI2	0.347	0.440	0.607	0.350	0.804
RI16	0.284	0.257	0.308	0.796	0.876
RI22	0.509	0.307	0.224	0.627	0.797

Note: If the numbers in the table are colored: blue indicates that the absolute value of the factor loading is greater than 0.4, and red indicates that the commonness (common factor variance) is less than 0.4.

Recalibrated dimension items, as shown in the following table 5:

Table 5: The factor dimension.

Factor	Research Items (RI)
Factor 1	RI5: Share course teaching resources with each other through network technology
	RI6: Add some elective courses related to each other's school according to the needs of students
	RI12: Open a resource sharing platform for some course learning with each other, and learn through the Internet
	RI14: Participate in related club activities organized by the students of the other school to strengthen learning exchanges

	RI15: Mutual establishment of academic cooperation research teams for teachers RI17: Invite teachers from each other's schools to observe and exchange teaching RI18: Hire each other's teachers to participate in teaching and academic lectures RI19: Provide opportunities for each other's teachers to improve themselves
Factor 2	RI8: Earn credits for each other's school courses RI10: Freely decide whether to study in each other's school RI11: Freely decide whether to study some courses offered by each other's school
Factor 3	RI1: Introduce each other and add some courses from each other's schools RI2: Invite teachers from each other's school to teach some courses in their own school
Factor 4	RI16: Training bilingual teachers with each other RI22: Provide each other with special funds for teachers' teaching, student learning, etc.

Based on the above dimension division and combining the data, the model construction of the pre-school teacher education program cooperation between BSU and BTU can be constructed. By used the analysis of confirmatory factor analysis, the model of four factors, as follows:

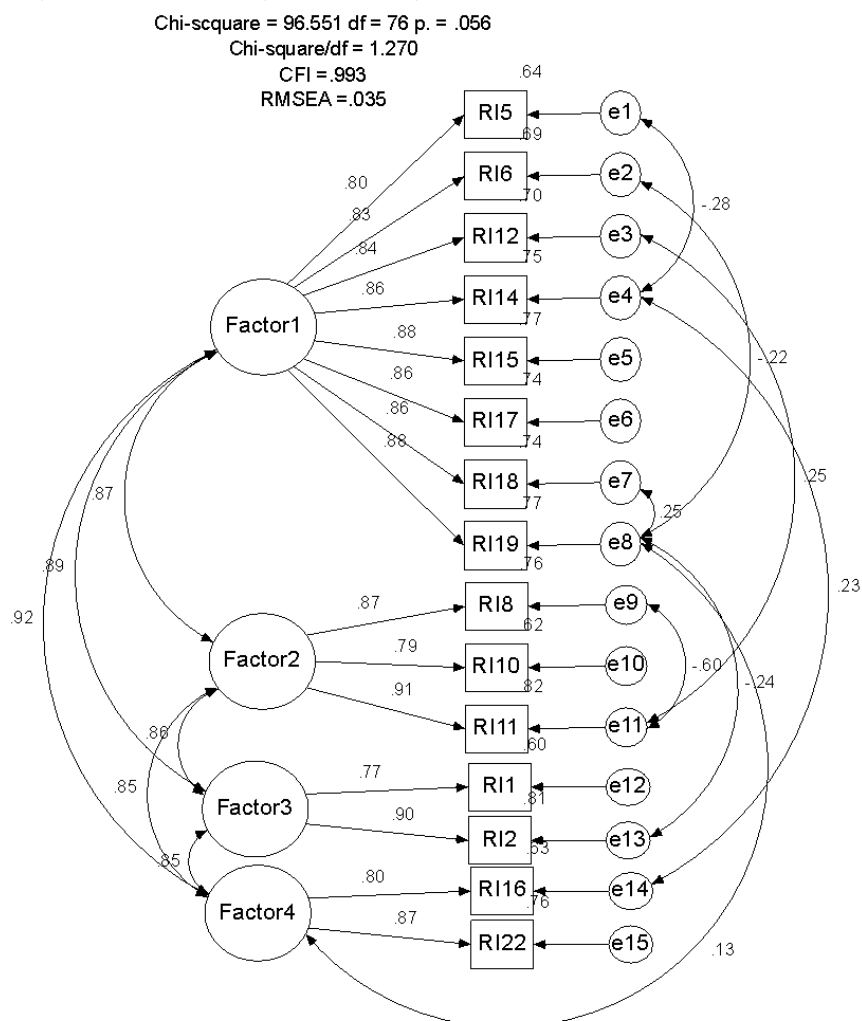

Figure 2: CFA model under the Standardized estimates.

Table 6: Model evaluation index.

Criteria	Threshold	Measure	Evaluate
Chi-square, (df.)	—	96.551 (76)	—
P-value	> .05	.056	Passed
Chi-square/df	< 5	1.270	Passed
RMSEA	.08	.035	Passed
CFI	>.90	.993	Passed

As figure 2 and table 6 showing, Chi-square=96.551, df=76, P-value=0.056>0 .05, Chi-square/df=1.270< 5, RMSEA=0.035, CFI=0.993>0.90. All criteria are met minimum requirement. The model fit well with the empirical data, Hence, the model is right.

As table 7 showing: all loading of research items on factors are significant (p value ***means significant).

Table 7: Regression weights.

			Estimate	S.E.	C.R.	P	Label
RI5	<---	Factor1	1.000				
RI6	<---	Factor1	1.055	.074	14.335	***	par_1
RI12	<---	Factor1	1.068	.073	14.604	***	par_2
RI14	<---	Factor1	1.084	.080	13.531	***	par_3
RI15	<---	Factor1	1.085	.070	15.560	***	par_4
RI17	<---	Factor1	1.060	.070	15.208	***	par_5
RI18	<---	Factor1	1.073	.071	15.066	***	par_6
RI19	<---	Factor1	1.013	.065	15.569	***	par_7
RI8	<---	Factor2	1.000				
RI10	<---	Factor2	.879	.065	13.459	***	par_8
RI11	<---	Factor2	.965	.067	14.516	***	par_9
RI1	<---	Factor3	1.000				
RI2	<---	Factor3	1.240	.089	13.994	***	par_10
RI16	<---	Factor4	1.000				
RI22	<---	Factor4	1.023	.070	14.573	***	par_11

And as table 8 showing: all loading have standardized loading greater than 0.50.

Table 8: Standardized regression weights.

	Estimate
RI5 <--- Factor1	.802
RI6 <--- Factor1	.829
RI12 <--- Factor1	.839
RI14 <--- Factor1	.865
RI15 <--- Factor1	.876
RI17 <--- Factor1	.863
RI18 <--- Factor1	.858
RI19 <--- Factor1	.879
RI8 <--- Factor2	.870
RI10 <--- Factor2	.786
RI11 <--- Factor2	.905
RI1 <--- Factor3	.773
RI2 <--- Factor3	.901
RI16 <--- Factor4	.796
RI22 <--- Factor4	.871

There for, all indicators are good enough to measure the factors. In other word, the model has convergent validity. All factors' index CR and AVE met minimum requirement. The measurement model is reliable.

7. Conclusion

After obtaining the data through questionnaire survey, the four dimensions of the best model for cooperation between BSU and BTU in preschool teacher education projects were obtained by using exploratory factor analysis. According to the Sino-Thai Education Cooperation Agreement and the relevant Sino-foreign education cooperation model analysis Liu Haibin (2020) mentioned in the cooperation content is consistent. However, through the expression of factor indicators, the study found that some of the different indicators under the same factor, although the correlation between the content involved in data analysis is very high, but in terms of content expression alone, is actually the expression of two different contents.

Even one indicator is consistent with the object expressed by the indicator under another factor. Such as the indicator RI17 of Factor 1 and the indicator RI 3 of Factor 3, both are basically about inviting each other's school teachers to teach.

The reason is partly there is a high correlation between all the factor indicators in the BSU and BTU pre-school teacher education cooperation model. They are all necessary elements in the system of educational cooperative input and output, and the elements themselves exist independently. On the other hand, because during the design of research tools, the presentation of research items cannot avoid what is contained in another study item. If each other invite teachers to school teaching this cooperation, can be from the perspective of promoting the development of teachers, can also be discussed from the perspective of curriculum, but the promotion of teacher development is the content of teacher management, curriculum management is the content of curriculum management. Both are important elements of educational management system.

8. Discussions

The results of this good model are obtained on the one hand because of the effectiveness of the research tool design based on theoretical analysis. On the other hand, it also reflects the real expectation of cooperation between BSU and BTU. However, the data model is real and effective, in addition to the data itself, also need the relevant field of experts, as well as practical practice to better illustrate the effectiveness of the model.

Although the results of the research on the cooperation model of BSU-BTU preschool teachers' education program is ideal, this study is based on the assumption that when BSU and BTU will have a cooperation, it is the model based on the predicts, and does not take into account the specific problems that arise in the actual process of cooperation. Therefore, the model also needs to be tested in practice, by the collection and analysis of model data is continuously carried out, and being adjusted, and finally the biggest advantages of the model can be reflected.

Of course, perfect model is verified by practice, but this in itself is not in line with the process of practical cooperation. If the cooperation between the two schools on the preschool teacher education project does not have a preliminary cooperation framework as a basis for reference, how can we cooperate smoothly and finally get a perfect model?

Therefore, although this model has imperfections and lacks data support in cooperative practice, it also provides a certain reasonable reference for both parties if they cooperate.

In the future research, it is hoped that the model can continue to refer to the practical data of the cooperation between the two schools, and continue to improve, and eventually become the standard for the in-depth cooperation between the two schools in preschool teacher education projects.

References

- Huo Liyan, Sun Qiangqiang & Chen Yachuan. (2017). **A comparative study on the development of preschool education between China and OECD countries.** Basic Education (03), 21-30.doi.
- Liu Wei. (2018). **40 years of reform and opening up: the development of China's preschool education, the People's Political Consultative Conference.**
- Ministry of Education of the People's Republic of China. (2010). **Outline of China's National Plan for Medium and Long-term Education Reform and Development (2010-2020).** Retrieved from <http://www.moe.gov.cn/>.
- UNESCO. (2018). **Education for sustainable development and the SDGs: Learning to act, learning to achieve. Policy brief. Advancing ESD Policy.** Advancing ESD Policy, 6. Retrieved from https://en.unesco.org/sites/default/files/gap_pn1_-_esd_and_the_sdgs_policy_brief_6_page_version.pdf.
- Liu Haibin. (2020). **The European University Initiative and Its Implications for the Development of Cooperation in Higher Education in the "Belt and Road" Region.** Chongqing Higher Education Research (06), 58-68. doi: 10.15998/j.cnki.issn1673-8012.2020.06.005.
- Weng Yan. (2019). **Research on the background and motivation of Sino-foreign cooperation in higher education.** Education Teaching Forum (13), 70-72. Doi.

Effects of the Way of Life and Behavior of Monks of Wat Pa on People Life Quality

Somporn Laochalad

Natthapong Malison

Phranakhon Rajabhat University

Email: best.bestlao@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 20 มิถุนายน 2565

Abstract

The objectives of this research are to study the patterns of conservation of Buddhist traditions and practices of monks of Wat Pa (the forest temple) and to study the effects of the monks' behavior on the quality of life of the people living in the communities surrounding Wat Pa. It is a qualitative research based on a documentary and fieldwork study. The basic data was collected by studying circumstances, the way of life of monks, duties of monks, principles of conduct, student's duty towards a teacher, student's duty towards a preceptor, including important daily monastic observances as practiced in various temples that give importance to the meditation practice, and the effects of the monks' behavior on the quality of life of the people living in the communities surrounding Wat Pa through the researchers' observation. Other methods of data collection were also adopted such as an in-depth interview with the main information providers and focus group discussion. Data analysis was to summarize, interpret, and then present in a descriptive form.

The results of the research revealed that the monks of Wat Pa strictly adhered to the discipline of the Sangha with their practice inherited from the teachers. The practice of any of Thirteenfold Austere Practice (*Dhutanga*) was at individual monk's choice to seriously refine his own mind from defilements. The practice of monastic observances in accordance with the inherited patterns based on the intrinsic nature of a person (*Carita*) of the individual monk led

him to find out the absolute truth. The effects of the monks' behavior on the quality of life of the people were divided into three aspects, namely physical aspects in terms of good, strong, refreshed physical health because of performing a routine; mental aspects in terms of mental health with a bright, pure, delighted mind because of the joy of having a role model for peace and happiness and also staying in control of one own emotion when in more developed practice; intellectual aspect in terms of clear intelligence, clear vision of problems, and immediate solution to problems. With the depth of wisdom, one can see the conventional truth and eventually the ultimate truth.

Keywords: life of monks, forest temple, monastic observances, quality of life

1. Introduction

The monks in Buddhism can be divided into two groups, namely *Ganthadhura* and *Vipassanādhura*. The former takes the burden of studying the Scriptures of the Buddha's teachings to increase the knowledge of the Buddha's teachings for the purpose of practice by themselves and later teaching others. The monks of this group, after studying, will come up with wisdom called *Sutamayapaññā*. It is wisdom that comes from learning from outside by listening, seeing, etc. Most of the *Ganthadhura* monks live usually in a temple located in a town or village for the convenience of acquiring knowledge for oneself from various knowledge sources and easily using that knowledge to teach others often as much as possible. Therefore, they are also called *Gāmaṇvāsī* monks or monks who live in a village.

The latter, *Vipassanādhura*, mainly takes the burden of bringing the Buddha's teachings to practice strictly and seriously with an emphasis on mental training as the task of meditation practice in order to achieve wisdom in the form of *Bhāvanāmayapaññā* (wisdom resulting from mental development) which is the true knowledge according to the principles of Buddhism. It is the wisdom that arises from within automatically after practicing right concentration (*Sammāsamādhi*) until a certain level of the fourth absorption (*Catutthajjhāna*) leading to the Threefold Knowledge which is a certain real level of knowledge according to the ability of the individual practitioner through the wise consideration which eventually will lead to liberation from the cycle of rebirth which is the ultimate goal of Buddhism.

The practice to achieve this result needs to find peaceful and tranquil place far from outside interference in various forms. Therefore, the *Vipassanādhura* monks went out into the forest seeking a beneficial place for themselves to carry out the task of meditation practice effectively. Therefore, they are also called *Arañṇavāsī* monks or monks who live in the forest

or Austere Monks. Luang Pu Mun Bhuridatto has been called the Master of the Army of Wat Pa. He was famous and well-known worldwide. Because he is regarded as the Patriarch of the *Vipassanā* Meditation of Thailand. It is the result of his commitment to studying and practicing earnestly until he has experienced Dhamma or the absolute truth for himself. Usually, he lives in the forest until he was called the *Araṅḡavāsī* Monk or the Austere Monk. Although he has passed away for more than 6 decades already, his teachings, including the honorable stories of wandering along mountains and forests as a part of the Austere Practice and the propagation of Buddhism in various places, remain in memory and build up the faith among Buddhists endlessly. UNESCO has honored Luang Pu Mun Bhuridatto on his occasion of 150th birthday anniversary in 2020 as the world's key figure of the year 2020-2021. He is the third noble monk of Thailand to be honored after *Somdet Phra Maha Samanajao Krom Phra Poramanuchit Chinorot* and the *Buddhadasa Bhikkhu*. Luang Pu Mun Bhuridatto was one of the great Vipassana Teachers of Thailand who carried out strictly and seriously the practice of contentment or satisfaction with whatever is one's own, simplicity, and seclusion with application of exertion from the first day of his ordination until the end of his life. Therefore, it is proper to call him a monk of completion and perfection. Luang Pu Mun Bhuridatto is a Buddhist meditation practitioner that Thai Buddhists respect. His name was spoken of both while he was alive and after he died because he was a leader in the restoration of Buddhism of Thailand to prosper again during the half period of the Buddhist Era. Later, after the death of Luang Pu Mun (1949, Phra Dhammacedi (Jum Panthulo), Wat Phothisomphon, Udon Thani Province, at that time, as an Ecclesiastical Regional Governor and a senior disciple of Luang Pu Mun realized the importance of the place where Luang Pu mun had lived in for 5 consecutive years and then renamed the place as "Wat Bhuridat Thirawat" to honor him in accordance with the auspicious name of Luang Pu Mun since then.

Therefore, it is appropriate and important to study a good role model from a good template to decode and apply it as proper as possible. A study of practice patterns of the monks of good and proper conduct in Wat Nong Pa Phong, Warin Chamrap District, Ubon Ratchathani Province and the integration of their practice principles and the practice of Somdet Phra Bhuddhaghosacariya (P.A. Payutto) are regarded as the best conservation of the excellent traditions to last a long time. In terms of performing the duties of the monks of good conduct, there is the participation of the people who live in the area surrounding the temple. It is a strong participation in the succession of Buddhism and the preservation of their own good culture and plays the important role in stabilizing Buddhism in Thailand. Of these all

issues, the research team raised some useful issues regarding the practice of Wat Pa monks and the good traditions that the Buddha has taught the monks who are extremely in need of removal of defilements to practice or train themselves intensely, which are all a good model that Thai monks in the forest temple have followed. Firstly, when seeing the Wat Pa monks practicing their monastic observances in terms of the duty towards a teacher, good conduct, and good discipline as a result of their continuously refined mind for a long time trained by their great spiritual teachers such as Luang Pu Mun, Luang Por Cha, who currently have many students both in Thailand and abroad, some people with no clear understanding thought that the Wat Pa monks were ogres, black magicians or monks with no learning of Buddhism. The research team realizes the value of the conservation of Buddhist culture by practicing the beautiful and good Buddhist way of practice in this style of Theravada Buddhism. Therefore, it is important to study this good pattern of practice and preserve it as good as possible. Despite the rapid changes in society, Theravada monks and Buddhists were able to stabilize themselves in their own dignity. They are important to each other in the field of practice and in the academic field, because, at present, the practice of the monks of Wat Pa has been applied to provide people with education at the university level, such as Mahachulalongkornrajavidyalaya Buddhist University, Mahamakutrajavidyalaya Buddhist University, Phranakhon Rajabhat University, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Udon Thani Rajabhat University, etc. And more importantly, how the impacts of the monks' lifestyle affect the quality of life of people who live near Wat Pa are an important issue that the research team will study further.

2. Research Objectives

1. to study the patterns of conservation of Buddhist traditions and practices of monks of Wat Pa (the forest temple).
2. to study the effects of the monks' behavior on the quality of life of the people living in the communities surrounding Wat Pa.

3. Research Methodology

This research is qualitative research. Its research process is divided into 3 steps: 1) a study of basic information condition regarding the practice of good conduct, monastic observances, and the Austere Practice which is a strict practice for monks of Wat Pa who are practitioners of removing defilements for liberation was the basic knowledge body in this research; 2) a general observations, a photographing of the practice of monks of Wat Pa, and in-depth interview with

the abbot of a temple or a temple representative assigned by the abbot were done to build a knowledge body on the way of life and behavior of monks of Wat Pa; 3) an analysis of the effects of the monks' behavior on the quality of life of the people living in the communities surrounding Wat Pa was also done. Once the guidelines were obtained, brainstorming those involved was conducted to establish appropriate behavioral styles for the general public based on the applied principles or approaches taken from the body of knowledge on the conduct of monks of Wat Pa taken as a guideline on the conduct of the group of people or communities that train themselves according to the teachings of Wat Pa monks, and then an evaluation of the effectiveness resulting as the quality of life of the people after following the curriculum was carried out with the details as follows: 1) a study of documents and researches related to the research, logical analysis and synthesis, and summary were conducted as a guideline for the next step of research, 2) non-participatory observation of the practice of the monks was conducted during their practice in the temple, 3) an interviews with a semi-structured interview approach was conducted to make the research as natural as possible based on the interviewing guidelines according to the research objectives, 4) the organization of a group discussion between the meditation practitioners in the temple was conducted to develop guidelines for improving the quality of life of the people in various aspects as appropriate for each culture and local to achieve research integrity.

4. Research Findings

1. Monks and novices are forbidden to ask for things from people who are not relatives with no invitation and to contact with the householder and priest who is opposite to Buddhism.

2. Do not tell and learn the brute, the numbers, do not make holy water, do not be the doctor, the fortune teller, do not make and distribute various sacred objects.

3. A monk in monkhood less than 5 years should not wander alone unless there is a necessity or a proper teacher who should follow along.

4. Before doing things, monks should consult with the Order or the chief monk first, when monks saw that it is suitable for the Doctrine and the Discipline, do it, do not follow one's own power.

5. Joy in the dwelling provided by the Order, clean up the cubicle and the entrance.

6. When the activities of monks take place, carry them out together and stop doing them at the same time, do not make oneself disgusted by the group, i.e., being the illusionist and treachery, avoiding duty, and excuses.

7. During eating, keeping alms bowl, washing alms bowl, sweeping temple courtyard, taking water, taking bath, preparing dining hall, drying clothes, listening to the sermons, do not talk. Be really determined to do those activities.

8. After eating, help each clean up the dining hall, and then bow to the Buddha's image at the same time and bring one's own requisite back to the dwelling in peace.

9. Make oneself a modest person to talk, eat, and sleep, be cheerful, be the one who awakens with persistence, and help each other nurse monks and novices who are ill with mercy.

10. Do not accept money and gold, and do not ask others to keep it for oneself, do not trade.

11. When gain happened in this group of monks, keep it as a communal gain. When any monk is in need, the Order shall give a proper portion to him.

12. Do not talk in group at day and night in general places, or in a cubicle unless it is necessary to talk. Nonetheless, do not be mingled and hilarious. Do not smoke, do not eat betel nuts.

13. Receiving and sending letters, documents, or various objects outside the room are to inform the Order, or chief monk for permission every time. When the Order or the chief monk agrees with, then do it.

14. Monks and novices who intend to practice in the school, initially, have to obtain a deposit letter from their preceptor or teacher, and then transfer the residence in the monk or novice identity book from the previous school to the current school.

15. Monk or novice who is a guest, but wants to stay overnight, must show the monk or novice identity book to the Order or the chief monk since the first night. He can be scheduled to stay a maximum of 3 nights unless there is a necessity.

The 14 duties are traditional principles of practices in the society of monks to support the practice of monastic observances to go well and neatly. They are as follows:

1. *Āgantukavatta*: the duties of the visitors who enter other temples.
2. *Āvāsikavatta*: the duties of the abbot (local monk) to perform towards the visitors.
3. *Gamikavatta*: the duties of those who prepare to go elsewhere.
4. *Anumodanāvatta*: thank-giving is allowed in dining place.
5. *Bhattaggavatta*: the traditions in dining hall or when eating at home.
6. *Pindacārikavatta*: the regulations at the time of going for alms, follow the code of etiquette.

7. *Araññikavatta*: the regulations of those who dwell in the forest.
8. *Senāsanavatta*: the method to maintain the residence is to keep cleaning always.
9. *Jantāgharavatta*: the rules in the firehall for warming the body and healing disease.
10. *Veccakudivatta*: rules and regulations when going to the toilet.
11. *Upajjāyavatta*: the regulations of student towards the preceptor.
12. *Satthivihārikavatta*: the duties for the preceptor to do towards his student.
13. *Ācariyavatta*: the regulations of student towards his teacher.
14. *Antevāsikavatta*: the regulations towards student.

Daily routine is for the right practice which goes well to remove the defilements and to create a good character. Wat Nong Pa Phong, therefore, sets a daily routine as follows

03.00	gathering at the hall, practicing of sitting meditation, morning chanting.
05.00	cleaning the dining hall, preparing the seats, going for alms food.
08.00	receiving alms food, eating food.
10:00	cleaning the dining hall, listening to admonition, bowing to the Buddha's image, returning to one own cubical, application of exertion by walking meditation and sitting meditation. .
14.00	doing public activities with each other, such as cleaning the pavilion, the consecrated assembly hall, the temple courtyard, the road, renovating and repairing various sites.
16.00	drinking beverage, taking a bath, walking meditation.
18.00	Sitting Meditation, evening chanting, listening to the Dharma and Vinaya.

The practices or rules are set as the path leading to Nirvana. Anyone who has already violated the rules is not a monk, not a person who intends to practice. He would not see anything, even if he was with the Master every night and day, he could not see the Master. Even if he was with the Buddha, he could not see the Buddha.

The Thirteenfold Austere Practice (13 *Thutangas*) is the practice for removing or eliminating defilement. It is the practice that is difficult for a person to carry out. It is for the removing of defilements in extreme level.

5. Effects on the Quality of Life of the People

Direct quality of life: Somdet Phra Yan Vajirodom (Luan Poh Viriyang Sirintharo) recounted his experience of wandering as a part of the austere practice with Luang Pu Mun privately that it was his merit that Luang Pu Mun chose him to go wandering alone. Even though other teachers would ask to go too, Luang Pu Mun would not let them go. As soon as he reached the forest near the village, reverend Somdet had asked for permission to go on a personal business. Luang Pu Mun followed with his mind. When he returned, Luang Pu Mun accused him of why he did not bring the water to wash. He was accused of the violation of the discipline. Reverend Somdet replied that water was scarce. This discipline should be tolerated. Luang Pu Mun said that the discipline cannot be tolerated regardless of the places. And Luang Pu Mun also remarked on the environment that the villagers here made a good living. Because the stubble of rice was high. It proved that the water was good leading to the effective cultivation. This remark represents a vision of a teacher who does not look only at training disciples, but also at the people seeking to help in all aspects. For the laymen, Luang Pu Mun taught them to follow the proper way, namely donation, observance of the precepts, practice of meditation in accordance with the proper times. For Luang Por Cha Subhaddo's practice, it was a practice that even the monks in practice praised him that he was the most serious practitioner. For example, his story was narrated in the book "Under the Bhodhiyan Shadow" that one day he went wandering and reached one temple where Luang Ta (the old aged monk) lived in alone. Luang Ta told him that he had no greed, hatred, and delusion. Later Luang Ta's claim had been proved wrong. One day, a cow of the villager came to graze in the temple, Luang Ta took the timber to hit the cow to chase it away. Lung Por Cha, after seeing so, thought that "Oh! What happened to monk who had no greed, hatred, and delusion". One day, there was a layman taking some sticks of bamboo or Khao Lam to the temple, burning them near the cubicle, and having gone somewhere. They started to burn. Luang Ta looked for the layman left and right, but could not see anyone, and then, held and flipped them himself. This action was regarded as the violation of the religious law of monks. At the time of food, Luang Por Cha received it, but did not eat it, because it was not pure. One day, Lung Por Cha and Luang Ta went to find firewood in the forest. Lung Por Cha saw the firewood with a mark on it, so he did not take it. When seeing this, Luang Ta asked him that why he did not take that firewood. He replied that he saw a mark on it, that meant there might be the owner. So, he decided not to take it because of being afraid of violation of the religious law of monks. Since then, Luang Ta who used to have a routine towards the guest (Routine for arrivals)

regardless of how many years of his monkhood sat in line before novices, did not sit according to the monkhood age, and did not allow to accept gifts from laypeople, had the lesson learnt and followed accordingly. One more thing, Luang Por Cha told that when he was in a monkhood for more than ten years, he went to one temple where many Luang Tas (many old aged monks) dwelled in, but he did not mind anything. When the time of duties came, he carried a bucket of water to fulfill the water jar and chopped wood to boil a jackfruit core for dyeing the robes without consideration of his monkhood age. It was comfortable for him, because he did not mean to do things for anybody, but for the sake of the monastic observance. Another person is Father Nu who had been a shaman before. later Luang Por Cha tortured him and turned him back from the wrong view to hold the Triple Gem.

The way of life of people living around the temple in physical aspect was a dimension that caused physical energy. They had the strength to make a livelihood, because there was a monk as a golden umbrella helping them know how to make the right livelihood. Things that will be offered to the monks must be pure or without poisoning. (Interview with the attendant of Wat Pa Phurithattathirawat). On the body of people living near the temple, there were activities in the temple, enabling them to practice meditation together or doing sweeping activities in the temple. Most of them were charitable events, such as the event of making merit for various festivals and the study of various meditation courses of Luang Por Viriyang (Interview with monks of Wat Thammamongkol and students of the Vidantasa Meditation course). The mental aspect had the most profound effect. Many people had found peace of mind. For example, Mae Chan Dee, the sister of Luang Ta Maha Bua, a nun Kaew Sianglum, a student of Luang Pu Mun, who had realized the noble Dharma or the Absolute Truth. Luang Pu Mun's teaching focused on benefits at present, such as livelihood, donation, observance of precepts, and meditation. Luang Ta Thongkham said that Luang Pu Mun taught Colonel Nim Chayodom to practice until having the Eye of Truth (Luang Ta Thongkam Charuvanno). Luang Pu Cham taught Father Month until having the bright mind (History of Luang Pu Cham). The story of Father Month and Col. Nim shew that although they were just lay disciples, they achieved the high level of the Truth. It is noteworthy that nowadays there are many spiritual teachers, the transportation is also convenient, and there are many people who have been accepted as disciples, but those who are serious practitioners of meditation like Father Month and Col. Nim are very few. The effects on public life or group of people were found that the people continued to live in the group with ideas about how to help each other, how to treat each other as a family, and how to support each other. The older ones supported the younger

ones with their opinions and ideas, while the younger ones worked in different areas of labor work, but the community near the temple emphasized unity following the model performed by the monks who lived together with almost a hundred in number, but they kept quiet as if there was no one living in a temple. When doing activities such as sweeping the courtyard, rubbing the dwelling, performing duties, chanting, and listening to the Dharma, the monks were full of temples. The villagers were also like that (Interviews with merit-making people of Ban Nong Phue Na Nai). There were many types of people entering the temple. People who came to practice relied on the temple to seek the peace of both body and mind. They had enough time to practice as good as possible, because they were off from the livelihood activities, stopped secular activities, and focused on staying at the temple for 2-3 days, or longer courses for 7-9 days in order to allow the mind to absorb the flavor of peace both from the temple, i.e., the practice of the monks and from the sermons to train the practitioners of meditation (focus-group discussion with teachers of Vitdantadasamadhi). Moreover, seeing the Buddhist monk is the highest auspiciousness. This led the researcher team to recall the calm symptoms of Assaji Bhikkhu who made Kolita Paribbajaka stop and think that this recluse must have the inner unusual virtue for sure. The researcher is a student of a meditation course of Somdet Phra Yan Vajirodom, Phra Ajahn Luang Por Viriyang, and studied the satipatthana course at Wat Mahathat. Therefore, the researcher saw the value of helping the world according to the model that the teachers have practiced. On various environmental aspects, when monks treated the environment well, people who entered the temple had an understanding and were glad that the monks treated the environment with an emphasis on understanding nature and without destruction. People around the temple obeyed to follow, i.e., collecting produce for sale in front of the temple to facilitate the temple visitors for both practice and sightseeing according to the different condition of the temple (observations of researchers). The beliefs of the people: they believed that treating the monks according to the Thai style will receive merit, which is to be happy, and continue to collect merit until the realization of the Truth or Nirvana (interviewing people wearing white robes who practice Dharma in Wat Pa Salwan).

6. Research Discussion

The way of life and behavior of monks in the forest temple were influenced by the succession of the teacher to the disciple following the principles of Theravada, strictly. For the Thirteenfold Austere Practice, some temples carried out only 12, some temples 14. They differed in accordance with the traditional monastic observances of each temple, but in

summary, they were similar. Its difference was due to geographical condition. They were also in accordance with Muttotthai, the teachings of Luang Pu Mun Bhuridatto (compiled by Somdet Phra Yan Wwajirodom, Phra Ajarn Luang Por Viriyang Sirintharo) and with the teachings of Phra Bhothi Yan Thera (Luang Por Cha Subhaddo) in Upalmanee Book compiled by the group of disciples in 1992. As for the impact on society, the results on people's physical, mental, and intellectual aspects were consistent with Prachuap Saen Klang's thesis (Prachuap Saen Klang, 1988), which studied the roles and effects of the monks of the *Vipassanādhura* of Phra Ajarn Mun Bhuritto on North Isan society during the year 1893-2529 as well as studying the concept of practice guidelines, and the teachings of monks in this group. The research population was divided into 3 groups, namely a group of Wat Pa Ban Tat, Muang District, Udon Thani Province, a group of Wat Chetayakhrivihan (Wat Phu Thok), Bueng Kan District, Nong Khai Province, and a group of Wat Pa Udom Somporn, Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province. The researcher team has studied the group of monks, the group of villagers, and the group of general people. As for the group of monk students, the study was carried out with the 3 abbots including their close disciples of monks and lay people. As for the group of lay students, the study was carried out with the villagers from 3 groups of villages locating close to the temples. Only two villages from each group were selected as the research population, and there were 6 selected villages in total. The data, when obtained, were analyzed and the research results were presented in descriptive form.

The results of the research were as follows: Luang Pu Mun Bhuridatto and his monk disciples belong to Dhammayutikanikaya Sect emphasizing on the meditation practice. They were separated from the administration group (*Gāṃavāsī*) with Luang Pu Mun Bhuridatto as the leader. Before separating themselves as the monks of the meditation practice, in the early day of Dhammayutikanikaya Sect in Isaan since the 1st era, which was the era of Phra Ajarn Dee (Dee Banthulo) (around 1856), there were the practice of *Vipassanā* meditation in parallel with education, administration, and teaching. In the 4th period which was the era of Somdet Phra Maha Virawong (Aun Tisso) (1923-1927), there was the separation between the administration group and the *Vipassanā* meditation group. The monks of *Vipassanā* meditation group were wandering along mountains far away from the community to practice *Vipassanā* meditation. Therefore, they were called in different names as *Araññvāsī* Monks (Phra Pa), *Vipassanā* Meditation Monks, Meditation Monks. The monks of this group had ideas, practices, and teachings that contributed greatly to the practice of meditation until realization of the Absolute Truth or the highest goals of Buddhism by strictly following these 13 Austere Practices. For example, eating

only one meal, practice of meditation in a secluded forest far away from people, eating food in alms bowl, going for alms food. As for the rules, practices, and traditions of monks in this line, they are all a good role model according to the status of the Buddhist monks who practiced for true liberation or Nirvana or Arahantahood. There are two main roles for this kind of monks, namely the dissemination of Buddhism and teaching people, novices, and monks. And the secondary role is to help people in rural Isan communities. The first role of this kind of monk has been done quite a lot. This is because their habits and practices emphasize the meditation practice along the mountain and forest. They do not like to stay at the temple or somewhere for a long time, or in a large group, but they disperse to travel, train, and teach the people along with the practice of meditation. As for the secondary role, this group of monks has helped the villagers according to their status and circumstances that are not contrary to the Doctrine and the Discipline. It is noteworthy that this material aid was focused only on the basic factors of living of the people. For example, building schools, hospitals, roads, reservoirs, agriculture, etc. Besides, some monks have played an important role in setting up communities (villages) and taking part in solving the situation of the country for the sake of peace and happiness. As for the behavior of monks that affects society, it is consistent with the work entitled Teachings and Patterns of Meditation Practice of Luang Pu Mun Bhuridatto (Phatchawat Suksen, Banpot Kathaisong, & friends, 2020: 60) which stated that they influence Thai society in 2 major areas: the arear of Sangha and the arear of general Buddhists. As for the arear of Sangha, in the early stages that Luang Pu Mun began practicing vipassana meditation and wandering for the reclused places as the part of the Austere Practice, he was opposed and misunderstood. The practice of vipassana meditation according to Luang Pu Mun's approach was something new and unfamiliar to all monks and novices in that period. But with the determination to practice in accordance with the Buddha's teachings without paying attention to the false eyes and accusations of those who do not know and understand, Luang Pu Mun was able to pass through various obstacles eventually, and later his practice was widely accepted and popular among monks and novices. Until now, it has spread to many countries. As for the arear of the general Buddhists, it was found that in the early stages of Luang Pu Mun's meditation practice, the appearances of the meditation monks were strange, scary, and suspicious to ordinary people. This is because the gestures of the meditation monks are different from ordinary monks and novices. Their robes were colored gray or dull brown which monks and novices generally do not wear. They have solemn mannerisms and rarely to mingle with villagers. They eat food in the alms bowl, eat only one meal a day, and prefer to dwell

in a quiet place, such as in the forest, in the cemetery, where the common people do not dwell. When traveling, their one-shoulder carries a long-handled umbrella which is like umbrella that is larger than the ordinary umbrella. In the early stages, the villagers still did not understand the meditation monks and looked at them with a bad feeling. But when they had the opportunity to observe the practice of the meditation monks and the opportunity to get acquainted with them, they had more understanding and interested in the practice more and more, and later the practice of meditation became popular among people. After Luang Pu Mun died, his reputation and honor were evident, and his teachings and practices had greatly influenced both Thai and foreign Buddhists. Recently, he was regarded by UNESCO as an important person in the world for Peace Branch. The research results were also in accordance with the research of Suchao Ploychum (2006) entitled Vipassana Meditation School Affiliated to Luang Pu Mun phurittato. It found that Luang Pu Mun is the 3rd generation disciple after His Majesty the King Rama IV during His monkhood. Luang Pu Mun is well versed in vipassana meditation, both in the scriptures and in practice, he was also revered and praised by monks and novices who were his disciples as the Headmaster. His disciples are from both Dhammayutikanikaya Sect and Mahanikaya Sect. His students from both sects adhere strictly to the teachings and practices of the Master. They follow the Doctrine and the Discipline strictly, carry out the Austere Practice and meditation practice seriously, and perform the monastic observances regularly. Moreover, they are highly regarded by the Buddhist assembly as the same. This is the reason for the occurrence of temples or schools of vipassana meditation affiliated to Luang Pu Mun Bhuridatto from both Dhammayutikanikaya Sect and Mahanikaya Sect in all over the part of Thailand. The influence of the teachings of monks of the forest temple on the quality of life of the people was consistent with the research of Banpot Kathaisong and Phra Mahaphirat Korn Amsumalee entitled A Study of Ethical Analysis in the Meditation of Luang Pu Mun Phuridatto. The research found that it helps Buddhists understand the correct attitude towards meditation monks. It also enables the general Buddhists, both the monk and the householder, to correctly understand the practice of vipassana meditation according to Buddhism. It is the useful practice and the great inspiration for the monks to realize their duty and turn them to focus on the practice of vipassana meditation rather than on the scriptures alone.

7. New Findings from Research

From the research, the research team found the following research findings: the way of life of Wat Pa monks and the practice patterns of monks of Wat Pa monks in the year 1857-

1987 was still a traditional way of studying. They had to study and stay with teachers for the first 5 years. After practicing with the teacher to understand all the monastic observances or routines until becoming the mastery of the monks' life taught by their teacher according to the Theravada principles, they are qualified to follow the forest practice privately to receive the result of the mental seclusion arising from the bodily seclusion for the best result of the essentials of existence, i.e. *Nibbāna*. As for the effects of the way of life and the practice of the monks of Wat Pa Monk on the quality of life of the people, the results were summarized in two aspects: physical and mental. In physical effects, people have calm, cool, and happy minds. They can regulate various emotions quickly and stay healthy because of their exercises on walking meditation, sitting meditation regularly. They live on the Right Livelihood in accordance with the noble path. As for the mental aspect, it is a direct impact that makes people's minds brighter and full of cheerfulness. Their minds can concentrate faster. It enables them to understand the nature of things more and more. As for the intellectual aspect, people can understand life and know things better. These are the results of the practice of meditation according to the teachings of the teacher based on morality, concentration, and wisdom.

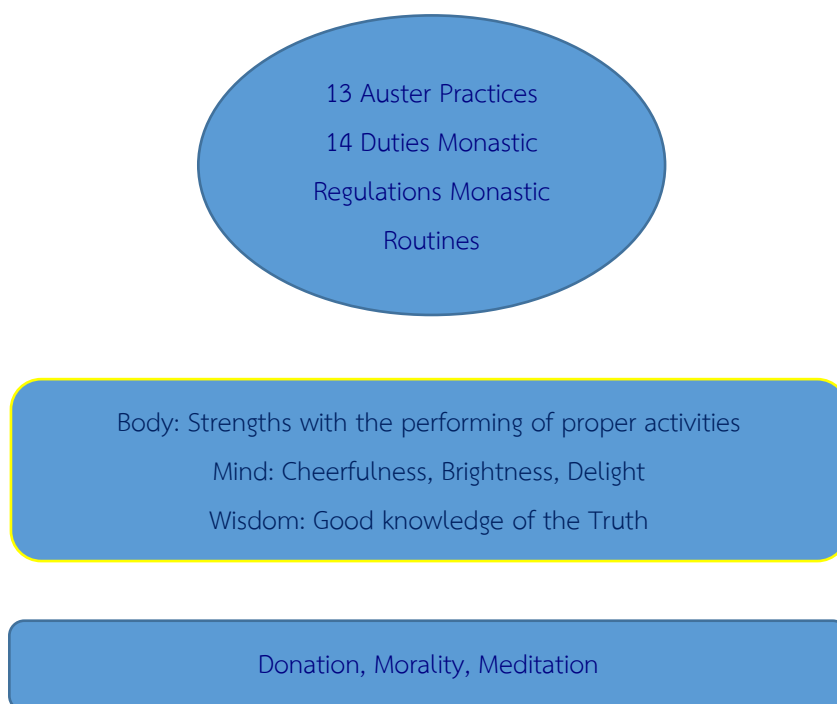

Figure 1: shows the new knowledge found from research.

8. Suggestion

Suggestions from research: from research study, the research team proposed a study of the practice based on Theravada Buddhism, which is considered a model for keeping the Doctrine and the Discipline intensely. It is a process pattern beginning with the process of selecting people to develop themselves as the Buddhists, the process of self-training of the Buddhists, and the process of the application of extreme exertion for the utmost purity. It is noteworthy that the pattern of practice, the 13 Austere Practices, Duties towards Teachers, Duties towards Preceptors, Appropriate Monastic Observances for Monkhood, which is the approach of the forest temple is one of the practice models to stabilize Buddhism firmly. As for the value of the way of life of monks of Wat Pa that contributes to the quality of life of the people in terms of physical, mental, and intellectual quality, it is noteworthy that the way of life of monks of Wat Pa was regarded as a good model that affects the quality of life of the people, helping people have good physical health and good mental health with cheerfulness, brightness, and delight and also helping people have faith in the Triple Gem. They also have intellectual health that leads them to have clear understanding of things and an entertainment of the truth and make them ready to apply Dharma into practice after listening to the Dharma.

Suggestions for further research: in conducting further research, there should be participatory fieldwork of the researcher himself to gain a taste of the dharma from the practice and to enhance wisdom in terms of *Sutamayapaññā*, *Cintāmayapaññā*, and *Bhāvanāmayapaññā* from the teachers of Wat Pa for the sake of the realization of the Absolute Truth or Enlightenment. Furthermore, this study was only of the forest temples (Wat Pa) in Thailand. In fact, there are many forest temples that have their branches located in the foreign countries, namely the forest temples affiliated to Lung Pu Mun Bhuridatto, the forest temples affiliated to Lung Por Cha Subhaddo, and the forest temples affiliated to Luang Por Viriyang Sirintharo. These forest temples provide people with their vipassana meditation courses. Therefore, research on these three schools of vipassana meditation located in the foreign countries should be conducted for the sake of the preservation of the forest temples' practice guidelines and for studying their impact on the international community to prove the universal or timeless results of the Buddha's teachings.

References

- Prachuap Saen Klang. (1988). **The Role of Vipassanathura Buddhist Monks in North Isaan Society: A Case Study of Phra Ajarn Mun Bhuridatto, 1893-1986.** Master's thesis. Education, Thai Khadi Studies-Humanities, Graduate School, Mahasarakham University.
- Phatchawat Suksen, Banpot Kathaisong, Wichian Chabutbuntharik, Somkid Sukjit, Issaraphong Kraisin, Phrakhupsarabandit, Phrapaladkitti Yuttitharo. (2020). **Teachings and Guidelines of Meditation Practice of Luang Pu Mun Bhuridatto.** Journal of Wanamtongsaraek, Buddhasatthaparithat, 7th Year, 2nd Issue (2020): July – December: 60.
- Banpot Khathaisong and Phra Mahaphiratkorn Amsumalee. (2015). **An Analytical Study of Ethics in the Meditation Practice of Luang Pu Mun Bhuridatto.** Buriram Sangha College. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Student Group. **Upalamanee: Biography and Silajarawat of Luang Por Cha Subhaddo.** 1st Dhamma Heritage, Volume 1, reviewed by the Dhamma Heritage Committee on 20 November 2001. ISBN: 9470056598.

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

วารสารวิจัยธรรมศึกษา ของศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารวิจัยธรรมศึกษา

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารวิจัยธรรมศึกษา

1. บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัครหรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและ

ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ทดลอง ประกอบด้วยทุกครั้ง

4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารวิจัยธรรมศึกษาก่อนการตีพิมพ์และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารวิจัยธรรมศึกษาแล้ว

5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารวิจัยธรรมศึกษากำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

**การเตรียมต้นฉบับเพื่อการเสนอจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยธรรมศึกษา
ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม**

1. ขนาดของต้นฉบับ

พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 โดยเว้นระยะระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.81 ซม. ด้านขวากับด้านล่าง 2.54 ซม.

2. รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง

ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาดและชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการวางตำแหน่งดังนี้

2.1 ขนาดกระดาษ จัดพิมพ์บทความด้วยกระดาษ ขนาด A4 พร้อมระบุเลขหน้า ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาและซ้ายตามรูปแบบการจัดหนังสือทั่วไป

2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.3 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์เล็ก ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

2.4 ชื่อผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาใต้ชื่อเรื่อง โดยให้ใส่ทั้งชื่อผู้เขียนภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พร้อมระบุอีเมลด้วย

2.5 ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านขวาใต้ชื่อผู้เขียน โดยให้ใส่ที่อยู่หรือหน่วยงานทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.6 หัวข้อบทคัดย่อไทยและอังกฤษ ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน โดยหัวข้อบทคัดย่อไทยและหัวข้อบทคัดย่ออังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตัวพิมพ์ใหญ่

2.7 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์ไม่ควรเกิน 3 ย่อหน้า บรรทัดแรกเว้น 1 แท็บ (Tab) จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

2.8 หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาไทย ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ใต้บทคัดย่อภาษาไทย และคำสำคัญนี้ไม่ควรเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.9 หัวข้อของคำสำคัญ ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดซ้ายหน้ากระดาษ ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และคำสำคัญนี้ไม่ควรเกิน 3 ศัพท์ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา

2.10 หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุหมายเลขข้อ

2.11 หัวข้อย่อ ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ระบุหมายเลขข้อย่อ โดยเรียงตามลำดับตามเลขหัวข้อเรื่องเป็นหลัก

2.13 เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน โดยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ให้มีองค์ประกอบเริ่มตั้งแต่บทนำหรือความนำ เนื้อหาหลัก วิเคราะห์และสรุป บรรณานุกรม ส่วนบทวิจารณ์หนังสือ ให้มีข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์ สำหรับงานสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ ให้มีองค์ประกอบตามบทความวิจัยและบทความวิชาการ

3. จำนวนหน้าต้นฉบับ

เนื้อหาของบทความตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงบรรณานุกรมควรมีความยาวไม่ควรเกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4

4. ช่องทางการส่งผลงาน

4.1 ทางไปรษณีย์ ให้พิมพ์ผลงาน 1 ชุด และซีดีบันทึกผลงานในรูปแบบไมโครซอฟต์เวิร์ด 1 แผ่น ส่งถึง พระมหารามวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร. 137 วัดอาวุธวิกสิตาราม ถ.เจริญสุขนิทวงศ์ 72 แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 086-086-4258

4.2 ทาง Email โดยส่งไฟล์เวิร์ด ไปที่ maghavin9@yahoo.com

4.3 ทาง website โดยส่งไฟล์เวิร์ดเข้าในระบบของวารสาร หลังจากนั้น ทางวารสารจะดำเนินการตามลำดับจนกว่าจะมีการตีพิมพ์ผลงาน

JOURNAL OF DHAMMASUKSA RESEARCH

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม